

CONVIVIAL CURRENTS

Taking steps towards convivial conservation
in the Wageningse floodplains

Shanna Koppejan

MSc Thesis Landscape Architecture
Wageningen University
August 2025

CONVIVIAL CURRENTS

Taking steps towards convivial conservation
in the Wageningse floodplains

CONVIVIAL CURRENTS

Taking steps towards convivial conservation in the
Wageningse floodplains

MSc Thesis, Landscape Architecture

©Shanna Koppejan
E-mail: shannacim2@gmail.com
Student nr. 1037483

Wageningen University & Research
Chair group Landscape Architecture
August 2025

Postbus 47
6700 AA Wageningen, The Netherlands
Phone: +31 317 484 056
Email: office.lar@wur.nl

First supervisor: Rudi van Etteger
Second supervisor: Koen Arts
Examiner: Homero Marconi Penteadó

All rights reserved. Nothing of this thesis is permitted to
be used without the authorization of the author or the
Landscape Architecture Chair group from Wageningen
University and Research. All figures and tables are created by
the author, unless otherwise indicated.

Abstract.

Despite ongoing conservation efforts, biodiversity continues to decline worldwide. A key underlying cause is the failing relationship between humans and nature, highlighting the need for alternative approaches that support a transformative shift toward sustainability. This thesis explores convivial conservation; an emerging framework grounded in political ecology that challenges the human-nature dichotomy and critiques the capitalist structures underpinning mainstream conservation. Convivial conservation seeks a more just and inclusive model by recognising the embedded, relational value of nature.

The research aimed to identify opportunities for taking steps toward convivial conservation in the Wageningse Bovenpolder. The study began by analysing the current socio-ecological dynamics of the area through interviews with key stakeholders, including Staatsbosbeheer, Rijkswaterstaat, and the local environmental organisation Mooi Wageningen. These conversations revealed opportunities to strengthen stakeholder involvement, increase the focus on cultural values, and promote an understanding of the relational and embedded values of nature.

Next, a multi-species landscape ethnography was conducted to gain an understanding of localised and embodied experiences with the area, focusing on perceptions, interdependencies and positions. Then measures were developed to respond to the current dynamics found in the area, and to foster convivial conservation. Measures focused on the role of water to promote relations and interdependencies, the experience of time to show the significance of this everyday landscape, and human nature and cultural values to support engagement and celebrate it as an interconnected place of both humans and non-humans.

Finally, the proposed measures were presented to Wageningen residents to understand how local perceptions of nature and conservation could inform and strengthen a convivial approach. This research demonstrates the potential for convivial conservation not only as a framework for practice, but also as a methodological lens for rethinking and reimagining human–nature relations in place-based, participatory, and inclusive ways.

The path from the bridge over the secondary channel towards the brick factory.

The bridge over the secondary channel.

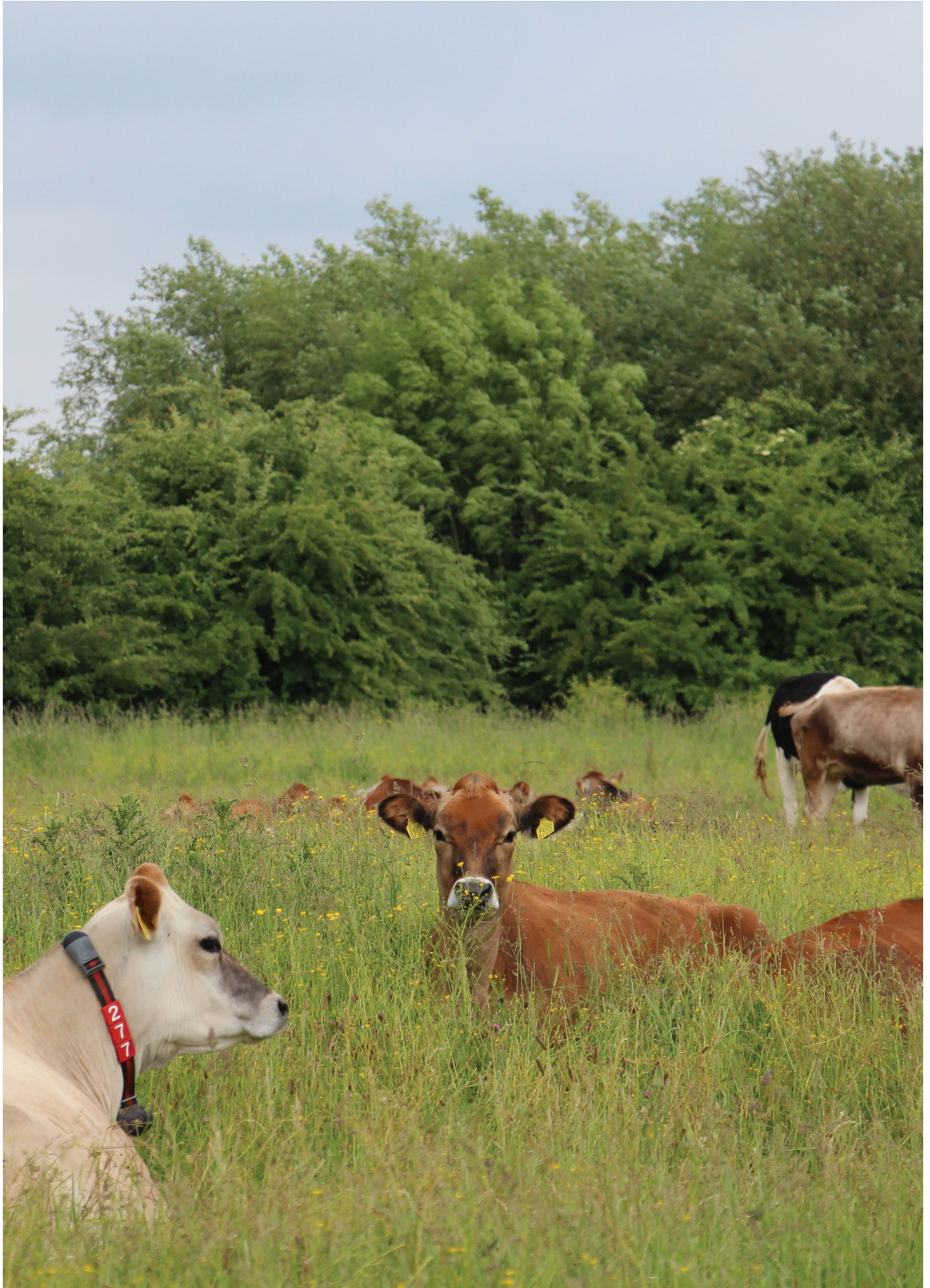
A man walking in the floodplains with the city Wageningen in the background

View from the Pabstsendam.

The bench looking out over the river.

The cows laying in the grass in front of the brick factory.

TABLE OF CONTENTS

Abstract	1
Photo Reportage	2
TABLE OF CONTENTS	8
INTRODUCTION	11
Problem Statement	11
Knowledge Gap	11
Case	11
RESEARCH OBJECTIVE AND QUESTIONS	16
CONCEPTUAL FRAMEWORK	17
Convivial Conservation	17
METHODOLOGY	19
SOCIO-ECOLOGICAL DYNAMICS	23
Interview Results	23
Literature Review	25
Conclusion	26
MULTI-SPECIES LANDSCAPE ETHNOGRAPHY	29
Observation Results	29
Measures For Convivial Conservation	55
REFLECTIONS OF RESIDENTS	63
Living Together With Nature	63
Proposed Interventions	63
Prioritising	64
Reflections	65
Conclusion	65

DISCUSSION	67
Discussion Of Results	67
Discussion Of Conceptual Framework	68
Discussion Of Methodology	68
Positionality	70
CONCLUSION	71
REFERENCES	74
APPENDICES	78
Appendix A. Interview Guide	78
Appendix B. Operationalisation Of Interview Questions	79
Appendix C. List Of Ethnography Activities	80
Appendix D. Operationalisation Of Ethnography Activities	81
Appendix E. Participation Session Guide	82
Appendix F. Transcript Interview Staatsbosbeheer	83
Appendix G. Transcript Interview Rijkswaterstaat	94
Appendix H. Conclusions Multi-species Ethnography	99
Appendix I. Transcript Participation Session	102
Appendix J. Results Of Prioritisation Exercise	110
Appendix K. Generative AI Declaration	133

Early morning view of the Wageningse Bovenpolder.

INTRODUCTION

Problem statement.

Humans' global influence has contributed significantly to the decline of terrestrial, marine, and freshwater ecosystems. In the past decades, biodiversity and ecosystem functions have been continuously deteriorating worldwide, with humans contributing significantly to this decline. Currently, around 25% of species are threatened with extinction, and if no action is taken, further acceleration of species extinction is predicted (IPBES, 2019). With the continuation of climate change and the loss of biodiversity, mainstream conservation practices have faced criticism regarding social injustice and their ineffectiveness (Büscher and Fletcher, 2020). Moreover, Büscher and Fletcher (2020, 2019) show that many of the conservation efforts are ultimately self-defeating, because they do not address the socio-ecological roots of the biodiversity crisis. Many of the efforts can be seen as band-aid solutions instead of addressing the root of the problem. Capitalism and the human-nature dichotomy, seeing ourselves as separate from nature, are interlinked and allow for profit-driven manipulation of nature and unsustainable forms of development (ibid.), leading to issues like climate change and biodiversity loss. Some conservation efforts are even deepening our distance from nature through concepts such as green capital and protected areas that exclude communities (and are therefore self-defeating). The separation of people and nature enforces the pursuit of development and profit. (Clayton and Myers, 2015). The failing human-nature relationship is a cause for both climate and biodiversity loss (Ives et al., 2018; Richardson et al., 2022). Thus, a growing body of literature addresses the need to reconnect society to nature to reach a transformation towards sustainability (Ives et al., 2018).

As a response, Büscher and Fletcher (2020) suggest a radical form of conservation. They voice the need for conservation efforts not rooted in capitalist growth and the human-nature dichotomy. The concept of convivial ('living with') conservation will be explored in this thesis. The authors built on other proposals in the conservation field, but also on the broader discussions that fuel today's (what the authors call) brewing conservation revolution. A variety of concepts and researchers have added to the conservation debate in recent years. Nature-based solutions and rewilding aim to benefit nature and people by developing healthy ecosystems and adapting to climate change (IUCN, 2021, n.d.). Co-existence is coined by institutions such as WWF as beneficial to wildlife and ecosystems, local communities, social dynamics, and sustainable development (Gross et al., 2021). Similarly, biophilic design principles have been developed as a means to improve nature connectedness (Richardson and Butler, 2022), which in turn promotes health and well-being and stimulates pro-environmental behaviour (Martin et al., 2020).

Although most of these concepts and ideas move in a convivial direction, some of these, like rewilding, and their

application do not solve the contradiction of the human-nature dichotomy (Büscher and Fletcher, 2020). The concept of convivial conservation (CC) instead suggests a political ecology perspective in critique of nature-people dichotomies and capitalist systems. While it is still in its conceptual and exploratory stage, it offers a just form of conservation to promote nature's embedded value (Büscher and Fletcher, 2019). However, the concept is ambitious and abstract, raising questions about its practical application. Research about CC has been focused mostly on a political and governance level (Iordăchescu, 2022; Pandya, 2022), and on facilitating successful coexistence with large predators (Pettersson et al., 2022; Toncheva et al., 2022). However, the concept is still mostly a theoretical and academic exploration and not yet grounded in place-based, real-world complexity.

Despite these challenges, this research focuses on convivial conservation precisely because of its vision. With the current biodiversity crisis, radical ways of thinking can help explore opportunities to shift towards more sustainable practices.

Knowledge gap.

As mentioned, an application gap can be identified. Specifically for nature areas in European, technological consumer-based economies with a particularly low human-nature connection, like the Netherlands. In the Netherlands, biodiversity is also declining. In the national news, the country was called out to be the champion of biodiversity loss (Schuttenhelm, 2024). It has also been shown that people do not feel highly connected to nature (approximately 4.25 on a scale of 1-7) (White et al., 2021). The technological consumer-based economy is strongly related to this failing human-nature relationship (Ives et al., 2018; Richardson et al., 2022). There are many initiatives to increase biodiversity in the Netherlands which can be found all over the country. A key example is the Room for the River project, which has yielded positive results for biodiversity recovery (Straatsma et al., 2017). However, the question remains of how these areas can promote conviviality and increase people's nature connectedness. Reconnecting people to nature can help 'transform society to sustainability' (Ives et al., 2018) and potentially prevent further biodiversity loss also outside of assigned nature areas.

Case.

This research was organised around a case study in the Netherlands, specifically in the floodplains of Wageningen. This case provides a first look into whether applying CC, as a conceptual background, to current conservation areas across Europe could be of added value. The research seeks to explore the potential to inspire or shift practices.

The Wageningen floodplains, and specifically the Wageningse Bovenpolder (see page 14-15 for project area), is an area with flourishing species richness. It currently houses, amongst other species, the beaver and rare species such as the corn crake and the northern crested newt. However, it has not always been an area with great biodiversity, especially during the clay mining period. Relicts of human activity can be traced back as far as pre-Roman times. In the late Middle Ages, the Grebbedijk was first introduced, and although the dike still changed places after, it was the first time that the river lost its free flow. What also started around this time was the extraction of clay to use for walls and roofs of houses to prevent damage from fires. This developed into a booming business halfway into the 19th century. Brick factories settled in the area and clay was systematically extracted from the land. One of the factories, including the signature chimney, can still be found in the area. In the 1960s and 70s, the factories lost their purpose. For a while, the area was covered by meadows and grassland, but the now open area also made way for the development of housing. The population was expected to grow significantly in Wageningen, and so a plan was made. The state and other stakeholders supported the plan, the land was bought, and maquettes were made. Protests by residents led to the final rejection of the plan. The land was now in the hands of the state, who gave Staatsbosbeheer the assignment to repurpose the area for nature development. Staatsbosbeheer became the owner of the area in 1988, and since then, the area has seen increasing biodiversity and preservation of the cultural landscape with the help of the local community (Huijser, 2021).

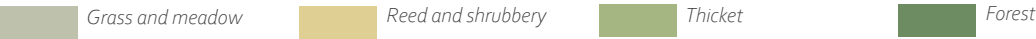
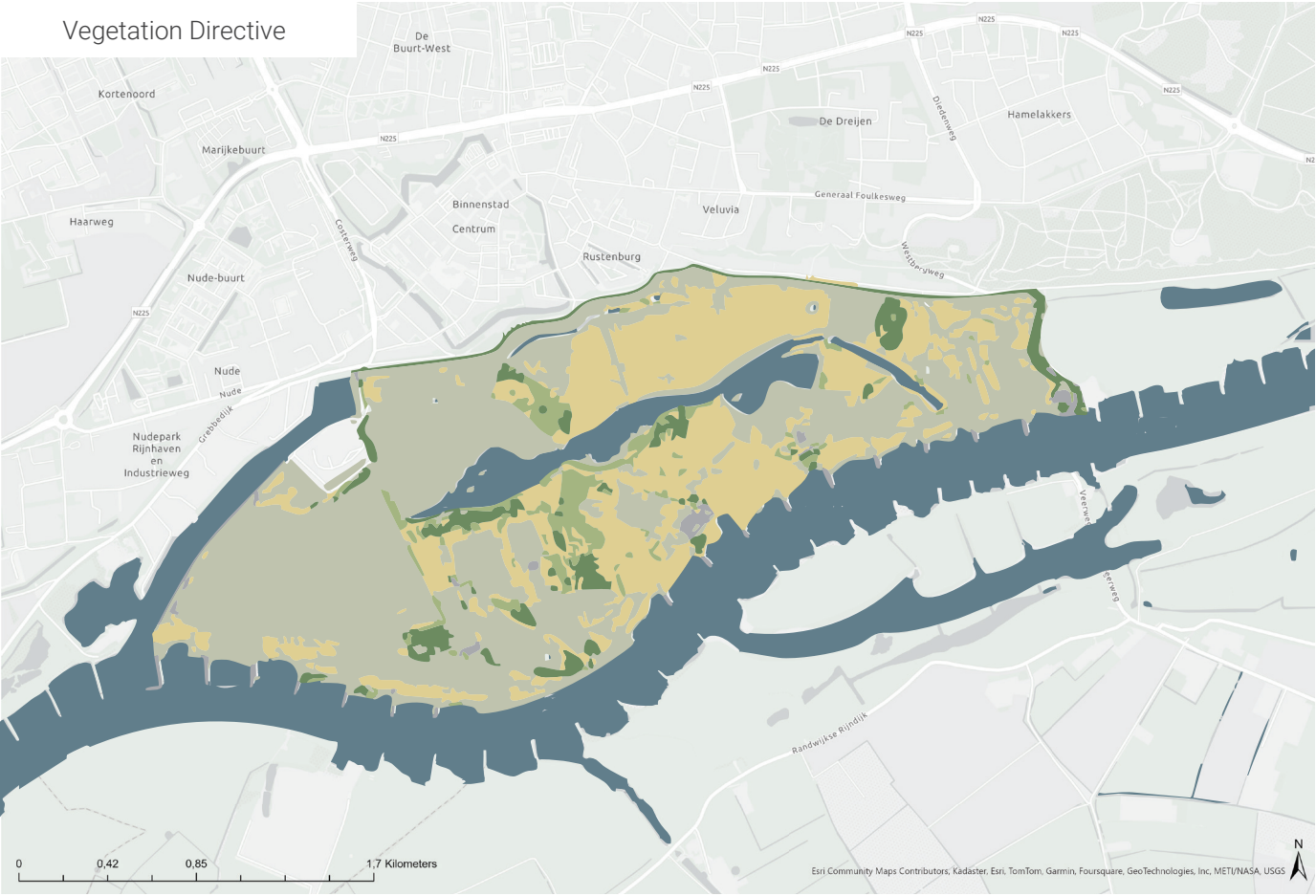
The floodplains currently have a protected Natura 2000 status (ibid.). It is part of the Natura 2000 river branches area and should be maintained according to the Birds Directive, focusing on certain target species (Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur, n.d.). This means that native, wild birds that are present in the area should be conserved, or their conditions should be improved. This includes their habitat (Informatiepunt Leefomgeving, n.d.). Projects can therefore not be realised in the area if it has negative effects on the state of the protected species.

Furthermore, the area has the habitat type goal 12.02: rich grasslands and meadows. The goals for this habitat type include the prevention of litter accumulation, afforestation, and overgrowth. It also asks for variation in vegetation structure to include living spaces for many different species. And lastly, to provide space and food for the present meadow birds (BIJ12, n.d.). However, the area is not only a nature area; the floodplains also play an important role in water safety in the Netherlands. Rijkswaterstaat made vegetation directives, norms for vegetation, for the floodplains (Rijkswaterstaat, n.d.) (see page 13). It is their responsibility to maintain all the floodplains according to legal duties under the Water Act. The execution is done with property owners and other parties (Rijkswaterstaat, n.d.). The Wageningse Bovenpolder has two property owners who are involved with management: Staatsbosbeheer and Rijkswaterstaat (see page 13).

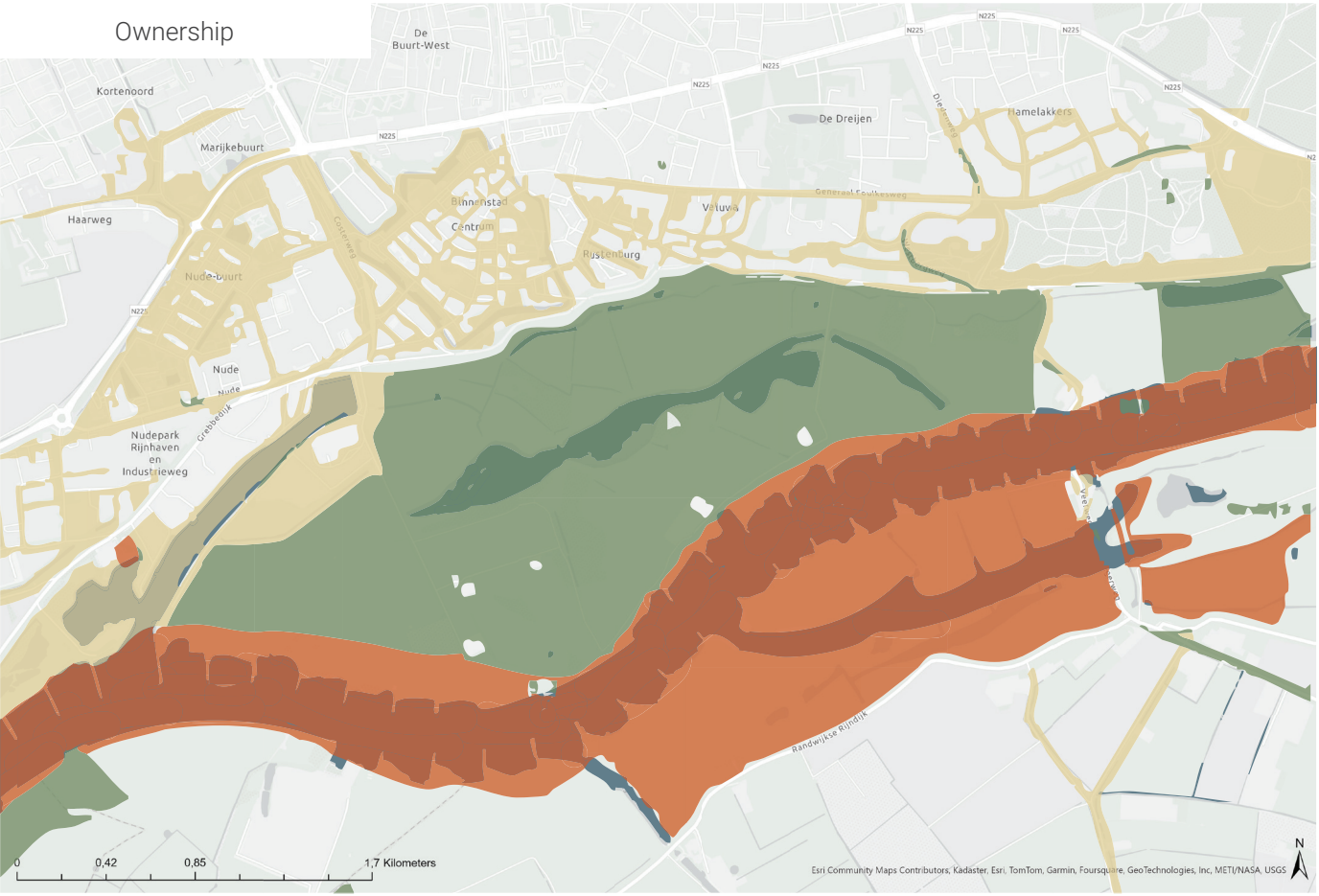
Besides its owners, green organisations such as Mooi Wageningen commit to protecting and promoting the nature and landscape in Wageningen. They, for example, protested

against the rigorous cutting down of trees by Rijkswaterstaat. While the reason was to improve water safety in 2016, it led to commotion among residents due to biodiversity loss (Mooi Wageningen, 2016; Omroep Gelderland, 2016). The Wageningse Bovenpolder already has a thriving biodiversity and a level of conviviality, living with and caring for nature. However, clashes between maintenance parties and the local community are a cause for tension, as shown in this example. Another example is the recent abolishment of walking off the paths and roaming freely through the area (Stap, 2021). This shows the separation of people and nature in conservation efforts. Therefore, the area serves as an interesting case to explore opportunities for CC that are not rooted in capitalist growth and the human-nature dichotomy.

Vegetation Directive

Ownership

RESEARCH OBJECTIVE AND QUESTIONS

The objective of this research is to prevent further biodiversity loss by investigating the potential of convivial conservation by exploring the opportunities for application in the Wageningse Bovenpolder. CC was seen as a tool to creatively rethink conservation and see whether it could be of added value. It was investigated what the different multi-species stakeholders want and need, and whether CC as a conceptual background can respond and provide opportunities.

To address the problem statement as addressed in the introduction, and to reach this objective, the following main research question and sub-research questions were formulated:

Main Research Question: What opportunities for measures, that take steps towards convivial conservation in the Wageningse Bovenpolder, can be identified?

SRQ1: What socio-ecological dynamics can be identified relating to conservation in the Wageningse Bovenpolder?

SRQ2: What multi-species perceptions, positions, and measures for convivial conservation can be identified that relate to the socio-ecological dynamics found in SRQ1?

SRQ3: What are the reflections of residents of Wageningen on potential measures that take steps towards convivial conservation?

In the stock issues in debate theory, the key areas of clash that the person must prove to show the added value of an alternative are the following: there are problems in the current situation, these problems are inherent to the current policy, the new policy will effectively solve the problem, and the potential advantages outweigh the disadvantages (Braet and Schouw, 1998). Similarly, the questions of this research focus on dynamics and new opportunities that effectively respond to these dynamics. The main research question does not focus on whether advantages outweigh the disadvantages since interventions will not have taken place yet. However, the results of the research do indicate whether using CC as a conceptual background in conservation can be of added value for the Wageningse Bovenpolder.

Ad SRQ1: Dynamics, instead of problems, are addressed to retain the complexity of conservation. There is already a level of CC present, and these aspects also need to be uncovered to be promoted and understood, instead of only introducing new ideas. Furthermore, landscape architects have the responsibility to highlight the linkages between ecological and social functions and values and promote an integrated human-nature approach (IFLA Europe, 2023). They are advocates for both human and non-human communities. By

linking the ecological to the social in this research, dynamics come to light that are usually taken for granted or ignored. By uncovering these dynamics, opportunities for CC can be developed that effectively respond to the current context-specific situation.

Ad SRQ2: Then it was explored how CC could meaningfully contribute. According to Illich (1975), to reach conviviality, we are required to shift our value systems to increase our appreciation of relations and interdependencies to regain a balance between people and their environment. To be able to design for a shift towards the integration of conservation in daily life through the understanding of the embedded value of nature, it is essential to understand our current interdependencies. Studying perception can 'provide important insights into observations, understandings and interpretations of the social impacts, and ecological outcomes of conservation; the legitimacy of conservation governance; and the social acceptability of environmental management' (Bennett, 2016). This will aid in understanding whether CC could be used as a tool to develop measures that effectively respond to the dynamics of the Wageningse Bovenpolder.

Ad SRQ3: For the last sub-research question, the potential measures and use of CC in general are reflected on by Wageningen residents. This way, it was explored whether a convivial approach to conservation can be of added value. It is hard to measure the effects of potential interventions that have not taken place yet, but this step ensures an iteration on the potential in the floodplains. It will provide a last reflection on dynamics in relation to CC, and whether opportunities for measures arise that take steps towards CC.

CONCEPTUAL FRAMEWORK

Convivial conservation.

The concept of CC suggests a political ecology perspective in critique of nature-people dichotomies and capitalist systems. It offers a just form of conservation to promote nature's embedded value (Büscher and Fletcher, 2019). Moreover, Büscher and Fletcher (2020, 2019) stress the need to address the socio-ecological roots of the biodiversity crisis to avoid self-defeating efforts. CC asks for a transformative change in conservation, which can only be realised via politicisation and pluralisation (Fiasco and Massarella, 2022). So, to see conservation not solely as a technical and scientific, but as a field where decision-making and power differences affect people and nature. While, at the same time, including a variety of perspectives, voices, and knowledge systems. This is at the basis of a just transformation towards sustainability (Fiasco and Massarella, 2022).

To take the first steps towards convivial conservation, Büscher and Fletcher (2020) suggest five key elements of their vision. This research will integrate these five key elements:

- 'From protected to promoted areas,
- from saving nature to celebrating human and non-human nature,
- from touristic voyeurism to engaged visitation,
- from spectacular to everyday environmentalisms,
- from privatized expert technocracy to common democratic engagement' (Büscher and Fletcher, 2020).

However, these are not the only aspects that should be considered and explored to prevent further biodiversity loss. To understand CC, it is necessary to understand the two words separately.

Conviviality

Büscher and Fletcher (2020) said they were strongly inspired by the book *Tools for conviviality* by Illich (1975). Conviviality was considered by Illich to be 'individual freedom realised in personal interdependence' (1975, p. 24). Illich recognised a crisis in the development of more and more machines that made people into slaves instead of being tools that enhance people's range of freedom. He recognised the problems that arose with industrial productivity/capitalism and, contrarily, proposed conviviality, a reconstruction of society to satisfy the needs of all. He said: 'I intend it to mean autonomous and creative intercourse among persons, and the intercourse of persons with their environment; and this in contrast with the conditioned response of persons to the demands made upon them by others, and by a man-made environment' (ibid., p. 24). This is necessary to ensure that we do not become mere consumers (ibid.). Instead, we should only limit our freedom in favour of other's equal freedom (ibid., p. 25).

Illich recognised the imbalances that had been created in society, and refers to biological degradation as the first of several imbalanced dimensions. He mentions: 'the only solution to the environmental crisis is the shared insight of people that they would be happier if they could work together and care for each other' (Illich, 1975, p.64). Therefore, he explains, 'we must face the fact that the imbalance between man and the environment is just one of several mutually reinforcing stresses, each distorting the balance of life in a different dimension (ibid.). To solve this, he says, people have to shift their value systems from the increasing value of materiality to relations and interdependencies with others (ibid., p. 65).

So, Illich saw this as a project of societal reconstruction, and Büscher and Fletcher (2020) see CC as part of this bigger goal towards conviviality. But, how does conservation play a role in reaching this goal?

Conservation

It is mistaken to see conservation as solely the preservation of natural resources, because 'conservation without moral values cannot sustain itself' (Clayton and Myers, 2015, p. 130). Environmentalists have their own moral values, and conservation is therefore always a political undertaking. Büscher and Fletcher (2020) illustrate this through the new approaches that are arising. They explain that neo-protectionists believe in giving land back to nature (e.g. half-earth movement). They believe that the separation between people and nature is needed to avoid the collapse of life-supporting ecosystems all around the world. At the same time, there is a group of new conservationists who fight for the intertwinement of nature and people. They see the opportunity to protect and enhance nature as a living background for humans. However, this also means that they are often supporters of the valuation of ecosystem services and natural capital solutions (Büscher and Fletcher, 2020). Therefore, how conservation is constructed depends on the value systems present and is, therefore, context-dependent. This also applies to CC as a concept, which is grounded in its own distinct set of values.

Theory of change

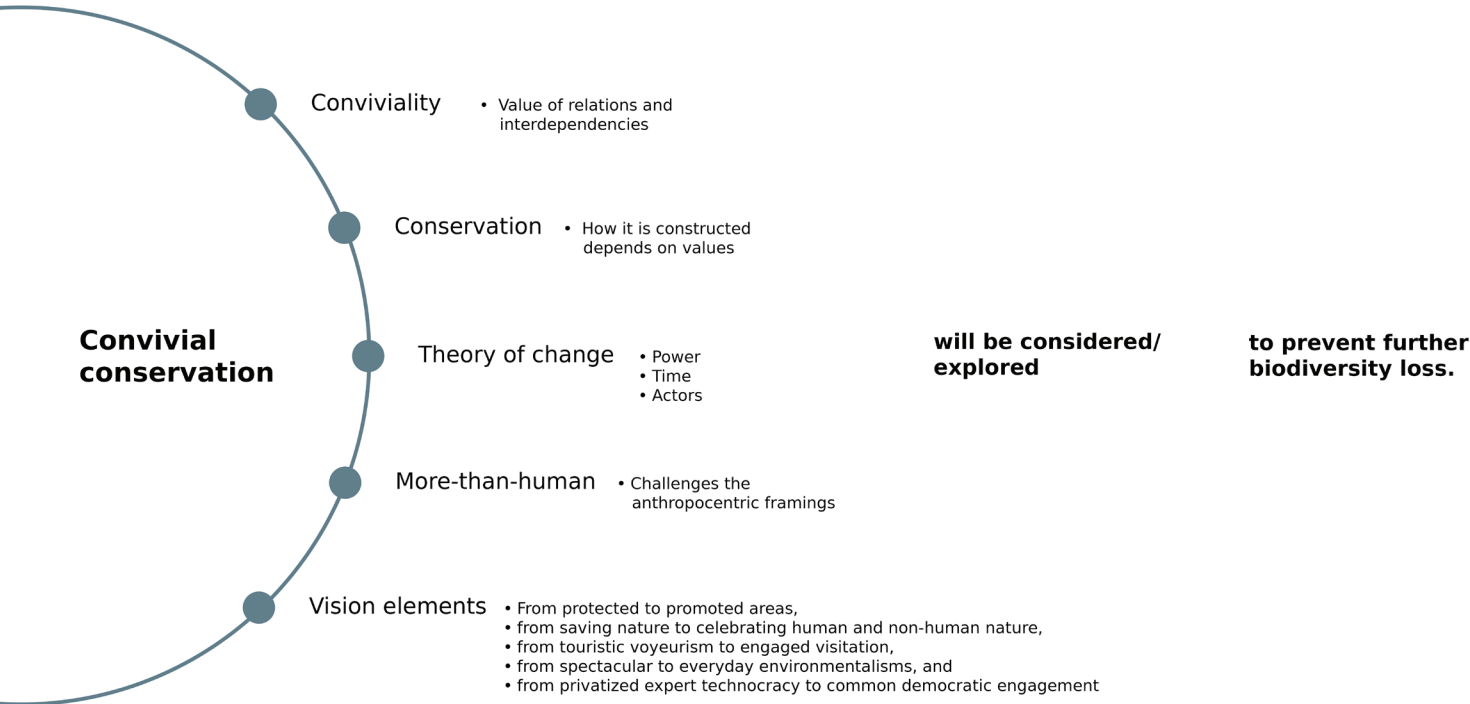
To get to CC as a desired outcome, Büscher and Fletcher (2020) suggest their theory of change. It integrates both the above-mentioned long-term vision elements and short-term actions, but also recognises that change only arises through social, political, and other types of struggles. Three important elements of their theory of change are therefore: power, time, and actors. Power of agency and structural power should be recognised and organised across different levels of governance to reach structural change. For the element of time, it is essential that short-term actions are accompanied or inspired by the CC vision that was outlined above. And, concerning actors, their political stances in an unbalanced conservation landscape should be acknowledged. This

means that democratic engagements are placed in the larger structures of power by addressing actors in upper classes and land-owning classes. This is needed to address initiatives at their source and not merely in relation to the impact (Büscher and Fletcher, 2019). These elements are adopted in developing the methods and measures, and were kept in mind during the execution of the research.

More-than-human

Convivial conservation is not just about living together with humans and non-humans, but about transformative change that engages with intersubjectivity in both research and practice. Therefore, it also requires a shift in research methods that challenges the anthropocentric framings in conservation research (Van Bommel and Boonman-Berson, 2022). It can be identified as one of the power imbalances at the root of conservation. Van Bommel and Boonman-Berson (2022) show that humans and non-humans together engage in sense-making and co-creation of the environment through their dwelling and interactions. Moreover, research is also a performative, political act, which brings different knowledge practices into being (ibid.). This research embeds ‘other-than-humans and natural worlds into its methods to show nature’s ‘agency’ in shaping all conservation encounters (Kiiik, 2018). The recognition of agency, embeddedness, and precedence of all beings is an important part of the research.

The graph below shows how all these aspects play a role in the understanding of CC in this thesis. And how CC is used as a tool to explore whether it can prevent further biodiversity loss.

METHODOLOGY

This chapter elaborates on what methods were applied to answer the sub-research questions and, eventually, the main research question. The methods for this research include literature studies, stakeholder interviews, multi-species landscape ethnography, and a participation session. They will be clarified for each sub-research question.

SRQ1: *What socio-ecological dynamics can be identified relating to conservation in the Wageningse Bovenpolder?*

To answer SRQ1, an inventory of current context-specific dynamics was made. Semi-structured interviews with the forester of Staatsbosbeheer, the environmental manager of Rijkswaterstaat, and with local organisation Mooi Wageningen took place.

The questions focused on the socio-ecological situation and interactions now. Since the research first focused on identifying problems instead of dynamics, the questions were formulated focusing on biodiversity conflicts. Six dimensions of biodiversity conflicts can be identified: conflicts of beliefs and values, conflicts of interest, conflicts in process, conflicts of information, structural conflicts, and interpersonal conflicts (Young et al., 2010). Since it was only necessary to uncover some of the problems in the area, and not all, interpersonal conflicts were not investigated due to its sensitivity. Furthermore, the research first focused on only vegetation management as an aspect of conservation. Therefore, questions focused on interviewees' beliefs, interests, processes, and arrangements of vegetation management. Furthermore, interviewees were asked whether they experienced any differences in opinion or conflicts. The interview guide and further operationalisation can be found in appendices A and B (the guide also includes questions for SRQ2).

A content analysis was applied to the interviews to identify current socio-ecological dynamics in the area. The transcripts were read, and open coding was applied to find the common themes and patterns. This allowed for a broad impression of the practices and dynamics. Initial line-by-line coding was applied to get an overview of the discussed topics. Next, focused coding was applied by looking for the six dimensions of biodiversity conflicts. And lastly, these codes were merged and categorised through axial coding to give coherence to the analysis (Charmaz, 2006). Condensing the data like this provided a clear overview of results to answer the first sub-research question. The first sub-research question still changed at this stage to focus on dynamics and no longer only on vegetation management. Codes were then still made for aspects that are currently already moving towards CC. Axial coding was then redone with a focus on dynamics instead of solely conflicts.

Next, the main identified dynamics were then related to the literature. Relevant literature was found to understand and

respond to the dynamics that were revealed. This helped to identify how these dynamics have played a role in other conservation research and how they relate to CC.

SRQ2: *What multi-species perceptions, positions, and measures for convivial conservation can be identified that relate to the socio-ecological dynamics found in SRQ1?*

A multi-species landscape ethnography provided on-site data collection to answer this question. Landscape ethnography reveals the production of what it means to be human in relation to the environments and non-humans. It reveals the relationships between people and their environments through a localised and embodied experience of the landscape. World-making is a result of interdependencies and relations (Ogden, 2011). Ogden mentions: 'landscape ethnography, as I imagine it, is a practice of reintroducing and reinscribing the human back into the multispecies collective while at the same time being attuned to the politics of asymmetrical relations' (2011, p.29). This method was therefore chosen because it relates to the convivial valuation of relations and interdependencies (Illich, 1975) while being aware of power relations. This awareness of power imbalances is essential to the theory of change of CC.

Although landscape ethnography, according to Ogden (2011), already implies a multispecies approach, it is essential to highlight this as part of CC research, especially because it is one of the power imbalances at the root of conservation. And, because CC requires a shift in research methods that challenges the anthropocentric framings in conservation research (Van Bommel and Boonman-Berson, 2022). Five key non-humans are chosen to study more closely besides human perception and opportunities. These five include a mammal, bird, plant, insect, and the water itself to ensure a broad range of non-humans to be part of the research.

- Eurasian beaver – Castor fiber
- Corn crane – Crex crex
- White willow - Salix alba
- Common winter damselfly - Sympecma fusca
- The water itself is also one of the key non-humans. Because it is what makes the multispecies worlds come to life. It is probably the most important factor influencing the dynamics of the place.

As part of the ethnographic research, interviews took place, and March 17 to April 11 was spent mostly outside to gather data. Various methods were included to execute the ethnographic research.

Firstly, semi-structured interviews with Staatsbosbeheer, Rijkswaterstaat, and Mooi Wageningen took place for SRQ1 but also included questions focusing on current restrictions, interpretations, opportunities for CC, and willingness. The operationalisation and eventual interview guide can be found in appendices A and B.

Next, Schultz et al. (2017) suggest that using walking as a method can provide insight into the subjectivities of the observer, while interacting with the landscape as an ever-changing object. They mention: 'the working knowledges one generates while walking relates to tangible elements of a landscape' (ibid., p.181). To evaluate landscape experiences, interactions and perceptions, continuous/stop-motion walking is applied in this research. Sensory perceptions, photographs, and drawings are collected using this method. Two routes were selected during the research, which were walked twice. First, by continuous walking, and writing down experiences and observations afterwards. Second, in stop-motion and stopping at regular intervals. At each stop, observations were put in words, drawings, and photographs (ibid.). This method also allowed a multi-species analysis through being aware of affects of both humans and non-humans, embodiment, and multi-sensory communication as suggested as threshold concepts by Van Bommel and Boonman-Berson (2022).

Moreover, Arita Baaijens, explorer, biologist and writer, illustrates a way of community-led knowledge production. She explains that maps are political documents and suggests using deep maps to show the many relations and experiences present in a landscape instead of plain style maps that only illustrate accepted topographies (Baaijens, 2018). The plain style was developed in England during the Scientific Revolution. Plain style maps can be recognised by their generalness and focus on objectivity instead of personal beliefs and experiences. Later, this plain style also became a tool for exploitation and colonialism (Varanka, 2005). Deep mapping can bring back the qualitative analysis of space without leaving space for stereotyping and erasure of details through hierarchy. For this research, deep maps were created alone and together with passers-by during the field work.

Lastly, as the observer, I immersed myself in the landscape during day-time for an extended time besides these activities to acquire observations. During this time, I used field drawing to engage with the material conditions and their relations. Relational drawing can be a tool to move past Cartesian logics, undermine dominant power structures, and look for influential connections between humans and non-humans. It is especially useful in socio-ecological investigations, since drawing can make relations visible that are usually not (Harris et al., 2024).

A full list of the activities and the operationalisation can be found in Appendices C and D. The day on which the different activities were executed depended on weather circumstances and the presence of other visitors in the area for example. All the observations were then analysed by looking for different perceptions and positions in conservation. Short conclusions of the observation days were formulated.

With these conclusions and responding to the dynamics identified in SRQ1, context-specific measures were developed that take steps towards CC.

SRQ3: *What are the reflections of residents of Wageningen on potential measures that take steps towards convivial conservation?*

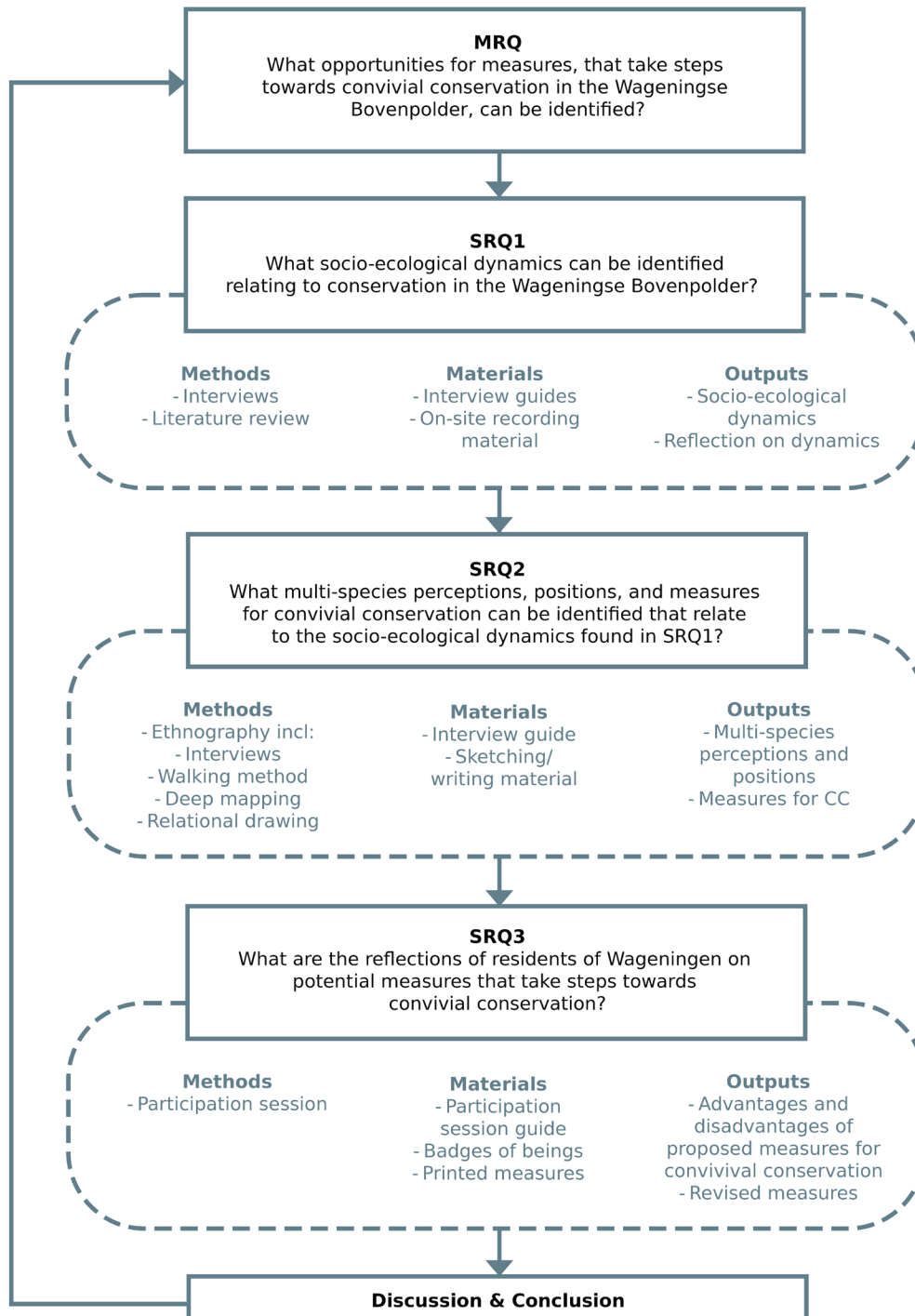
Lastly, to answer SRQ3, a participation session took place with Wageningen residents. Participatory action research (PAR) is an approach to co-create knowledge and social change with the community (Cornish et al., 2023). While the available time for this research project did not allow for the integration of all principles and the cyclical nature of PAR, the session that took place on May 15, 2025 was inspired by its building blocks. In PAR, an important step of co-creation is problem definition (ibid.). While there was no time to discuss the problem of biodiversity loss, it was important to establish a common understanding of the concepts used. Especially because conservation is shaped by the context and local values. Time was spent in the session on defining 'living together with nature' to explore what aspects of CC can be of added value. Both the researcher and residents shared their insights. Another building block is collaborative analysis 'to use generated data as a basis for reflection on commonalities, patterns, differences, underlying causes or potentials' (ibid.). Participants were asked to produce interventions as a response to the definition of living together with nature, and the researcher's analysis of already present conviviality. The participants were then asked to prioritise the researcher's and their own interventions through drawing different-sized bubbles. Bigger for those they prioritised, smaller if it had less priority to them, and no bubble at all if they thought the intervention would not help in stimulating a sense of living together with nature. This resulted in information about how residents see opportunities to increase conviviality and what is needed. In the final discussion, they were able to critically discuss the interventions and why they would work to increase our sense of living together with nature. Furthermore, similar to the last building block 'planning and taking action' of PAR (ibid.), participants were asked to think about whether they would take action, or who and what would be needed.

Another important aspect of the participation session was the inclusion of non-humans. Inspired by the council of all beings (Seed et al., 1988) participants were each given one of the non-humans that are part of this research to speak on their behalf. As Seed et al. (1988) recommend, an intention was set. Participants were asked to let non-human voices also be heard and to think about their needs and interdependencies. Furthermore, at the start of the session, they were asked to share one thing that these non-humans would probably like us to consider during the session to make the intention more concrete. The complete participation session guide can be found in Appendix E.

The session guide contains four main themes: defining living together with nature, developing interventions, prioritising, and discussing or reflecting on taking action. For each of these themes, the transcript was analysed and the main topics that were discussed were identified.

So, by linearly answering the sub-research questions, the main research question will be answered in this project. By understanding the current dynamics and investigating opportunities based on CC, it is explored whether opportunities for measures that take steps towards CC can be identified.

The figure on the following page shows the diagram summarising the entire methodology for this research.

Walking past the alluvial forest towards the dike.

SOCIO-ECOLOGICAL DYNAMICS

This chapter explores the socio-ecological dynamics using the three interviews with Mooi Wageningen, Staatsbosbeheer and Rijkswaterstaat. The final conclusions and discussion of the interviews will answer sub-research question 1: *What socio-ecological dynamics can be identified relating to conservation in the Wageningse Bovenpolder?*

The analysis was done through coding. Codes first focused on the various types of conflicts and were then grouped into main themes in which these dynamics arise. The questions and coding of the interview focused on conflicts, however, the analysis of the interviews revealed more complex dynamics than clear-cut conflicts. Therefore, this chapter discusses socio-ecological dynamics. The transcripts of the interviews with Staatsbosbeheer and Rijkswaterstaat can be found in Appendix F and G.

Interview results.

Water safety

The Wageningse Bovenpolder serves not only as a nature area but also plays a crucial role in ensuring water safety in the Netherlands. As part of the river system, it increases the resilience in case of high-water events and other climate change-related events. Therefore, the vegetation directive plays a leading role in the Wageningse Bovenpolder. It is a legal arrangement, demonstrating that water safety is a priority in the floodplains. The environmental manager at Rijkswaterstaat mentioned that the only flexibility it offers is in the fact that it is the maximum vegetation height to guarantee water safety. Any lower vegetation is allowed according to this directive. However, it is not as unambiguous as that.

For example, under the Environment and Planning Act, it is not permitted to disturb, injure, kill beavers, or affect their habitats (Kenniscentrum Bever, n.d.). This also applies to other protected species. Therefore, inventories are always done before the maintenance work is executed. This can result in the need to deviate from the directive. Then, collaboration is needed between various parties to maintain water safety, even when deviations from the directive are required, demonstrating that both water safety and biodiversity are key priorities in the area.

The president of Mooi Wageningen mentioned that they, as an organisation, proactively suggest ideas for the floodplains. Although these are often taken seriously, he did mention that they do not suggest changes that they know will not have any influence due to rules, laws and directives.

This shows that there is a somewhat rigid maintenance structure and hierarchy in the floodplains. He mentioned that simply not everything is possible in this area, considering that it is a nature area, and it is essential to ensure water safety. However, he did mention that he thinks it is time to rethink the vegetation directive, while the environmental manager at Rijkswaterstaat and the public forester of Staatsbosbeheer both expressed the self-evidence of the directive. The vegetation directive is frequently actualised, but the directive seems not to be open for negotiation outside of Rijkswaterstaat. This is also evident when the environmental manager at Rijkswaterstaat mentions that there are things we shouldn't want to regulate locally, because there will be no proper overview. The directive is based on a technological model, and since insights change, tensions about its relevance and content can arise. The president of Mooi Wageningen mentioned, for example, that it has now been shown that trees close to the dike can actually be beneficial because they combat erosion from waves. He also mentioned a study by WWF, which proves some contradictory viewpoints and a need for flexibility or thinking differently about solutions in the floodplains (WWF, n.d.). This shows the dynamics between the need for water safety, ensured through the directive, and other insights and interests, such as biodiversity.

A cultural landscape

This next theme relates to the Wageningse Bovenpolder as a cultural landscape. The area has undergone significant changes not too long ago. It was only in the 70s that the brick factories lost their purpose, and in 1988 Staatsbosbeheer became the owner of the Wageningse Bovenpolder. For a while, it was covered with grasslands and meadows, and although there were already some small forests, only in the past 20 years has the area become more forested. The president of Mooi Wageningen noted that some people disagree with the large number of trees in the floodplains now. Similarly, residents living along the dike wish to preserve their view. Similarly, the animal husbandry in the area has played a big role in maintenance, but also the view. Horses came and left, and cows have now been moved only to the Southern part. This situation reflects differing values and connections with the area.

Besides the changing landscape, traditional activities are becoming fewer in the area. Recently, the people who used to pollard the willows were notified that this is no longer allowed for safety reasons. They are required to get the appropriate certificates to do the work they have been doing for years. This is leading to a loss of local engagement and knowledge,

which is strengthened by structural complications. The public forester explained how Staatsbosbeheer is the owner and, therefore, ultimately responsible. Since there are certain rules for the use of tools and especially chainsaws and power tools, this causes complications. Furthermore, there is not always time to supervise volunteers and those who would like to contribute to the area.

Lastly, regarding cultural values, it became clear from the interviews that water safety and nature goals are prioritised, while there is no specific protection of cultural values or cultural goals in the area. Staatsbosbeheer receives funding for keeping nature areas open to the public, and the public forester explained that her role is to ensure the accessibility and experience of the area. However, as far as could be gathered from the interviews, there appears to be no protection or promotion of experiences and cultural values similar to the promotion of water safety and biodiversity. The public forester said: 'Of course, we get funds for opening up sites, but we can also put very big fences around it, and say everybody out and nobody is ever allowed in again'. This shows a rather limited protection of cultural values.

Decision-making and the role of locals

Another dynamic that became apparent in the interviews was the structure of decision-making, in combination with the time spent at and engagement with the floodplains. The foresters of Staatsbosbeheer manage large areas, and the public forester expressed difficulty in keeping up to date with all of them. For Rijkswaterstaat, this is an even bigger area. The team manages all the river branches of the Rhine. Monitoring of the vegetation directive, therefore, happens partly with satellite images. Considering all these different levels of decision-making, this creates tensions with people who spend a lot of time in the floodplains and feel more connected to the area. The president of Mooi Wageningen expressed the impression that the foresters have limited knowledge of the specific areas, which leads to maintenance becoming a paper exercise.

The public forester noted that the individuals who are frequently present in the area act as their eyes and ears. Consequently, she expressed that they are very open to advice, particularly from green organisations such as Mooi Wageningen. The president of Mooi Wageningen also pointed out that the maintenance team asks for advice. However, he added that these guidelines are not always followed by the contractors and pointed to an example where they removed more reed than they had suggested. The contractors have their own views on maintenance and often have less familiarity with the area itself, which can lead to them following their own knowledge. While Staatsbosbeheer welcomes advice, it can also be inferred from the interview that locals in the Wageningse Bovenpolder predominantly serve an advisory role. The public forester states: 'We certainly make grateful use of local people.' It was further noted that decision-making processes already take quite some time, and collaboration with others prolongs the process even further. This can potentially diminish the motivation to include more locals and parties in the decision-making process.

The biggest concern of the three interviewees when suggesting giving locals a bigger role in decision-making processes was the differences in opinion. 'Resident A may want something very different from resident B and resident C', said the environmental manager of Rijkswaterstaat. The president of Mooi Wageningen also mentioned that there are too many opinions to take a more bottom-up approach, and that people are too opportunistic. It takes a lot of time to grow and conserve a tree, but it takes less than a day to cut it down, he stated. Such an approach, to him, therefore, presents too much risk. However, the public forester also mentioned that the dynamics of different stakeholders and the different goals are also what make the area so interesting.

Understanding of nature

What also became clear during the interviews was the different understandings of nature and the role and value of nature. The public forester of Staatsbosbeheer expressed her frustration with people who treat her disrespectfully due to differences in belief and interest. People often do not understand mowing policies, why they cannot walk in certain areas at times, or the time and energy that's put into management and nature protection. While she often clarifies these interventions, and many organisations could offer engagement with the area, such as Mooi Wageningen, IVN, and KNNV, there are still often misunderstandings of disturbance in nature. The public forester explained that people must stay on the paths, some of which are closed off during the breeding season. However, people still want to go everywhere. She also mentioned that people say things like, 'yes, but I don't do anything anyway. I'm not disturbing anything at all.' A similar problem was addressed by the president of Mooi Wageningen, who referred to the dog policy in the area. Dogs should be kept on a leash, but this often doesn't happen. He explained that people often know it is not allowed, but they prefer to let their dogs loose anyway. This shows the dynamic of varying priorities and interests. Furthermore, the environmental manager of Rijkswaterstaat mentioned that she only experiences conflicts in the usage of the area, never the type of green. This shows that different stakeholders value the area for different reasons. Where one values the biodiversity of the area, the other might value the calmness it provides for walking their dog on the big open fields. However, this does reveal an alienation from the interdependencies with other species in the area and, therefore, a general lack of awareness and concern for the ecosystem.

Yet, those who do show increased concern might also only take one perspective. The public forester explained that sometimes people who are very focused on insects or birds suggest interventions that are unfavourable for other species. She said that there are mostly conflicts with more recreational visitors, but that such disagreements with experts also occur. Lastly, she mentioned that people also get impatient with the long process, although there are many reasons, often to protect biodiversity, as to why the implementation process can take so long. The president of Mooi Wageningen also expressed his frustration with the lengthy process of introducing the wetland area. This illustrates that people are not included in the process, which

can lead to misunderstandings of the time and energy needed for implementation.

Literature review.

Four main themes were identified relating to socio-ecological dynamics: the role of this nature area in ensuring water safety, the nature area as a cultural landscape with cultural activities and values, the decision-making process and the role of locals, and lastly, the different understandings, beliefs and interests regarding nature.

Through the interviews, it became clear that water safety is the top priority. The environmental manager of Rijkswaterstaat also mentioned that we should not aim to regulate everything locally, as this could result in less overview. Indeed, systematic or central conservation planning is also crucial for ensuring the persistence of biodiversity in the face of increasing human demands on natural resources (Margules and Pressey, 2000). Systematic or central planning is crucial in nature conservation because it ensures that conservation actions are adequate, effective, efficient, and connected. Without systematic planning, conservation efforts risk being fragmented, biased, or insufficient to protect nature and its benefits for people (Linke et al., 2011). However, Linke et al. (2011) also mention that stakeholder involvement is essential for conservation to become effective. Efficient solutions created by experts often imply the exclusion of a large portion of the population (Centeno, 1993). For example, as we have seen before in this chapter, the limited inclusion of cultural values in decision-making.

Many European nature areas, such as the Wageningse Bovenpolder, are governed by complex institutional arrangements. Conventional theory suggests that local users themselves struggle to avoid the tragedy of the commons. Nevertheless, numerous instances demonstrate that self-organised locals can be successful. Principles have been established to achieve such robust, self-governing resources (Ostrom, 2000). The decline or absence of community-based resource management results in a missed opportunity for democratic engagement or engaged visitation at the floodplains. Furthermore, local community-based conservation, including practices such as pollarding willows, can foster environmental stewardship and enhance accountability and resilience (Sele and Mukundi, 2024).

However, it is also necessary to evaluate what change is feasible. It may be necessary to maintain an overview of the entire river branch system concerning water safety, or the promotion of red list species. However, it remains feasible to enhance democratic community engagement and stakeholder involvement within these parameters to promote stewardship, as well as to better align understandings and beliefs regarding nature and its management. Transformational change can be achieved through small in-depth steps or wins, particularly when basic conditions are created to keep people moving. Wins can be amplified through an interconnected system of changes that can be recognised to work towards a common vision

(Termeer et al., 2017). Just as Büscher and Fletcher (2020) mention that short-term actions should go hand in hand with their long-term vision for CC.

Regarding the cultural values in the Wageningse Bovenpolder, much has changed in the past decades and increasing rules and structural complications decrease the opportunities for active engagement with the floodplains. While 'landscapes always change because they are the expression of the dynamic interaction between natural and cultural forces in the environment' (Antrop, 2005), the people feeling most connected to the area have had little agency in the recent changes. It has been shown that, while attractiveness increases, the connection of residents to the floodplains significantly decreases after nature development, especially considering familiarity and personal memories (Buijs and Van der Molen, 2004). Being able to share the story or history of the floodplains can enhance the identity and value of an area (Antrop, 2005), but these narratives get lost amidst the changes. Coherence and legibility are, therefore, essential components of cultural landscapes, while excessive changes can lead to a loss of identity and recognition (Antrop, 2005).

Büscher and Fletcher (2019) mention that decentring humans could best be done by insisting on the unique nature of all nature forms as part of the ecosystem. To celebrate diversity by also celebrating the unique narratives of people. Brown et al. (2022) also recognise that cultural resources, offering particular lifeways, have a distinct set of threats besides the threats for natural resources. They advocate for an approach that includes this knowledge to benefit conservation. The importance of protecting cultural resources also shows, because place relation and values contribute to environmental stewardship (Gottwald and Stedman, 2020).

Lastly, the understanding of nature was discussed in this chapter, showing that people have varying beliefs, interests, and priorities. In general, the interviews with the public forester and the environmental manager of Rijkswaterstaat showed that there are many people with a lack of understanding and concern for nature. This weakened human-nature relationship is also addressed by Büscher and Fletcher (2020) themselves as the human-nature dichotomy. In general, while people in the Netherlands reject the idea of mastery over nature, they also do not see themselves as part of nature, but more as partners or stewards (Van Den Born, 2008). Van Den Born (2008) shows that people in the Netherlands, in general, do feel a strong sense of responsibility, and ideally, they would like to see themselves as part of nature, but they do not find it a realistic idea. Concepts that fit with being a participant in nature, like the intrinsic value of nature, were often ignored or misunderstood.

Furthermore, the public forester also expressed her frustration with the lack of understanding and appreciation of conservation practices. An opinion piece in the newspaper *de Gelderlander* highlighted that the paths shouldn't be closed off in the Wageningse Bovenpolder, but that we should teach people how to respect nature. This sparked a discussion in the comments about the role of people in nature, what 'nature' really is, and how nature is managed in politics and decision-

making. Someone mentioned that it will only get busier in other places, while someone else mentioned that we don't just pay tax money to make nature accessible to us, but also protect other beings that also have the right to live in this country. One person goes on to compare people with wolves, and that wolves are allowed to cause misery, but humans are not (Winkel, 2022). All these different ideas of nature show different personal values, feelings of attachment and responsibility. These aspects play a role in pro-environmental action and care for the landscape (Peçanha Enqvist et al., 2018). Democratic engagement can increase society's ability to deal with polarised views by sensing themselves as part of a bigger collective, even when a total consensus is not reached (Clayton and Myers, 2015, p. 155).

Conclusion.

Next, it will be discussed how current conservation already stimulates conviviality, but also how research shows that there are more possibilities to steer in this direction.

First of all, the whole area used to be subject to clay extraction, leaving little space for the promotion of human and non-human nature. In that sense, the area has already taken major steps towards CC. While the dikes and floodplains protect the city and ensure water safety, the floodplain's natural values were fostered through nature development, giving room for the river, species, and the interaction between people and nature. The fact that Staatsbosbeheer keeps it open for the public and maintains recreational paths promotes interaction between people and nature, attracting many nature enthusiasts to the area.

The embedded value of nature in people's daily lives is also promoted through education in the floodplains from organisations such as WUR and IVN. Furthermore, there is room for engagement and participation in the area. The public forester of Staatsbosbeheer mentioned that visitors are their eyes and ears and that they are very open to input. Also, organisations like Mooi Wageningen, KNNV and IVN actively help with inventories, excursions, and thinking about opportunities to promote nature in the area. And, until recently, residents helped pollard the willows in the floodplains. Lastly, animal husbandry in the floodplains ensures that habitats are kept in place to promote biodiversity. This shows the understanding of the agency and embeddedness of these animals.

Therefore, there is already an appreciation of the embedded value of nature and a level of conviviality. However, to reach CC as described by Büscher and Fletcher (2020) it is essential to look for the possibilities to move towards more democratic and just conservation. This means that some of the actions that are already happening can be stimulated, and new opportunities are suggested.

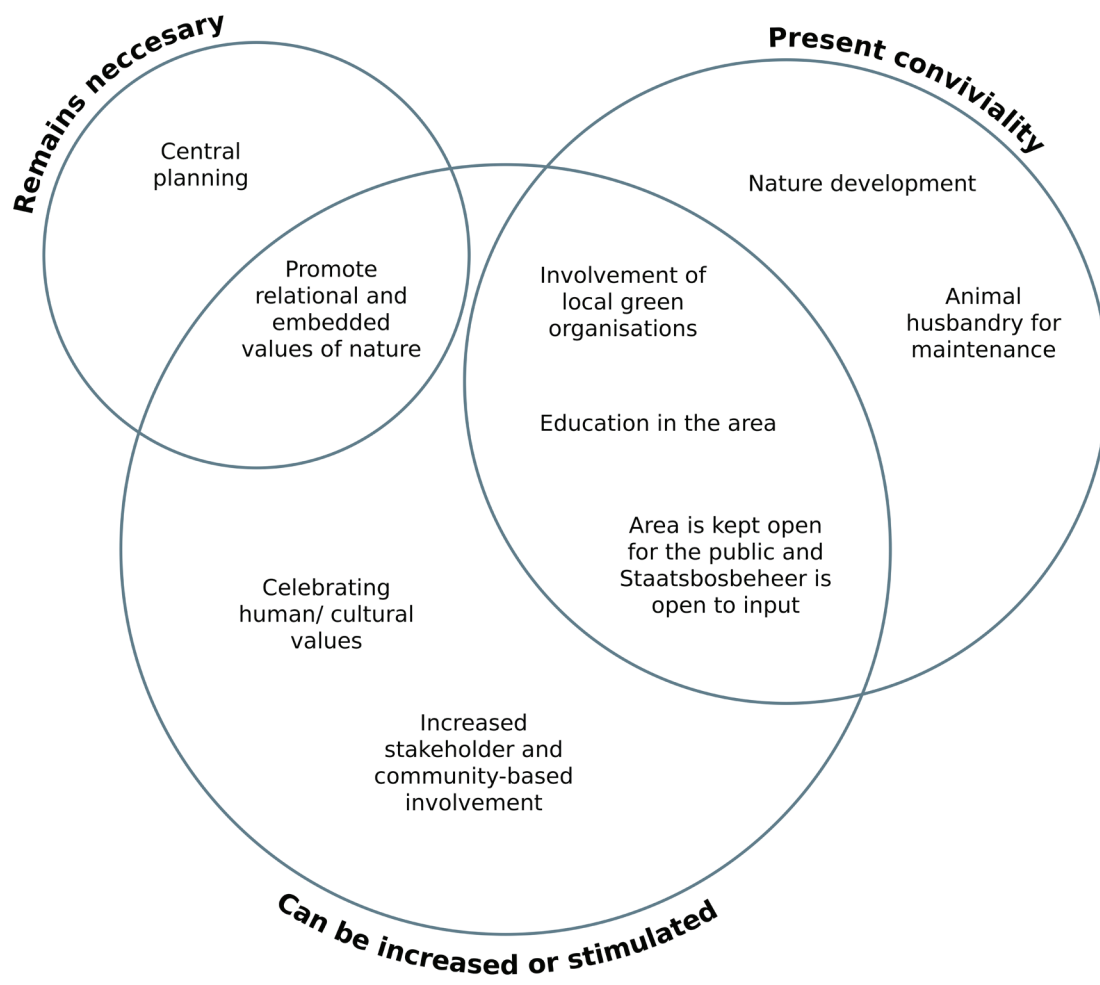
While central planning remains necessary, increased stakeholder involvement could alleviate feelings of alienation from the process and could create more understanding between the various parties to deal with different views and

values. This could involve working with Staatsbosbeheer, who are already open to advice, and Rijkswaterstaat to maintain an open dialogue about the vegetation directive and its insights.

The literature review also showed the importance of paying more attention to cultural values, resources and the engagement of locals with the history of the landscape. It could offer an opportunity to be aware and integrate cultural values and engagement with the area to promote both human and non-human nature.

Lastly, besides instrumental values, it is necessary to promote the awareness of relational and intrinsic values of nature. There is a desire to be part of nature, but a lack of understanding of the elements that would be needed for people to no longer feel separated from it. While this understanding can be promoted in the area, one area will not change society. Therefore, it remains necessary to promote it outside of this case as well.

Overall, the interviews revealed that there is already a degree of conviviality and a promotion and celebration of nature. This could be enhanced by expanding the role of residents in conservation, increasing focus on cultural values, and promoting an understanding of the relational and intrinsic values of nature. See the figure on the following page for a summary of these conclusions.

The cows on the South side of the secondary channel.

MULTI-SPECIES LANDSCAPE ETHNOGRAPHY

This chapter explores whether and how CC could offer meaningful contributions in the Wageningse Bovenpolder. The executed multi-species landscape ethnography will be discussed. This analysis and the final conclusions of the chapter will answer sub-research question 2: *What multi-species perceptions, positions, and measures for convivial conservation can be identified that relate to the socio-ecological dynamics found in SRQ1?*

Designing for a shift, where conservation becomes part of daily life through a deeper understanding of nature's embedded value, begins with recognising our current interdependencies. These interdependencies are also shaped by how people perceive and experience their relationship with nature. Researching perceptions can inform and improve conservation (Bennett, 2016). The multi-species perceptions and positions of stakeholders are needed to assess whether CC can address the dynamics and issues found in SRQ1, and what meaningful opportunities and effective measures can be explored to do so.

Observation results.

The execution and analysis of the multi-species landscape ethnography took place in two parts. First, the interviews with Staatsbosbeheer, Mooi Wageningen, and Rijkswaterstaat included both questions for SRQ1 and SRQ2. Secondly, the site visits took place between March 17, 2025 and April 11, 2025. All perceptions and positions from the multi-species landscape ethnography can be found in Appendix H.

The interviews resulted in information about perceptions and positions of different stakeholders about conservation. Most information was collected in the interviews with the public forester of Staatsbosbeheer and the president of Mooi Wageningen. The environmental manager of Rijkswaterstaat had less context-specific knowledge for the Wageningse Bovenpolder.

In the interview with the public forester of Staatsbosbeheer, the following relevant perceptions and positions on nature conservation were identified (and for all perceptions and positions, see Appendix H).

- The dynamics of the seasons and dry and wet years make the area special
- People are the eyes and ears of Staatsbosbeheer. Alerts about trash, or the animals are highly appreciated.
- Tips from visitors are sometimes a good way to reflect on a practice that has been done the same

way for years.

- Connection with nature starts with kids and giving them a level of appreciation for nature.
- Micro topographies (created by grazing on the south) are needed for breeding birds to find refuge
- Some people really want to contribute to the area
- People seeing the Wageningse Bovenpolder as their backyard also comes with a level of engagement
- Placing honorary benches also relates to engagement with the area.

In the interview with the president of Mooi Wageningen, the following perceptions and positions on (convivial) conservation were identified.

- Maintenance is important for the quality of the area
- The biodiversity in this area does not necessarily clash with water safety. Ex. hawthorns die as a consequence of the new wet area
- There is a lot of interest in what species can be found
- People really liked the wet year. It created a lot of biodiversity
- Special about the floodplains is the diversity and the effect of the seasons
- A lot of people join activities such as removing trees. That creates engagement with an area
- There is more attendance for working days in nature than for excursions
- Staatsbosbeheer is really open to input
- Having beavers in the area can save some effort in maintenance

In the interview with the environmental manager of Rijkswaterstaat, the following perceptions and positions on (convivial) conservation were identified.

- Green is emotion. Although there are conflicts about its use, the type of green is less important to people.
- A more bottom-up approach is possible with the vegetation directive in mind
- The flexibility of the vegetation directive is that it is a maximum. If forest is drawn into the directive, grass is still allowed as a vegetation type. However, if grass is in the directive, it is not allowed to develop a forest in that place due to water safety.
- The management of the river branches happens in teams of partners, not traditional client-contractor relations.
- Engagement with the floodplains is definitely present, especially cleaning up trash

As part of the observations, the continuous/stop-motion walking method was applied to provide insight into the subjectivities, experiences and perceptions of the observer. Therefore, it also helped to get more familiar with the research area before doing many of the other observation activities.

The first walk took place on March 17 and resulted in 37 pictures (of which 10 can be found on page 33), 5 drawings and written text. These, and the route, can be found on pages 31-33. The continuous walk took 1 hour and 10 minutes, while the stop-motion walk, where I stopped every ten minutes, took 2 hours and 15 minutes. The main conclusions of this route included that there is a lot of exposure to wind and weather on the summer and winter dikes; accessibility is limited in the floodplains; the brick factory functions as a landmark; cows add to the picture and completeness of the floodplains; and there is a lot of diversity in height, structures, surfaces, and colours.

The second walk took place on March 27 and resulted in 30 pictures (of which 10 can be found on page 37), 5 drawings and written text. I had walked this route before in November to familiarise myself with the area. I have also added the 4 drawings I made then. These, and the route, can be found on pages 34-37. The continuous walk took 1 hour and 10 minutes, while the stop-motion walk, where I stopped every ten minutes, took 2 hours and 15 minutes. The main conclusions of this route included that it's nice to walk from enclosure to openness, to enclosure, to openness; the different human activities in the area make it interesting; the open meadows on the North side of the floodplains look a lot more interesting from a higher standing point, like the dike.

Next, deep mapping was used to incorporate qualitative analysis of space. On March 19 and several other moments during the observation period, passersby were asked to mark their favourite place or route on a map of the research area. Furthermore, they were asked to tell or write down the reason why. In total, 24 people responded. The results were combined into one final map, which can be found on pages 38-39. The main conclusions of this deep map included that the most favourite place was the bridge by far; people often mentioned the peace and birds in the area as well (besides their favourite places); human structures were often a point of reference and favourite places; besides the bridge, many others had their favourite spots along the river.

On March 21 and several other moments during the observation period, passersby were asked about the rules in the floodplains. Ten people were asked about what is not allowed, but also what rules they'd like to violate and what they would like to do in the floodplains. The most important conclusion was that many people actually really appreciate the presence of rules. Seven out of ten expressed the importance of having rules in the area. What people would like to do regardless of the rules differed a lot. Someone mentioned a wave pool for surfing, canoeing as not just for members but for the public, and wild picking and camping. Someone else mentioned a hut to look for the beaver, while again others would really like to let their dogs off their leash

wherever they want in the area. For the relational drawing, I also looked at which actions are prohibited by rules, and which ones actually do harm to core values of the floodplains. This can be found on page 40. Main conclusions included that there is still a range of possibilities that are within the range of not harming the core values of the floodplains, and especially outside of breeding season, rules could be less strict.

On April 2, I looked at human paths and usage. To understand human movement patterns, but also in relation to the space for other beings. This resulted in two maps which can be found on page 41. I concluded that there are many spaces in the area that people can reach and do go to, even though Staatsbosbeheer indicated that people should stay on the paths.

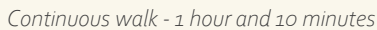
On April 7 and several other moments during the observation period, passersby were asked about interventions to help bring people and nature closer together. Seven people/couples were asked what they would imagine could help. Four of them included some form of education in their answer, emphasising that knowledge of nature and the floodplains is essential. They mentioned information signs, excursions, and schools and scouting groups. Besides education, someone mentioned maintenance for accessibility, someone else the connection to the city, and to relate to the story of the brick factory. One couple expressed pessimism about the possibility of increasing people's connection to nature. In the end, a map was not generated due to the lack of time of passers-by.

Next, relational drawing served as a tool to move past Cartesian logic, challenge dominant power structures, and explore influential connections between humans and non-humans. As part of the relational drawings, the five non-humans engaged in this research were observed for one day. I spent a day following them, their relations and needs.

On March 24, I went to the floodplains with Rudi van Etteger, who is very acquainted with the area. He was able to show me many of the marks that were left behind by beavers and we were able to identify some of their movement patterns. The drawings made and pictures taken as a result of this trip can be found on pages 42-43. The main conclusions of this exploration included that the lifestyles of beavers are opposite to those of humans. They are nocturnal and primarily use the water to move around. The presence of willow trees in and around water bodies is essential. And they seem to be unbothered by having their burrow so close to human paths.

On March 18, I went to the oldest willows in the floodplains. I sat at the roots of one and tried to imagine its needs, relations and interdependencies. This resulted in drawings and text, which can be found on pages 44-45. The main conclusions included that willows are home to and a source of food for many other beings; they have many cultural uses; they have a longer lifespan than most other beings in the floodplains; and the floodplains are their perfect habitat.

On April 4, I looked into the damselfly, its lifestyle and

at the electricity pole in the middle of the fields. Also many people with dogs, not on a leash.. The loose dogs scare me a bit too. They sometimes show up out of nowhere. I'm sure the birds and other animals also get frightened away by them. There were also many waterbirds on the secondary channel. It seems to be a place that many of them like to reside. Cool to see! I also noticed some human impact. There were some cut off branches next to the walking path, probably done by maintenance workers. I also liked walking close to the water. There was always something to see. The river itself seems to go pretty fast at the moment. Also, I have to be careful of the cow poop in the area. It is in many places. I also heard the church bells once. It was weird to get from the peace and quiet back onto the road and to the houses. It changes fast there. From calm to loud noises and having to pay attention. It felt like I shouldn't walk there. There also wasn't a proper path on the side of the floodplains, and there were lots of cars in between.

Stop-motion walk - 2 hours and 15 minutes, a stop after every 10 minutes of walking

1: the cows moved to the water since the continuous walk I did before. Eating and drinking instead of laying around now. It's comfortable when sitting down. There are people walking and sitting at the 'krib'. It's quiet but you hear the cows eating and moving around. There were old fire pits along the way. The big open lower part looked less attractive and nice without the cows. The cows seem to bring the landscape together. There are not many places here to sit or to seek shelter from the weather. Partly because you're not allowed to stray from the paths. The first small flowers are popping up around me. I also hear someone sawing at the brick factory. I wonder what type of noise pollution bothers the birds. I also see a big boat passing and wonder what they do to water quality and the richness in the area.

2: there are many broken shells on the asphalt road from the brick factory. Also a bench and a bird's house. And many cut trees or branches. It must be weird to have the floodplains as your back garden but it's surrounded by fences and you're not allowed to enter. I also saw big mole hills on the path. And the wind seems to blow even harder and colder. I can hear the road very well from here. The one across the river. I sit in a place with no wind. It's warmer here and I hear the birds in the water. The reed is too thick to see them though. It's nice to sit in the shelter with my back to some bushes. My feet are starting to hurt a bit from the uneven surfaces here. I see the houses now. The ones next to the dike. They are reflecting the sun and look out of place. My hands are a bit too cold to write. But I like this place. It's small, more secluded in vegetation and height differences of the path.

3: there was a little gate of trees and I got stuck on a thorn. Later I bumped my hand into the plants at the side of the road and scratched it. The walking path is very small next to the road. There was a small group of kids going into the floodplains when I walked out. With supervisors from 'struin'. There was a stork flying over. I like the patch of alluvial forest. It has a weirdly rectangular look though. That doesn't fit with the naturalness of the rest. But I like the swampy look and the fallen trees. And no reed. Everywhere seems to be reed. But not there. It also suddenly so flat again. The mowing makes it look like that. The cars and bikers race past me. But it's still quiet. Many people walking as well. I see some first nettles coming up. The wind is calmer here and the air warmer. The pollarded willows show the cultural landscape, but overall I think the view is more boring here. It's very open with few changes or things happening. I almost stepped in dog shit here as well. I've seen it now a couple of times.

4: I'm going up and down a lot. Over all the entrances to the floodplains. There are many dogs here. Many are loose. I wonder why this part between the dike and the fences is so broad. The grass that I'm sitting on is really rough. Rougher than in the other parts I think. The plumes of the reed look very pretty in the sun. There also a bit of concrete here on the other side of the fence. Is it an old path? It's a bit uncomfortable to walk here with the tracks and the pollen. I can still see the chimney. That's nice. It's comfortable to have that point of reference. But I also hear more traffic and the factories. And the bells of the church. The view is still not very interesting. Very much the same. The colour differences in the grass and other vegetation look interesting though. And the solitary trees. But the walk along here feels long, perhaps because I'm tired. I remember liking it before.

5: I hear the sheep now. Before, the harbour and Bruil were very loud. There are also cars driving here. The pabstsendam is paved with bricks. It looks nice. A road straight to the river. The trees on both sides offer little view to the floodplains, but sometimes you can glance in between. There's even a blossoming tree! It's nice that the road is a bit more flat now so I can look around. It's comfortable on the road with cover from both sides. But there's a lot of traffic and little space to step to the side. On my right it seems very open. It doesn't fit with the left. The farms here give a sense of calmness. Low human chatter, and the lambs running around. The fruit trees seem to fit in this half open landscape.

Stop 1

Stop 2

Stop 3

Stop 4

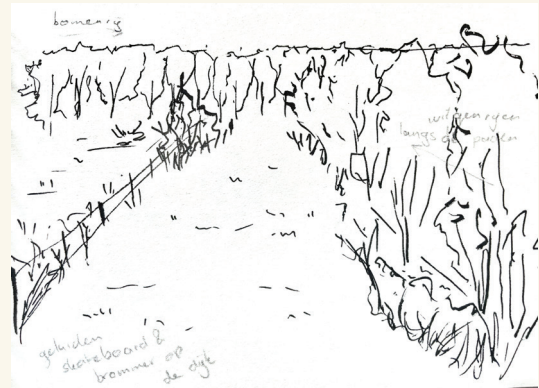
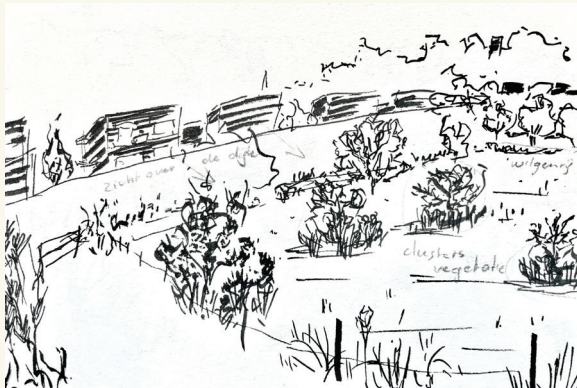
Stop 5

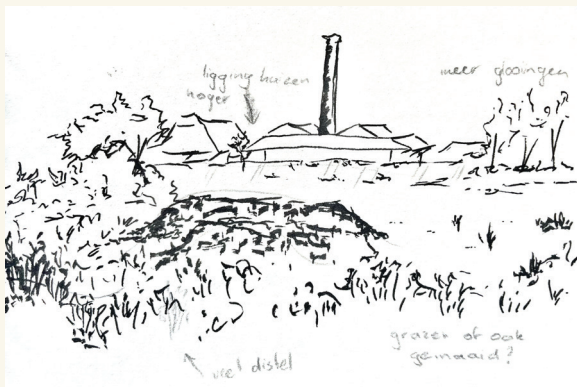
Continuous walk - 1 hour and 10 minutes

This was a very interesting walk. The diversity kept it interesting. The start was a bit boring with the openess, but perhaps also because I walked there already many times. But it's cool to see the first leaves starting to grow. The beaver left its marks along the path and I saw its burrow. A lot seems to be happening in and around the water. There are the trees and the birds. I would like to have a bit more hidden place like a bird watching hut, or even a bench to sit and study the landscape and its vitality. The bridge is a nice viewpoint and makes the open landscape spread out before me. Especially in the reed there seem to be many hidden waterbirds. Over the bridge there were beaver marks again. I feel more enclosed and comfortable between the trees. The forests in the water with the willows give a mysterious, interesting appearance. It's very interesting to keep walking into enclosures to the open landscapes; the dynamics between closed and open views. Especially when there's suddenly the old stone factory, an intriguing point of recognition. I do find the forests more interesting with the water and complexity. Although there are also often many bugs and mosquitoes and it can be quite dark. Some parts of the path are less accessible due to the big blackberry bushes. It also became clear to me that the sounds disappeared on the south side of the secondary channel. But as soon as I come closer to the pabstsendam the human noises return; the harbour, traffic, and the people on the dike. Walking along the river is very pretty. The beaches and the trees give the feeling that I'm in a foreign country, but there's also a lot to see. There are boats and canoes on the river, many birds, and the flow of the water is soothing to watch. Only the buildings of the harbour distract me. I come accross to places where my attention feels needed. Or rather, I feel like paying attention rather than letting my thoughts drift: the pole with graffiti, and the naked beach. Then I walked on top of a small dike. The view is refreshing. Openness on the right and the beaches on the left. It's getting really warm there without the cover of the trees. After, the harbour intrigues me. It's very interesting to see what is happening there. And it's a place full of identity with the graffiti and sounds and people. It's busy though.

When I get back into the floodplain it's calming. I especially like the forest close to the dike. On the dike I realise again though that the openess is a lot more interesting from a higher viewpoint. The landscape that I found boring at the start of the walk is visually very appealing from the view that the dike offers. At the end of the walk, there is a class of children getting nature education. I've seen them a couple of times already from 'Struin'.

Drawings made during the first explorations for this research project at the start of this route on November 2nd 2024.

Drawings made at stop 1 of this route (left), and next to the secondary channel along this route (right) on November 2nd 2024.

Stop-motion walk - 2 hours and 15 minutes, a stop after every 10 minutes of walking

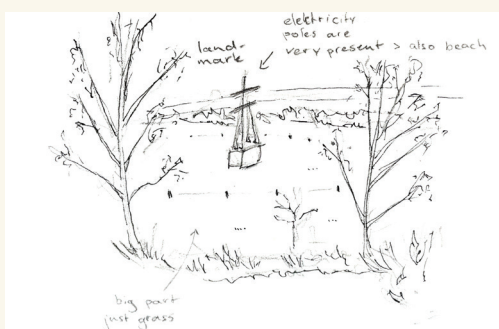
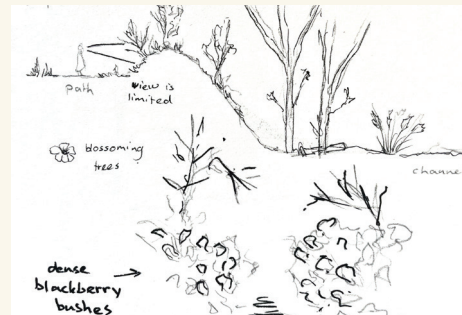
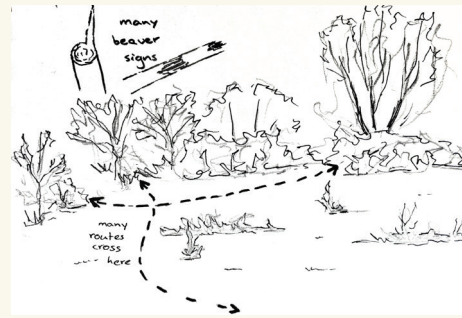
1: The kids went to look at the burrow, and I wonder how much it disturbs the beaver that it's so close to the path. I realised that I'm most comfortable with vegetation (trees/bushes) on one side of me. Also now when sitting I like having plants in my back. The open space is actually way nicer when sitting down. I hear the church bells, and so many birds. They are so loud for how small they are. You do hear people quickly. Because it's so quiet otherwise.

2: it's really nice to go up and down in this area. From the openness to the view and especially the different perspectives on the low parts. I hear even more birds in this part. The blossom is very beautiful and there are many butterflies already. Where I'm sitting it smells very nice. There's a little higher part next to me and behind it it goes down quickly towards the water of the secondary channel. There are many cracks in the path though. The area is very dry. I wonder if the willows suffer from that. Or the beaver and insects. They have less habitat.

3: I remembered the wind from the last walk. The floodplains are so much more peaceful now. The pabstsendam and the beach are so familiar, but I really forgot how beautiful it is when there are no people. Walking past the naked beach is a bit uncomfortable but after that it seems empty. There is nobody there. There are no tracks of the beaver on this part of the river. I think because of the amount of people. I hear the factory on the other side of the river. And the rowers on the water. There are less birds again, although I did come across a pheasant.

4 this part was a bit boring. There's little diversity on this side. Walking next to the harbour is interesting but it's quite long. And quite a big difference compared to the nature area. Bruil is very loud where I'm sitting now. The view is also not very interesting. The grass is very monotonous on this side of the river. It's also quite a big change in walking surface. In the floodplain I had to pay attention to my ankles and next to the harbour it was suddenly asphalt. I'm still hearing quite some birds so close to the river.

5 I'm almost at my starting point. From the harbour into the floodplains there were suddenly a lot of people again. On the paths, and now on the dike. I hear the scooters and talking. The big open grass field here has people laying on it and people walking with dogs. It's quite peaceful at this time of the day. I can hear a woodpecker and other birds. I like this part of the floodplains less though. Walking in the open. On the dike is nice, but less so in the floodplains. Then I rather walk a bit hidden. I really like the forest here for example. The geese are very loud here too.

Stop 1

Stop 2

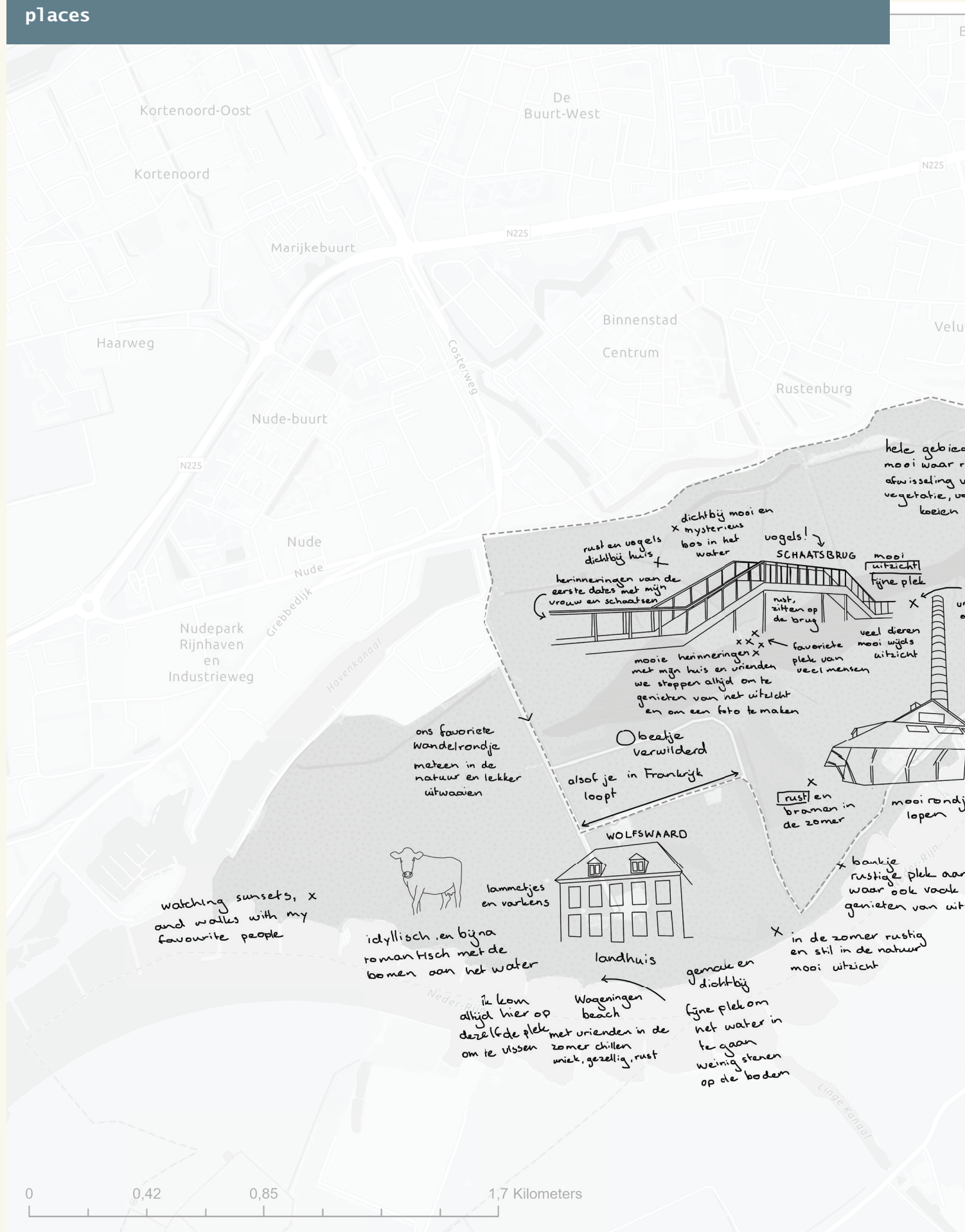
Stop 3

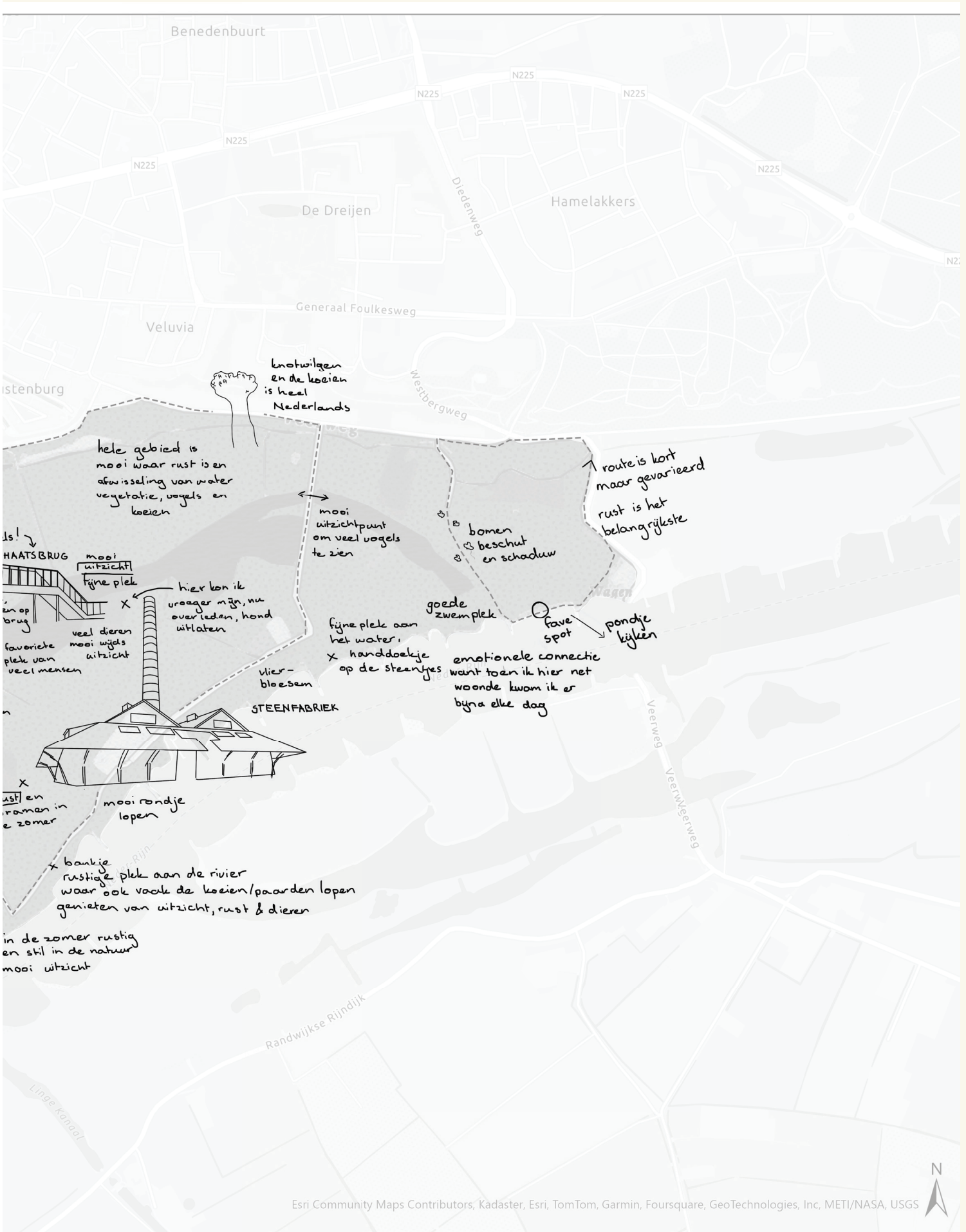

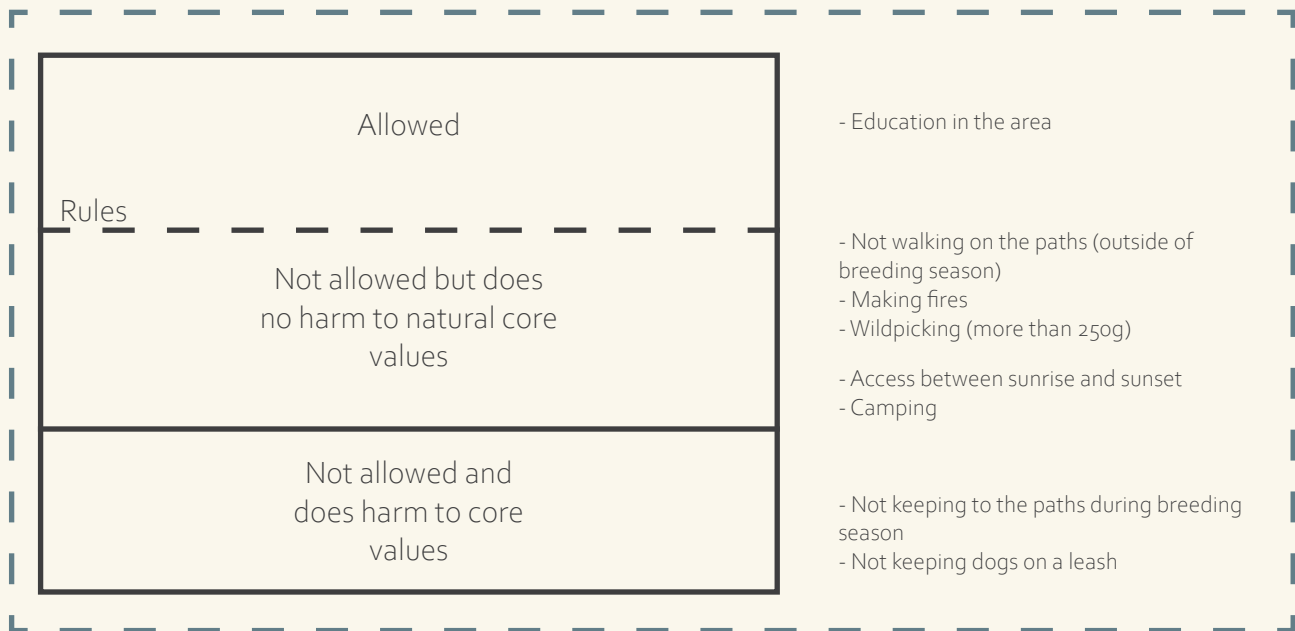
Stop 4

Stop 5

What are the rules?

What do people do?

What do people want?

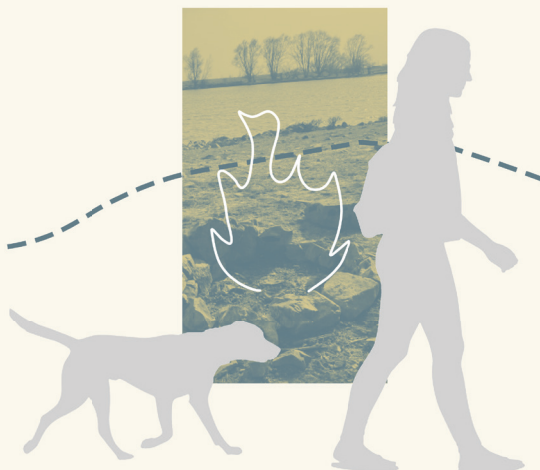

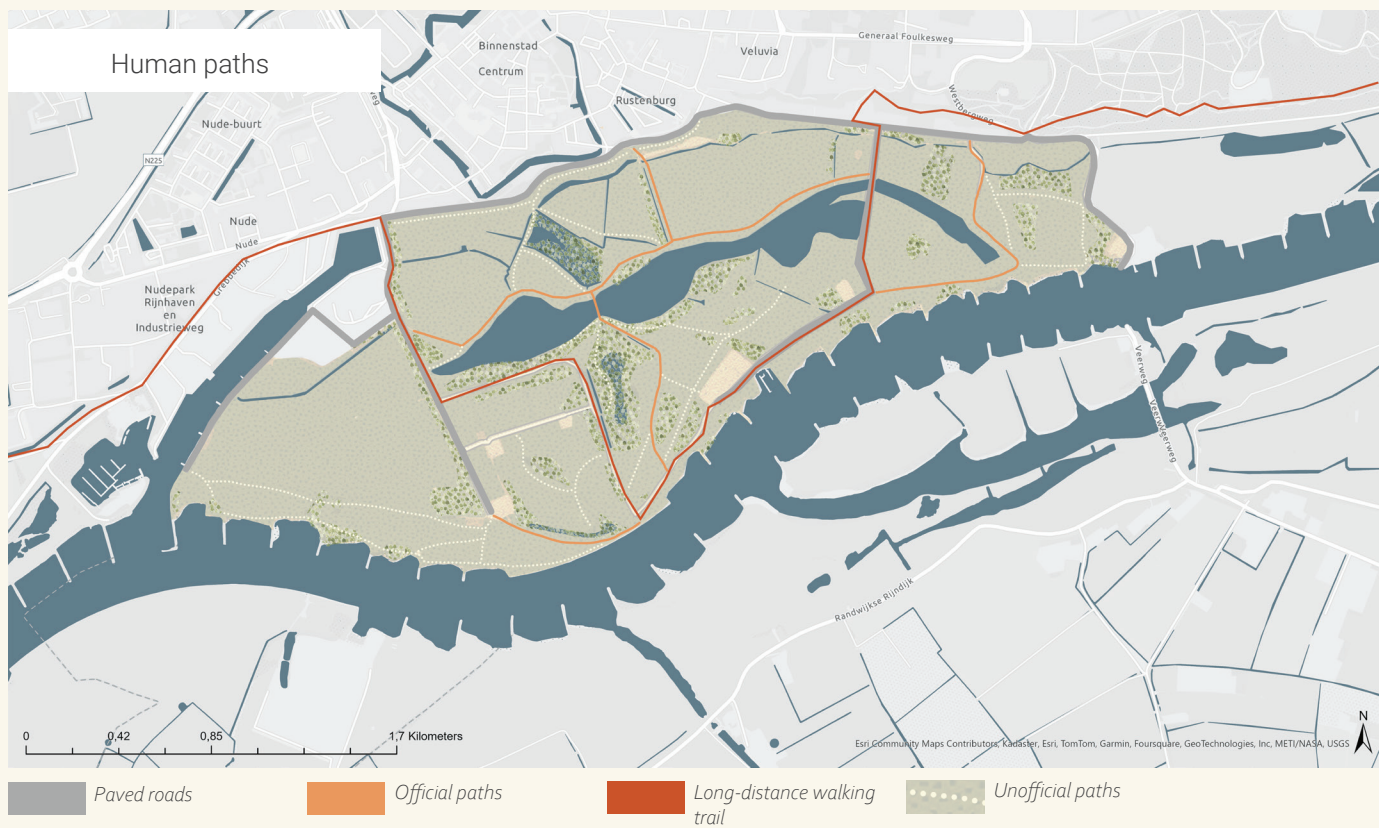
- Roaming freely through the area
- Making fires
- Not keeping dogs on a leash

"It is important that rules are not violated."

"People need rules. Otherwise everything here would have been gone."

- Wildpicking and camping
- A shelter to watch the beaver
- Walking the dogs without a leash
- Pedal boats, canoeing, surfing

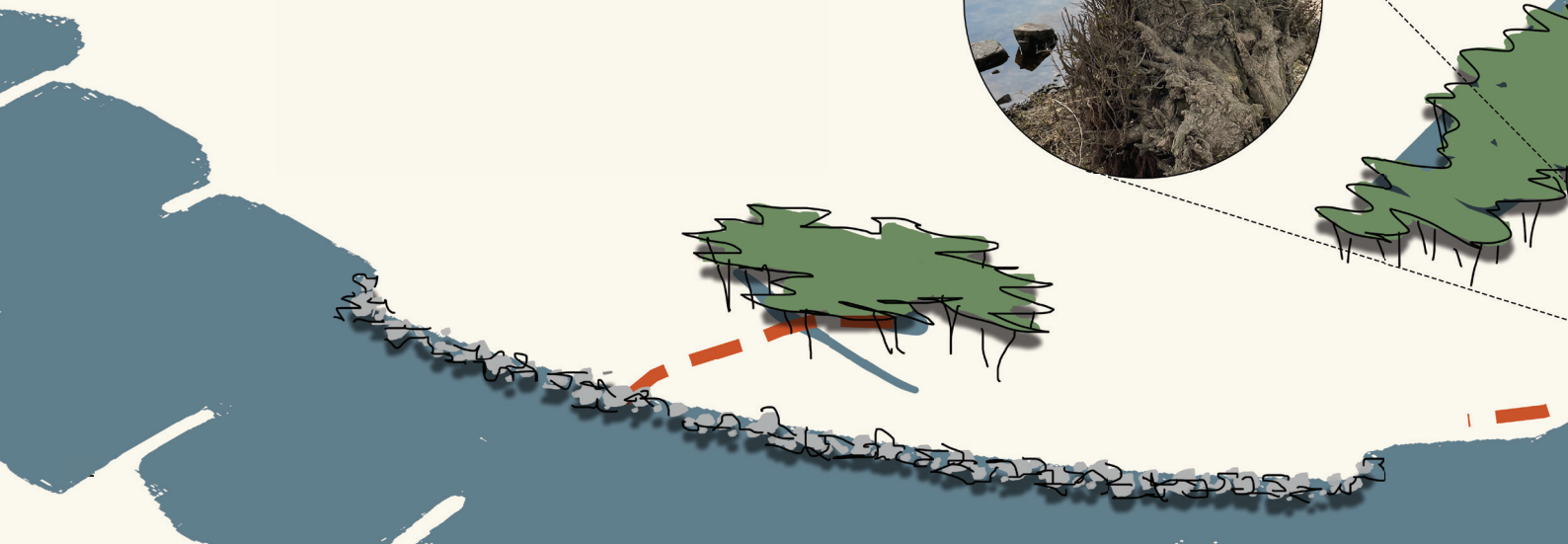
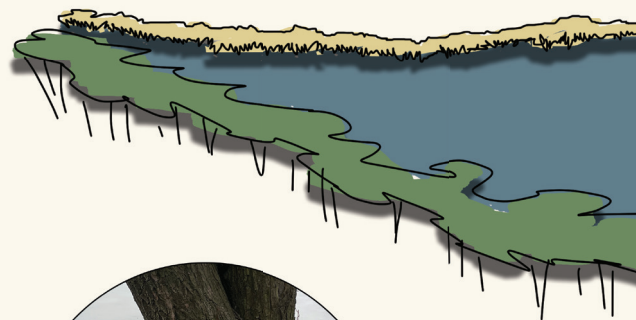

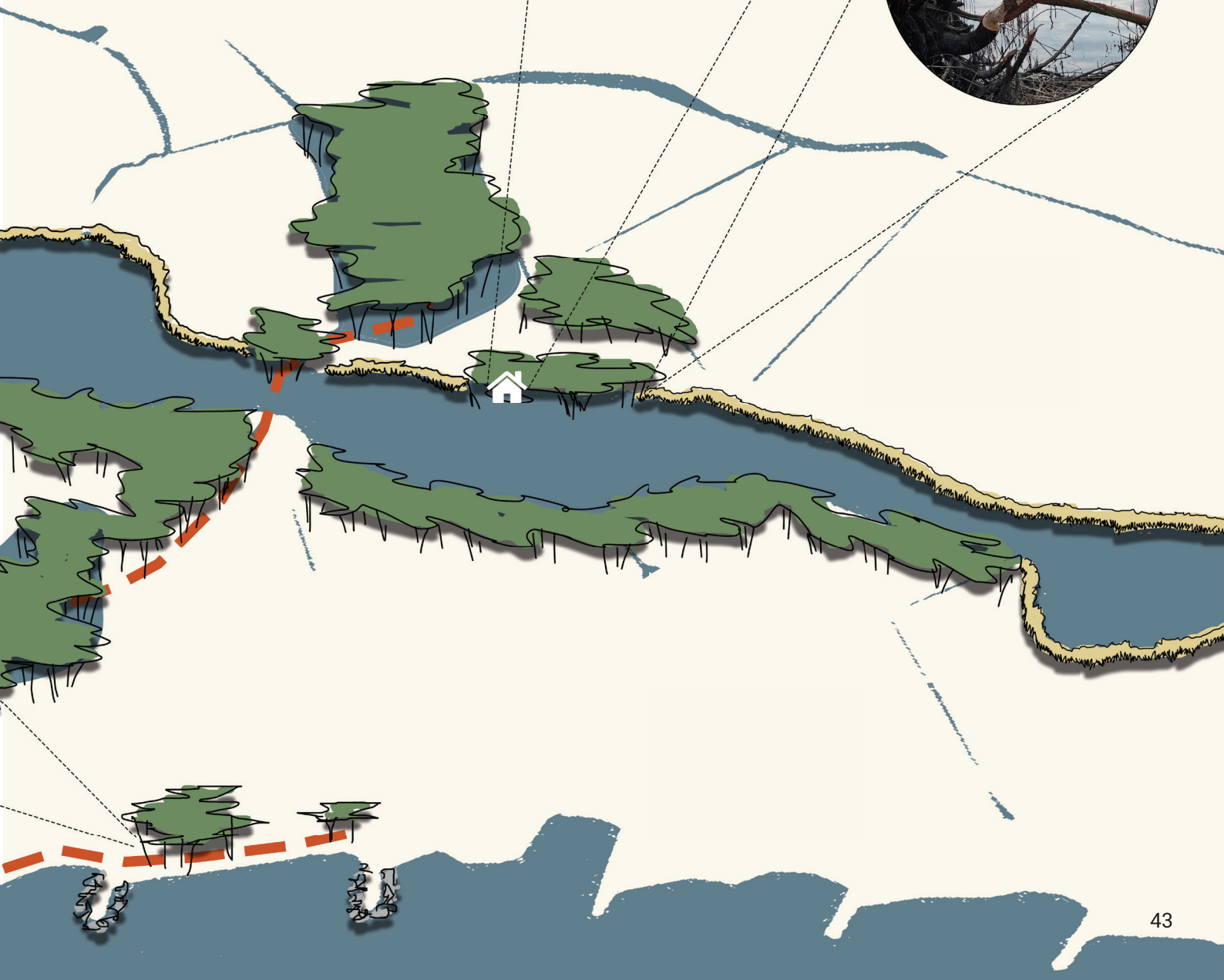
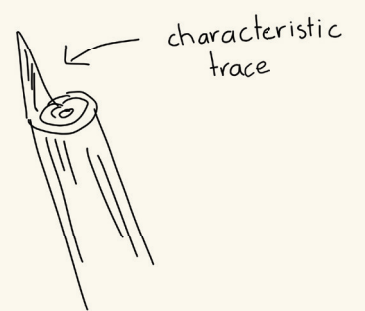

Beavers live in small families or alone in (sometimes overlapping) territories. They eat the bark of willow and ash trees. The stripped branches can be found throughout the area, but they also use this leftover material as building materials for their burrow. Besides bark, they also eat plants, small twigs and leaves. Beavers are nocturnal animals, meaning they occupy the area at different times than humans. Besides, they make use of the water structures as their main infrastructure (Natuurmonumenten, n.d.). These waterways are shown on the map, with the banks or vegetation structures present in the water.

The map includes the assumed habitat and movement patterns of the beaver as a result of the observations.

White willows are one of the largest willow species, with the ability to grow up to 30 m in height. The species is usually not very long-lived, with a lifespan of between 20 and 30 years. It typically grows close to water as the roots have to access water. It tolerates a wide variety of soils, but is very light-demanding. The trees are able to mitigate erosion. Furthermore, it has several commercial uses, such as wooden construction uses (Houston Durrant et al., 2016).

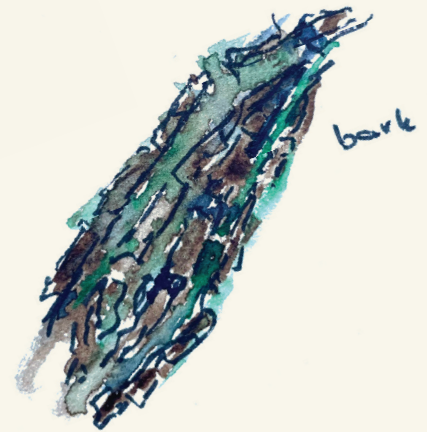

willow
charcoal

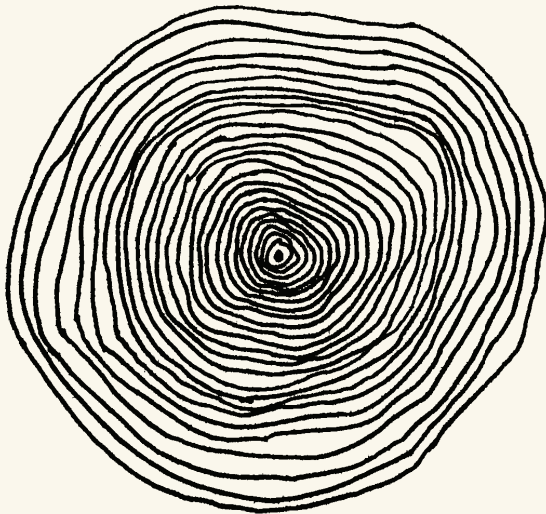
bark
print

The tree is lower in a ditch. It probably floods every year here. Its branches mostly lean towards the river. I wonder how old it is. It must have experienced the clay extractions, but how much more? Although willows usually do not live very long, this tree seems to have been here for a while. The branches creak, and many of them are broken. It seems to have been through many hardships, and still it stands. Kids built a hut here a while ago. Ants are walking on the bark. And small nettles start growing in its creaks. It must have harboured many insects. Perhaps it even provides nectar for the bees and butterflies. Or maybe its branches were even chewed on by the beavers as food, or by others like the cow as a painkiller. There are more old willows here. But how many were here before? It's comfortable to sit here. Out of the wind. The branches above me sway quickly though. The big tree must be strong to always cope with this wind.

bark

Trees get really old compared to other beings in the floodplains. For me, it raises my awareness of different ecological timelines.

Cultural use of willow: pollarded willows

Willow woodlands in the distance

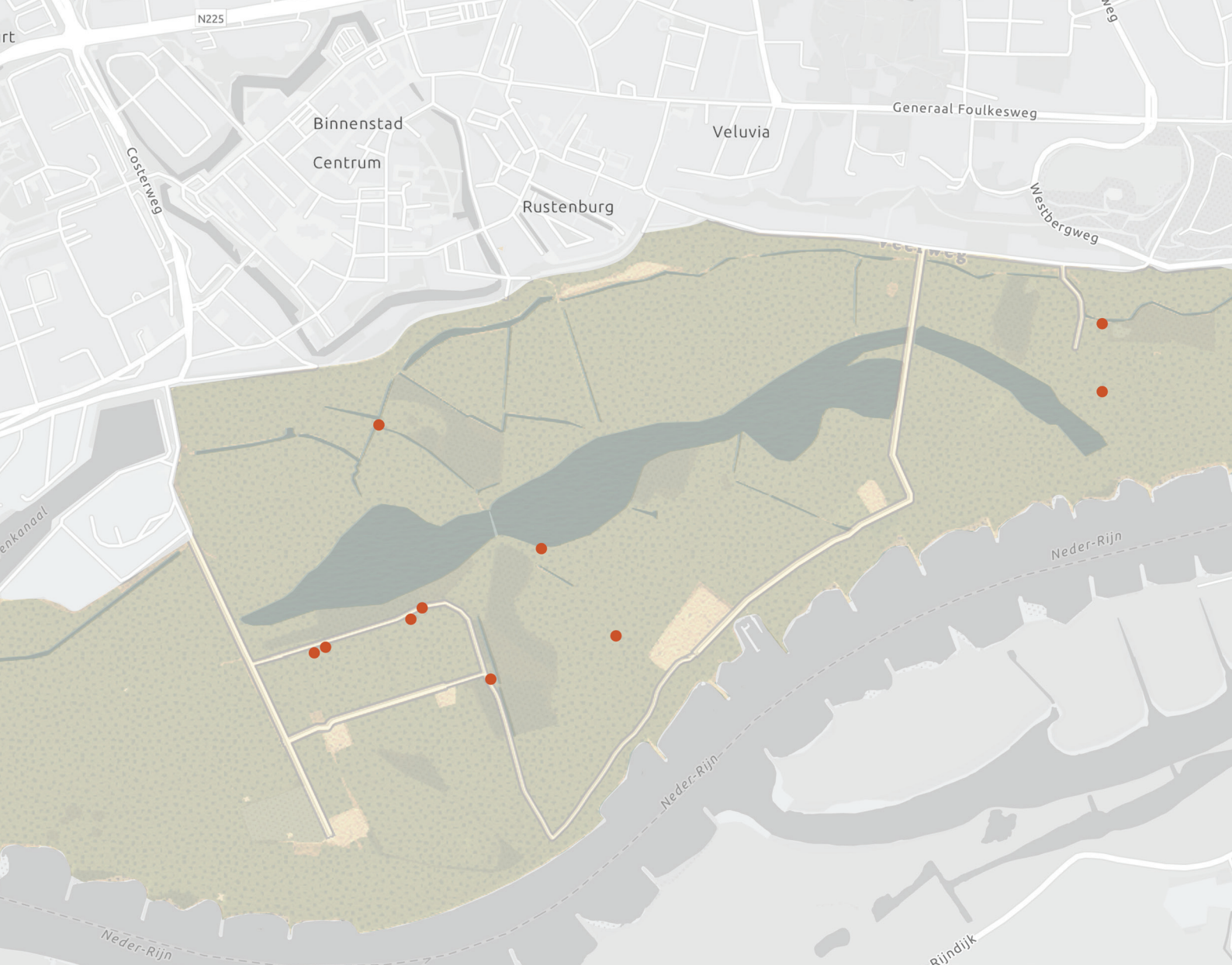

The common winter damselfly is one of the only damselflies that hibernates as an adult, meaning that they can get up to ten months old. Reproduction takes place in spring. Eggs are deposited, and it then takes around three months for the larvae to develop into adult damselflies. Afterward, they quickly fly away from the water to a suitable location for hunting and hibernation. This can be kilometres away from the place of reproduction. They are most common in high sandy soils (Huskens and Termaat, 2008)..

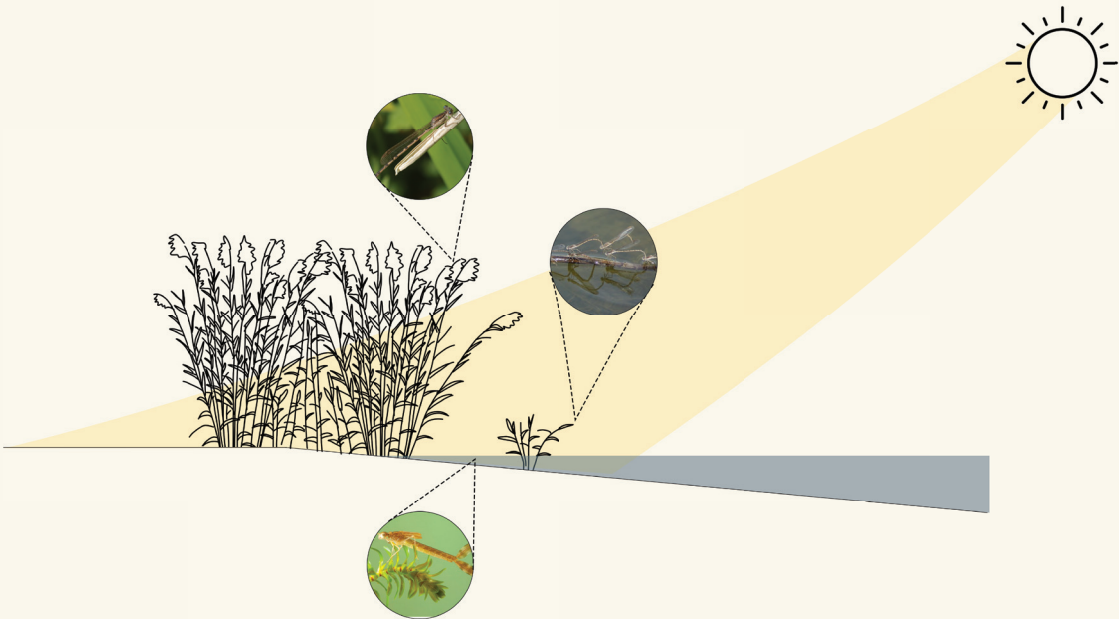
In Wageningen, reproducing damselfly couples have been seen. It is a place for reproduction for the species. For the eggs and the larvae, the presence of clear, moderately nutrient-rich water is of importance. Well-developed vegetation and other materials at a rapidly warming, shallow bank are essential for the reproduction of the common winter damselfly. It prefers vegetation such as *Carex rostrata* or *Phragmites australis* (present in the Wageningen floodplains). The place of reproduction should also contain enough food. They are predators. The larvae eat other larvae, while the adults eat insects such as flies and mosquitoes (De Vlinderstichting, n.d.).

Combating droughts, eutrophication and acidification is critical for this species, besides the presence of vegetation in the riparian zone n.d.). Especially, in Wageningen, during reproduction time in early spring.

Observations on Waarneming.nl in the past year (april 9th 2024- april 9th 2025)

The corn crake is a natura 2000 target species. Space for the bird is reserved in the Wageningse Bovenpolder, but it has only been recorded on waarneming.nl four times in the past five years. Once in September 2020, and once in September 2024. It was also heard twice in 2024. However, it should also be mentioned that the animal is very hard to see in the wild.

It lives in open, herb-rich grasslands, and is therefore mostly found on agricultural fields. To breed they need more than 20 cm high closed herbaceous vegetation. The animal's frequent occurrence in meadows that flood during winter is a consequence of the average later mowing date of these areas. The breeding habitat in the floodplains has to be accessible from half of May until September. Dutch breeding birds, like the corn crake spend their winter in sub-Saharan Africa. The bird is very sensitive to disturbance (within 100 meters) (Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur, n.d.).

Potentieel leefgebied kwartelkoning legt ontwikkelingen zwemplas lam

18 september 2019 door Otto Vleeming

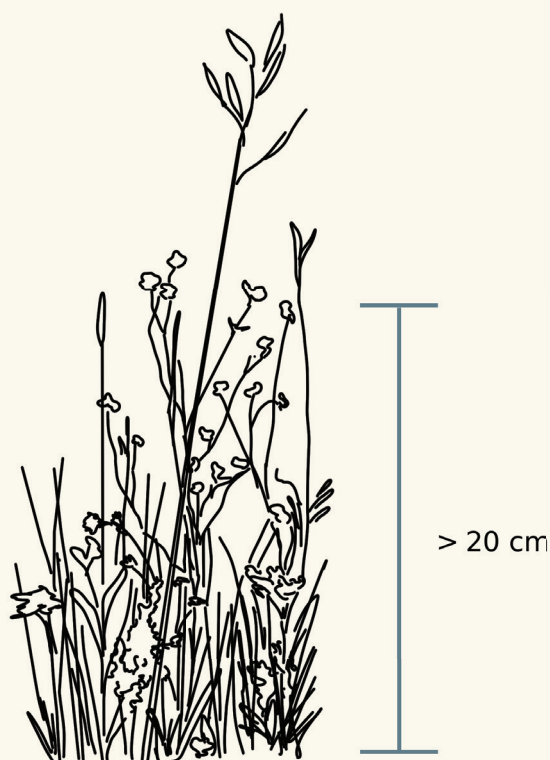
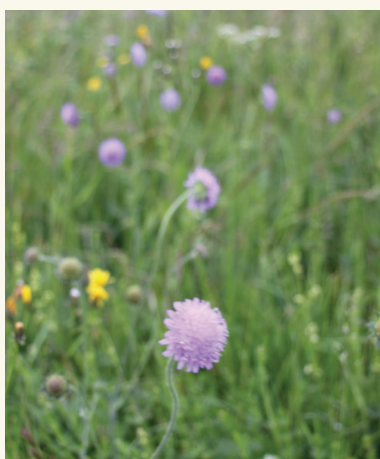
Bij de komende versterking van de Grebbedijk is het plan om een zwemplas aan te leggen in de driehoek Pabstendam, Havenkanaal en de Rijn. Dat betekent veiliger zwemmen dan in de Rijn, rechtstreekse toegang via de Pabstendam en dus versterking van de natuur in de rest van de uiterwaarden omdat niet iedereen meer dwars door de uiterwaarden naar de Rijn banjert. Maar wat blijkt; onderzoek van een natuurspecialist heeft aangetoond dat die driehoek wellicht in de toekomst misschien eventueel het leefgebied zou kunnen gaan vormen van de kwartelkoning. Dus de plannen zijn alweer van tafel geveegd door verantwoordelijk wethouder De Haan. U bent van de Stadspartij gewend dat wij realistisch naar de plannen van de gemeente kijken: je kunt niet meer uitgeven dan er binnenkomt, de leefbaarheid voor u als inwoner staat voorop, met respect voor alles wat groeit en bloeit in het cultuurlandschap waarmee onze stad wordt omringd: de Uiterwaarden, het Binnenveld en de Eng.

Maar hier krijgen we jeuk van. We gaan de ontwikkeling van de stad dus laten afhangen van flora en fauna dat zich eventueel in de toekomst ergens zou kunnen gaan voordoen.

Wat een onzin: die driehoek is een juist potentiële plek voor een zwemplas!

The status of the corn crane as a natura 2000 target species also results in a lot of discussion. A potential swimming area was designated to ensure greater swimming safety, but was later declined due to concerns that it could be a breeding area for the corn crane. However, the corn crane has not been seen breeding in the Wageningse Bovenpolder for a very long time. This message was posted by Vleeming (2019) on Stadspartij Wageningen, showing the political entanglements of the corn crane in this area.

The river Rhine flows from Switzerland to the Netherlands. People have heavily influenced the dynamics of the river and the floodplains. The Neder-Rijn (at the Wageningse Bovenpolder) is the most canalised part of the river and is dammed in three places. The dam or weir at Driel regulates how much water ends up in the Neder-Rijn. Furthermore, the banks of the Neder-Rijn are almost entirely fixed (de Graaf et al., 1990). The Rhine at the Wageningse Bovenpolder looks like a spine, held in place by groynes. The president of Mooi Wageningen mentioned that people call it a basin of still-standing water. The true dynamics got lost.

Water is controlled throughout the whole of the Netherlands. With winter and summer dykes, the river is portrayed as dangerous. The river has become a mode of transportation for big cargo ships. Water quality has improved recently because many floodplains around the Neder-Rijn have changed to nature area as opposed to industrial and agricultural land. However, the water quality is not optimal, especially after heavy rainfall (Drinkable Rivers Wageningen, 2024).

The water is what makes the Wageningse Bovenpolder. Most species settle or travel to the floodplains exactly because of the abundance of water. The willow, damselfly and beaver are such examples. Even most people come specifically to this area to swim, row, or enjoy the water. Yet it seems that these relations and interdependencies are not getting appreciated enough.

◀ The river functions at many different scales. The complete Rhine system is in connection with the smaller bit of the Neder-Rijn that can be experienced in the Wageningse Bovenpolder. However, the different scales also play a role in the floodplains themselves. The river, the secondary channel, the ditches, and the smaller pools of water all serve different functions in the ecosystem and attract different species.

◀ The banks are subject to accumulation and erosion. The river brings sediments to the Wageningen floodplains. This plays an important role in the history of the floodplains. Clay extractions and the brick factories still show a time in which the floodplains were seen as a natural resource. The public forester mentioned that the maintenance still depends on what the water brings. This is not just sediments, but the water quality, and even plastics or other products that have travelled with the river from Germany or even Switzerland.

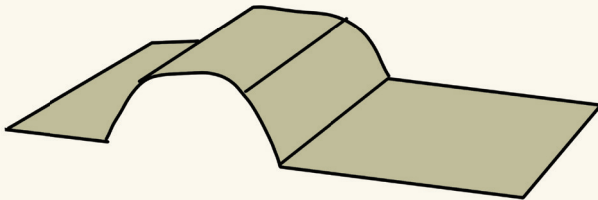
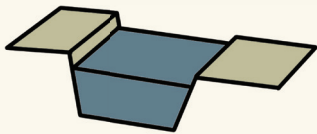
A trip with the canoe gave me, as the observer, the opportunity to see the river not just from the bank, but get a different perspective. The embodied experience of floating on the river made me feel a lot closer to the river and its interconnectedness. I also realised that people rarely experience the water. Especially in winter the fast currents and high water levels result in few visits.

Landscape shapes what is possible for whom. I noticed that borders are often exactly the places where friction and discussion arises. In this figure I mapped physical and non-physical borders in the two boxes, and non-human and human borders above and below the river. However, even the distinctions between these categories do not always have clear borders.

Physical vs.

- Ponds, ditches, water edges,
- dikes, and other height differences,
- the river

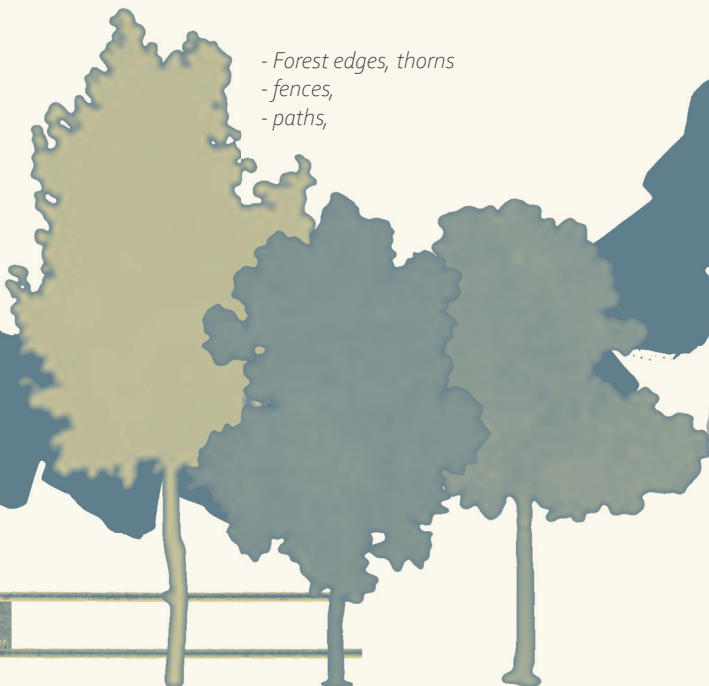
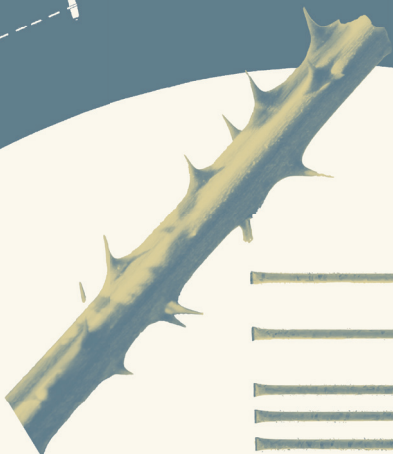

Physical borders are everywhere in the landscape. Whether these are human or non-human borders, they are a lot more fluid, like the river itself. Height differences, and dykes are a clear boundary for the water itself, but for humans it can be crossed. At the same time, a forest edge is a border for people, but water can easily flow through it. Borders for different beings depend on many aspects, such as the ability to fly and the size of the being.

Non-human borders and

human borders

- Forest edges, thorns
- fences,
- paths,

non-physical borders

- The vegetation directive,
- the natura2000 border
- sounds

- the routes,
- the rules
- paths

Non-physical borders are quite specific for either humans or non-humans. The vegetation directive targets vegetation specifically. Similarly, rules and routes are specifically for people. Sounds (from people walking on the paths) are a border for beings such as the corn crane who are highly sensitive to disturbance. However, people also respond to it. Many people I spoke to mentioned their desire for quiet surroundings. Someone mentioned that they don't like going to the Wageningen beach because it is too busy and loud there.

Paths themselves I found to be difficult to classify as physical or non-physical. Their nature is physical. However, people are only restricted to stay on them due to the rules in the area. Only people with a physical impairment who require paths to move through the area experience it as a physical border. What is also interesting is that in principle, they are purely meant for people, but it can be a border for small animals who have to cross a large area of asphalt. Contrastingly it can also be used by the cows for example as a passageway.

habitats. This resulted in drawings, text and photos which can be found on pages 46-47. The main conclusions of this exploration included that it is necessary to have shallow banks. They are predators, eating larvae and other insects (such as mosquitoes), and they are only in the floodplains in spring.

On April 8, I looked mostly at the habitat of the corn crake, as it is only very rarely and irregularly spotted in the floodplains. The drawings, text, and photos can be found on pages 48-49. The main conclusions of this exploration included that the corn crake is very sensitive to disturbance (within 100m), it needs herb-rich high grasslands, and doesn't reside in the Netherlands in the winter.

On April 10, I observed and researched the water in the area. After looking into the other species, I already grasped a sense of its importance in the floodplains. I also looked at the bigger Rhine river system, its dynamics and relations. On April 24, I also gained embodied experience with the river as I went canoeing with Rudi van Etteger. This resulted in a different appreciation and understanding of the river. The drawings, text, and photos can be found on pages 50-51. The main conclusions included that people don't experience water in the winter as much, the canalisation and control of the river show a lack of appreciation for relationality and interdependency with the water, the ecosystem and maintenance still depend on what (sediments) the water brings, the river is used as a natural resource and essential infrastructure for humans, and lastly, the different types of water (river, channels, ditches) all have ecological values for different animals. This shows the diversity and biodiversity it brings.

Besides the five non-humans, I also looked at other relations, such as borders on March 20. I looked at physical and non-physical borders, but also how these differ for humans and non-humans. This analysis can be found on pages 52-53. Main conclusions included that borders differ a lot for different beings; and some beings, like the water, trees, and people, have stricter borders. The borders of the water and trees are enforced by humans, while the borders for humans are often not.

On April 9, I combined previous maps into one about infrastructure. This includes infrastructure for humans and the 5 non-humans, according to what I read about their habitats. I concluded that the structures used by the beings are very different from each other. I marked the few places where these infrastructures of humans and non-humans meet. As the corn crake is so sensitive to disturbance, there are no meeting places. The willow is not included as it does not use specific physical infrastructure to move. Instead, the entire floodplain is a suitable habitat for branches and seeds to start rooting as long as there is enough light. Meeting spots with the water are not indicated since there are many spots where human paths are next to the water. This map can be found on page 54.

Measures for convivial conservation.

The results of the interviews and observations led to the development of context-dependent measures to stimulate CC. These measures will be clarified next.

The five key elements of the vision of CC formed the base for the development of the measures. Three of these elements were made context-specific by assigning main themes to them as identified in the Wageningse Bovenpolder.

'From protected to promoted areas', as the first key element, can be linked to the promotion of embedded value, relations and interdependencies. One of the things that makes the floodplains so special is the relation to water. From the observations, it became clear that many of the animals in the area depend on the presence and fluctuations of the river. While people depend less on the water of this specific floodplain, many of them have their favourite places near the water bodies. They visit the area to cool down or do hobbies such as fishing and canoeing. The water has always played a big role in the shaping of the area as well. In the interviews, it became clear that the current design depends greatly on measures for water safety. Just as the river deposits affect maintenance, as mentioned by the public forester. The role of the water was therefore identified as one of the main themes. By focusing on this role, it is possible to work on some of the dynamics uncovered in SRQ1. The understanding of nature could be improved by showing the role of water which could perhaps lead to local engagement with the floodplains and the vegetation directive.

Second, 'from spectacular to everyday environmentalisms' was translated into the theme focusing on the experience of time. When asking about what makes this area special, the president of Mooi Wageningen answered, amongst other things, the effects of the seasons and changes throughout the year. The public forester also included the dynamics in her answer, specifically regarding the differences between wet and dry years. During the two walks of my observation period, I also noticed the differences between these walks and the times I had walked in the area before. It is an area with many changes. However, this is not just experienced by humans. It came to my attention that the non-humans in the area have very different perceptions of time. The common winter damselfly only lives one year, while the willow has seen many wet and dry years and experiences every change while standing in one place. It can be concluded that what makes this everyday environment so interesting is the experience of time. To respond to the dynamics of SRQ1, if the experience of time is promoted, it could help people gain a better understanding of nature and respect its natural rhythms. Moreover, the everyday lives of those who lived here for years, or even before, could be highlighted, which can stimulate designing with an appreciation of cultural heritage and values.

Lastly, 'from saving nature to celebrating human and non-human nature', resulted in the theme of human nature and cultural values. From SRQ1, it became clear that there is a lack

How can conviviality already be found?

- Recreational paths and tolerated swimming spots to move through and enjoy the floodplains.

- Organisations actively help thinking about nature in the area, make inventories, and organise activities and excursions.
- Mooi Wageningen
- IVN Het Groene Wiel
- KNNV Wageningen
- Drinkable rivers Wageningen

Similarly nature education is given in the floodplains by organisations such as WUR, BSO Struin, and IVN Het Groene Wiel.

- Animal husbandry ensures that diverse habitats are kept in place to conserve biodiversity.

Staatsbosbeheer is very open to input. Visitors are their eyes and ears. It's also possible to become a volunteer for Staatsbosbeheer.

The floodplains and dikes provide water safety inland, but the water is also not strictly controlled and there is room for the river.

Until recently, the pollarding of the willows was done by a group of volunteers.

Apps and websites like

- waarneming.nl
- Nature Today | De Natuurkalender
- Merlin
- ObsIdentify

Main themes

in the Wageningse Bovenpolder

Role of the water

- From protected to promoted areas
- Value of relations and interdependencies

Experience of time

- From spectacular to everyday environmentalisms

Human nature and cultural values

- From saving nature to celebrating human and non-human nature

What can (physically) be provided for more conviviality?

Inform

- From touristic voyeurism to engaged visitation

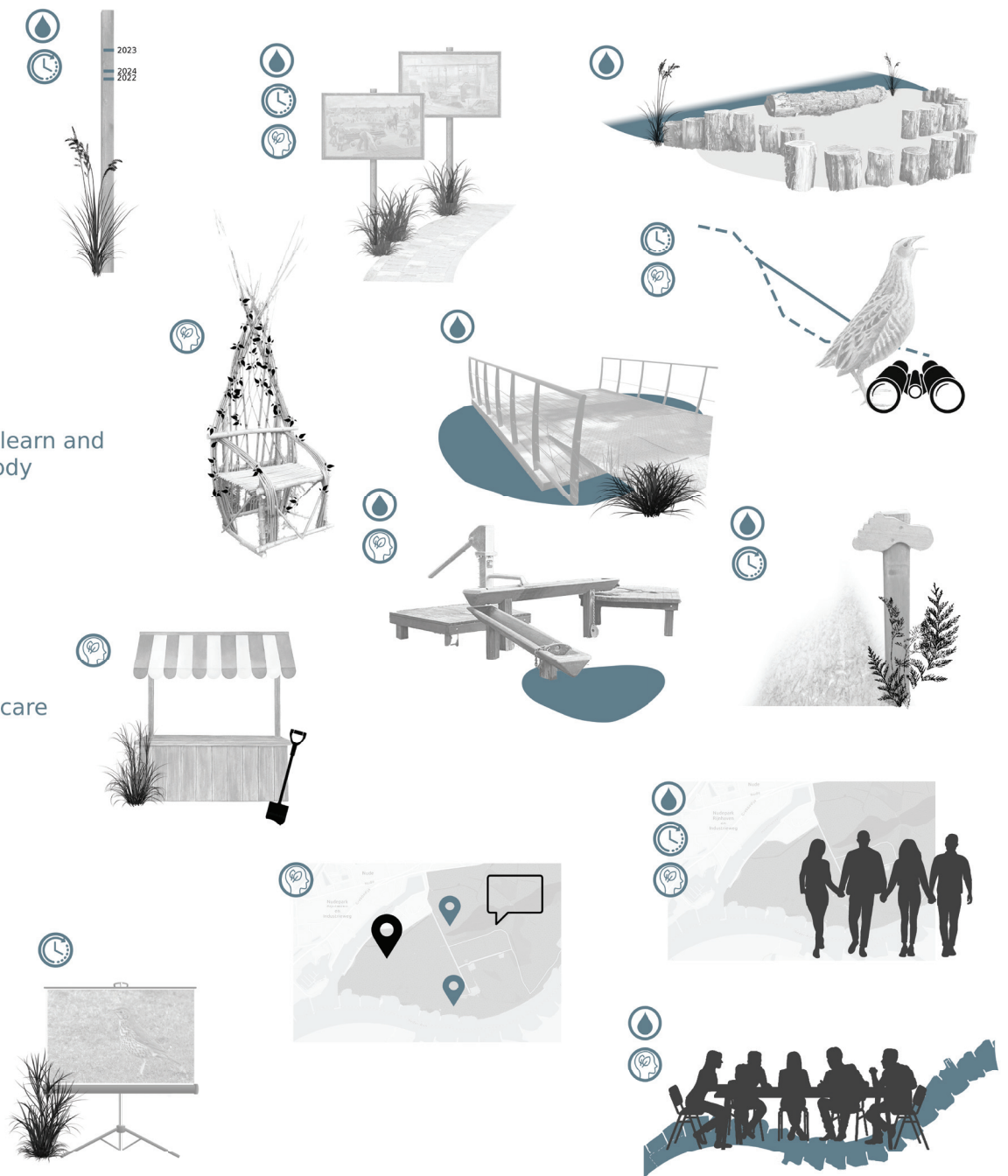
... to learn and embody

Engage...

- From privatized expert technocracy to common democratic engagement

... to care

Reflect

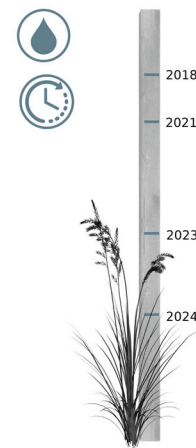

of promotion of cultural values in the area. However, from the observations, it became clear that human structures and their stories are often favourite places of people. One of the visitors I spoke with also mentioned that showing the story of the brick factory would make him feel more connected to the nature area. The public forester also mentioned that placing structures like honorary benches also relates to the engagement of people. Adapting human nature and cultural values as a main theme for the measures can help connect people to the area. This could support engagement with and care for the area in general, celebrating it as an interconnected place.

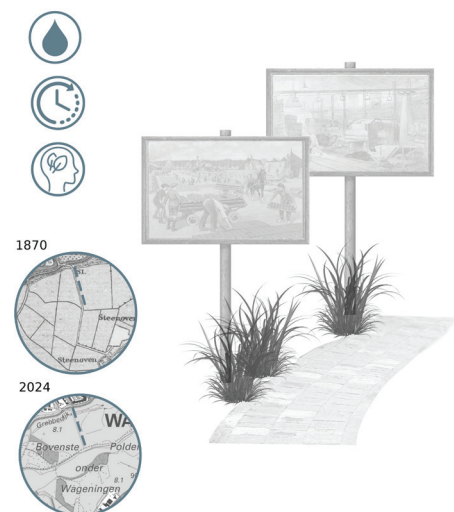
These three themes formed the focus of the measures. They were also applied to how conviviality can already be found, as described in SRQ1. The new measures were also designed on a scale from inform, engage, to reflect. Many of the visitors I spoke to during the observation period expressed the need for education to connect with nature. Therefore, some of the measures are purely focused on informing people. This also responds to the results of SRQ1 of promoting the understanding of nature and its relational values. One of the key elements of CC is to move 'from touristic voyeurism to engaged visitation'. Therefore, besides inform, some measures also move more to engage. Both to embody and learn, and to practice actions of care. Lastly, to move 'from privatised expert technocracy to common democratic engagement', there are also measures which are focused more on reflecting on current practices. These measures reflect on the current ways of doing conservation to move towards more democratic engagement. This is summarised with the corresponding measures on pages 56-57.

Next, each measure will be discussed separately.

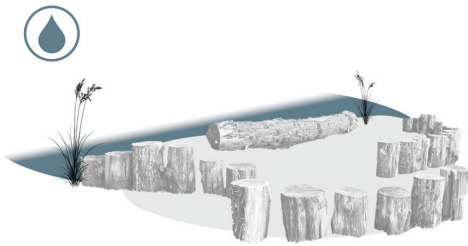
The first measure is a high-water level pole. This can be placed at one of the lower parts of the floodplains and show how high the water reaches each year to create a connection with the yearly rhythms of the river.

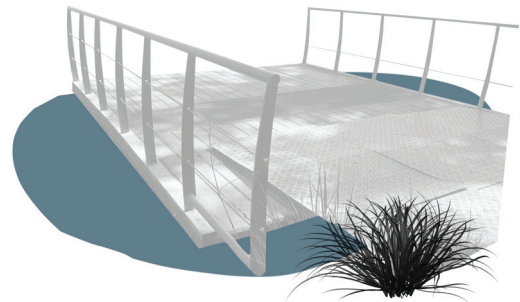
On the old, still present path towards the brick factory, an outdoor exposition can be installed to show the history of how the polder was used during the clay extractions. This can also show how it transformed into the biodiversity-rich nature area that it is nowadays. Part of the path can also be paved to relate to the use of bricks in the past and to improve accessibility. The signs can be moved during winter to avoid erosion from high water levels.

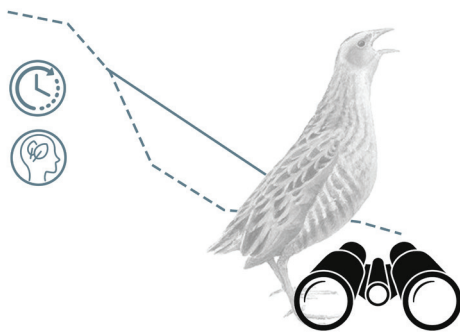
An outdoor classroom can be placed close to the water where humans and non-humans meet to focus on the different infrastructures and relations. The importance of water for all beings can be highlighted here. Various groups can make use of this space, such as schools, scouting and nature organisations.

A floating platform or bridge on the secondary channel provides people with the opportunity to experience the flows and movements of the water. During canoeing, the experience of, and relation to, the water is very different from that on the water. A floating platform could provide a similar experience of embodying the river.

Now, a part of the floodplains is inaccessible during the breeding season. During the interview with the president of Mooi Wageningen and the talks with visitors of the area, it became clear that many people enjoy birdwatching. To stimulate this connection with nature, an alternative route is offered during the breeding season. As suggested by one of the visitors, information signs about which birds can be found can be placed in the area. This could raise awareness of the value of nature and increase understanding of interventions to promote certain species.

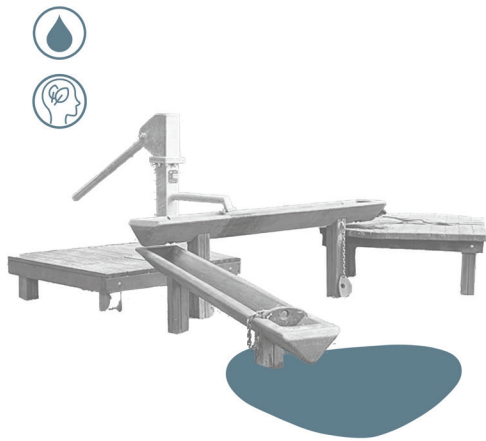

A path to walk on bare feet can allow a visitor to walk an older river path of the Rhine. Most paths are positioned slightly higher than the rest of the landscape, but here it would be possible to experience the marshy characteristics of the floodplains. Not only can the past of the river be experienced, but also the different seasons and water levels. This promotes the understanding of nature and its natural rhythms and characteristics.

After pollarding the willows, workshops can be organised to make furniture with the branches. These can be placed in the floodplains to increase accessibility during the summer period. The public forester mentioned that placing honorary benches related to engagement in the area. However, due to quick erosion in the floodplains, placing benches is too costly. This activity can bring back some of the cultural uses of the willow and give a level of agency to locals.

A water playground can be designed to represent the system of the Rhine, including the catchment area and the sluices, for example. The landscape of the floodplains depends on the river and what it brings to the area. To understand the interdependencies with the river, it is needed to understand the water system and dynamics. This increases understanding of nature and the need for water safety.

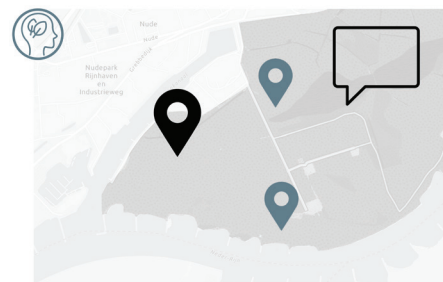
Every year, a market can be organised on the North side of the secondary channel after the breeding season. On this market, there is an opportunity to learn more about nature organisations in the area and what people can do to help and engage. It became clear that many people don't know about these organisations and what they can do, while there is a desire to contribute. Misunderstandings with Staatsbosbeheer and Rijkswaterstaat about water safety and maintenance can be addressed. It also shows the opportunities outside of the breeding season and a direct way of contributing. The public forester mentioned the need for more microtopography to create hiding places for breeding birds. Therefore, people are invited to take a shovel.

On the west side of the Pabstsendam, there is space for nature development. Ownership and decision-making can be given to a local group of the Wageningen community. Democratic engagement is stimulated. The public forester mentioned that many people in Wageningen have a lot of green knowledge, and the president of Mooi Wageningen mentioned a similar, successful project in the Binnenveld. It is an opportunity to give agency to locals and improve understanding of nature (conservation).

An online, shared, interactive map can be created so people can share questions, tips and opportunities for owners such as Staatsbosbeheer. Besides, people can also indicate their favourite places to map cultural values. The public forester mentioned that visitors are their eyes and ears, and that she really appreciates when people want to think along. It could increase engagement of residents by giving them a platform, increase their understanding, and improve the consideration of cultural values.

A yearly presentation can be organised by the green organisations, bird-watchers, or others who make inventories of the area. Their findings can be shared to reflect on the well-being of species and biodiversity in the floodplains. It can inform residents, but also activate them to make inventories, care for biodiversity in the area, and inform owners like Staatsbosbeheer about opportunities. The president of Mooi Wageningen mentioned that the organisation gives them a platform to advocate for interventions. By including residents through an easily accessible presentation, it can increase engagement, understanding of nature, and provide them with agency through organisations like Mooi Wageningen.

Conversations between diverse stakeholders can be facilitated yearly to engage not just residents but also organisations like Staatsbosbeheer, the water board, and Rijkswaterstaat in conversation. This provides an opportunity for long-term reflection on nature conservation and what is needed. For example, the explanation and reconsideration of the vegetation directive. It gives residents a potential role in decision-making, which can ensure more consideration of cultural values and more understanding of nature (conservation).

These different measures also relate to the theory of change by Büscher and Fletcher (2020) and respond to the three important elements of their theory of change: power, time, and actors. The long-term vision elements were integrated into short-term measures, and in some of the measures power of agency is shifted and organised differently towards more democratic engagement, addressing actors in different classes. Power and actors are specifically addressed in the last 4 interventions focusing on reflecting.

All in all, a list of measures could be compiled after understanding the perceptions and position at the Wageningse Bovenpolder. These measures aim to take steps towards CC and respond to the dynamics addressed in SRQ1.

Cows resting in front of the old brick factory

REFLECTIONS OF RESIDENTS

This chapter discusses the participation session (see Appendix I for transcript), which aimed to creatively explore living together with nature. Convivial conservation emphasises democratic engagement and meaningful interaction with the environment, but to achieve this, understanding what people are willing to contribute is essential. Conservation practices are shaped by local value systems and are highly context-dependent. The session, therefore, also offered insight into how participants envision convivial human–nature relationships and what actions they believe can help foster them. The discussion of the session and the conclusion of the chapter will answer sub-research question 3: *What are the reflections of residents of Wageningen on potential measures that take steps towards convivial conservation?*

The participation session took place in the evening on the 15th of May, 2025. Six participants ended up joining the session, of which one participant was 15 minutes late. All participants lived in Wageningen. It included a biology MSc student (speaker 1), a recent graduate of the MSc forest and nature conservation (speaker 2), a landscape designer working in Arnhem (speaker 3), a member of KNNV (speaker 4), a resident of the Veerweg with their view towards the floodplains (speaker 5), and a PhD student with limited knowledge of the floodplains and ecology (speaker 6).

Living together with nature.

First, the topic of living together with nature was discussed concerning what it means, and how we already do it. This helped to define a common understanding and vision to work towards. In the next section, this is discussed and combined with how the participants related to CC.

Speaker 5, the resident of the Veerweg, urgently expressed the need to let nature regulate itself, to keep our hands off, and not to think in boxes of protected species, for instance. People would live together with nature by being allowed to recreate. In his view, people should respect the nature area, avoid making excessive noise, refrain from littering, and not start fires. He was not the only one addressing the necessity for regulations. Speaker 1 also expressed the need for rules, similar to Speaker 4, who added that, due to the growing population, there are limits. Later, when discussing possible interventions, Speaker 5 mentioned that one might not want to attract even more visitors. There seems to be a limit of people allowed for CC. However, this may refer more to touristic voyeurism than to genuinely engaged visitation, showing a mismatch between their view of living together with nature and the vision for CC.

The rules in the area were clearly appreciated and seen as needed. However, the participants did agree that it is perhaps

more important to make people aware of the consequences of breaking said rules and the value of the floodplains. Speaker 3 concluded that living together with nature is about tolerance and awareness, underlining the relational aspect of conservation.

Discussion also arose about the value of nature being solely attributed by humans, and whether there is still nature or if it's all parks. This also sparked new understandings of respectfully living together with nature, which used to regulate itself.

When looking at conviviality and the inclusion of non-humans in their reflections and interventions, it became clear that it was quite difficult to include these non-humans in the discussion. Although the participants were all assigned a non-human, they were only named sporadically. Two participants mentioned water quality as a main concern for their non-human at the start of the session, but didn't consider this at all when they were asked to come up with interventions to promote conviviality and living together with nature. During the final reflection also only two participants considered the interventions with regard to their being.

The participants' relation to power and actors (the theory of change) also became apparent. Speaker 5 highlighted the commercial reason behind putting an end to the communal pollarding of the willows. Several participants expressed a liking for communal pollarding to stimulate connection and commitment. Speaker 2 mentioned that in her thesis research, it also became clear that residents or volunteers often have a lot of contextual knowledge, which is not sufficiently adapted or appreciated by organisations like Staatsbosbeheer. Speaker 5 later also mentioned that residents of the Veerweg had a conversation with Staatsbosbeheer about placing the fences in the floodplains, which the residents advised against. Speaker 5 mentioned that Staatsbosbeheer seems not to understand the dynamics of the area, because eventually the fences were placed anyway. However, as mentioned by the president of Mooi Wageningen in the interview for SRQ1 and 2, it was Mooi Wageningen who lobbied for the removal of cattle on the north side and placing the fences to stimulate the growth of reed and attract waterbirds. This shows a need for contact and awareness between stakeholders. But, in general, the idea of these speakers to give agency to residents aligns with the theory of change of CC.

Proposed interventions.

Approximately halfway through the session, after establishing common values and ideas about CC, the participants were asked to come up with interventions to

A photo of the session showing the prioritising exercise, and how each participant was assigned a non-human

promote the connection with nature, or living together with nature.

One intervention was already suggested earlier. After the discussion about clarifying and making people aware of the consequences of breaking rules, speaker 3 suggested making the consequences more tangible, and speaker 6 suggested visualising it at the entrance. This intervention was not included in the prioritising later in the session.

The brainstorming session resulted in a total of ten interventions. These will be addressed here within the categories of inform, engage, and reflect.

Three interventions were focused on informing. Speaker 6 suggested the placement of information signs and excursions. With her lack of ecological knowledge, she mentioned it would help her to create some awareness. Speakers 1 and 5 also included this on their post-its and specified the inclusion of kids to raise awareness at an early age. Speaker 2 suggested an exhibition about the floodplains in the city to connect them and to show people what there is to experience in the floodplains. After the suggestions of speakers 3 and 1 on using social media and imagery in general, speaker 5 suggested making a documentary.

Within the category of engaging to learn and embody, three interventions were suggested. Speaker 4 suggested including long-distance routes in the area to attract visitors. She also suggested counting birds with a group of people since there

is a lot of interest in birds, and it can attract a lot of people to engage with the biodiversity in the area. Lastly, speaker 6 mentioned to have sport facilities in the floodplains, to which speaker 3 added the explanation that sport, culinary or other recreational events could be combined with information about the area, to also inform and engage with people whose first interests are not nature.

Within engaging to care, two interventions were suggested. Speaker 5 and 6 suggested a cleaning day to give some care back to the area. Speaker 3 mentioned that the communal pollarding of the willow really appealed to him and suggested bringing it back or introducing other types of interactive maintenance.

Within reflect and towards democratic engagement, no suggestions were made. However, two interventions fit into none of the categories. Speaker 1 mentioned spreading recreation throughout the area. Now it is often crowded at the beach which makes her feel less connected to the nature. Secondly, speaker 2 wants to see the connection between the beach and the rest of the floodplains improve, as many students only know the floodplains as a place to drink a beer.

Prioritising.

After all participants mentioned the interventions they came up with, they were asked to prioritise the interventions, drawing bigger bubbles for the interventions that should be

implemented first and that improve the relation between people and nature and promote living together with nature. Smaller bubbles were drawn for interventions that had less of a priority to the individual or their non-human, and no bubble was drawn when an intervention seemed irrelevant.

The result of this exercise can be found in Appendix J. In this appendix, the interventions are ordered on biggest total diameter to the smallest total diameter. What stands out is that general ways of informing, such as information signs, documentaries and exhibitions score relatively high. Furthermore, there is no specific preference for inform, engage or reflect. The top five interventions cover all these categories. Something else that is of interest is that the interventions that fall more in the category of engaging to learn and embody score very low, while engaging to care score very high. Also, the interventions that really increase democratic engagement scored within the top ten, with the community-owned nature development ending at place one. This intervention was given a particularly large bubble by two participants. The two less concrete interventions, spreading recreation and connecting the beach to the floodplains, ended quite low, showing perhaps a preference for concrete action. Almost all interventions did get 6 bubbles, illustrating that almost all interventions were seen as relevant to promote living together with nature by all participants.

Reflections.

After the prioritising exercise, the participants were asked about who and what is needed to actually make these things happen, or whether they would be willing to be part of some of the measures.

Earlier in the session, it already came to light that speakers 4 and 5 agreed on the need to mention the rules to those who do not follow them. Speakers 1 and 3 expressed that they would probably not do that. At the same time, speaker 4 also mentioned the difficulty in reaching people to increase awareness.

When the participants were asked to reflect on who would be needed to get the measures of the ground, the first thing that was mentioned was the need for investment. Later, speaker 6 also mentioned that she probably would have rated the water level pole higher now since it is a cheap and easy intervention.

Speaker 6 also mentioned that while she would participate, she would probably not be the initiator of something like a cleaning day. However, speakers 1,3 and 6 did mention various options to outsource the assignments. Such as asking local primary and high schools to make information signs. Or the university, within an ACT (academic consultancy training) course, to work on a project. Similarly, the filming of a documentary could be done by students of the film academy.

Furthermore, speaker 1 showed a willingness to participate in stakeholder conversations, and speaker 6, a willingness

to donate if she was informed about the importance of the floodplains. And she recommends promoting it at student associations for donations as well.

It was also shortly discussed how the reintroduction of horses would stimulate people to keep their dogs on a leash. Furthermore, speaker 3 mentioned the need for coherence in such a project, with placing such measures in locations where they will work. Lastly, speaker 6 mentioned the need for genuine conversations with stakeholders, where they actually listen and not just have to conversation for the sake of it.

Conclusion.

The session led to some concrete reflections of residents on both the idea of convivial conservation and potential measures. It showed that the human role is mostly seen as recreational. In how people live together with nature now, and in the interventions, there was often a focus on touristic voyeurism. Similarly, the participants expressed the need for rules and an increased awareness of the consequences of breaking these rules.

Awareness was a recurring topic. A lot of their suggested interventions were about informing, and specifically about learning passively. Engaging to learn and embody ended up significantly lower in the rating. The participants did not make any suggestions within the category of reflection or democratic engagement. However, they expressed a lot of willingness for democratic engagement. The interventions of the researcher received high scores. Furthermore, some residents expressed a willingness to contribute to the area. And, lastly, the residents shared ideas to get people and funding to implement the interventions.

The view from the bridge onto the secondary channel

DISCUSSION

With this research, I aimed to explore what practical measures could be explored to take steps towards convivial conservation in the Wageningse Bovenpolder. Convivial conservation, as proposed by Büscher and Fletcher (2020), was used as a conceptual framework to design conservation efforts not rooted in capitalist growth and the human-nature dichotomy. This framework provided a lens to rethink and reflect on current practices to work towards more just and sustainable approaches. The research focused on answering the following main research question: *What opportunities for measures, that take steps towards convivial conservation in the Wageningse Bovenpolder, can be identified?*

Discussion of results.

The research results will now be discussed within broader scientific debates, starting with the human-nature dichotomy as a prominent part of the research. In SRQ1, the dichotomy's role in the dynamics of the floodplains was already revealed. Moreover, during the landscape ethnography and the participation session, it became clear that people do not feel like they are part of nature. Van Den Born (2008) shows that people in the Netherlands, in general, do feel a strong sense of responsibility, and ideally, they would like to see themselves as part of nature, but they do not find it a realistic idea. The need for an appreciation of cultural values and human nature was highlighted in SRQ1 and supports the CC vision of decentring humans by celebrating the uniqueness and diversity of all forms (Büscher and Fletcher, 2019). Participants of the session also showed an appreciation for interventions addressing cultural values. However, rules to restrict human behaviour were also highly appreciated by participants of the research, and people seemed to see an incompatibility between the full participation of people and conservation. Therefore, this research also illustrates the human-nature dichotomy as a socio-ecological issue, and supports the need for a shift as advocated for by Büscher and Fletcher (2020). Not solely Büscher and Fletcher (2020) address the need to reconnect society to nature to reach a transformation towards sustainability, but a growing body of literature does so (Ives et al., 2018). The need for research and development of reconnection strategies is further highlighted by Ives et al. (2018). This could also imply that, in practice, other ways of stimulating CC should first be prioritised above the abolishment of rules in nature that protect nature while separating people and nature.

Among the participants of the research, both during the interviews with passersby and the participation session, there was a strong desire for education, information and more awareness to reconnect with nature. And, there was a clear willingness for engagement. These ideas were reflected throughout all three sub-research questions. The desire for more education is not unjustified, because 'environmental education (EE) has the potential to affect

a wide range of individuals and provides an opportunity to promote human-environment harmony' (Clayton and Myers, 2015, p. 241). Furthermore, Peçanha Enqvist et al. (2018) address knowledge, care, and agency as important areas of landscape stewardship. While CC promotes an appreciation of embedded value as opposed to monetised value, Büscher and Fletcher (2020) did not integrate education and awareness into the CC vision or concrete actions. As shown by this research, it might be crucial to increase engagement and understanding. Especially in areas where there is no lower rural class, as defined by Büscher and Fletcher (2019), who are 'partially or wholly dependent on subsistence activities', but only owners, visitors, and tourists.

Furthermore, the participants of the session were not very enthusiastic about the interventions focusing on engaging to embody and learn. According to Ives et al. (2018), experiential nature interventions have less effect on bringing about system change that reconnects people with nature for sustainability. More emotional and philosophical interventions, such as the art installations suggested by the participants, could have a bigger effect. However, it also raises questions about the inclusivity of the participation session. For example, younger age groups could benefit more from experiential interventions and embodied education (Rathunde, 2009). Overall, the findings show the uncertainty of what measures are most effective in increasing conviviality, particularly in contexts where people do not feel highly connected to nature. This was also why measures were designed on a scale of inform, engage and reflect. A meta-analysis by Sheffield et al. (2022) supports this ambiguity, showing no effect size differences in nature connection between the type of contact with nature and the quality or timing of nature engagement. However, the study did reveal that designed interventions can create enduring shifts in nature connectedness across various approaches or interventions. This was also endorsed by the participants in the session, as all interventions were given at least five bubbles (so were seen as relevant by at least five participants of the six). Furthermore, it has also been shown that actions actually give rise to our perceptions of the world and conservation (Clayton and Myers, 2015, p.102, 104). With the already present high willingness of people to contribute to the floodplains, many opportunities could be explored to increase action in the landscape, stewardship, nature connection, and conviviality.

Lastly, the research revealed that community involvement is essential for conservation to become effective (Linke et al., 2011) and to increase accountability and resilience (Sele and Mukundi, 2024). Besides, in the floodplains, there is a desire for increased democratic engagement and conversations with stakeholders. CC also highlights the need to place democratic engagement in higher classes of actors, and larger power structures to equally target actors on their responsibilities and accountabilities (Büscher and Fletcher, 2020). The incorporation of stakeholder values and

interests can improve conservation practices, particularly when human, and more-than-human listening is seen as a relationship of care, respect and empathy (Staddon et al., 2021). Furthermore, within conservation, 'people prefer social reciprocity (communal or equitable sharing), and social trust. For reciprocity and trust to prevail in the face of market-oriented competitive individualistic societies requires institutions (rules, communication patterns, norms) that protect those showing cooperative, trustworthy behaviours' (Clayton and Myers, 2015, p.217). One of the participants of the session also mentioned that it is important that such conversations happen productively and not just to have a conversation. However, residents' values are currently often grounded in the human-nature dichotomy, so democratic engagement should go hand in hand with other activities emphasising embedded value to continue the conviviality shift. This shows the complexity of democratic engagement in convivial conservation. However, promoting and celebrating the desire of residents to move towards democratic engagement can be seen as an opportunity to move to more just conservation efforts.

Discussion of conceptual framework.

In the past years, many similar ideas and concepts to convivial conservation have been coined and discussed. Examples are bio-cultural approaches to conservation (Lukawiecki et al., 2022), aspects of ecofeminism (Phillips, 2020), the many studies on care and stewardship (Chapin III et al., 2012; Peçanha Enqvist et al., 2018; West et al., 2018; Winkler and Hauck, 2019), and radical ecological democracy (Kothari, 2014). They show a wide interest and potential for convivial thinking, which Büscher and Fletcher (2020) see as an opportunity to respond to the current desperate environmental, political, and economic situation. However, CC and many of these other concepts remain mostly theoretical, with few applied cases. However, a concept like CC, which tackles socio-ecological issues, prioritises engagement, and fosters sustainable practices (Büscher and Fletcher, 2019) has strong implications for design and landscape architecture. This research took steps towards starting conversations, rethinking conservation, and exploring opportunities for practical (design) applications and interventions of CC.

While CC offers vision elements and concrete actions, its application remains challenging (Massarella et al., 2022). The lack of examples, specifically for a consumer-based, individualistic country with relatively low human-nature connection, increased the difficulty of operationalising the concept and research questions. The time available also limited the operationalisation and what parts of convivial conservation could be considered. For example, the short-term actions for CC as described by Büscher and Fletcher (2020) were not taken into account. Similarly, this research placed greater emphasis on moving beyond nature-culture dichotomies than on moving beyond capitalist structures. This was a result of the research's mostly design-oriented approach and the field of expertise of the researcher. This implies that while landscape architects can play a crucial role in advancing CC through design, their efforts

must be complemented by actions at other levels, like in governance, economics and politics.

Furthermore, it also became clear that CC, as defined by Büscher and Fletcher (2019), assumes the presence of a lower rural class living with biodiversity. As was mentioned before, education might be crucial to increase engagement and understanding in areas where this class is not present. However, even then, the absence of a lower rural class complicates the implementation of convivial conservation. Other research on implementing CC has focused on local people's knowledge and practices as essential parts of the transformative agenda of CC (Ampumuza, 2022; Nchanji et al., 2023). Ochieng et al. (2023) have shown that ecotourism could be redesigned to be more in line with CC, but even then, options are limited due to structural characteristics which are not compatible.

The inclusivity of this research was limited to passersby who were already visiting the area, and people who had time to spend an evening at the participation session. This will further be reflected on in the next section. However, CC, particularly when aiming for engaged visitation and democratic engagement, should conceptually also aim to confront the structural inequalities that limit access to such participation with nature. Disparities in visits to nature were observed in people with a disability, Muslims, residents of deprived areas, black and other non-white individuals, and other minority groups (Colley et al., 2022). Furthermore, socio-economic equality negatively affects civic engagement (Schröder and Neumayr, 2023). To achieve just conservation, these barriers to participation should be addressed. This is especially important in design, because landscape makes prejudices permanent. The form of the landscape determines possibilities for individuals and groups (Kern, 2021, p. 14). For CC to move from critique to implementation, landscape architects must embed inclusivity of both humans and non-humans in their process and design.

Discussion of methodology.

For this research, interviews, observations, and a participation session were used to uncover the opportunities for CC. For SRQ1, three interviews took place with Staatsbosbeheer, Rijkswaterstaat, and Mooi Wageningen. While SRQ1 eventually focused on socio-ecological dynamics, the questions in the interview guide and the coding considered specifically biodiversity conflicts in vegetation management due to the earlier focus of the sub-research question. The results were generalised to dynamics, but questions and coding were not changed due to the limitation of time. The method, therefore, no longer completely related to the research question. This affected the validity of the results, as other topics could have come to light if the interview questions and analysis had been on the socio-ecological dynamics of conservation in the floodplains in general. The socio-ecological system (SES) perspective could have offered an analytical framework for operationalisation. Liu et al. (2023) for example, suggest different SES frameworks. Leslie et al. (2015) also suggest integrative and interdisciplinary approaches that

include both qualitative and quantitative data to get a rich understanding of SESs. These approaches or improved operationalisation could be adopted in further research with other case studies.

In the interpretation of the data of SRQ1, researcher bias could have occurred due to pre-conceived expectations about problems in the area. CC itself defines socio-cultural issues such as the separation of people and nature, which led to certain expectations for this problem to arise in this area as well. While the results were supported by other research in the literature review of SRQ1, an extensive literature analysis was not executed. Reliability of the interviews was improved by setting up an interview guide, but interviews, and specifically semi-structured interviews, maintain a level of subjectivity. To better extract insights, a more systematic and transparent approach can be taken. Scores can be attributed to the codes and matrices of influence, or models can be made (Banha et al., 2022) in further research to get a better grasp on the importance or influences of dynamics.

For SRQ2, multi-species ethnography was employed to gain an understanding of perceptions and positions. Landscape ethnography was deemed a fitting method for CC research due to its focus on relations and interdependencies, and the multispecies collective (Ogden, 2011). However, people's perceptions, ideas, and answers are subjective and can change over time and between different people. Besides, only a few people were part of the research due to time constraints, which means that saturation of answers was not reached. This research was done from January until July, so seasonal differences are not considered in the observations. Furthermore, in ethnography, the observer's positionality frames and limits what they see and how they interpret the world (Frankenberg, 1993). These factors influence the validity of the research because it might not accurately reflect the real world. Ethnography typically comes with problems of credibility, and researchers have used various methods to improve validity and reliability (LeCompte and Goetz, 1982). For this research question, triangulation of research methods was used. Both interviews and observations were data sources for discovering perceptions and positions. This resulted in a more nuanced understanding of the current situation in the floodplains, including perspectives of owners, residents, and me as the main researcher. Furthermore, transparency about methods and results has been paid extra attention to, and a short section on positionality has been included at the end of this chapter.

For SRQ3, a participation session was held with 6 residents of Wageningen. Since recognising and respecting local values is key to achieving positive impacts (Chaplin-Kramer et al., 2023), the participation session offered insight into how participants envision convivial human-nature relationships and what actions they believe can help foster them. It was essential to reflect with residents on the concept of conviviality as a potential in the floodplains to reflect on my beliefs and values and reduce expert or confirmation bias. I did use some framing of living together with nature to increase connection and care for nature. This was needed to get them to prioritise and rate the measures

on this aspect. Using the bubbles as a method helped reduce bias. However, it was also subject to the subjectivity of the participants, who can change their opinions. One of the participants mentioned later that she would have made one of the bubbles bigger after some thought, for example.

The small and unrepresentative group influenced the validity of the research. Also, for SRQ1 and SRQ2, only a select group of people participated in the interviews and research. As seen before, cultural background influences the level of engagement (Colley et al., 2022; Schröder and Neumayr, 2023). The exclusion of many others in this research, therefore, reduces the validity of the final measures. The subjectivity of rating the measures, and the unrepresentative group reduced the validity of final measures. However, the research does show the possibility of using CC as a lens to develop measures. Further research with other cases could focus on increasing inclusivity. Also, for landscape architects specifically, as interdisciplinarity and inclusivity are key to community-engaged design (Yang et al., 2025). Yang et al. (2025) also suggest tangible and intangible methods for more community-engaged design, which could be adopted in further research to improve democratic implementation of interventions.

Furthermore, it became clear that the more-than-human was difficult to take into account in this research, both for the researcher and the participants of the session. Voices of non-humans were difficult to translate and represent in interventions. Research of Van Bommel and Boonman-Berson (2022) explored the more-than-human relations as part of CC to provide better tools for conservationists. Others have voiced the need to integrate different ways of knowing, and not only to see scientists as advocates for non-humans (Staddon et al., 2021). While this was applied in the methodology, it appeared to be difficult to include the observations in the final measures. However, as Seed et al. (1988) mention, the experiential process of including non-humans in research and a participation session can help us develop an ecological sense of self. Therefore, the research itself added to the shift of CC.

The participation session provided a final feedback loop to generalise the results. However, the applicability of the research is highly context-specific, with many aspects that influenced the reliability and validity of the research. Therefore, the research serves solely as an exploration of the possibilities for moving towards CC. While it could be generalisable to other floodplain areas with cities or residential zones nearby, Wageningen also has a notably specific demographic composition due to the presence of the university, which may influence the willingness, preference and prioritisation of measures. As CC focuses on the engagement of locals, and conservation depends on local values, the research was not designed to be generalisable to other areas. However, it does show that CC as a concept can help rethink current practices, and that the research itself added to a shift towards CC.

Positionality.

I have done both my BSc and MSc in Landscape Architecture at Wageningen University, which shaped my approach to this project mainly as a design task. However, I did see my role in this project more as a catalyst than an expert to ensure more democratic engagement (Yang et al., 2025). I am also pursuing an MSc in Communication, Health, and Life Sciences. My deep interest in social and ecological interactions has made me enthusiastic about CC as a concept. However, I have a Western understanding of conservation and biodiversity, along with a somewhat romanticised idea of the connection to nature. During the project I have tried to expand my view through learning from other perspectives. I went to the rhine river rehearsal, organised by Loom studio, and I participated in shapeshifting - a multispecies creative series, organised by OtherWise and The Jester in Wageningen. My beliefs and values in systemic change, as well as the cohabitation of humans and non-humans to address biodiversity loss, align with CC. Although I have tried to overcome biases such as expert bias and anthropocentrism, my background may have made me more sensitive to confirmation bias, viewing certain problems and solutions as self-evident. Therefore, I aimed to clarify in my research that my focus is on the exploration of opportunities for CC, which require further investigation, rather than definitive solutions.

CONCLUSION

In this research, the following question was investigated: *What opportunities for measures, that take steps towards convivial conservation in the Wageningse Bovenpolder, can be identified?* Through analysing dynamics in the area, possibilities to move towards CC were identified. Interviews with stakeholders and multi-species observations were used to examine perceptions and design measures which take steps towards CC. These were explored to effectively respond to the dynamics. Lastly, these measures were reflected on by Wageningen residents in a participation session to reflect on the feasibility and added value of a CC approach.

SRQ1: What socio-ecological dynamics can be identified relating to conservation in the Wageningse Bovenpolder?

Looking into the dynamics of current conservation practices revealed the steps that are already taken towards a convivial understanding of conservation. There are also already opportunities to actively engage with the floodplains, specifically through green organisations and Staatsbosbeheer. Visibility for these opportunities could be increased. However, it also revealed more possibilities to move towards CC; by increasing stakeholder involvement and democratic engagement, increasing the focus on cultural values, and promoting an understanding of the relational and embedded values of nature.

SRQ2: What multi-species perceptions, positions, and measures for convivial conservation can be identified that relate to the socio-ecological dynamics found in SRQ1?

Studying perceptions and (multi-species) stakeholder positions helped to understand how people observe, understand, and interpret nature conservation. These insights were needed to assess whether CC can address the dynamics found in SRQ1, and what meaningful and effective measures can be explored to do so. Measures focused on the role of water to promote relations and interdependencies, the experience of time to show the significance of this everyday landscape, and human nature and cultural values to support engagement and celebrate it as an interconnected place of both humans and non-humans. These topics were chosen as context-specific manifestations of the vision of CC. Besides, the measures were also designed on a scale from inform, engage, to reflect. To increase understanding and move towards engaged visitation and democratic engagement.

SRQ3: What are the reflections of residents of Wageningen on potential measures that take steps towards convivial conservation?

Reflections of Wageningen residents were essential to understand how local values about nature conservation can shape a more convivial approach, and how engagement could play a role. The participation session revealed that the human role is seen as mostly recreational. Their desire for rules and respect for the 'other' (nature), confirmed the human-nature dichotomy. Furthermore, there seemed to be a focus on awareness and informing in the session, with

a preference for passive learning as opposed to engaged learning. The session also revealed the need and willingness for more (democratic) engagement. And while they didn't propose such interventions themselves, they did prioritise them later.

These sub-research questions resulted in opportunities for measures that take steps towards CC in the Wageningse Bovenpolder and answer the final research question. In the cross-sections on pages 72-73, a phasing plan is presented based on the results of the research questions, the prioritisation of residents and feasibility. Short-term possibilities (the upper section) are followed by long-term possibilities (the lower section) to ensure change at different time scales and thus relate to the theory of change. This will show the opportunities for CC in the Wageningse Bovenpolder and therefore answers the main research question.

Similar to the research by Iordăchescu (2022) on CC, in which not all vision elements could be implemented or even differed, this research can nonetheless advance the transition to more democratic and just conservation efforts. It showed that convivial conservation can serve as a tool to rethink conservation and explore opportunities. Specifically, the methodology chosen, combined with the suggestions made in the discussion, could uncover dynamics, multi-species perceptions and positions, measures, and feasibility of CC (measures) through the reflection of residents. Therefore, this research demonstrates the potential for convivial conservation not only as a framework for practice, but also as a methodological lens for rethinking and reimagining human-nature relations in place-based, participatory, and inclusive ways. The methodology could help take steps towards CC not just in the Wageningse Bovenpolder, but also explore opportunities for measures in other areas and contexts.

Short-term possibilities

Social media visibility

Pollarding & cleaning days with the community

Water level pole and information boards

Increase of embedded value and understanding of relational values

Develop documentary

Community ownership and decision-making

Alternative paths during breeding season

Exhibition about the floodplains in the city

Develop an interactive map

Long-term possibilities

Conversations with
stakeholders

Market with local
organisations and shovelling
day

Long distance routes

Sport events with nature
education

Excursions

REFERENCES

- Aït-Touati, F., Arènes, A., Grégoire, A., Latour, B., 2022. *Terra forma: a book of speculative maps*. The MIT Press, Cambridge, Massachusetts London.
- Ampumuza, C., 2022. Living with Gorillas? Lessons from Batwa-Gorillas? Convivial Relations at Bwindi Forest, Uganda. *Conserv. Soc.* 20, 69–78.
- Antrop, M., 2005. Why landscapes of the past are important for the future. *Landsc. Urban Plan.* 70, 21–34. <https://doi.org/10.1016/j.landurbplan.2003.10.002>
- Baaijens, A., 2018. *Paradijs in de polder: ontdek wat landschap je vertelt*. Atlas contact.
- Banha, F., Flores, A., Coelho, L.S., 2022. Quantitizing Qualitative Data from Semi-Structured Interviews: A Methodological Contribution in the Context of Public Policy Decision-Making. *Mathematics* 10, 3597. <https://doi.org/10.3390/math10193597>
- Bennett, N.J., 2016. Using perceptions as evidence to improve conservation and environmental management. *Conserv. Biol.* 30, 582–592. <https://doi.org/10.1111/cobi.12681>
- BIJ12, n.d. *N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland* [WWW Document]. BIJ12. URL <https://www.bij12.nl/onderwerp/natuursubsidies/index-natuur-en-landschap/natuurtypen/n12-rijke-graslanden-en-akkers/n12-02-kruiden-en-faunarijk-grasland/> (accessed 3.27.25).
- Braet, A., Schouw, L., 1998. *Effectief debatteren: argumenteren en presenteren over beleid*. Wolters-Noordhof, Groningen.
- Brown, M., Schroder, W., Murtha, T., 2022. Are Threats the Connection? Linking Cultural and Natural Resource Conservation. *Conserv. Soc.* 20, 313–324.
- Buijs, A., Van der Molen, D., 2004. Beleving van natuurontwikkeling in de uiterwaarden. *Landschap* 21, 147–157.
- Büscher, B., Fletcher, R., 2020. *The conservation revolution: radical ideas for saving nature beyond the anthropocene*. Verso, London New York.
- Büscher, B., Fletcher, R., 2019. Towards Convivial Conservation. *Conserv. Soc.* 17, 283. https://doi.org/10.4103/cs.cs_19_75
- Chapin III, F.S., Mark, A.F., Mitchell, R.A., Dickinson, K.J.M., 2012. Design principles for social-ecological transformation toward sustainability: lessons from New Zealand sense of place. *Ecosphere* 3, art40. <https://doi.org/10.1890/ES12-00009.1>
- Chaplin-Kramer, R., Neugarten, R.A., Gonzalez-Jimenez, D., Ahmadi, G., Baird, T.D., Crane, N., Delgoulet, E., Eyster, H.N., Kurashima, N., Llopis, J.C., Millington, A., Pawlowska-Mainville, A., Rulmal, J., Saunders, F., Shrestha, S., Vaughan, M.B., Winter, K.B., Wongbusarakum, S., Pascual, U., 2023. Transformation for inclusive conservation: evidence on values, decisions, and impacts in protected areas. *Curr. Opin. Environ. Sustain.* 64, 101347. <https://doi.org/10.1016/j.cosust.2023.101347>
- Charmaz, K., 2006. *Coding in grounded theory and practice, in: Constructing Grounded Theory: A Practical Guide Through Qualitative Analysis*. pp. 42–71.
- Clayton, S.D., Myers, G., 2015. *Conservation psychology: understanding and promoting human care for nature*, Second edition. ed. Wiley Blackwell, Chichester.
- Colley, K., Irvine, K.N., Currie, M., 2022. Who benefits from nature? A quantitative intersectional perspective on inequalities in contact with nature and the gender gap outdoors. *Landsc. Urban Plan.* 223, 104420. <https://doi.org/10.1016/j.landurbplan.2022.104420>
- Cornish, F., Breton, N., Moreno-Tabarez, U., Delgado, J., Rua, M., de-Graft Aikins, A., Hodgetts, D., 2023. Participatory action research. *Nat. Rev. Methods Primer* 3, 34. <https://doi.org/10.1038/s43586-023-00214-1>
- de Graaf, M.C.C., van de Steeg, H.M., Voesenek, L.A.C.J., Blom, C.W.P.M., 1990. *Vegetatie in de uiterwaarden: de invloed van hydrologie, beheer en substraat, Natuurontwikkeling in de uiterwaarden*. Laboratorium voor experimentele plantenecologie Katholieke Universiteit Nijmegen.
- De Vlinderstichting, n.d. *Libel: bruine winterjuffer / Sympecma fusca* [WWW Document]. Vlinderstichting. URL <https://www.vlinderstichting.nl/libellen/overzicht-libellen/details-libel/bruine-winterjuffer> (accessed 7.24.25).
- de Wit, S., 2023. Imagining Dialogues with the Voiceless, in: Moura, C.M. e, Bernal Miliàn, D., Restrepo Restrepo, E., Havik, K., Niculae, L. (Eds.), *Repository: 49 Methods and Assignments for Writing Urban Places*. naio10publishers, Rotterdam, pp. 94–97.
- Drinkable Rivers Wageningen, 2024. *Waterkwaliteit van de Nederrijn: de tweede meetdag*. Stadslabwageningen. URL <https://stadslabwageningen.nl/waterkwaliteit-van-de-nederrijn-de-tweede-meetdag/> (accessed 7.27.25).
- Fiasco, V., Massarella, K., 2022. Human-Wildlife Coexistence: Business as Usual Conservation or an Opportunity for Transformative Change? *Conserv. Soc.* 20, 167–178. https://doi.org/10.4103/cs.cs_26_21
- Frankenberg, R., 1993. Growing up White: Feminism, Racism and the Social Geography of Childhood. *Fem. Rev.* 45, 51–84. <https://doi.org/10.1057/fr.1993.38>
- Gottwald, S., Stedman, R.C., 2020. Preserving ones meaningful place or not? Understanding environmental stewardship behaviour in river landscapes. *Landsc. Urban Plan.* 198. <https://doi.org/10.1016/j.landurbplan.2020.103778>

- Gross, E., Jayasinghe, N., Brooks, A., Polet, G., Wadhwa, R., Hilderink-Koopmans, F., 2021. *A Future for All: The Need for Human-Wildlife Coexistence*. WWF.
- Harris, L., Turett, C.L., Walker, B.K., 2024. The Dirt on Drawing: A Method for Relational Thinking, in: Bathla, N. (Ed.), *Researching Otherwise: Pluriversal Methodologies for Landscape and Urban Studies*. gta Verlag, Zurich, Switzerland, pp. 47–71.
- Houston Durrant, T., de Rigo, D., Caudullo, G., 2016. *Salix alba in Europe: distribution, habitat, usage and threats*, in: *European Atlas of Forest Tree Species*. p. 168.
- Huijser, W., 2021. *De landschappen van Wageningen*. Blauwdruk ; Mooi Wageningen, Wageningen.
- Huskens, K., Termaat, T., 2008. *Winterjuffer in de sneeuw* [WWW Document]. Vlinderstichting. URL <https://www.vlinderstichting.nl/actueel/nieuws/nieuwsbericht/winterjuffer-in-de-sneeuw> (accessed 7.24.25).
- IFLA Europe, 2023. *The Role of Landscape Architects in Protecting the Biodiversity*. Brussels, Belgium.
- Illich, I., 1975. *Tools for conviviality*. Fontana, Glasgow.
- Informatiepunt Leefomgeving, n.d. *Internationale regelgeving voor soorten- en gebiedsbescherming* [WWW Document]. Informatiepunt Leefomgeving. URL <https://iplo.nl/thema/natuur/bescherming-soorten/internationale-regelgeving-soorten/> (accessed 3.27.25).
- Iordăchescu, G., 2022. Convivial Conservation Prospects in Europe—From Wilderness Protection to Reclaiming the Commons. *Conserv. Soc.* 20, 156–166. https://doi.org/10.4103/cs.cs_35_21
- IPBES, 2019. Global assessment report on biodiversity and ecosystem services of the Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services. *Zenodo*. <https://doi.org/10.5281/zenodo.6417333>
- IUCN, 2021. *The benefits and risks of rewilding* [WWW Document]. IUCN. URL <https://iucn.org/resources/issues-brief/benefits-and-risks-rewilding> (accessed 1.10.25).
- IUCN, n.d. *Nature-based Solutions | IUCN* [WWW Document]. IUCN. URL <https://iucn.org/our-work/nature-based-solutions> (accessed 1.10.25).
- Ives, C.D., Abson, D.J., Von Wehrden, H., Dorninger, C., Klaniecki, K., Fischer, J., 2018. Reconnecting with nature for sustainability. *Sustain. Sci.* 13, 1389–1397. <https://doi.org/10.1007/s11625-018-0542-9>
- Kenniscentrum Bever, n.d. *Juridisch* [WWW Document]. Kenniscentrum Bever. URL <https://www.kenniscentrumbever.nl/juridisch> (accessed 3.27.25).
- Kern, L., 2021. *Feminist City: Claiming Space in a Man-Made World*. Verso Books, London New York.
- Kiik, L., 2018. Wild-ing the Ethnography of Conservation: Writing Nature's Value and Agency In. *Anthropol. Forum* 28, 217–235. <https://doi.org/10.1080/00664677.2018.1476222>
- Kothari, A., 2014. Radical Ecological Democracy: A path forward for India and beyond. *Development* 57, 36–45. <https://doi.org/10.1057/dev.2014.43>
- LeCompte, M.D., Goetz, J.P., 1982. Problems of Reliability and Validity in Ethnographic Research. *Rev. Educ. Res.* 52, 31–60. <https://doi.org/10.3102/00346543052001031>
- Leslie, H.M., Basurto, X., Nenadovic, M., Sievanen, L., Cavanaugh, K.C., Cota-Nieto, J.J., Erisman, B.E., Finkbeiner, E., Hinojosa-Arango, G., Moreno-Báez, M., Nagavarapu, S., Reddy, S.M.W., Sánchez-Rodríguez, A., Siegel, K., Ulibarria-Valenzuela, J.J., Weaver, A.H., Aburto-Oropeza, O., 2015. Operationalizing the social-ecological systems framework to assess sustainability. *Proc. Natl. Acad. Sci.* 112, 5979–5984. <https://doi.org/10.1073/pnas.1414640112>
- Linke, S., Turak, E., Nel, J., 2011. Freshwater conservation planning: the case for systematic approaches. *Freshw. Biol.* 56, 6–20. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2427.2010.02456.x>
- Liu, F., Dai, E., Yin, J., 2023. A Review of Social–Ecological System Research and Geographical Applications. *Sustainability* 15.
- Lukawiecki, J., Wall, J., Young, R., Gonet, J., Azhdari, G., Moola, F., 2022. Operationalizing the biocultural perspective in conservation practice: A systematic review of the literature. *Environ. Sci. Policy* 136, 369–376. <https://doi.org/10.1016/j.envsci.2022.06.016>
- Margules, C.R., Pressey, R.L., 2000. Systematic conservation planning. *Nature* 405, 243–253. <https://doi.org/10.1038/35012251>
- Martin, L., White, M.P., Hunt, A., Richardson, M., Pahl, S., Burt, J., 2020. Nature contact, nature connectedness and associations with health, wellbeing and pro-environmental behaviours. *J. Environ. Psychol.* 68, 101389. <https://doi.org/10.1016/j.jenvp.2020.101389>
- Massarella, K., Krauss, J.E., Kiwango, W., Fletcher, R., 2022. Exploring Convivial Conservation in Theory and Practice: Possibilities and Challenges for a Transformative Approach to Biodiversity Conservation. *Conserv. Soc.* 20, 59–68. https://doi.org/10.4103/cs.cs_53_22
- Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur, n.d. *A122 - Kwartelkoning* [WWW Document]. Natura2000. URL <https://www.natura2000.nl/profielen/a122-kwartelkoning> (accessed 7.26.25a).
- Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur, n.d. *Rijntakken | natura 2000* [WWW Document]. Natura2000. URL <https://www.natura2000.nl/gebieden/gelderland/rijntakken> (accessed 3.27.25b).
- MooiWageningen, 2016. *Teveel bomenkap in de Uiterwaarden*. Mooi Wagening. URL <https://www.mooiwageningen.nl/2016-11-teveel-bomenkap-in-de-uiterswaarden/> (accessed 2.5.25).
- Natuurmonumenten, n.d. *Bever* [WWW Document]. Natuurmonumenten. URL <https://www.natuurmonumenten.nl/dieren/bever> (accessed 7.24.25).
- Nchanji, Y.K., Ramcilovic-Suominen, S., Nchanji, E.B., Mala, W.A., Kotilainen, J., 2023. Tackling Conflicts, Supporting Livelihoods: Convivial Conservation in the Campo Ma'an National Park. *Conserv. Soc.* 21, 61–72.
- Ochieng, A., Koh, N.S., Koot, S., 2023. Compatible with

- Conviviality? Exploring African Ecotourism and Sport Hunting for Transformative Conservation. *Conserv. Soc.* 21, 38–47.
- Ogden, L., 2011. *Swamplife: people, gators, and mangroves entangled in the Everglades*, A Quadrant Book. Univ. of Minnesota Pr, Minneapolis.
- Omroep Gelderland, 2016. *Foutje, bedankt! Aannemer kapt per ongeluk veel te veel bomen bij uiterwaarden Wageningen*. Omroep Gld.
- Pandya, R., 2022. Micro-Politics and the Prospects for Convivial Conservation: Insights from the Corbett Tiger Reserve, India. *Conserv. Soc.* 20, 146–155. https://doi.org/10.4103/cs.cs_25_21
- Peçanha Enqvist, J., West, S., Masterson, V.A., Haider, L.J., Svedin, U., Tengö, M., 2018. Stewardship as a boundary object for sustainability research: Linking care, knowledge and agency. *Landsc. Urban Plan.* 179, 17–37. <https://doi.org/10.1016/j.landurbplan.2018.07.005>
- Pettersson, H.L., Quinn, C.H., Holmes, G., Sait, S.M., 2022. “They Belong Here”: Understanding the Conditions of Human-wolf Coexistence in North-Western Spain. *Conserv. Soc.* 20, 113–123. https://doi.org/10.4103/cs.cs_13_21
- Phillips, M.E., 2020. Reconnecting with nature: an ecofeminist view of environmental management. *Geogr. Res.* 58, 154–166. <https://doi.org/10.1111/1745-5871.12388>
- Rathunde, K., 2009. *Nature and Embodied Education*. J. Dev. Process. 4, 70–80.
- Richardson, M., Butler, C.W., 2022. Nature connectedness and biophilic design. *Build. Res. Inf.* 50, 36–42. <https://doi.org/10.1080/09613218.2021.2006594>
- Richardson, M., Hamlin, I., Elliott, L.R., White, M.P., 2022. Country-level factors in a failing relationship with nature: Nature connectedness as a key metric for a sustainable future. *Ambio* 51, 2201–2213. <https://doi.org/10.1007/s13280-022-01744-w>
- Rijkswaterstaat, n.d. *Uiterwaarden voor een veilig rivierengebied* [WWW Document]. rijkswaterstaat.nl. URL <https://www.rijkswaterstaat.nl/water/waterbeheer/bescherming-tegen-het-water/maatregelen-om-overstromingen-te-voorkomen/beheer-van-uitwaerden-voor-een-veilig-rivierengebied> (accessed 2.5.25).
- Schröder, J.M., Neumayr, M., 2023. How socio-economic inequality affects individuals’ civic engagement: a systematic literature review of empirical findings and theoretical explanations. *Socio-Econ. Rev.* 21, 665–694. <https://doi.org/10.1093/ser/mwabo58>
- Schultz, H., Van Etteger, R., Bosma, K., 2017. Walking, in: Van den Brink, A., Bruns, D., Tobi, H., Bell, S. (Eds.), *Research in Landscape Architecture*. Routledge, pp. 179–193.
- Schuttenhelm, R., 2024. *Nederland kampioen biodiversiteitsverlies, “de natuur staat er dramatisch voor”* [WWW Document]. NOS. URL <https://nos.nl/artikel/2521490-nederland-kampioen-biodiversiteitsverlies-de-natuur-staat-er-dramatisch-voor> (accessed 1.13.25).
- Seed, J., Macy, J.R., Flemming, P., Naess, A., 1988. *Thinking Like a Mountain: Towards a Council of All Beings*, 2007th ed. New Catalyst Books, United States of America.
- Sele, J.P., Mukundi, M., 2024. Community-Based Approaches to Environmental Conservation: Empowering Local Initiatives. *Greener J. Soc. Sci.* 14, 289–299. <https://doi.org/10.15580/gjss.2024.2.122024211>
- Sheffield, D., Butler, C.W., Richardson, M., 2022. Improving Nature Connectedness in Adults: A Meta-Analysis, Review and Agenda. *Sustainability* 14, 12494. <https://doi.org/10.3390/su141912494>
- Staddon, S., Byg, A., Chapman, M., Fish, R., Hague, A., Horgan, K., 2021. The value of listening and listening for values in conservation. *People Nat.* 5, 343–356. <https://doi.org/10.1002/pan3.10232>
- Stap, K., 2021. *Op pad door de unieke uiterwaarden* [WWW Document]. URL <https://www.stadwageningen.nl/nieuws/algemeen/706434/op-pad-door-de-unieke-uitwaerden> (accessed 2.5.25).
- Straatsma, M.W., Bloeker, A.M., Lenders, H.J.R., Leuven, R.S.E.W., Kleinhans, M.G., 2017. Biodiversity recovery following delta-wide measures for flood risk reduction. *Sci. Adv.* 3, e1602762. <https://doi.org/10.1126/sciadv.1602762>
- Termeer, C.J.A.M., Dewulf, Art, and Biesbroek, G.R., 2017. Transformational change: governance interventions for climate change adaptation from a continuous change perspective. *J. Environ. Plan. Manag.* 60, 558–576. <https://doi.org/10.1080/09640568.2016.1168288>
- Toncheva, S., Fletcher, R., Turnhout, E., 2022. Convivial Conservation from the Bottom Up: Human-Bear Cohabitation in the Rodopi Mountains of Bulgaria. *Conserv. Soc.* 20, 124–135. https://doi.org/10.4103/cs.cs_208_20
- Van Bommel, S., Boonman-Berson, S., 2022. Transforming Convivial Conservation: Towards More-Than-Human Participation in Research. *Conserv. Soc.* 20, 136–145. https://doi.org/10.4103/cs.cs_29_21
- Van Den Born, R.J.G., 2008. *Rethinking Nature: Public Visions in the Netherlands*. Environ. Values 17, 83–109.
- Varanka, D.E., 2005. The manly map: the English construction of gender in early modern cartography, in: Dowler, L., Carubia, J., Szczygiel, B. (Eds.), *Gender and Landscape : Renegotiating Morality and Space*. Routledge, London, pp. 223–239.
- Vleeming, O., 2019. *Potentieel leefgebied kwartelkoning legt ontwikkelingen zwemplas lam*. Stadspartij Wagening. URL <https://stadspartijwageningen.nl/potentieel-leefgebied-kwartelkoning-legt-ontwikkelingen-zwemplas-lam/> (accessed 7.27.25).
- West, S., Haider, L.J., Masterson, V., Enqvist, J.P., Svedin, U., Tengö, M., 2018. Stewardship, care and relational values. *Curr. Opin. Environ. Sustain.*, Sustainability Challenges: Relational Values 35, 30–38. <https://doi.org/10.1016/j.cosust.2018.10.008>
- White, M.P., Elliott, L.R., Grellier, J., Economou, T., Bell, S., Bratman, G.N., Cirach, M., Gascon, M., Lima, M.L.,

- Löhmus, M., Nieuwenhuijsen, M., Ojala, A., Roiko, A., Schultz, P.W., van den Bosch, M., Fleming, L.E., 2021. Associations between green/blue spaces and mental health across 18 countries. *Sci. Rep.* 11, 8903. <https://doi.org/10.1038/s41598-021-87675-0>
- Winkel, A., 2022. *Staatsbosbeheer sluit deel van Wageningse uiterwaarden af: 'Ik was zeer verbaasd.'* [gelderlander.nl](https://www.gelderlander.nl).
- Winkler, K.J., Hauck, J., 2019. Landscape stewardship for a German UNESCO Biosphere Reserve: a network approach to establishing stewardship governance. *Ecol. Soc.* 24.
- WWF, n.d. *Hoogwaterveiligheid en rivierbossen* [WWW Document]. WWF.nl. URL <https://www.wwf.nl/wat-we-doen/focus/zoetwater/webinar-spraakwater-rivierbossen> (accessed 3.27.25).
- Yang, N., Bose, M., Mallika, and Horrigan, P., 2025. Landscape architecture as democratic practice: learning from participatory methods and motivations in community-engaged design. *Landsc. Res.* 50, 58–73. <https://doi.org/10.1080/01426397.2024.2409745>
- Young, J.C., Marzano, M., White, R.M., McCracken, D.I., Redpath, S.M., Carss, D.N., Quine, C.P., Watt, A.D., 2010. The emergence of biodiversity conflicts from biodiversity impacts: characteristics and management strategies. *Biodivers. Conserv.* 19, 3973–3990. <https://doi.org/10.1007/s10531-010-9941-7>

Appendices

Appendix A.

Interview guide (Dutch)

- Zou je jouw rol in de Wageningse Bovenpolder kunnen beschrijven?
 - > En de rol van Mooi Wageningen/Rijkswaterstaat/Staatsbosbeheer voor beheer in het gebied?
- Waarom is beheer belangrijk in dit gebied voor jou?
- Wat zijn de belangrijkste uitdagingen voor biodiversiteit in verband met vegetatiebeheer in de Bovenpolder?
- Wat zijn de belangrijkste doelstellingen van vegetatiebeheer in dit gebied voor jou?
- Hoe bekijk je de interactie tussen natuurbeschermingsdoelen en andere doelstellingen van landgebruik? Bv. Recreatie, waterveiligheid.
- Tot hoeverre voelen mensen zich verbonden met de natuur in de Bovenpolder denk je?
- Voelen bewoners van Wageningen zich ook betrokken bij het gebied. Merk je dat er motivatie is om bij te dragen? Op welke manier dragen ze al bij of willen/kunnen mensen bijdragen?
- Wat vind je belangrijk dat er beter wordt begrepen over vegetatiebeheer of natuurbeheer in de uiterwaarden?
- Wat maakt voor jou de uiterwaarden speciaal?
- Welke beleidslijnen of regels zijn er die bepaalde vegetatiebeheerstrategieën ondersteunen of beperken?
- Zijn er afspraken of regelingen die soms juist tegen jouw doelen inwerken? Sociaal, wettelijk, economisch, of cultureel? Zo ja, kun je hier meer over vertellen?
- Welke stakeholders/ belanghebbenden (organisaties, lokale gemeenschappen, beleidsmakers) zijn betrokken bij vegetatiebeheer en hoe werken zij samen?
- Zijn er verschillen in wat bewoners en andere stakeholders geloven dat belangrijk is?
- Hoe wordt er omgegaan met de verschillende belangen in het gebied?
- Spelen machtsverschillen een rol in besluitvorming over vegetatiebeheer? Wie heeft de meeste invloed op de beslissingen?
- Gebeurt het wel eens dat er onbegrip is tussen verschillende belanghebbenden over vegetatiebeheer omdat informatie verschillend wordt geïnterpreteerd? Zo ja, kun je een voorbeeld geven?
- Hoe denk jij over de vorm van besluitvorming die wordt toegepast in de uiterwaarden?
- Denk je dat een meer bottom-up, door de gemeenschap gestuurde aanpak in dit gebied zou kunnen werken? Waarom wel of waarom niet?
- Wat zou voor jou de optimale samenwerking zijn tussen stakeholders en belanghebbenden?
- Welke rol spelen dieren in het beheer?
- Denk je dat de bever een grotere rol kan spelen in vegetatiebeheer? En andere soorten?
- Zie je mogelijkheden om het systeem ecologisch duurzamer te maken? Dus het vergroten van het vermogen van het ecosysteem om de essentiële functies en processen in stand te houden op lang termijn. Op welke manier speelt beheer dan een rol?

Appendix B.

Operationalisation of interview questions

Algemeen

- Zou je jouw rol in de Wageningse Bovenpolder kunnen beschrijven?
 - > En de rol van Mooi Wageningen/Rijkswaterstaat/Staatsbosbeheer voor beheer in het gebied?

SRQ1

The questions for SRQ1 focus on the interviewees' beliefs, interests, processes, and arrangements of vegetation management. Furthermore, they will be asked whether they experience differences in opinion or conflicts for these aspects.

- **'Conflicts over beliefs and values, where differences exist over normative perceptions;' (Young et al., 2010).**
 - Waarom is beheer belangrijk in dit gebied voor jou?
 - Wat zijn de belangrijkste uitdagingen voor biodiversiteit in verband met vegetatiebeheer in de Bovenpolder?
 - Wat zijn de belangrijkste doelstellingen van vegetatiebeheer in dit gebied voor jou?
 - Zijn er verschillen in wat bewoners en andere stakeholders geloven dat belangrijk is?
- **'Conflicts of interest, when two groups want different things from the same habitat or species;' (Young et al., 2010).**
 - Hoe bekijk je de interactie tussen natuurbeschermingsdoelen en andere doelstellingen van landgebruik? Bv. Recreatie, waterveiligheid.
 - Hoe wordt er omgegaan met de verschillende belangen in het gebied?
- **'Conflicts over process, relating to the different approaches to decision-making and fairness taken by different people, groups, or agencies;' (Young et al., 2010)**
 - Welke stakeholders/ belanghebbenden (organisaties, lokale gemeenschappen, beleidsmakers) zijn betrokken bij vegetatiebeheer en hoe werken zij samen?
 - Welke beleidslijnen of regels zijn er die bepaalde vegetatiebeheerstrategieën beperken of ondersteunen?
 - Hoe denk jij over de vorm van besluitvorming die wordt toegepast in de uiterwaarden?
- **'Conflicts over information, relating to situations where data are lacking, misunderstood, or perceived in different ways by different actors;' (Young et al., 2010)**
 - Gebeurt het wel eens dat er onbegrip is tussen verschillende belanghebbenden over vegetatiebeheer omdat informatie verschillend wordt geïnterpreteerd? Zo ja, kun je een voorbeeld geven?
- **'Structural conflicts referring to social, legal, economic and cultural arrangements' (Young et al., 2010).**
 - Zijn er afspraken of regelingen die soms juist tegen jouw doelen inwerken? Sociaal, wettelijk, economisch, of cultureel? Zo ja, kun je hier meer over vertellen?

SRQ2

The questions for SRQ2 focus on perceptions on how the aspects of convivial conservation are currently present, and whether they could be present. As many perceptions are also dealt with for SRQ1, these questions are not doubled for SRQ2.

- **Conviviality (focus on relations and interdependencies)**
 - Tot hoeverre voelen mensen zich verbonden met de natuur in de bovenpolder denk je?
- **Conservation (how is it constructed, which values play a role)**
 - Wat vind je belangrijk dat er beter wordt begrepen over vegetatiebeheer?
- **More-than-human**
 - Welke rol spelen dieren in het beheer?
 - Denk je dat de bever een grotere rol kan spelen in vegetatiebeheer? En andere soorten?
- **From protected to promoted areas, from saving nature to celebrating human and non-human nature, from touristic voyeurism to engaged visitation, from spectacular to everyday environmentalisms, and from privatized expert technocracy to common democratic engagement'**
 - Wat maakt voor jouw de uiterwaarden speciaal?
 - Voelen bewoners van Wageningen zich ook betrokken bij het gebied. Merk je dat er motivatie is om bij te dragen? Op welke manier dragen ze al bij of willen/kunnen mensen bijdragen?
 - Denk je dat een meer bottom-up, door de gemeenschap gestuurde aanpak in dit gebied zou kunnen werken? Waarom wel of waarom niet?
- **Theory of change – power**
 - Spelen machtsverschillen een rol in besluitvorming over vegetatiebeheer?
 - Wie heeft de meeste invloed op de beslissingen?
- **Theory of change - Time**
 - Zie je mogelijkheden om het systeem ecologisch duurzamer te maken? Dus het vergroten van het vermogen van het ecosysteem om de essentiële functies en processen in stand te houden op lang termijn. Op welke manier speelt beheer dan een rol?
- **Theory of change - Actors**
 - Wat zou voor jou de optimale samenwerking zijn tussen stakeholders en belanghebbenden?

Appendix C.

List of ethnography activities

Friday 7-3	Interview President board Mooi Wageningen
Monday 10-3	Interview Environmental manager Rijkswaterstaat
Tuesday 11-3	Interview Public Forester Staatsbosbeheer

Materials needed for all activities: phone with camera, drawing and writing tools, notebook. Additional required materials are mentioned under the activity.

1. Walking method continuous walking and stop-motion walking: route 1
2. Walking method continuous walking and stop-motion walking: route 2
3. Deep maps: bring a map and let passers-by indicate their favourite places and why
 - o Base map, post-its
4. Deep maps: draw and write down the rules. What is not allowed, but what would I like to do? And passers-by? And non-humans? Which rules do they want to/or already violate?
5. Deep maps: Usage humans. Map current official and unofficial paths. Show which parts of the Wageningse Bovenpolder are used by people.
6. Deep maps: start sketching and writing the ultimate interventions and landscape to bring people and nature closer together. What comes up? Also ask passers-by to add.
 - o Big sheets of sketching paper/ post-its
7. Relational drawing: take a day to follow the beaver and their relations and needs. What do they see and experience? Also make drawings from their levels/perspective.
8. Same for the corn crake,
9. White willow (use methods from de Wit (2023)),
10. Common winter damselfly,
11. And the water.
12. Relational drawing: map human and non-human borders (Aït-Touati et al., 2022, ch. Borders)
13. Relational drawing: Infrastructure. For humans and non-humans. Accessibility for who?

Appendix D.

Operationalisation ethnography activities

Activities	Conviviality	Conservation values	More-than-human	CC vision elements	Theory of change (power, time, actors)
Walking method continuous walking and stop-motion walking: route 1	x		x		
Walking method continuous walking and stop-motion walking: route 2	x		x		
Deep maps: bring a map and let passers-by indicate their favourite places and why				x	
Deep maps: draw and write down the rules. What is not allowed, but what would I like to do? And passers-by? And non-humans? Which rules do they want to/or already violate?		x		x	x
Deep maps: Usage humans. Map current official and unofficial paths. Show which parts of the Wageningse Bovenpolder are used by people.		x			
Deep maps: start sketching and writing the ultimate interventions and landscape to bring people and nature closer together. What comes up? Also ask passers-by to add.		x		x	x
Relational drawing: take a day to follow the beaver and their relations and needs. What do they see and experience? Also make drawings from their levels/perspective.	x		x		
Same for the corn crane,	x		x		
White willow (use methods from de Wit (2023)),	x		x		
Common winter damselfly,	x		x		
And the water.	x		x		
Relational drawing: map human and non-human borders (Aït-Touati et al., 2022, ch. Borders)	x		x		x
Relational drawing: Infrastructure. For humans and non-humans. Accessibility for who?	x		x		x

Appendix E.

Participation session guide

19:00 tot 20:30

Voorbereiding:

- Bekertjes, drinken, servetjes, snacks op tafel.
- Post-its
- Extra A5 meenemen
- A4 meenemen voor bollen
- Kettingen van wezens
- Kaart/ foto's meenemen
- Teken/ schrijftools mee
- Schaar en lijn
- Naamstickers

19:00 – 19:15

Inloop > naamstickers

Akkoord opnemen?

Zou iedereen in 2 a 3 zinnen zich willen voorstellen en een korte introductie willen geven over waarom je geïnteresseerd bent in deze avond?

Intro over project

Ik ben Shanna. Ik studeer aan de WUR en doe daartwee studies. Landschapsarchitectuur en Wetenschapscommunicatie. Ik schrijf mijn thesis over de Wageningse uiterwaarden en over natuurbeheer waarbij we samenleven met de natuur. Daar zal ik kort even wat over vertellen. Mensen verliezen steeds meer de connectie met, en zorg voor de omgeving. Ik heb dus gekeken naar waar de mogelijkheden liggen om ons weer bewust te maken van onze afhankelijkheden, en hoe we uiteindelijk als gemeenschap voor onze omgeving kunnen zorgen en ermee kunnen samenleven. Ik heb al wat interviews uitgevoerd met onder andere Staatsbosbeheer, eigenaar van het gebied, die de resultaten van deze avond ook graag ontvangt trouwens. Dus dat is leuk om te weten dat er misschien wat mee gedaan gaat worden. En ik heb ook allerlei observaties gedaan en gesprekken gevoerd met bezoekers van de uiterwaarden. En ik kan dan nu allemaal wel zeggen wat er moet gebeuren, maar ik denk dat het veel belangrijker is om jullie als geïnteresseerden in het gebied, en bewoners ook aan het woord te laten over samenleven met het gebied. Daarom organiseer ik deze avond.

Maar daarnaast wil ik nog een aantal stemmen meenemen vanavond. Iedereen krijgt vanavond ook een ander wezen toegewezen. Zo hoop ik dat jullie niet alleen uit eigen belang, of menselijk belang denken, maar ook bewust met onze relaties en afhankelijkheden van de natuur en andere wezens.

Kiezen wezen.

Wat zou jouw niet-mens willen zeggen tegen de bezoekers en omwoners van de uiterwaarden?

19:15 – 19:30 Samenleven met natuur

Wat betekent samenleven voor jou? En voor jouw wezen?

Hoe leven we al samen in de Wageningse uiterwaarden?

Introduceren hoe we al samenleven, en de thema's.

Wat kan hier dan nog op aangevuld worden?

19:30 – 19:50 Interventies

[eerst individueel] Hoe zouden we meer kunnen samenleven

in de uiterwaarden? Denk aan:

- o Welke zorg is nodig?
- o Wat zou jijzelf willen en kunnen doen?
- o Wat is een belangrijke plek voor jou? En jouw wezen?
- o Wat gebeurt er al op andere plekken dat we hier ook zouden kunnen toepassen?
- o Op de flyer stond ook dat je iets kon meenemen wat je doet denken aan de uiterwaarden. Hoe geeft dat je inspiratie?

Kunnen jullie op deze post-its aangeven/ tekenen wat er bijvoorbeeld ruimtelijk voor nodig is? Welke interventies zijn van belang? Knippen en plakken is ook mogelijk. Foto's en kaart.

[samen] Hoe kunnen we deze combineren tot concrete ideeën? > op A5 opschrijven.

19:50 – 20:15 Prioriteren > foto's maken!

Introduceren mijn interventies. Informeren tot reflecteren. Samenvoegen met andere interventies

Teken nu een grote bol bij interventies die volgens jouw (en jouw wezen) als eerst zouden moeten worden opgepakt en een kleinere bol voor interventies die later zouden kunnen worden gedaan. En geen bol als je denkt dat het niet nodig is. Hoe kunnen we het nu prioriteren? Welke moet eerst als we kijken naar de bollen?

20:15 – 20:30 Discussie

Zouden we deze interventies zelf kunnen oppakken? Wie hebben we nodig?

Wat kunnen we wel zelf doen?

Welke interventie spreekt jou het meest aan en zou jij het meest willen stimuleren? En voor jouw wezen?

Waarom werken interventies wel of niet voor meer samenleven met de natuur?

Bedankt!

Appendix F.

Transcript interview Staatsbosbeheer

Speaker 1: Researcher

Speaker 2: Public forester Staatsbosbeheer

Speaker 2 1:51

Ach ja, maar goed, we zijn er.

Speaker 1 1:57

We zijn er ja, misschien kun je wat vertellen over wat überhaupt jouw rol is bij Staatsbosbeheer en hier in de uiterwaarden dan ja.

Speaker 2 2:03

Ja, zeker. Ik heb jou. Op mijn groot scherm jouw vragen op staan, dus als je hem omhoog ziet kijken, dan kijk ik naar mijn scherm. Dan probeer ik dan op die manier de vragen met je mee te lezen. Ja, Silvia Blom hè? Ik ben boswachter publiek voor best wel wat gebieden Zuid Veluwe, IJsselvallei, de gehele IJssel stroming van ongeveer Leuvenheim tot aan Kampen en de randmeren. Wageningse bovenpolder gebied wat jij voor je scriptie had gekozen, valt er ook onder. En ja mijn rol als boswachter publiek heeft alles te maken met recreatie. Hè van de bewegwijzering in de gebieden tot de bankjes, klaphekjes, maar ook de routes zorgt dat informatie online correct is qua wandelroutes. Ook voorlichting over wat wij in de gebieden doen qua werkzaamheden. Zaterdag is het 15 maart. Nou dan start voor ons en eigenlijk in de natuur, eigenlijk het broedseizoen inderdaad, dus ja, een klein stukje Wageningse bovenpolder gaat weer dicht, dus daar moet ik informatie poster voor ophangen. Letterlijk en fysiek klaphekjes afsluiten.

Speaker 2 3:24

Maar ik mag ook dingetjes doen als educatie, voorlichting, echt fysiek met mensen, dus excursie of met scholen bijvoorbeeld. De media op het moment dat ze vragen hebben, nou bijvoorbeeld, nu zou het over het broedseizoen kunnen gaan. Maar ook later in het jaar over het maaien bijvoorbeeld hè? Dat soort dingetjes. Dus eigenlijk in de breedste zin van het woord van uitleg over onze organisatie. En als mensen vragen hebben aan onze organisatie, dan komen ze bij mij terecht. Mijn naam staat ook op de website dus met mailadres, dus ik ben ook vindbaar daarvoor.

Speaker 1 3:44

Ja precies want dan ben jij inderdaad verantwoordelijk voor dat publiek domein, maar met hoeveel vanuit Staatsbosbeheer zijn jullie dan bezig in zo'n gebied en wie speelt daar nog meer dan een rol?

Speaker 2 4:04

Ja. Even kijken, nou boswachter publiek heb je dan. Dan hebben we beheer en wij en de meeste teams hebben wat geluk dat je senior beheerder hebt, en een assistent beheerder.

Speaker 2 4:21

De seniors, ik ben zelf ook een senior, wij zitten meer in de overleggen, de aansturing, budgetten. Daar was ik net even mee bezig hè? Het grotere, de hogere lagen en assistent is dan meer de echte praktische uitvoering. Dus begeleiden van aannemers zelf werkzaamheden uitvoeren. Als er bijvoorbeeld via mij een melding binnenkomt, kan het zijn dat het iets is waar hij of zij mee verder gaat. In dit geval heb ik meer mannelijke collega's dan vrouwelijke collega's. Dus dat is beheer, dan heb je de ecooloog. Of ecologe, het is een vrouwelijke ecooloog, sinds 4 maandjes in het team. Zij kijkt meer naar het gebied, is ze geheel van welke doelstellingen zit er. Welke soort horen daarbij, welke maatregelen. En dat is ook wel in samenwerking met de beheerder. Welke maatregelen horen daarbij, zijn uitgevoerd, heeft dat impact, moeten we bijschaven, nou inventarisaties, dat soort zaken.

Speaker 2 5:28

En dan hebben wij op de Veluwe eigenlijk meer de combinatiefunctie van boa, faunabeheerder. We hebben wel twee collega's die echt fulltime op de boa zitten, maar een aantal hebben we echt met die combi functie. Nou een handhavers aspect, dat doe ik niet uitleggen, hè? Zorgt dat regels nageleefd wordt, maar ook bij calamiteiten, incidenten ondersteuning leveren aan politie, brandweer, ambulances.

Speaker 2 5:54

En dat heeft vaak te maken met dat wij terreinkennis hebben en Wageningen Bovenpolder is niet heel moeilijk, want je kan daar, misschien sommige mensen in verdwalen, maar sommige bosgebieden bijvoorbeeld wel. Dan weten ze niet waar ze zijn. De stuwwal bossen bijvoorbeeld. Lastig te bereiken. Nou ja, leg dat maar eens uit waar je bent. Ik praat vaak vanuit mijn kennis van

het gebied met mijn collega's. Oh ja, dat hoekje en dan heb je die boom daar staan. En dan heb je dat, hè? Paaltje, dingetje wat dan ook in het gebied. Wij weten vaak wel waar het over hebben, maar dat ik het soms met externe erover in die kijkt echt van nou, geen idee waar je het over hebt, dus daar helpen ze bij en onze boa, die onder andere Wageningen doet, heeft ook faunabeheer erbij zitten.

Speaker 2 6:44

Dus het reguleren van het afschot van een ree, edelherten, zwijnen. Meer dat aspect ervan. Nou hebben we aan de zuidkant alleen reeën en een heel klein aantal edelherten lopen dus nou een zwijn dat hoeft hij dan niet te doen, dat aspect. Dus dat is meer die combi.

Speaker 2 7:05

Ja, dat is eigenlijk dan het team wat echt uitvoerend is in het gebied. En daarboven hebben we natuurlijk de laag van teamleiders en adviseurs en. Op gebied van bos dan wel water, krw, kaderrichtlijn water, recreatie. Ik heb bijvoorbeeld een recreatie adviseur waar ik me vragen aan kan stellen, maar die zitten meer in de laag erboven. Ja dus even praktisch met ik zelf dan: 5 mensen.

Speaker 1 7:36

Ja wel interessant hoe dat dan weer allemaal georganiseerd is. Als je zo op internet zoekt, dan lijkt het allemaal maar simpel en die is daar verantwoordelijk voor en die daar.

Speaker 2 7:41

Ja en wat je ook vaak ziet, is een stukje overlap. Ik ben zelf geen boa, hè? Dat verwacht men ook altijd van de boswachters bij Staatsbosbeheer is ook boa, dus handhaver. Dat is niet het geval. Al heel wat jaar geleden is Staatsbosbeheer geprofessionaliseerd en heeft alleen nog maar fulltime boa's in dienst. Vroeger toen je bij Staatsbosbeheer kwam, was je ook nou boa, maar dat is op een gegeven moment afgaan, want het vraagt een bepaalde kennis en ook wel ja, de skills, zeg maar om met mensen op die manier om te gaan, want het zijn soms best wel pittige dingen die ze tegenkomen.

Speaker 2 8:25

Maar ik hou me bijvoorbeeld meer in de handhaving zin bezig in recreatie, dus overleg met de partners als Rijkswaterstaat met de gemeente doe ik een afstemming met mijn collega's van handhaving. We hebben bijvoorbeeld ook een provinciale boacoördinator.

Dus ik check bij hun van goh, kunnen jullie daarheen? Wil je dat ik ga? Geef me dan even input van cijfers van gebeurtenissen. Of waar hebben jullie extra op gelet? Waar zijn jullie tegenaan gelopen?

En dan neem ik dat mee naar een overleg.

Speaker 2 8:56

Dus ik kan soms wel dingen oppakken in de handhaving, maar dan is het meer op overleg niveau en ter vertegenwoordiging dan dat ik echt ja de handhaving kan doen die een boa mag doen. Daar heb ik niet de bevoegdheden voor.

Speaker 1 9:12

Ja duidelijk. Ja want specifiek voor beheer, er is dus ook een boswachter beheer vanuit jullie, maar wat welke rol speel jij daarin?

Speaker 2 9:23

Ja. Meer de uitleg van beheer. Maar kijk, het beheer als in recreatie beheer. Daar speel ik wel een rol in. Hé dat heeft te maken met onderhoud, bijvoorbeeld van de brug over de nevengeul in de bovenpolder, van de klaphekjes, de ach. Ik moest mijn collega nog terugbellen. Sorry.

Speaker 2 9:49

Wacht even, ik app hem even dat ik in een interview zit. Hij had me eerder ook al vandaag gebeld, ach?

Speaker 1 9:51

Ja geen probleem hoor.

Speaker 2 9:56

Soms dan heb ik van die dingen dan, dan gaat alles zoveel op een dag. Dus vergeet je dingetjes. Dus meer de recreatieve beheer. Heb je het echt over het natuurbosbeheer gedeelte. Dan is mijn rol meer uitleg. En mijn collega's van de senior en de assistent echt meer, ja, de uitvoering daarvan. Nou, kijk, ik moet natuurlijk wel weten van hé, de doelstellingen, wat gaan we doen? En dat soort dingetjes maar het echte maaien zelf of de controles daarvan of de wilgen knotten. Ja, daar hou ik mij niet mee bezig. Nee, nee.

Speaker 1 10:48

En, waarom is beheer dan belangrijk voor jou? Voor Staatsbosbeheer in dit gebied? Ja, Het is misschien een beetje simpele vraag maar.

Speaker 2 10:59

Ja, niet eens zo'n simpele vraag. Ik vond hem eigenlijk nog best wel complex moet ik zeggen, want als ik kijk naar mijn aspect, hè voor de recreatie, dan is dat het toegankelijk houden en beleefbaar houden van een gebied als dit voor de mensen, voor de lokale mensen. Heel veel van de bossen hebben we mensen die van buitenaf komen, dus de omliggende dorpen. Maar voor Wageningen, de bovenpolder is het vooral de mensen uit Wageningen zelf. Het is echt een gebied waar mensen even naar hun rondje gaan lopen, hun honden uitlaten even corona tijd was dan even om naar buiten te kunnen, bijvoorbeeld.

Speaker 2 11:37

Dus daar is het voor mij qua beheer speelt dat een rol, maar kijk je naar natuurkant? Ja, dan is dat toch wel om de gestelde doelen te behalen en dat zijn deels doelen gesteld door onszelf. Maar voornamelijk de gestelde doelen vanuit de natuurdoel types vanuit de rijntakken dus vanuit hoger liggende plannen eigenlijk.

Speaker 2 12:03

Daar is het beheer. Kijk hè, we zeggen altijd natuur hoeft niet beheerd te worden. Het gaat haar eigen gang wel. Ook een gebied als dit zouden bijvoorbeeld niks beheren, groeit het dicht hè? Krijg je verruiging, de bramen, de meidoorns, populieren bijvoorbeeld. Dat levert weer gevaar op voor Wageningen, want dat betekent dat er minder waterberging kan plaatsvinden. Nou dat heeft wel weer met Wageningen zelf te maken. Dan krijg je toch natte voeten daar.

Speaker 1 12:33

Ja want inderdaad, want dan zit ik ook te bedenken van aan de ene kant denken we soms van dat toerisme of recreatie en natuurbescherming of biodiversiteit in conflict is. Maar wat ik nu hoor is dat het dus eigenlijk ook niet zo is, want in principe nee, precies ja.

Speaker 2 12:52

Niet altijd. Nee.

Kijk, sommige stukjes zijn al ondoordringbaar voor mensen. Nou merk je ook wel dat daar veel de vogels in zitten. De bevers zitten er bijvoorbeeld in. We gaan nu een klein stukje weer afsluiten vanaf het bastion, zeg maar die flats tot aan de Rijn, het kleine weggetje. Ja, iedereen weet dat daar Dijsselbloem heeft gewoond, dus wij zeggen altijd het weggetje naar Dijsselbloem toe. Dat is een heel klein stukje wat afgesloten wordt.

Speaker 1 13:02

Ja.

Ja.

Speaker 2 13:20

En natuurlijk zien we daar af en toe nog wel mensen lopen maar over het algemeen gaat dat gewoon goed, dus dat gedijt heel goed naast elkaar eigenlijk.

Speaker 1 13:31

Zijn er wel andere uitdagingen dan voor biodiversiteit?

Speaker 2 13:36

Hoe bedoel je dat, ja voor biodiversiteit ook wel deels. En dat heeft toch denk ik ook wel weer te maken dat toch wel mensen heel graag overal willen komen en dat horen we ook wel vaak terug. Ja, maar ik doe toch helemaal niks. Ik verstoort helemaal niks. Wat soms wel lastig is, want sommige vogelsoorten hebben juist die rust nodig en hun verstoring is al te veel.

Speaker 2 14:00

Het gebied is bijvoorbeeld aangewezen voor porseleinhoen en kwartelkoning. Ja, dat is wel een uitdaging. Een gebied langs de IJssel hebben we vorig jaar, voor het eerst in jaren, hebben we voor het eerst weer kwartelkoning gehad, maar dat is een gebied wat qua wandelroutes volledig afgesloten wordt in het broedseizoen. Dat is vanaf 15 juli en vorig jaar pas vanaf medio september dat men er weer in kon.

Speaker 2 14:24

Nou en daar kan het. Dat is een gebied wat meer buitenaf ligt. Ja, wij noemen het altijd alleen de gekke komen daar in de zin van floristen en de vogelaars. Dat ga je in Wageningen niet halen. Ja, dan heb je een botsing van het zou natuurlijk geweldig zijn als je zo'n gebied de rust kan geven tijdens een seizoen als dit. Ja hoe ga je dat dan met recreatie doen. Dat is niet te combineren, dus daar zit af en toe wel een botsing in, maar over het algemeen vinden we daar redelijk een weg in. Ja.

Speaker 1 14:55

Ja, misschien ook dan inderdaad even over jullie doelstellingen in het algemeen en wat je ook al stuurde, hè? Dat het dan aangewezen is voor zo'n type, zo'n natuur doel type. Ja, wat zijn dan eigenlijk jullie belangrijkste doelen en hoe vang je dat op inderdaad met beheer?

Speaker 2 15:22

Ja de belangrijkste doelen zijn natuurlijk de flora en fauna die in dat type moet voorkomen.

Nou ja porseleinhoen en kwartelkoning is daar dus een voorbeeld van. Dat zijn eigenlijk de twee belangrijkste vogelsoorten voor dit gebied. Die hebben bepaalde nattigheid drassigheid nodig. Daardoor is het vernatting gebied twee jaar terug nu gemaakt. Een jaar?

Speaker 1 15:46

Ja met de stuw?

Speaker 2 15:48

Ja precies. Oh, om die tijden vast te houden. Maar ook combinatie met begrazing. Wat je op een gegeven moment zag toen er geen begrazing meer tussen de Geul en Wageningen plaatsvond.

Dus het noordelijke deel het zuidelijke deel is tussen de nevengeul en de Nederrijn. Dan zag je dat er eigenlijk veel verruiging plaatsvond. Heel veel van die grond broedende vogels vinden toch best wel prettig als er wat pollen, open gebied, variatie in hoogte is, en schuilmogelijkheden, maar je zag dat het helemaal dicht begon te trekken en je zag ook dat die vogels er niet meer voorkwamen.

Speaker 2 16:26

Maar het plaatsen van paarden die zijn er nu uit, geeft weer botsingen met recreanten, want het zijn vaak jonge paarden die er dan in gaan. Ze zijn nieuwsgierig? Het is een drukbezocht gebied. Niet iedereen houdt zijn hond aan de lijn. Dat geeft weer de botsing aan, dus dan moet je weer een weg in vinden. Dus ja, het beheer heeft echt wel af en toe, dat geeft mee, net zoals de recreatiekrant.

Ja de gestelde doelen, ja, die houdt ons ecoloog ook mee in de gaten en die geeft ook aan van, ja, er gebeurt nu te veel verruiging. Of de braam die groeit. Ja, Dat is best wel een woekeraar. En ja, zorgt dat het gebied ook dichtgroeit. Ja, dat moet weer opengemaakt worden. Wanneer wel en niet maaien. Nou ja, dat soort dingen daar zijn ze dan mee bezig.

Speaker 1 17:21

Ja en, en hoe kijk je dan ook naar die naar die interactie tussen die doelen? Zeg maar en misschien inderdaad ook jouw doel voor recreatie, maar ook vanuit Rijkswaterstaat waterveiligheid.

Speaker 2 17:30

Ja kijk, het is natuurlijk hartstikke geweldig dat we dat vernatting gebied hebben kunnen maken, hè? Dus voor de porseleinhoen ook enorm interessant. Uitdagend daarin is weer bepaalde drainage van de grond. Vasthouden van het water in combinatie met de verdamping hè? We hebben afgelopen jaar best wel een nat jaar gehad. Maar ja, kijk je die jaren daarvoor was het een ja, de droge jaren eigenlijk. En dan is dat heel uitdagend, want je hebt bepaalde doelen die gesteld zijn, hè? Deels ook vanuit de rijntakken waar het toe hoort. Dat gaat niet hè? Verdroging en vernattingsgebied. Ja, dat dat gaat niet samen. Ja, en op een gegeven moment houdt dat ook op wat we daarin kunnen doen. Want ja, Nederrijn stond toen ook een stuk lager, je wil geen water eigenlijk het gebied inpompen. Kijk hè, dat er al rivierwater in komt, geeft al een bepaalde afzetting van spullen. Ja, dat heeft al impact ook weer op het beheer. Je hebt toch bepaalde vershraling dus. Het is continu je weg zoeken in invloeden van buitenaf met wat wij gesteld hebben. En soms is het niet haalbaar, maar ja, Dat is continu die schippering. Nou, dan heb bijvoorbeeld Rijkswaterstaat hè, die waar natuurlijk ook voor de veiligheid, de doorstroming. Zeker bij hoogwater. Als je niet deze winter maar vorige winter zag hè, stond het echt tot aan de dijk voet.

Speaker 2 19:12

Dat was ook voor mij het eerste keer dat ik het hele gebied zowat. Ja, eigenlijk hele gebied onder water heb zien staan. De jaren daarvoor was het nou ja, op de wat lagere delen was het onder en een gedeelte van het gebied was niet begaanbaar, maar het was nu echt bijna overal.

Speaker 2 19:27

Nou ja, Rijkswaterstaat, kijk naar het percentage van begroeiing hè? Die dichte begroeiing. Denk aan bomen. Denk aan hele dikke struik pakketten en die geeft dan op een gegeven moment bij ons aan van joh er moet weg om deel, zoveel procent, want het belemmert de doorstroming. Zomaar rasters plaatsen vanuit ons voor bijvoorbeeld onze pachters om er heen te kunnen doen, wat weer

goed is voor een doel. Ja, dat gaat ook niet zomaar, daar moet echt wel over nagedacht worden en soms is het gewoon niet mogelijk. Het is continu.

Speaker 1 20:01

Ja spelen met dit met die dynamiek van de rivier.

Speaker 2 20:07

Nou ja, dat inderdaad en dat was ook een andere vraag voor jou van, hé, wat maakt het gebied voor jou zo interessant? Ja, dynamiek en niet eens alleen in de zin van de menselijke kant hè? Die doelen van verschillende organisaties, de gestelde plannen, maar ook gewoon interactie van die natuur die dynamiek. Droge jaren ziet het er heel anders uit als we hele natte jaren hebben en.

Speaker 1 20:26

Heb je dan ook het idee dat dat mensen daar heel anders op reageren? Nou ja dat dat inderdaad ook voor uitdagingen zorgt, want ja, de ene keer is het gebied wel begaanbaar, maar de andere keer niet.

Speaker 2 20:45

Ik zie dat echt wel in mijn mailbox terug. De droge jaren maakten mensen zich zorgen om de vissen in de nevengeul. En ja dat het leeg begon te vallen en dat we daar wat aan moesten doen. Moesten er maar water inpompen. En in de natte jaren merk je weer van. Ja, waarom maken jullie de paden niet droog en ze moeten opgehoogd worden en ik kan er niet lopen en.

Speaker 1 21:17

Welkom in de uiterwaarden.

Speaker 2 21:19

Ja nou dat inderdaad. Het is een beetje wat ik ook zeg van nou ja, het is een gebied wat juist bedoeld is om water op te vangen. Gezien de weersomstandigheden kan ik er ook niks meer aan doen. We hebben her en der heb ik wat dingen kunnen verleggen. Ook mede door het vernatting gebied. Ja, voor mij is dat een beetje de hoofdingang als je vanuit de bastion, dat zijn die flats, het gebied in gaat. Dat is een heel lang pad eigenlijk naar de nevengeul toe. En als je dan links gaat, dan is dat het gebied wat afgesloten is in het vogelbroedseizoen en rechtsaf ga je richting de brug om de nevengeul op te kunnen. Nou dat wandelpad heb ik iets kunnen verleggen, iets kunnen verhogen.

Speaker 2 22:00

Ja, het eerste jaar was dat wel even stoeien in dat qua begroeiing en planten. Nou, dat ging wat lastig. Inmiddels is het een stuk beter. Ja dus zodra het water ook in de grondlagen hoog komt te staan, wordt dat toch nat. Ik heb de ingang van de wandelroute aan de pabstsendam zijde kunnen verleggen dat ze gelijk over een dijkje kunnen lopen en niet door het vernattingsgebied hoeven. Deels tegen verstoring en deels om zo de recreant toch een toegang te kunnen bieden. Ja en dan op een gegeven moment eindigt het ook wat ik kan doen en is het volledig afhankelijk van invloed van de natuur.

Speaker 2 22:35

Ja en dat is soms wel lastig uitleggen aan mensen van waarom ik dan niks meer kan doen en dat ik zeg van nou ja, geniet van natuur, maar trek een paar laarzen aan of tot die tijd helaas even geen bezoek aan de uiterwaarden. Ja het houdt een keer op wat ik kan doen.

Speaker 1 22:51

Ja ja grappig, maar heb je ook het idee dat mensen zich dan heel verbonden voelen aan dat gebied, als je ook zoveel, inderdaad zegt dat je mailbox vol zit?

Speaker 2 22:59

Ja, het is echt voor heel veel mensen hun achtertuin, plekje om even uit te waaien even een rondje te lopen, de hond uit te laten. Eerste jaar dat dat stukje gebied werd afgesloten in het broedseizoen was dat toch wel heel veel moeizaam voor mensen van ja, want daar loop ik altijd. Ja nu even niet vanaf juli mag u er weer in. Dat merk je wel, maar dat zie ik overal hoor. Dat is ook bij het Renkums beekdal waar ik werk en in de bossen, Bennekoms bos. Het is mijn achtertuin, het is mijn gebied. Ik kom hier dagelijks, jullie niet. Nou ja, dat soort berichten. Ja, dat.

Speaker 1 23:30

Ja heb je dan ook het idee dat ze iets willen bijdragen of dat het echt alleen voor de wandeling is, want.

Speaker 2 23:43

Varieert, sommige willen echt wel bijdragen leveren aan die proberen ook te begrijpen waarom we iets doen. Ik hang wel posters op maar je merkt gewoon, dat wordt zo slecht gelezen en in Wageningen hang ik ze ook nog eens in twee talen op, in het Nederlands en in het Engels, hè? Vanwege toch veel internationale gasten die in Wageningen wonen.

Speaker 2 24:06

Sommige mensen die willen het gewoon niet begrijpen, die willen gewoon hun ontevreden spuien en dan gaat het soms niet altijd eens over, of een heel klein deel maar, over dat ze er niet kunnen wandelen of dat het nat is. En verder gaat het over andere dingen die wel met Staatsbosbeheer te maken hebben. Hé, een van jouw vragen was van wat doen mensen uit de omgeving? Nou, we hebben bijvoorbeeld lokale bewoners die hebben of doen het nog? Dat ben ik even kwijt. Daar was wat mee. Knotwilgen.

Speaker 1 24:39

Ja, dit hoorde ik inderdaad ook dat het volgens mij niet meer mag vanwege veiligheid of zo, maar ja.

Speaker 2 24:39

Ja, er zijn natuurlijk bepaalde regels omtrent gebruik van gereedschappen en vooral kettingzagen elektrisch gereedschap, maar ook op hoogte werken. Ja, dat heeft ook weer te maken met.

Speaker 1 24:57

Want jullie ja jullie zijn dan eindverantwoordelijk of hoe?

Speaker 2 25:00

Ja, als ze dat gebeurt, zijn wij verantwoordelijk, dus daar is vanuit de organisatie op een gegeven moment gezegd van ja, dan moeten ze bij ons aangesloten zijn. Moeten de certificaten behaald worden en als ze daar niet toe bereid zijn, ja, dan houdt het gauw op. Je mag wel op hoogte werken, maar met de juiste veiligheidsmaatregelen.

Speaker 2 25:20

Ja, dat wordt lastig voor zo'n club. Nou, die willen echt wel wat bijdragen die mensen aan het gebied. Soms ook wel mensen die ja dingen melden, hè? Wij zijn niet altijd in de gebieden, ik ben nu, ik werk vanuit thuis. Moet heel veel dingen op de computer doen. Morgen ben ik op pad, dan ga ik van de IJssel naar de uiterwaarden, naar de bossen. En nou ja, alles en nog wat af. Doordat mensen dingen melden in de gebieden, ja, dat zijn eigenlijk onze ogen en oren om een gewond dier bijvoorbeeld van een pachter te kunnen vinden. We hebben koeien in gebied lopen. Nou, ik heb best wel wat meldingen soms door het jaar heen gekregen van hier loopt er eentje kreupel of eentje had iets met een hoorn?

Speaker 1 25:54

Zijn het jullie koeien dan of is het van een boer?

Speaker 2 26:08

Nee. Wij hebben als Staatsbosbeheer geen eigen vee, vroeger wel gehad. In de jaren 60, 70. Maar wij hebben geen eigen vee. Wij hebben ingeschaard vee. Dat houdt dus in dat wij via een pachter vee inzetten in een gebied. Of het is combinatie van koe paard. Of een van de twee, of het is bijvoorbeeld organisatie als free Nature met Schotse hooglanders, galloways, konikpaarden, maar dat is ook weer ingehuurd, dus het is nooit vee van onszelf eigenlijk.

Speaker 1 26:45

Ja, maar precies, want het is op zich wel logisch dat het dan even goed natuurlijk bij jullie wordt gemeld als ze in jullie gebied lopen. Ja.

Speaker 2 26:51

Ja. Free Nature, weet ik van een andere regio waar ik heb gewerkt. Die hadden borden hangen van hé, meld het hier als je wat aan de dieren hebt gezien, maar dat hebben wij niet hangen van de pachters. Velen vinden het ook helemaal niet fijn als hun gegevens worden vrijgegeven om een melding te kunnen doen.

Speaker 2 27:11

Nu hebben wij zelf goed contact, altijd met de pachters en ikzelf ook in de gebieden waar veel recreatie en vee loopt. Hé zijn het afgesloten percelen waar vee inloopt, dan heb ik er wat minder contact mee, maar vaak de combinatie recreant, vee heb ik ook goede contacten. Nou, dan komt bij mij een melding binnen via de mail of via onze algemene Staatsbosbeheer mail, telefoon. Negen van de tien keer als ik contact opneem met de pachter. Ja, nee weet ik al die is al in behandeling bij de arts. Die gaan, elke dag dan wel om de dag bij het vee kijken. Heel fijn, maar we hebben ook een calamiteiten lijn op de Veluwe. Die is dag en nacht bereikbaar altijd neemt wel een boa op, dus de meldingen komen hoe dan ook wel binnen en onderling ja kunnen we zeggen, joh, Dat is die. Die, geef maar door. Ik bel wel even of hier is een nummer.

Speaker 2 28:03

Maar dat is wel heel fijn. Ja, we hebben een keer gehad dat een paard lag te bevallen in een ander uiterwaardengebied en de pachter was 's ochtends geweest. Ja, toen was er nog niks gaande. Nu kregen we de melding en hebben

we dus gelijk de pachter op de hoogte gebracht. En nou, dat was wel goed dat dat meldt werkt, want het was een moeizame bevalling. Dan ben je wel blij dat mensen dingen melden. Maar ook afvaldumpingen. Ik had nu ook weer iets van bierblikjes in het gebied gemeld gekregen.

Speaker 1 28:32

Zijn er ook mensen die dat opruimen? Merk je ook dat er mensen met prikkers gaan of zo, of dat niet zoveel?

Speaker 2 28:37

Ik weet dat in Wageningen wel een groep actief is, sowieso richting, maar dat is meer richting Renkum op heb je van de pilo dus de steenfabriek in de jufferswaard. Die heeft de naam Pilo. Dat is de bijnaam van de eigenaar destijds. Daar loopt een groep en ik weet dat in Wageningen er ook eentje loopt, maar volgens mij komt die niet in de uiterwaarden.

Speaker 2 28:57

En het wisselt. Soms nemen mensen het mee. Soms komen we op een melding af en dan vinden we niks meer. En soms dan staan we er echt van. Oké, dit had niet even iemand gewoon mee kunnen nemen of zo, een zakje of nou ja, die bierblikjes. Ik denk dan, ja moet ik weer speciaal voor gaan rijden of ja, dat soort dingetjes. Maar soms zijn het ook meldingen dat ik echt denk van. Hoe heeft iemand dat kunnen vinden. Dan zijn ze ook eigenlijk ergens geweest waar is die hadden mogen komen. Het is zo dan.

Speaker 1 29:30

Nou ja, want een van mijn vragen was inderdaad ook van wat voor beheer activiteiten zouden bewoners kunnen uitvoeren. Nou ja, dit is misschien niet per se een beheer voorbeeld dan maar.

Speaker 2 29:40

Nee, maar het zou op zich, hè? Voor betrokkenheid van het gebied zou het wel goed zijn en op zich in de wintermaanden valt het natuurlijk mee. Richting het voorjaar, zomer en stukje najaar. Afhankelijk van temperaturen heb je vooral van de recreatie vanaf de oever ja, kan er overlast ontstaan. En Rijkswaterstaat heeft daar wel het een en het ander qua afval zakjes bij de ingang gehangen. Om je afval kwijt te kunnen.

Speaker 2 30:07

Maar toch zien we dan regelmatig dan nog best wel wat zwerfafval door het gebied heen zwaaien. Dus daar zou zeker een rol in gespeeld kunnen worden. Kijk qua uitvoering van beheer ja en nee. Ik heb bijvoorbeeld in Renkum, het Renkums Beekdal, heb ik een groep van beheervrijwilligers lopen.

Speaker 2 30:27

Die helpt ons mee met kleine beheermaatregelen. Het snoeien van de wandelpaden. Het vrijmaken van uitzichtpunten, dat soort dingetjes. Op zich zou het kunnen in Wageningen. Maar dat heeft ook wel weer te maken met de tijd die wij hebben om dat soort mensen te begeleiden en de hoeveelheid werkt dat er ligt. Sommige dingen zijn gewoon niet meer met de hand te doen. En ja, moet het met machinaal materieel gedaan worden.

Speaker 2 30:56

Zoals aan de dijk die braam onder controle krijgen. Ja, daar ga je niet met de hand snoeien. Dat moet echt met de trekker en de maaiers gebeuren. Daarna zou je misschien wat kunnen doen, maar die eerste grote push? Ja, dat zou je met groot materieel materiaal moeten.

Speaker 2 31:14

En misschien ook een stukje toezicht in zekere zin tijdens het recreatieseizoen en of dat dan losgekoppeld wordt of meer aan de gemeente en Rijkswaterstaat. Helaas zijn er toch best wel mensen in de jaren overleden door verdrinkingen in de rivier. Oh het systeem schiet er bij mij uit, nou misschien dat daar een rol in gespeeld kan worden. Dat is wel totaal iets anders dan wat we met natuurbeheer doen.

Speaker 1 31:42

Klopt inderdaad. Misschien, je noemt ook weer Rijkswaterstaat. Even terug op, inderdaad, al die samenwerkingen van hoe sluiten jullie inderdaad aan ook op wat Rijkswaterstaat doet en hoe is die samenwerking? Is dat een samenwerking of is het gewoon? Want er is een vegetatie legger toch? Dus ja, volgens mij is het gewoon. Houden jullie dit aan ja of nee, of hoe zie je dat?

Speaker 2 32:12

Ja. Ja die vegetatie leggen zeker hè? Dat is ook wel weer leidend. Wijken we er teveel vanaf. Ja dan komt Rijkswaterstaat toch ook wel weer op de lijn. Het contact met hun wisselt. De ene jaar hebben we goede contacten, een ander jaar dan ja, ook weer wisseling geweest van de functies, maar over het algemeen kunnen elkaar wel vinden.

Speaker 2 32:38

We hebben eigenlijk veel meer contact met het waterschap, omdat we toch veel meer met die stuwtjes en tijdens hoogwater omstandigheden. Ja, dan zetten zij de stuwen open zodat het gebied kan opvullen, dus daar hebben we iets meer contact mee dan Rijkswaterstaat. En soms kan Rijkswaterstaat ook opeens uit de lucht vallen met, oh we gaan dit doen. Huh?

Speaker 1 33:02

Oh ja qua dan bomen kappen of zo?

Speaker 2 33:03

Ja ze hebben een stuk terrein, dus hè? Als je aan het einde van de pabstsendam zit de woning wolfswaard. Naar rechts toe richting de haven op hebben zij een strook, best wel brede strook, grond vanaf eigenlijk de Nederrijn tot best wel wat meters het land in. En hebben ze weer in eigen beheer gekregen en dat wilden ze gaan maaien uit het niets. Toen zeiden we van nou, is dat nu wel het juiste moment om te doen, hè? Het is broedseizoen en wat wil je daarmee bereiken dan en recreatie en.

Speaker 2 33:38

Ja nee, we moeten de beheren. Uhm, oké?

En dan proberen daar wel met elkaar een stukje overleg in te doen en onze kennis daarin ook over te geven. Maar ja, uiteindelijk ja, net zoals dat wij zijn, zijn zij grondeigenaren ervan en, nou ja, dan doen ze dat. Dus wisselende ervaringen met Rijkswaterstaat, ja.

Speaker 1 33:59

Ja en met waterschap dan. Gaat dat dan alleen om die stuw of verder ook andere communicatie.

Speaker 2 34:05

Sowieso stuw, hoogwaterveiligheid natuurlijk, wat ik al zei. De dijkverzwaring wat loopt. Stukje ook waterkwaliteit zijn zij voor verantwoordelijk. Ja en heel veel andere gebieden hebben we het ook met opslag van water te maken. Dus ja waterschap sowieso kennen wij diegene die zich bezighouden met dan wel de praktische uitvoering, dan wel vanuit projecten. Er zijn er wel die eigenlijk al best wel wat jaar op dezelfde functie zitten en die zich ook bezighouden, bijvoorbeeld met de Renkums Beekdal.

Speaker 2 34:45

Daar hebben we afgelopen jaar heel veel contact mee gehad in verband met dat de beek gewoon de hoeveelheid water niet meer konden, ja. Hè? De doorstroming. Ja, dat was op een gegeven moment niet meer te doen. Er kwam zoveel water dat ze op een gegeven moment ook zeiden, ja, we weten gewoon niet meer waar we het moeten laten.

Speaker 1 35:05

Ja vorig jaar met het hoge water? Ja, precies.

Speaker 2 35:08

Ja, maar ook zoals in, even kijken, in mei, juni en zo die periodes. We hebben toen heel lang heel veel regen gehad natuurlijk. Nou, dat kwam ook weer vanaf de Veluwe onze kant op via dan wel de ondergrondse stromen dan wel de beken die het gewoon van het land opvingen. Maar toen stuurde we op een gegeven moment terug dat bepaalde wallen van die beken gewoon helemaal weggespoeld waren.

Speaker 2 35:34

Nou moest weer hersteld worden, dus daar ja, daar hebben we wel contacten over en ook over hè opschonen van sloten om eventueel water af te kunnen voeren. Verband met waterkwaliteit weer in andere gebieden. Dus daar, we hebben goed contact mee met waterschap ja.

Speaker 1 35:48

Ja, want hebben zij dan ook? Nou ja, net als dat vanuit Rijkswaterstaat dan zo'n vegetatie legger komt, heb je dan ook vanuit het waterschap of vanuit provincie volgens mij. Bemoeit die zich er ook mee? Bepaalde beleidslijnen of regels. Of nou ja, die natuurdoeltypen.

Speaker 2 36:06

Ja de rijntakken dat is van de provincie, hè? Dat is een bovenliggend plan waar best wel wat gebieden onder vallen. Ja de provincie kijkt natuurlijk wel hè, van met subsidies die we krijgen of we ons houden aan de gestelde doelen en wat we eraan doen om het te behalen en inventarisaties vormen daar ook een belangrijke rol in. Met waterschap hebben we daar iets minder mee te maken.

Speaker 1 36:30

Ja en die inventarisaties gebeuren ook wel grote deels door bewoners toch of

KNNV en Mooi Wageningen of hoe zit dat?

Speaker 2 36:45

Mooi Wageningen speelt er inderdaad een rol in. Hoe heet het? De vogel afdeling van de KNNV. Van afdeling Wageningen bedoel ik dan? Die hebben met wel gevraagd om daarin een rol te spelen, ook omdat zij best wel input hebben geleverd bij ons met veranderingen van beheer, hè? Het was vrij struinen in het gebied naar een aangewezen route. Nou, dat is mede met overleg met hun ontstaan. Dus ja, die hebben best wel invloed op onze plannen en we maken daar ook dankbaar gebruik van, hè? De ecooloog heeft soms heel veel gebieden om te bekijken, te inventariseren en een lijn voor uit te zetten die wij dan weer. En dan heb ik het even over wij, wel met beheer, kunnen volgen en deels heeft het soms ook met recreatie te maken of dat bijvoorbeeld een pad moet afgesloten worden of dat een evenement kan plaatsvinden of niet. Dus ja, het heeft ook wel impact bij mij. Dus ja, we maken zeker dankbaar gebruik van lokale mensen en dat zijn eigenlijk wel de twee clubs die voor dit gebied ja helpen.

Speaker 2 37:52

En de WUR loopt ook heel vaak rond.

Speaker 1 37:56

Op elke manier dan?

Speaker 2 37:58

We hebben nu, wat zag ik? Was dat de WUR? Ik heb dat mailtje misschien net weggegooid. Dat was iets met insecten. Nee, die heb ik net weggegooid. Dat had ook weer te maken met een insectenonderzoek. Studenten hè? Dat is in de jufferswaard met ganzen. Dit gebied, wat heb ik hier vorig jaar gehad? We krijgen heel veel aanvragen, dus ik heb ze niet allemaal meer scherp moet ik zeggen.

Speaker 1 38:28

Ja.

Nee, daarom was ik ook erg actief je aan het proberen te bereiken, want ik dacht, oh, ik zie al, je hebt ook het binnenveld en dan zit hier de WUR dus mijn moed zakte me al in de schoenen.

Speaker 2 38:30

Ik heb soms zoveel mails en overleggen dan dat ik echt dat ik denk. Oh, dan moet ik de tijd hebben om alles te beantwoorden. Soms duurt het wat langer, maar heel goed. Volhouden.

Speaker 1 38:49

Nou, ik dacht ik probeer het maar. Ik heb een nee en ik kan een ja krijgen dus.

Speaker 2 38:55

Zo is dat inderdaad, ja, en dan hebben we ook nog een oostereng, bijvoorbeeld die een leerbos is. Nou, daar gaan heel veel van de bos en natuurbeheer, maar ook de bodem studenten. Wat was het nog meer? Ik ben de afdeling even kwijt, maar goed van alles en nog wat aan onderzoek en inventarisaties gebeuren daar. Ook mensen die onderzoekjes doen dan omtrent recreatie bijvoorbeeld. Die komen bij mij uit. Dus af en toe zijn we er heel druk bezig met allerlei aanvragen, ja. Ook wel weer leuk.

Speaker 1 39:28

Ja leuk dat jullie het wel oppakken.

Speaker 2 39:30

Ja ja ja, vinden we ook wel belangrijk dat dat gedaan wordt hè? We zeggen ook altijd wel van het kunnen onze toekomstige collega's zijn in welke vorm dan ook? Soms maken wij er ook wel weer gebruik van wat er dan tijdens inventarisaties wordt opgedaan. Bijvoorbeeld met het IVN, de excursies die ze geven. Daar heb ik met een aantal goed contact en die geven ook door het moment dat ze excursies hebben gehad van goh, dit hebben we gezien of we hebben dit waargenomen. Het is wel bijzonder dat ze dingetjes, ja.

Speaker 1 40:07

Terug naar mijn vragen.

Speaker 2 40:11

We gaan van het ene naar het andere.

Speaker 1 40:16

Zo ja, maar dat maakt niet uit.

Speaker 2 40:20

Oh, een vraag die mij bijvoorbeeld opvalt, ik zat ook snel te lezen. Gebeurt het wel eens dat er onbegrip is tussen verschillende belanghebbenden over

vegetatiebeheer en dat informatie verschillend wordt geïnterpreteerd. Zo ja, kun je een voorbeeld geven.

Speaker 2 40:34

Ja, dat gebeurt en dat kan soms al vanuit de groene hoek komen, hè? Mensen die zich heel erg op planten richten of insecten of op vogels. En de ene zegt van nee, alles moet gemaaid worden. Of nee, dit moet stroken blijven of. Hè? Je moet in dat seizoen maaien, want dan wordt het qua flora interessant. Maar ja, dat heeft dan weer impact op de fauna. Vandaar dat we een groep als Mooi Wageningen bijvoorbeeld betrokken hebben ook wel voor inventarisaties. Daar zitten dus soms wel eens botsingen, maar ook toch wel de combinatie met de recreant. Die snapt dan niet dat we eerder maaien of dat we een stuk niet maaien waardoor de begroeiing heel hoog is. Ik kan hier niet lopen.

Speaker 2 41:19

En het vernatting gebied. Dat was in eerste instantie toch ook wel de zorg dat het te nat zou zijn dat men helemaal niet meer in gebied kon komen en dat wij nog meer aan het afsluiten waren. En terwijl wij zoiets hebben van ja, het is een gesteld doel voor dit gebied. Ja, de recreant heeft hij ook een plek hier in dit gebied. Ja, daar moet je toch wel weer een weg in vinden. Nou, daar heb ik mij hard gemaakt om dat wandelpad dus te verleggen. Dat ze wel vanaf de papstsendam eigenlijk een soort dijkje naast de nevengeul op konden. Om zo toch van het ene stuk naar het andere stuk te kunnen, hè? Toch die rondwandeling te kunnen maken. Dat ziet men niet altijd en het is ook niet. Vandaag hebben we het erover hè? Intern bijvoorbeeld, of met een waterschap of een gemeente en morgen is uitgevoerd en overmorgen is het perfect.

Speaker 2 42:10

Nee, wij dienen ons ook aan regels en wetgevingen te houden, vergunningen die aangevraagd moeten worden, budgetten, en iedereen denkt altijd dat Staatsbosbeheer rijk is, nou ik kan je echt vertellen dat is niet het geval. Echt niet. Vaak moeten we het ook wel inplannen van werkzaamheden of projecten. Dus ja soms duren dingetjes ook even. En dan moeten we ook kijken van oké, wanneer is handig qua uitvoering dat we niks verstoren, dat we niet bijvoorbeeld het gewas plat rijden en dan de kruiden en grassen dat nog gemaaid moet worden. Nou, dus verkeerde volgorde. Andersom, dus eerst maaien en dan uitvoeren. Dat soort dingetjes.

Speaker 1 42:57

Ja je noemt dan inderdaad die die regels en wetgeving ook. Merk je dat dan ook soms tegen jullie inwerkt of dat je denkt, oh, waarom moet het nou weer zo?

Speaker 2 42:58

Nou ja bijvoorbeeld als we eerder willen maaien, zullen wij ook de dingen moeten doen om te voorkomen dat ja we ook alles dood maaien of verstoren, hè? Daar gaat de ecooloog ook van tevoren of in samenwerking met andere inventarisaties doen. Van oké, waar houden welke vogels zich. Oh de zon schijnt lekker naar binnen.

Speaker 1 43:17

Nou, ik zie meteen niks meer. Nou ja, het is zo, het maakt niet uit.

Speaker 2 43:35

Ik kan jou nog zien, dus zolang jij mij hoort, gaat goed, hè? Dan moeten ecooloog ook kijken van nou ja, waar zit wat? Wat kunnen we wel maaien, wat niet? Het wordt uitgezet en dan pas kunnen wij aan de slag. Flora, fauna checks worden er gedaan, dus dat vraagt soms heel veel in de voorbereiding en de checks en inventarisatie momentjes hè? Soms ook in de schemering uren kwartelkoning hoor je overdag niet. Dat is meer de schemering dat je hem vaak kan horen. Porseleinhoen net zo. Dus ja, het vraagt altijd heel veel inzet voordat we dan wat kunnen doen.

En dat krijgt men niet altijd mee en dat is deel de rol van mij natuurlijk om die uitleg te geven. Maar ik heb wel eens jaar gehad dat ik én de krant en de media als in TV, blog, Twitter had gedaan en nog dat ik de vraag kreeg dat ik echt dacht van, hoe heeft jou dit berichtje niet kunnen bereiken? Weet je wel dat soort dingen? Ja, dat houden we altijd wel denk ik. Maar ja, daar hebben we wel mee te werken. Wij moeten ook heel veel dingen doen voordat we iets mogen.

Speaker 1 44:36

Ja en met de bewoners die er omheen wonen, hebben jullie daar ook wel nog meer contact mee dan andere bewoners langs de dijk enzo of ook niet per se.

Speaker 2 44:54

Sommige wel, sommige niet. Toen het vernattinggebied is gemaakt, was waterschap de touwtrekker ervan en ze hebben een bijeenkomst georganiseerd. Toen hebben we heel veel lokale mensen gesproken. Je hebt de veerweg, die zit meer richting de veerpont op dat weggetje naar de binnenstad. Daar hebben we met een aantal goed contact en heb ik eigenlijk een beetje een hoofd contactpersoon en die nou heeft met alle andere bureaus dan weer contact.

Een aantal Mensen kennen we ook weer vanuit het werkveld als in vanuit de provincie dan wel vanuit andere groene organisaties, vanuit Mooi Wageningen bijvoorbeeld. Dus nou ja, daar hebben we dan wel weer contacten mee. Ja die proberen we wel van tevoren te informeren, net zoals lokale bewoners in het gebied zelf, hè? Bij de steenfabriek, maar ook aan de pabstsendam zijde.

Speaker 1 45:48

Ja en heb je dan ook het idee dat. Nou ja, ze vinden natuurlijk allemaal wat anders belangrijk, maar.

Ja, ik kan me ook wel voorstellen dat ze allemaal geloven dat andere dingen belangrijk zijn. Hoe kijk je daarnaar inderdaad, want de één zegt, daar had ik het toevallig inderdaad ook over van, ja, het is gewoon belangrijk dat de uiterwaarden een open gebied is en de ander zegt ja, maar hallo voor biodiversiteit is dat helemaal niet waar. Of hoe zie je dat inderdaad?

Speaker 2 46:04

Ja of joh, we zitten zo dicht bij de stad, er lopen zoveel mensen en honden doorheen. Dat kun je geen natuur meer noemen. Daar kan ik niet zo heel veel mee om eerlijk te zijn. Ik heb daar in het begin toen ik hier net kwam werken, heel erg mee moeten leren omgaan. Je kan het zien als een vorm van kritiek of een vorm van meedenken en vaak krijg ik mailtjes en dan denk ik van goh, dit is niet de eerste keer dat iemand dit heeft uitgevonden. En elke keer komt er wel weer een nieuw iemand mee aan de boeg, wat op zich natuurlijk heel goed is, want het geeft wel aan hoe betrokken ze zijn, want ze hebben er over nagedacht. Ze zijn ermee bezig. Maar soms is het ook van, ja, we kunnen niet iedereen tevreden houden het zij zo en.

Speaker 2 47:04

We proberen wel met iedereen het gesprek aan te gaan, mits het natuurlijk op een fatsoenlijke manier gaat. Ik heb niet voor dit, maar wel voor andere zaken best wel eens mensen aan de mail en aan de telefoon gehad. Dat ik echt dacht van? Ja, sorry, maar nu ga je echt te ver. Ik ben ook een mens waar je tegenaan zit te praten. Ik ben klaar met dit gesprek. Fijne dag verder. Ook wel eens in de terreinen dat ik me gewoon niet meer veilig voel dat ik denk, oké, ik ga weg.

Speaker 1 47:17

Ja bizar eigenlijk, hè?

Speaker 2 47:27

Ja joh, we zijn allemaal mensen. Ik voer het uit namens de organisatie, maar ik ben niet de vijand.

Speaker 1 47:35

Ja lastig wel. Nee precies nou dat inderdaad ook ja.

Speaker 2 47:40

Ja, sommige mensen zien het echt wel hoor. Die hebben soms echt een missie ervan gemaakt om ons het leven nou bijna zuur te maken, lastig te maken, woorden te gebruiken. Sorry maar waar gaat dit over? Dus dat is soms wel een weg zoeken en dan proberen we het altijd wel goed uit te leggen, hè? Waarom we welke keuze hebben gemaakt, waarom we iets doen wat we doen en dan die boodschap ook te blijven herhalen, hè? Net zoals met het maaïen zouden we het niet doen dan groeit het gebied dicht, verliezen bepaalde doeltypen in het terrein die juist ervoor zorgen dat bepaalde vogels, insecten naar het gebied toe komen, het leefgebied.

Speaker 2 48:24

De ene heeft daar wel begrip voor als je het uitlegt en de ander heeft echt zoiets van, ja, maar nee, jij verkoopt onzin, want ja, je vertelt toch alleen maar wat jullie zelf verzinnen en je vertelt het maar vanuit de organisatie, dus dat is allemaal niet waar. En nou ja, oké, dan ben ik ook heel gauw klaar.

Speaker 1 48:35

Dat is dan negatieve kant, maar stel je. Even weer omdraaien, hoor.

Speaker 2 48:51

Ja, nee, dat is soms het lastige. Heel af en toe vallen we echt in het negatieve en soms heb ik van die periodes met dingen op de mail krijgt dat ik echt denk van waarom deed ik dit werk ook alweer. Soms ook hele leuke dingen van mensen van waarnemingen of met sponsoring bankjes ter herinnering aan iemand. Mensen die iets leuk hebben waargenomen die het dan komen melden dat soort dingen.

Speaker 1 49:18

Nou ja, want inderdaad dat vroeg ik me af van bijvoorbeeld dan een bankje of zijn er meer dingen dat er wel iets voorgesteld wordt dat jullie denken, oh, daar kunnen we wat mee. Hoe wordt er dan omgegaan met dat soort initiatieven of misschien inderdaad? Ook vanuit een Mooi Wageningen, het hoeft niet per se van vanuit een individu te komen.

Speaker 2 49:32

Ja soms komt het van beide. Misschien eventueel niet een voorbeeld voor de Wageningse bovenpolder, voor een ander gebied langs gewoon recreatieve paden waar gemaaid werd dat iemand op de lijn kan kwam van hé, waarom doen jullie wat jullie doen en zou het niet anders kunnen? Dan is het ook gewoon voor mij een stukje van. Nou ja, dat heb ik overgeërfd gekregen van voorgangers. Het gebeurt automatisch elk jaar door mijn collega's. Ja, het zal wel. Ik moet me met heel veel gebieden heel veel dingen tegelijk bezighouden. Ja, naarmate er jaren vorderen kom je daarmee echt bewust mee in aanraking. Dat je denkt, nou ja goh, dat zou ik nog anders kunnen.

Speaker 2 50:19

Maar ook gewoon het beheer in het gebied? Ja, soms zet het ons ook wel even aan het denken of een waarneming van een vogel of insecten ook wel. Die zet ik dan door naar de ecooloog dat die zegt, van oh, daar moet ik even goed gaan naar gaan kijken en onderzoek naar doen. En dat heeft bijvoorbeeld impact op het maaïen, dat een stukje niet gedaan kan worden of later moet. Ja, we zijn altijd wel blij dat mensen dingen melden of ook aangeven. We kunnen er niet altijd wat mee. Want ja, wij moeten soms ook dingen gewoon uitvoeren. Ja, het is altijd beter dan niks laten horen.

Speaker 1 50:45

En dan in het hele plaatje, dus even ook provincie en Rijkswaterstaat bijvoorbeeld. Wie hebben er dan het meest invloed op beslissingen over beheer.

Speaker 2 51:15

Even denken, kijk voor ons is bevoegd gezag, provincie. De uiteindelijk verantwoording leggen we daar naartoe af.

Speaker 1 51:23

En, dat is vooral over die natuurdoeltypen?

Speaker 2 51:26

Ja. Daarmee overleggen we ook en geven we ook dingen aan als iets niet kan of we hebben ondersteuning nodig in de zin van budget om een extra kwaliteitsslag te behalen. Voor het binnenveld het gebied wat je daarnet benoemde zit ook bijvoorbeeld. Het is een kwelwater gevoed gebied, maar de kwelwater toevoer is dusdanig laag dat het impact heeft op de vegetatie. En, we doen wat we kunnen met de middelen die we krijgen en met het maaïen. Maar we moeten een extra slag doen om één stuk extra kwaliteit op kunnen gaan behalen daar. Door stukken eerder af te maaïen, door afvoer van voedingsstoffen. Hè die dan weer eigenlijk met een regenwater zijn meegekomen en daardoor proberen we elke keer die slag te maken. En daar hebben we niet genoeg eigen middelen voor. Dus op die manier werken we dan samen met de provincie, overleggen we en vragen ook om ondersteuning. Met Rijkswaterstaat is het eigenlijk meer gewoon in de zin van waterveiligheid. Ja, en als zij zeggen, er moet de bomen af of er moet vegetatie weg, ja, dan dienen wij ons daaraan te houden, want dan gaat de veiligheid gaat dan weer voorop.

Speaker 1 52:34

Ja, maar in principe hoe dat wordt gedaan is dan ook aan jullie en hoe beheer wordt uitgevoerd?

Speaker 2 52:44

Ja ja.

Speaker 1 52:45

En, dat zei je dan ook eerder van ja, vaak, of vaak, dat ligt er aan wat de taak is, moet dat machinaal gebeuren inderdaad. Door wie gebeurt dat dan en kies je dan inderdaad lokale aannemers bijvoorbeeld, of.

Speaker 2 53:00

Ja en nee, het wisselt eigenlijk door wie wat uitgevoerd wordt. Ook met beschikbaarheid van alle eigen collega's. Dus hoe loopt het seizoen überhaupt hè? Moeten mijn collega's meer bij andere plekken werkzaamheden uitvoeren, zijn ze weer niet ter beschikking van ons. Ja, dan gaan wij bijvoorbeeld met een aannemer aan de slag. Bepaalde bedragen kunnen wij niet zomaar bij een aannemer wegzetten. Dat is € 35.000, moeten we al meerdere offertes aanvragen. We kunnen niet zeggen van nou, we gaan met jou samen aan de slag, nee, dan moet ik jou vragen, dan moet ik nog twee andere vragen en dan als jij de goedkoopste bent of we zeggen van, nou we weten dat jij het beste kwaliteit kan leveren met wat we in het gebied nodig hebben. Je bent misschien iets duurder, maar we gaan met jou. Dus dat wisselt heel erg. Soms hebben we ook aanbestedingen. Wetlandtracks bijvoorbeeld. De speciale maaimachines voor de zeer natte gebieden zoals het binnenveld, zoals renkums beekdal ja, die wordt landelijk aanbesteed. Ja dan hebben wij wel input en invloed op wanneer er gemaaid wordt en welke stukken we dan in dienen voor die aanbesteding? Ja dan is het een landelijk iets. Dus het wisselt heel.

Speaker 1 54:24

Maar dan landelijk? In bezit van Staatsbosbeheer, die machines dan ja, precies.

Speaker 2 54:25

Ja, ze kunnen wel ook bij andere partijen aan de slag zijn natuurlijk, maar wij gaan alleen over onze eigen terreinen. Dus landelijke aanbestedingen zijn voor de terreinen van Staatsbosbeheer. Binnenveld bijvoorbeeld geven wij aan Stichting Binnenveldse Hooilanden aan wanneer er bij ons gemaaid wordt, zodat zij kunnen afstemmen met die aannemer van kunnen jullie dan ook bij ons komen? Zoiets bijvoorbeeld, dat zou dan weer wel kunnen, maar die afstemming is aan hen. Dat gaan wij niet doen. Het begeleiden dat werkt dan ook niet, dus echt alleen draaien van ons. Ik krijg er dan nog wel eens vragen over namelijk. En dat doen wij niet, wij gaan alleen over onze eigen eigendommen, maar hè?

Speaker 1 55:17

Ja op een gegeven moment, anders maak je het zo groot. Je kan op gegeven moment alles erbij betrekken.

Speaker 2 55:21

Ik ga toch ook niet bepalen wat er in jouw achtertuin wel of niet mag groeien. Dat is aan jou. Het is jouw eigendom. In dit geval ook. Soms krijg ik ook wel eens mensen aan de lijn van goh kun je advies geven. En dan doe ik wat ik kan, en dan kijk ik van, oké, naar wie kan ik ze doorverwijzen? Want op een gegeven moment eindigt het ook wat ik kan doen en ik ben geen adviesbureau.

Speaker 1 55:40

Nee precies, ja ik ben geen adviesbureau, dat vind ik wel een goeie.

Speaker 2 55:48

Ja. Zo voelt het af en toe wel, maar.

Speaker 1 55:57

Ja en hoe denk je dan over die gehele besluitvorming op inderdaad dan al die levels? Is er iets wat je bijvoorbeeld wel heel fijn vindt of juist niet?

Speaker 2 56:10

Nou ja, die samenwerking met de vogelwerkgroepen om goed te kunnen kijken van oké, waar zit wat dat we niet verstoren en dat we juist die verbetering doen voor het terrein en dat we zorgen dat een porseleinhoen, een kwartelkoning terugkomt. Ja, dat vind ik wel heel erg mooi. Soms betekent het ook dat het heel lang duurt voordat er een besluit genomen wordt, want dan moet die er weer over adviseren en dan moet het teruggekoppeld worden aan, en dan duurt het ook weer reactie periode echt. Oh jongens, als we nou het zelf voor het zeggen hadden, dan was het binnen 5 weken was het gewoon gebeurt, weet je wel? Bij wijze van spreken. Komt af en toe voor hoor. Soms lopen projecten zo lang. Dat je denk, het moet gewoon anders kunnen. Hebben we ons ook maar weer aan te houden.

Speaker 1 57:02

Ja nou ja, want ik had ook een vraag van denk je dat het meer bottom-up kan of dat het mogelijk is dat dat zij daar meer in kunnen sturen, maar als ik jou hoor over tijd, is dat Misschien ook wel een bump in the road.

Speaker 2 57:19

Ja kijk, de ene keer komen wij met een voorstel of een idee. En dan hebben wij onze wegen binnen de provincie om dingen aan te kunnen vragen, om voor te leggen, en hebben we heel snel een antwoord, maar soms is het een vergaand besluit dat genomen moet worden en misschien ook impact over langere tijd. Dan moet dat uitgeschreven worden, zowel door beheer vanuit ons, als onze ecooloog, als wel onze adviseur ecologen. En dan moeten we intern, moeten we daars soms ook over eens zijn voordat wij dan ja extern gaan richting de provincie.

Speaker 2 57:56

Dat zijn soms meer de langdurige plannen om bijvoorbeeld de verbeterslag te halen of vast te stellen dat iets niet functioneert, zoals functioneert, bijvoorbeeld met het kwelwater. Ja dan zijn dat langdurige dingen en dan is het een beetje bottom-up op en top-down. Daarom zeg maar dus ja, dat varieert. En soms komen er ook dingen naar beneden toe dat we denken. Diegene is alleen achter de tekentafel geweest. Ja, dan geven wij ook dingen terug. Soms moeten we het gewoon uitvoeren en soms dan ja, wordt er toch gezegd van nou, doe maar niet inderdaad, nee. Wisselt

Speaker 1 58:37

Ja, ja, en zie je daar dan wel mogelijkheden voordat mensen, ja toch bewoners inderdaad daar meer aan kunnen bijdragen of juist niet of gebeurt dat eigenlijk al heel veel, want ja.

Speaker 2 58:48

Ja op sommige aspecten gebeurt dat natuurlijk al via de groene clubs. Wageningen is een hele groene stad. Donkergroen, dus mensen die echt ja vergaand ook zelf in de natuur dingen qua werk of gestudeerd hebben. Vaak gebeurt het al wel. En in sommige aspecten heb je echt wel die vakkennis nodig om er wat over te kunnen zeggen en soms ook niet, want dan is het eigenlijk gewoon heel simpel nadenkend, gezond boerenverstand en dat je denkt, oh ja. Was eigenlijk ook wel een idee geweest. Ja het wisselt per vraagstuk of het kan of niet, en nou ja, voordeel is Wageningen is al heel groen, dus er komt wel heel veel advies onze kant op.

Speaker 2 59:39

Grappig, als je daar staat, zegt altijd wel iedereen. Ja, ik heb ecologie gestudeerd of ook bos en natuurbeheer. Ik ben ook wel onderzoeker daarin en daarin. Oh ja, ik loop weer in Wageningen. Dat is ook een beetje de grap bij ons van iedereen die je spreekt in die hoek heeft wel een groene kant en vaak klopt het ook wel.

Speaker 1 59:48

Ja grappig ga je dan ook heel anders om met de bewoners hier dan op andere plekken misschien. Of valt dat dan ook wel weer mee?

Speaker 2 1:00:09

Voorals als ze zelf aangegeven joh. Ik werk bij een voorbeeld. Dat praat heel anders. Vaak toch ook wel omdat ze die vakkennis hebben of een andere type vergaande interesse hebben dan gewoon iemand die noem eens een ander beroep, die administratie werk doet of tekenaar is architect bijvoorbeeld of zo, hè? En niet die groene interesse heeft, maar gewoon even naar buiten wil.

Speaker 2 1:00:37

En het helemaal niet belangrijk, vindt welk plantje er groeit, of welk vogeltje er broedt. Of nou ja, het heel vervelend vindt dat de paden bijvoorbeeld mat zijn. Daar heb je hele andere gesprekken al mee en over dingen, dan iemand die vanuit de groene sector komt, hè? En ook al is het iemand die bijvoorbeeld helemaal niet meer werkzaam is in. Nou die meer een adviserende rol heeft en niet meer echt uitvoerend is. Zijn hele andere type gesprekken en zo iemand die helemaal niks met groen heeft, hè? Dan is het soms ook leuk om te zeggen van, zeker nu alles weer een beetje begint te groeien en te bloeien, van goh hoorde je dat hè? Dat is dat en dat, of zie je dat bloemetje of hè? Om meer die beleving, verwonderingskant mee te nemen.

Speaker 2 1:01:21

Ja en soms ook gewoon heel duidelijk te zijn over OK, ja, u loopt hier nu uw verstoord daadwerkelijk of u het leuk vindt of niet. Ja, er zijn soms hele andere gesprekken. Ja soms ook hele leuk hoor, dan heb je het over hele andere dingen en dat op gegeven moment de wegen uit elkaar gaan dat je denkt. Dat was eigenlijk een leuk gesprek. Over van alles en nog wat gehad, behalve over natuur, soms ook wel eens leuk hoor, om het even gewoon even iets heel anders te hebben dan ja dan werk, voor mij dan natuurwerk, maar ja, het is ook wel eens leuk.

Speaker 1 1:02:03

Ja want nog even daar dan terug op van denk je dat er ook dingen soms niet worden begrepen over vegetatiebeheer? Of is er is er iets wat jij fijn zou vinden als mensen dat beter ik begrepen misschien over vegetatie beheer, natuurbeheer.

Speaker 2 1:02:31

Ja, dat meer in de algemeeniteit, hè? Zoom je erop in, dan is het bijvoorbeeld maaibeheer. Je krijgt er elk jaar wel vragen over, soms ook van dezelfde mensen die het gewoon echt niet willen begrijpen en het gewoon echt oprecht onzin vinden. Dan leg je het uit of neem je ze soms mee? Nee, ze vinden en blijven het vinden dat het onzin is. Dat blijven ze bij. Ja, en dat zou soms fijn zijn van, hé, dan heb je het nu dan over maaibeheer, maar ook over het bosbeheer. Wij zetten niet zomaar stippen op de bomen. Het is niet zo dat we zeggen, oké, jou vind ik een mooie boom, jou vind ik een leuke boom nou en jou weet ik niet zo goed wat ik met jou moet dus jij krijgt een stip. Jij krijgt een stip hè? Dus het is bijna Oprah van 'you get a car, you get a car, you get a car.' You get stip you get a stip, nee, we gaan echt wel met ideeën en plannen het veld in en, net wat ik toen straks al zei, met voorbereiding van die maaierwerkzaamheden. Er zit zoveel tijd en energie in van onszelf, van andere. We gaan niet zomaar de maaier het terrein insturen van haal alles er maar af en we zien de andere kant wel weer. Nee, het is echt met hele ideeën en plannen. Of we stellen uit of we doen dat op een andere manier. Dus ja, dat zou soms wel eens fijn zijn dat mensen daar meer begrip voor hebben. En, als we ergens op aangesproken worden dat wij ook gewoon mensen zijn die aan het werk zijn. Met goede bedoelingen en ideeën en kennis dingen uitvoeren. Soms loopt het ook niet helemaal zoals ik het had bedacht.

Speaker 2 1:04:17

Ik had dus dat pad verlegd aan de papstsendam zijde, maar geen erg meer in gehad dat die modder een beetje glad werd. En het groeide wel dicht, maar dat smalle paadje in het midden was een stukje waar mensen op uitgleden dat ik dacht. Oh ja, moet ik wel wat mee gaan doen. Ja, een collega kwam namelijk ook een keer op de lijn, joh Silvia, moet je daar niet eens een keer.. Goed punt. Dus vorig jaar heb ik daar met van die grasbeton tegels gewoon een fatsoenlijk pad naar beneden gemaakt, omdat ik op een gegeven moment ook hem dacht. Mijn aannemer gleed onderuit. Arme man. Het is eentje waar we heel vaak mee samenwerken, dus we hebben er alle twee hartstikke om moeten lachen. En toen hadden alle twee zoiets van. Ja, het is eigenlijk ook wel echt nodig, dus ja. Dit was ook zo een detailtje. Dat was in de gedachte. Dat komt nog wel een keer wilde, toen geloof ik inzaai of zo ooit, dan krijgen we natte omstandigheden en hoogwater, dus dat is toen in verval gekomen en ja dan heb ik ook zoveel dingen soms te doen dat bij mij ook dingen in vergetelheid raken. Of dat ik denk, oh, dit moet ik nog een keertje doen en denk ik een half jaar later of een jaar later denk ik, oh.

Speaker 1 1:05:22

Ja, zo gaat het leven.

Speaker 2 1:05:22

Ja, Ik ben ook een mens. Hè en dan hoor je mensen moppen, maar in plaats van dat ze zich dan ook melden en dingen aangeven. Nee hoor je van anderen in het terrein ja ik hoorde die en die. Kom dan naar ons toe. Meld het dan. Ja, dat kan ik er ook wat mee. Ja, en uiteindelijk heb ik nu het pad opgeknapt en ze zei, diezelfde collega die het bij mij gemeld had, dat was toch wel een goede actie van je. Dat was een fout van mij dat ik dat niet eerder heb aangepakt. Dat was mij helemaal in de vergetelheid geraakt.

Speaker 1 1:06:01

Zo gaat dat.

Speaker 2 1:06:03

Sorry. Ik zal er een bordje bijzetten, excuus. En ja, en daar worden we soms dan zo keihard op neergeslagen bijna, maar waarom heb je dat nog niet gedaan? En dit kan niet en bla bla bla. Oh rustig, stel eerst even een paar andere vragen en laat mij uitleggen waarom het nog niet gebeurd is en dat ik wel wat doe. Toen ben ik met aannemer gaan praten, dan krijg je in die tussentijd weer een mail van iemand. Ik zeg maar ik ben bezig, maar ik moet ook een aannemer hebben die tijd heeft om iets uit te voeren. Ik ben niet de enige die werk uitvoert.

Speaker 2 1:06:40

En dat was een klus die wij niet met eigen personeel konden uitvoeren, dus had ik dat gedaan.

Ja, dat ben ik afhankelijk van een aannemer. Ja, als die niet kan, dan kan die niet. Dan moet ik wachten tot de planning vrij is van hem, ja. Dat is soms wel wat ik denk. Oh, oké, ik weet het.

Het is een uitvoering, alles staat klaar en dat leg ik dan ook netjes uit. Zoals nu ook elders in een gebied zijn we nu met vergunningen bezig, niet hier maar hoger op in het Renkums beekdal.

Speaker 2 1:07:13

Wij zitten nu ook met omgevingsvergunning, stikstof en waterschap waar ik toestemming van moet hebben. Omdat ik direct naast de beekkant werk ben, dus dat kan weer impact hebben en invloed hebben op de stevigheid van de oeverwal van een beekje.

Speaker 2 1:07:29

Die toestemming heb ik nu binnen. Nou zit ik nog op de laatste toestemming vanuit de provincie te wachten en dan kan ik in uitvoering, maar die uitvoering kan ik pas in september doen, want ik moet wachten tot er gemaaid is omdat ik de locatie anders niet kan bereiken. En anders het gewas kapotrijd waardoor er niet goed gemaaid kan worden, en dat het impact heeft op de ecologische aspecten van het terrein. Dat is heel lastig uit te leggen aan mensen die daar lopen. En het is een tussenstukje eigenlijk tussen twee beekjes. En die beekjes zijn vorig jaar door heel veel regen afvoer is dat dus een stuk continu overstroomt, dus het is heel modderig geworden.

Speaker 2 1:08:10

Het waterschap heeft het een of ander gerepareerd met nogal vette klei. Nou, dat vieze modder plakbende. Dus ik heb er nu tijdelijke maatregel gedaan. Gewoon simpel met een collega plakken gezaagd van een boomstam als een soort stapstenen nou. Maar leg dat maar eens aan de mensen uit die er alleen maar hun dagelijks wandelingetje doen. Welke stappen ik allemaal moeten doorlopen om uiteindelijk hopelijk, want het kan nog steeds kink in de kabel komen, om in september uit te mogen voeren. Het is lastig uitleggen, hoor.

Speaker 1 1:08:47

Ja, dat kan ik me voorstellen.

Speaker 2 1:08:49

Ik heb het plan al tich keer uitgevoerd in mijn hoofd. In mijn hoofd ligt ie er al. Maar ja, dat is dus soms het lastige aan het werk en dat is denk ik bij heel veel bedrijven en organisaties niet alleen maar natuurorganisaties. Voordat soms iets tot uitvoering komt, de stappen die doorlopen moeten worden, is voor ons nou soms ook frustrerend, maar heel begrijpelijk. Maar voor iemand van buitenaf die dat niet doorloopt, ja dat is heel lastig begripen.

Speaker 1 1:09:30

Jawelleuk, want ik doe een dubbele master, dus ik studeer landschapsarchitectuur en communicatie, dus ik vind het eigenlijk wel heel erg leuk om te horen, want ik denk wel. Oh, ik vind het eigenlijk best wel leuk. Misschien is dit ook wel een ding van mij.

Speaker 2 1:09:33

Ja, nou ja, we zoeken altijd boswachters publiek, dus, of communicatieadviseurs of mensen in de communicatie bij ons op kantoor in Amersfoort. Heel graag.

Speaker 1 1:09:44

Het klinkt wel heel erg leuk dus wie weet ooit, als ik klaar ben.

Speaker 2 1:09:58

Soms is dat ook wel het hele leuke aspect aan mijn werk hoor. Die uitleg mogen geven en mensen mee te mogen nemen en het stukje media te doen.

Speaker 1 1:10:05

Ja tuurlijk, dat lees ik er wel tussen, hoor.

Speaker 2 1:10:08

Ja gelukkig. Wat ik net ook zei, niet alleen maar die negatieve ook de leuke kant en soms is het lastig.

Speaker 1 1:10:13

Ja, maar ik vind dat ook wel. Het is ook wel de uitdaging, toch? Ik vind dat ook juist wel heel erg interessant. Ja, want Het is toch. Ik had laatst ook een gesprek dat soms natuur maar wordt gezien als iedereen achtertuin inderdaad, wat jij ook zegt. Terwijl jullie zijn ook gewoon eigenaren, dus op een gegeven moment houdt het ook gewoon op. Ja.

Speaker 2 1:10:32

Ja kijk, wij krijgen natuurlijk gelden voor het openstellen van terreinen, maar wij kunnen ook zeggen, joh, zet dan heel groot hek eromheen, iedereen eruit en niemand mag er ooit meer in. We zetten er zware bewaking op, je zoekt het maar uit. Hé in zekere zin is de natuur van ons allemaal en hè, als je het vanuit cultureel aspect kijkt. Ik heb toen ooit een keer op school gehad vanuit hè, de first Nation, die vinden dat je geen eigenaar van de natuur kan zijn. Wij zijn hier eigenaar van elk stukje natuur. Het zijn wel waterschappen, Rijkswaterstaat nou, wij, Natuurmonumenten, wie dan ook.

Speaker 2 1:11:11

Elk stukje heeft wel een eigenaar wat eigenlijk heel raar is, want natuur beweegt van de ene kant naar de andere kant, hè? Denk aan vogels, denk aan vissen, denk aan Edelherten, nou wolven. We zijn daar geen eigenaar van, maar wij worden als organisatie erop aangekeken dat wij de wolven in ons terrein hebben. We hebben het niet uitgezet. Ja, dat is soms wel een ding. En ja, het is heel goed dat men de omgeving als achtertuin ziet. Dat geeft ook een stukje betrokkenheid, hè? Dat maakt dat soort dingen melden bij ons van een dumping, van overtredingen, van vrijwilligers die willen meekomen helpen bij een stukje onderhoud. Of stukje educatie geven, dat helpt ook wel enorm mee dat men dat als hun achtertuin ziet. Keerzijde daar natuurlijk van is op het moment dat je wat doet in hun achtertuin. En ik kan mezelf daar ook wel weer in verplaatsen. Ik woon zelf in Dieren bij Arnhem. En, ik heb hier de Veluwezoom, en Hof te Dieren van landgoed Twickel liggen. We hebben hier ook houtoogst gehad en een stukje waar ik heel graag loop is best wel ja.

Speaker 1 1:12:27

Toegetakeld.

Speaker 2 1:12:28

Ja ja nou ja, ik zat even te denken, hoe ga ik dit verwoorden? Ene kant kan ik mij erin verplaatsen vanuit mijn beroepskant van, oh ja, ik snap wel waarom ze het gedaan hebben. Oh ja, ik zie dit terugkomen. Oh ja, ik snap dat wel, en de andere kant ben ik hier ook gewoon als bewoner in het terrein. Iemand die er graag loopt. Dat ik denk van ja, potverdorie, mijn rondje. Er staat nu ook een raster want hè, er zitten hier wel zwijnen, er zitten hier reeën. Die hebben we allemaal impact op die bijgroei. Dus ja, ik kan het ook wel weer dat ik denk van ja, daar hadden ze niet aan mogen zitten, verdorie. Ik kan me ook wel weer

verplaatsen in de lokale mensen van ja, dit is mijn achtertuin. Hier loop ik altijd. Hier vind ik mijn rust. Hier kwam ik altijd met mijn partner en dat is dan soms ook wel weer leuke kant dat ik bijvoorbeeld me bezig mag houden met bankjes. We hadden het net al heel even over.

Speaker 2 1:13:25

Ik heb er nu diverse gehad. Het zei dan wel voor een jubileum van een huwelijk, ter nagedachtenis aan familieleden. Ik ben er nu met eentje bezig. Die komt bij het Renkums Beekdal, van de moeder is overleden. Dus haar vader en haar moeder die kwamen altijd in het Renkums beekdal om te wandelen, woonden in de omgeving. En, dat vind ik heel mooi. Ik heb een paar jaar geleden eentje mogen doen van de vrouw/moeder van het gezin die in het 3 maanden aan ALS was overleden.

En ze kwamen altijd op het stukje heide in het bennekomse bos. Dat was hun favoriete plekje. Die vond ik ook wel impactvol. Ik heb daar uiteindelijk gestaan. Toen de bank geplaatst was met de familie, het een het ander ook gehoord gekregen over ja, hun moeder, vrouw. Dat ik ook wel echt dacht van. Oh, ik voelde me gewoon vereerd dat ik met hun zoiets heb mogen doen.

Speaker 2 1:14:28

En nu ook weer aan de hartenseweg tussen het beekdal en de voormalige papierindustrie kant van beekdal. Derde generatie die in het huis heeft gewoond. Dat is verkocht, is nou niet meer van de familie. De dochters van die vrouw wilde graag een bankje doen. Mensen zijn er zo blij mee. Ze hebben ermee in de krant gestaan. De Gelderlander, die was op zoek naar mensen die bankjes sponsoren. Wat de beweegredenen was, nou al dat. Ik moest gelijk aan hun denken van. Oh, dit is zo geweldig verhaal, want ze hebben ook een site gemaakt over de geschiedenis van het huis, over die familie. Ja, dat vind ik ook de leuke dingen en dat heeft ook weer te maken met die betrokkenheid van de omgeving.

Speaker 2 1:15:15

En voor Wageningen is dat ook en dat is dan voor Wageningse Bovenpolder is het meer gericht op de natuurskant, hè? Waarom doen we iets niet? Waarom doen we iets wel? Ik hoop dat die andere kant ook nog wat meer gaat komen, hè? Die betrokkenheid vanuit nou ja het gevoel met het gebied. Ja, dat zijn wel de leuke dingen.

Speaker 1 1:15:36

Op welke manier dan? Ook met bankjes en inderdaad meer dat gevoel?

Speaker 2 1:15:41

Ja, nou ja, bankjes plaats zie ik daar iets minder, omdat het toch met overstromingen heeft het gewoon impact op de kwaliteit van een bank. En nou ja, duizend euro voor een bank vind ik al meer dan voldoende, laat staan dat die binnen een paar jaar gewoon zo versleten is door het water. Ja, zonde. Maar ook betrokkenheid bij afval ruimen. Ook een stukje begrip voor waarom we iets doen en in zekere zin ook de dankbaarheid dat ze er mogen komen. Dat we het betreedbaar voor ze houden door dingen te maaien, door dingen te repareren door het opengesteld te hebben. Wees dankbaar voor, en dat bedoel ik niet in negatieve zin, wees dankbaar. Wees dankbaar dat je zo'n gebied naast de deur hebt liggen.

Speaker 1 1:16:29

Ja zeker mee eens.

Speaker 2 1:16:32

Gelukkig.

Speaker 1 1:16:39

Ja wel interessant hoe jullie er dan ook weer naar kijken inderdaad, of jij daarnaar kijkt. Ja, zeker.

Speaker 2 1:16:42

Ja ik heb natuurlijk mijn werkbril op en zou ik er wonen dan zou ik er ook heel anders misschien naar kijken, hè? Soms denk ik wel van, heb je er weer eentje? En soms dan kan ik dat ook van me afzetten. We pakken deze weer fris en fruitig op. Als de eerste keer pak ik hem op. En ja, ik kom ook nog steeds wel graag in het gebied, omdat het zo afwisselend is, hè? Het gebied ziet elke keer in elk seizoen er zo anders uit en geen enkel jaar hetzelfde. Ik ben natuurlijk in de omgeving begonnen toen we die eerste droogte jaren hadden. Ik ben er in 2020 ben ik begonnen, ook de droogte jaren. Dus ik ben eigenlijk vanuit die droogte ben ik richting vorig jaar naar een zeer nat jaar gegaan.

Speaker 2 1:17:32

Dus ik heb heel veel van mijn gebieden, heel veel stukken in mijn gebieden heel anders opeens beleefd. Dat ik denk oh, dit groeit er. Oh zo nat wordt het oh jee, je kan hier inderdaad niet meer lopen. Dit wordt wel heel moeizaam. Terwijl, voorheen was het zo droog. Dat was gewoon niet leuk.

Speaker 1 1:17:52

Nee, heel andere ervaring.

Speaker 2 1:17:54

Ja heel anders ja echt oprecht hè? En we hebben een jaar langs de IJssel gehad. Was oktober 2023 tot maart vorig jaar. Geen IJssel gebieden gehad. Gewoon helemaal onder water en dan zakte het weer. En dan kwam de. We hebben iets van 7 of 8 hoogwatergolven achter elkaar gehad.

Speaker 2 1:18:16

Ja, dat we echt zoiets hadden van. Oh, kunnen we alweer? Wacht nog maar even. Laten opdrogen het gebied. Oh, laat maar de volgende golf komt er al aan, laat maar. En echt in de week rond 15 maart ofzo konden wij op een hoop stukken terrein pas voor het eerst komen. Dat was zo raar. Dat was zo nieuw. Ik heb wel een keer zomers hoogwater meegemaakt of ja, hoogwater nog redelijk laag hoogwater, meerdere keren winterse hoog water meegemaakt en vorig jaar was het echt wel voor het eerst dat we zo extreem hebben meegemaakt.

Speaker 2 1:18:51

Niet te vergelijken met natuurlijk 1995 toen het heel erg was. Extreem, extreem, maar voor wat wij tot nu toe hadden meegemaakt was dit wel extreem. Dus ja, die dynamiek in de gebieden. Dat is zo leuk om mee te maken. Geen enkel jaar is dan meer hetzelfde. Ja, dat maakt het werk eigenlijk ook wel heel erg leuk. Heel afwisselend ja.

Speaker 1 1:19:07

Ja snap ik wel. Ik zie dat we al bijna door de tijd heen zijn, maar ik had nog een vraagje over ook de rol die dan dieren spelen, want de bever zit natuurlijk in het gebied. Nou ja, je hebt grazers. Hoe kijken jullie daarnaar en waarderen jullie ook die rol die die dieren dan spelen in beheer en in ja.

Speaker 2 1:19:28

Zeker. Soms kunnen we niet onder hè? Het maaien heeft niet dezelfde impact en uitwerking als koeien en paarden of zelfs schapen dat kunnen. Die grazen op een hele andere manier, maken dingen heel anders openen dan dat wij dat kunnen met onze machines. Maar ook denk aan bodembewerking. Het opentrekken van grond, hè? De afdrukken, schuilgelegenheden voor diertjes, vogeltjes. Die dan weer kunnen van eten. Die polvormingen die belangrijk zijn voor grond broedende vogels. Ja, dat kunnen wij met ons maaimachines niet. En daar zijn, zoals koeien en paarden heel belangrijk in. Beide hebben natuurlijk een andere manier van begrazing. Krijg je ook weer op het kleinere niveau krijg je ook weer hoogteverschillen. Ja ontzettend belangrijk. En zoals de bever eigenlijk ook. Soms is het wel heel grappig. Dan kom je in een stuk terrein van, oh.

Speaker 2 1:20:40

Oh ja die boom die is nu ook omgegaan. Aan de andere kant zie je daardoor ook dat water meer vastgehouden wordt door de creaties die zij maken, die dammetjes. En soms werkt het ons ook tegen doordat we iets willen doen. Ja, dan zit er een burcht ja, dan mogen wij ook niet, vanwege allerlei wetgevingen bepaalde dingen doen. Wat dan weer vanuit Rijkswaterstaat bijvoorbeeld als opdracht gegeven wordt. Nou dan overleggen we ook. Kijken we wat we wel kunnen doen. Of we het elders dan weghalen, bijvoorbeeld qua bomen of begroeiing. Dat is die continue afstemming die je dan met elkaar moet doen. Maar in feite, de bever speelt een hele belangrijke rol in het natuurlijk systeem en.

Speaker 1 1:21:15

Ja, denken jullie dan, want in de noordkant boven de nevengeul, dan zijn die grazers weggehaald ook voor die kwartelkoning toch? Denk je dat andere dieren et cetera daar dan wel een grotere rol kunnen spelen. Of zijn jullie daar dan wel echt afhankelijk van het maaien?

Speaker 2 1:21:45

Nou ja, inmiddels is het stukje voortschrijdend inzicht ook bij de natuurclubs die ons toen destijds toch hebben aangeraden daar de dieren weg te halen. Dat het te verruigt, het groeit te dicht. De dieren hebben geen open plekken waar ze kunnen foerageren. Die afwisseling op dat kleine niveau, als je inzoomt op een stukje terrein. Die is weg. En nu zijn we heel erg zoekende van oké, we hebben het vernattingsgebied, we hebben hoogwater soms wel, soms niet, dan wel winter dan wel zomer.

We hebben een stuk terrein wat we speciaal afsluiten voor rust te creëren van grond broedende vogels. En dan hebben we nog de recreanten in het gebied. Hoe gaan we die combinatie maken? Nou, daar zijn mijn collega's momenteel mee bezig. En dat zal ook toch weer een stukje trial en error zijn. We willen heel graag dat er bijvoorbeeld galloways inkomen of een Schotse hooglander, maar ja, dat heeft ook weer te maken met financiën. Dus gaan we weer samenwerken met een lokale pachter. Ja, hoe kunnen we het gebied dan aanbieden? In

combinatie met die gestelde doelen. Ja, die zoektocht zijn we nu aan het doen.

Speaker 2 1:23:04

Dus uit voortschrijdend inzicht is dat we die dieren op die noordelijke kant ook gewoon weer nodig hebben. Weliswaar dieren die een betere combinatie zijn met de recreant. Kijk, die grote kudde paarden daarvan heb ik zelf ook, en samen met collega's, ook wel een moment gehad toen zeiden van nou dit kan eigenlijk gewoon niet meer, het is te druk geworden in het gebied. Dus zodoende, beantwoord dat je vraag?

Speaker 1 1:23:32

Ja zeker wel. De vraag komt ook meer vanuit dan inderdaad. Want ik wil dus gaan kijken naar is het mogelijk om daar meer toch meer samen te werken aan inderdaad, natuurbescherming? Of nou eigenlijk komt het meer oké, stapje terug.

Speaker 2 1:23:57

Begin bij het begin.

Speaker 1 1:23:58

Dat concept van het convivial conservation komt heel erg uit een plek van dat biodiversiteit gewoon nog steeds achteruitgaat en we doen heel veel aan natuurbescherming, maar het is niet genoeg. En wat ik inderdaad ook vanuit jouw gesprek merk is dat sommige mensen het gewoon ook niet begrijpen. Een soort van die verbinding met de natuur niet meer voelen. Dus eigenlijk is het idee van ja, hoe kan je die verbinding maken, maar ook dat we ja beter onze relaties ook met flora en fauna begrijpen en met natuurbeschermingsdoelen. Dus ja, ik vind dat wel interessant wat jij dan ook zegt, wij waarderen die relatie met inderdaad dus wat koeien doen en wat ja andere dieren dan kunnen doen, ontzettend ja.

Speaker 2 1:24:36

Ja en ook waar ik ook ben of dat ik hier in de omgeving loop of dat ik op vakantie ben. Ik ben altijd met die blik naar mijn omgeving aan het kijken, wat soms ook wel, denk ik, oh, ik wil ook gewoon even kunnen genieten. Maar goed, je bent niet de eerste en je zal ongetwijfeld niet de laatste zijn die naar die samenwerking tussen die verschillende facetten aan het kijken is. Ik kom zelf vanuit de natuur en milieueducatie. Ik ben eigenlijk docent van beroep en doorgegroeid richting boswachter. Hè? Dus kinderen meenemen. Het begint natuurlijk al op jonge leeftijd. Kinderen mee te nemen die verwondering te geven. Die feel voor natuur dan wel een stukje waardering toch mee te geven, begint al met geen afval in de natuur te gooien als je op de fiets naar school toe zit.

Speaker 2 1:25:32

Of in de wegberm of waar dan ook. En dan groeit het langzaam wel door. Dat merk ik ook bijvoorbeeld met mijn ouders al woon ik al heel wat jaartjes weer op mezelf. Ik heb toch nog bepaalde impact op mijn ouders qua natuur, dan wel planten in de tuin, nestkastjes. Nou dat soort dingetjes. Dat zal vanuit kinderen ook de uitwerking zijn naar de ouders toe. Maar ik denk, zoals een IVN, zoals een Mooi Wageningen. De Koninklijke Nederlandse Vereniging van vogels, van insecten, welke club dan ook daar ook een hele belangrijke rol in speelt door mensen mee op die verwondering te nemen, door excursies aan te bieden dat we onze boodschap blijven geven die uitleg blijven geven dan wel fysiek dan wel via proces, dan wel in de media. Die verhalen blijven herhalen.

Speaker 1 1:26:24

Ja nou ja en ik vind het ook wel mooi dat je zegt dat jullie ook gewoon echt wel openstaan voor input. Het is niet alleen het verhaal vertellen. Het is ook ja ja.

Speaker 2 1:26:25

Ja, soms kunnen we ook niks met die input. Ik heb ook een keer gehad, iemand die helemaal vanuit insecten en die had echt oogkleppen op voor de rest. Die vond dat we het een hele bosgebied maar moesten afsluiten. Geen recreant er meer in, want het was slecht voor de insecten. Kan ik dat op zekere hoogte begrijpen, maar dat is bijna niet te doen hier in Nederland. Daarvoor wonen we met te veel mensen op een heel klein stukje land.

Speaker 1 1:27:07

Ja, waar moeten ze dan heen?

Speaker 2 1:27:10

En ja, dan ga je druk op een ander gebied leggen, waar misschien ook wel weer hele bijzondere insecten zitten waar jij je dan net niet mee bezighoudt, want jij bent gericht op de bossen qua insecten.

Speaker 1 1:27:13

Nou ja, en het is toch ook qua mentale gezondheid en zo gewoon belangrijk dat mensen natuur dichtbij hebben? Ja.

Speaker 2 1:27:27

Ja het is wetenschappelijk onderzocht. Kijk maar met ziekenhuizen, hè? Met groen en omgeving met soms alleen al plantjes in huis te hebben doe je al heel veel, dus ja. Het is een heel belangrijke rol in ons leven, maar eigenlijk.

Speaker 1 1:27:41

Ja nog een vraag, het was wel grappig, want ik liep

Speaker 2 1:27:46

Oké, de laatste.

Speaker 1 1:27:50

Ik liep hier laatst door de uiterwaarden en toen hadden dus net al die wilgen geknot. Maar weet je waar die takken heen gaan? Want ik zag allemaal mensen daar takken verzamelen. Toen hoorde ik toevallig een gesprek. Ik was een beetje aan het af luisteren, maar toen zeiden ze ook van: 'ja, wat ga je doen met die takken? Ja, we hebben eigenlijk geen idee waar die takken heen gaan, maar wij nemen ze mee.' Dat ik ook dacht oh ja.

Speaker 2 1:28:10

Ja soms kunnen we inderdaad met de lokale mensen afstemmen dat ze het kunnen meenemen of dat we het verkopen aan een lokale partij, soms wordt het gesnipperd en dan verkopen we het aan de aannemer die versnipperd het dan en die verkoopt de snippers weer verder, hè? Dan zijn wij van eigenlijk de takken af en de aannemer kan dat product en dat wordt dan weer verder verkocht.

Speaker 2 1:28:38

We hebben het een jaar, maar dat was niet voor Wageningen, maar wel een ander gebied. We hebben wisenten lopen op midden Veluwe vlakbij Kootwijk in de buurt. Er zijn toen heel veel wilgentakken naartoe gegaan. Toen was er ook blauwtong onder de kudde. Dat werd dan ook weer gebruikt als natuurlijke pijnbestrijdingsmiddelen.

Speaker 1 1:28:58

Ja paracetamol is ook gemaakt van wilgen, toch ja, precies. Oh ja.

Speaker 2 1:29:01

Volgens mij is het nu niet, of niet vanuit Staatsbosbeheer. Er wordt ook wel eens takken dan naar burgers zoo gebracht. En, dat is vanuit onze organisatie niet. Ik ben even kwijt wie dat wel is, maar ik weet dat dat wel gebeurt. Dus dat soort dingetjes.

Speaker 1 1:29:20

Ja leuk, super bedankt eigenlijk.

Speaker 2 1:29:24

Graag gedaan.

Speaker 1 1:29:25

Ja, ik vond het heel erg interessant en dubbele interesse inderdaad.

Speaker 2 1:29:30

Ja snap ik en zo op een gegeven moment moet je ook een beeld krijgen van het werkveld en wat wij doen.

Speaker 1 1:29:35

Nou ja precies ja.

Speaker 2 1:29:40

En soms kom je opeens op een weg waar je denkt, oh, maar dat vind ik heel erg leuk, hé, zo ben ik ooit eigenlijk. Ik was toen een beetje zoekende. Ik werkte toen parttime en ik wilde eigenlijk fulltime gaan werken, maar ook veel meer met mijn vakkennis gaan doen en ik woonde toen nog in het rivierengebied meer richting Utrecht op. En toen kwam ik toevallig in aanraking met jobhulp en job maatje en zo zijn we eigenlijk in gesprek geraakt en die kende iemand die weer boswachter was. En van goh is dat niet wat voor jou en weet je wat ik regel wel even koffiemomentje tussen jullie twee. En ja, zodoende ben ik er eigenlijk ook ingerold richting dit werk op. En ja, het is gewoon een kwestie van solliciteren en volhouden, want het is ook wel heel erg ons merk ik na al deze jaren. Zo moet je soms ergens opkomen en werk vinden.

Speaker 1 1:30:35

Ja nou wel leuk, in ieder geval leuk om te horen wat jullie allemaal doen.

Speaker 2 1:30:38

Ja mensen denken wel van oh we rijden de hele dag rond of we staan de hele dag in het bos te wachten. Maar we doen zoveel meer. Term boswachter is nou

ja bijna niet meer de juiste term voor het werk wat wij doen, maar ja, welke naam geven we het dan?

Speaker 1 1:31:00

Schept ook wel weer duidelijkheid. Misschien dat het één term heeft.

Speaker 2 1:31:04

Had je verder nog vragen of was dit het?

Speaker 1 1:31:05

Nee, volgens mij ben ik er wel helemaal doorheen. En als ik echt nog een dringende vraag heb, dan zet ik het wel op de mail.

Speaker 2 1:31:13

Vergeef het me als het dan wat langer duurt.

Speaker 1 1:31:22

Nou, Het is wel leuk, misschien, want ik ga er dus wel echt over nadenken. Van ja, kunnen we daar inderdaad dingen anders doen in beheer sowieso en dan heb ik dus de bovenpolder als case studie. Maar waarschijnlijk, als ik daar tijd voor heb, dan wil ik ook nog wel een soort reflectie moment doen met jou misschien. Maar goed, dat dat zie je vanzelf verschijnen.

Speaker 2 1:31:54

Kijk maar even, ik zie je berichtje wel op de mail verschijnen.

Speaker 1 1:31:57

Yes, super helemaal leuk. Oké, heel erg bedankt.

Speaker 2 1:31:59

En, jij hebt mijn telefoonnummer anders stuur je me even een whatsappje, dat zie ik vaak wat eerder hè mail is een beetje.

Speaker 1 1:32:05

Oh ja, heb ik jouw telefoonnummer?

Speaker 2 1:32:08

Als het goed is, heb je in een mail van mij, in mijn handtekening, staat hij. En sowieso heb ik automatisch antwoord aanstaan, dus je krijgt altijd wel een mailtje en daar staat ie ook altijd in.

Speaker 1 1:32:19

Helemaal goed, ja.

Speaker 2 1:32:23

Ja nou veel succes.

Speaker 1 1:32:24

Dankjewel fijne dag nog.

Speaker 2 1:32:29

Komt helemaal goed en wellicht tot de volgende keer.

Speaker 1 1:32:30

Doeg doeg.

Speaker 2 1:32:33

Hé doeg.

Appendix G.

Transcript interview Rijkswaterstaat

Speaker 1 = Researcher

Speaker 2 = Environmental manager of Rijkswaterstaat

Speaker 1 0:03

Ja ga door.

Speaker 2 0:05

Ja het uiterwaarden beheerteam. Dat was tot voor kort dus een landelijk team met de uiterwaarden langs de Maas, de IJssel en de rijntakken dus eigenlijk de Waal, de Rijn, de Nederrijn en de Lek. Inmiddels zijn we dus bezig met, wordt er gereorganiseerd, dus het wordt. Het is nu weer een beetje uit elkaar getrokken. Dus eigenlijk per riviertak dus IJssel, Maas en rijntakken zijn weer een beetje.

Speaker 1 0:35

Om het behapbaarder te maken, of waarom is die beslissing gemaakt?

Speaker 2 0:40

Ja, dat heeft in essentie gaat dat om ja, dat heeft te maken met Asset Management van hé. Rijkswaterstaat is verantwoordelijk voor een heleboel assets. Een asset zijn eigenlijk gewoon alle objecten en dingen die je tegenkomt en om dat behapbaarder te maken inderdaad is dat weer wat kleinschaliger gemaakt, dus dat is ook op andere vlakken gebeurd. Dus het is niet alleen voor de uiterwaarden nu, maar ook op andere gebieden.

Speaker 2 1:12

Maar dat is, en ik ben daar omgevingsmanager van. Van dat team, dus dat betekent dat ik een beetje ja, de rol heb tussen de binnenwereld: Rijkswaterstaat en de buitenwereld om het heel simplistisch te zeggen, zeg maar.

Speaker 1 1:26

Ja, want dan denk ik ook meteen van wat doet Rijkswaterstaat sowieso allemaal in de uiterwaarden? Want ik kon daar inderdaad wel wat over vinden over wat voor acties er dan gebeuren. En ik had ook nog gesprek met een bewoner die dan ook zei dat jullie dan eens in de zoveel tijd ook checken in de uiterwaarden van hè, hoeveel staat er nu qua begroeiing is dat te veel. Maar kan ik aan meer dingen denken, hoe pakken jullie dat aan?

Speaker 2 1:58

Nou de voornaamste taak van Rijkswaterstaat in de uiterwaarden die hebben te maken met waterveiligheid en waterkwaliteit. En, dat is eigenlijk voornamelijk vastgelegd in de vegetatielegger, die kun je gewoon vinden, die staat gewoon online Als je daarop googelt. En die vegetatielegger die schrijft eigenlijk voor hoe ruw de begroeiing mag zijn in de uiterwaarden. En dan heb je verschillende klassen daarin. En, die gaan van gewoon gras wat eigenlijk natuurlijk vrij vlak is waar veel water overheen gaat, want dat is de achterliggende gedachte tot de meeste ruwe versies. Dat zijn dan struikgewas eigenlijk en bos.

Speaker 2 2:39

En die legger, die schrijft dus voor wat de maximaal mag staan. Dus dat betekent niet dat als daar een bos op de kaart staat dat daar een bos moet staan, maar dat daar een bos mag staan. Dus we zullen dan niet gaan aanplanten van we moeten hier bos gaan krijgen. Maar het is meer als daar een bos ontstaat, dan zullen we hem niet weghalen.

Speaker 1 3:01

Ja precies, want ik vond het best wel specifiek. Als in, het is dus best wel specifiek waar dan wat staat. Ik vroeg me inderdaad daar ook wel van af van. Zit daar dan nog flexibiliteit in? Of daar wordt dan inderdaad gewoon op beheerd op zo'n legger?

Speaker 2 3:03

Ja, Dat is voor ons is dat in ieder geval het uitgangspunt en die flexibiliteit zit hem erin dat het een maximum is. Dus als daar een bos of een struikgewas ingetekend is en je gaat daar ik, ik noem maar iets een heel mooi stroomdal grasland of iets dergelijks aanleggen. Ja, dan mag dat prima. Als dat het doel is, dan past dat maar andersom als jij denkt van ik wil hier graag een oobos ontwikkelen en daar staat ingetekend dat dat maximaal gras akker mag zijn. Ja dat mag dan niet.

Speaker 1 3:50

Nee precies oké oké ja.

Speaker 2 3:52

En, dat heeft allemaal, de achterliggende gedachte is allemaal rivier kundig,

dus dat is allemaal rivier kundig doorgerekend van bepaalde waterstanden waterhoeveelheden die afgevoerd moeten kunnen worden.

Speaker 1 3:55

Ja en houden jullie je dan ook nog wel bezig met biodiversiteit of dat is dan echt meer aan de bijvoorbeeld beheerders van Staatsbosbeheer.

Speaker 2 4:14

Ja dat laatste ja, we proberen het wel zo natuurvriendelijk mogelijke manier te doen. Maar wij gaan niet over. We willen dat daar bos staat, dan gaan we zorgen dat het een specifiek soort is. Of weet ik het wat. Nee, daar gaan wij niet over. Wij hebben geen natuurbeherende. We hebben geen biodiversiteitsdoelstellingen.

Speaker 1 4:41

Nee precies. En heb je dan wel het idee dat er soms of ja, hoe kijk je überhaupt naar een soort van de interactie tussen dan jullie doelstellingen en andere doelstellingen in het gebied? Merk je dat dat soms lastig is of dat het eigenlijk wel werkt?

Speaker 2 4:58

Het kan, het kan elkaar bijten. Precies wat ik zeg, als Staatsbosbeheer denkt van nou, dit is een heel mooi gebied en we willen hier een oobos laten ontwikkelen, omdat dat voor biodiversiteitsdoelstellingen goed past. Maar dat is op de legger staat daar dat daar maximaal een riet ruigte zone mag zijn. Ja dan heb je daar een dus iets wat niet matcht met elkaar. En dan hebben wij de wettelijke verplichting om te zeggen van nee, het is, je mag hier maximaal riet ruigte doen, dus er mag hier geen bos ontstaan.

Speaker 1 5:37

Ja en met recreatie of zo?

Speaker 2 5:42

Recreatie is ook geen doelstelling van ons. Wij faciliteren. Dus dat zie je heel vaak hè? Dat mensen graag willen wandelen in de uiterwaarden of hè? We leggen daar geulen aan in het kader van de kaderrichtlijn water dat er dan een brug over die geul moet komen en dat faciliteren we. Maar dat is niet onze doelstelling, dus wij hebben daar ook geen budgetten voor of iets dergelijks.

Speaker 1 5:42

Dus dat komt dan echt meer vanuit gewoon de beheerder Staatsbosbeheer?

Speaker 2 6:17

Een Staatsbosbeheer of gemeentes die graag struinpaden willen hebben? Of soms heb je vis verenigingen die een pad willen hebben naar een kade of naar een naar de oever waar ze dan kunnen vissen. Ja, je hebt heel veel verschillende. initiatieven waar het vandaan kan komen, maar het zal niet vanuit Rijkswaterstaat zijn.

Speaker 1 6:39

Ja. Dat vind ik ook wel weer logischer. Ik vind het soms best wel moeilijk inderdaad om in te schatten hoe het allemaal samenwerkt. Ja.

Speaker 2 6:49

Ja ik weet niet in hoeverre, want de uiterwaarden zitten heel ingewikkeld in elkaar. Ik weet niet hoeverre jij.

Speaker 1 6:55

Nou ja, als je er iets over wil vertellen, dan graag.

Speaker 2 7:00

Ja zal ik jou, ik zal eens even kijken of ik een kaartje gewoon eens even voor op het scherm kan toveren en even kijken, dan laat ik jou even meekijken. Als het goed is, zie je nu mijn scherm.

Speaker 2 7:15

Kijk, ik zal heel even uitzoomen, dan weten we waar we zitten. Ook hij verspringt helemaal. Ik had net even Wageningen opgezocht. Dit is waar jouw gebied of hoe noemde je het, de Wageningse.

Speaker 1 7:28

Bovenpolder ja, volgens mij is dat dan ook weer een deel.

Speaker 2 7:33

Ja, bij ons in onze systemen heet ie Wageningen benedenwaarden. Ja, goed dat maakt allemaal niet zo heel veel uit. Even kijken, wat dan interessant is om te zien.

Als ik deze aanzet als die het doet. Nou, ik moet iets verder inzoomen. Dit is een laag met allerlei eigendommen. Dus welke partijen hebben eigendom in de uiterwaarden. En dan nou, hier zie je al meteen veel verschillende kleurtjes verschijnen, dus het groene is hier, in dit geval Staatsbosbeheer.

Speaker 2 8:08

Het roze is de staat, dus Rijkswaterstaat, de staat. Geel is hier volgens mij de gemeente. Hier heb je nog iets bruins? Ik weet niet wat dit is. Even kijken. Dat is de provincie dus zo zie je alleen al op dit hele kleine stukje zie je al 4 verschillende eigenaren.

Speaker 2 8:33

En dat maakt het meteen al ingewikkeld. Rijkswaterstaat is wel degene die die legger moet opleggen en moet zorgen dat die gehandhaafd blijft. Maar we zijn lang niet van alle gronden eigenaar.

Speaker 1 8:47

Nee precies. En, hoe is die samenwerking dan?

Speaker 2 8:52

Ja, Dat is dat verschilt natuurlijk hè? Want ja, hier heb je maar 4 partijen, dus met sommige partijen gaat het natuurlijk makkelijker dan met anderen. Maar bij Staatsbosbeheer bijvoorbeeld in dit gebied ook, hebben we een overeenkomst, dus die beheren op hun eigen grond krijgen daar ook een bepaalde gevallen vergoedingen voor om te zorgen dat die vegetatie legger dat we daaraan voldoen.

Speaker 2 9:17

Ik kan die vegetatie legger ook nog even laten zien als je dat interessant vindt.

Speaker 2 9:29

Die heel even aan en hier zie je de kleurtjes eigenlijk van de verschillende klassen die ik net al noemde, dus dat lichte, dat is gras akker, dus dat is vrij vlak. Nou, dan weet ik dat dat roze is volgens mij riet ruigte. Zie je riet ruigten en, dan heb je in het groen bos. En dan heb je nog een aantal klassen die daartussen zitten. Nou, dat zegt dus wat je wat er maximaal mag staan en dit is dus een beetje ons ja, onze bijbel zeg maar. Dit is wat wij wat wij vinden.

Speaker 1 10:07

Ja precies nou, het was wel grappig, want ik had er op vrijdag dus ook een gesprek over, maar dat dat dus ook dan wel af en toe weer beïnvloed wordt door welke soorten er zitten, want ik weet dat er boven de geul zeg maar is er nog wel een bos dat er wel staat op een plukje, omdat daar dus die beverburcht zit dus dat daar dan ook wel weer rekening mee wordt gehouden.

Speaker 2 10:32

Ja. Dat is één van die dingen die lastig zijn. Bijvoorbeeld als je nou in geval van die bever die hebben we wel vaker, hè? Stel dat, er moet ergens gekapt worden, maar er zit een bever. Ja, die bever is beschermd, die mag je er niet zomaar uit bonjournen, dus dat zijn wel zaken die lastig zijn, die elkaar ook kunnen bijten en waar dan gekeken moet worden naar een geschikte oplossing.

Speaker 1 10:43

Ja, zijn er meer van dat soort voorbeelden?

Speaker 2 11:02

Nou die hoor je wel, die komt wel vaker langs de bever hè dat? Maar ook andere beschermde soorten dat er iets anders zit wat niet weg kan. Vogel nesten, hoor je ook wel eens. Dat er eigenlijk gemaaid moeten worden. Maar ja, dat gaat niet, want er zit een vogel xy of z zit daar toevallig net. Dus dat, dat hoor je wel. Dat komt wel regelmatig langs. Ja, ja, dat is toch vaak een zoektocht.

Speaker 1 11:27

Nou ja sluit ook misschien wel een beetje aan op of er soms afspraken of regelingen zijn die inderdaad misschien tegen jullie doelen inwerken. Dit is dan meer en inderdaad een soorten ding. Zijn er nog andere dingen dat je zegt, oh ja, daar hebben wij of dat misschien wel eens een bepaalde afspraak met een met een eigenaar of?

Speaker 2 11:57

Eigenlijk hebben wij gewoon de wettelijke verplichting om het zo te doen, dus. We hebben dat op verschillende manieren geregeld. Om dat ook te kunnen doen hè? We hebben zelf aannemers, dus we hebben zelf contracten met aannemers die op onze grond dus de grond waar wij eigenaar van zijn het beheer uitvoeren. Dan hebben we met een dertiental partijen waar Staatsbosbeheer er een van is hebben we overeenkomsten, dus die voeren op hun grond het beheer uit volgens die vegetatie legger.

Speaker 2 12:32

Ja dan hebben we ook nog gronden die in eigendom zijn van anderen, maar waar wij ook het beheer uitvoeren, dus dan moeten we naar die partijen toe. En dat kan een particulier zijn die daar toevallig een stuk grond heeft geërfd van zijn over over overgrootvader. Maar dat kan ook een bedrijf zijn daar zit van alles tussenin of gemeentes. En in eerste instantie zullen we dan zeggen, dan hebben zij eigenlijk twee opties. Of ze moeten het zelf zo uitvoeren dat het voldoet aan de vegetatie legger of ze zeggen: Rijkswaterstaat kom maar op mijn grond en doe het maar voor mij. Dus dat zijn eigenlijk een beetje de smaken die er zijn. Om het uiterwaardengebied aan die legger te laten voldoen.

Speaker 1 13:25

Ja, want ik vroeg me ook nog inderdaad af, met aannemers en zo en ook vanuit Rijkswaterstaat. Hoe dat dan ook verbonden is aan dat gebied, want ik kan me voorstellen dat jullie daar eigenlijk nooit komen, maar inderdaad, dan begrijp ik ook beter dat dus inderdaad, dat veel meer vanuit de lokale groepen echt beheerd wordt, of of.

Speaker 2 13:50

Gedeeltelijk? Ja, en dat is dus heel erg verschillend, hè? Hier heb je dus in dit specifieke geval bij Wageningen heb je dus Staatsbosbeheer die daar een groot deel heeft. Kan ook Natuurmonumenten zijn. Sommige gemeentes hebben we afspraken mee. Maar het kan ook gewoon een. Je hebt ook veel van die grondstoffen boeren hè? Dus die zand of grind of zo winnen in de uiterwaarden en dan ook een deel inrichten dus dat kan heel lokaal zijn, maar onze eigen aannemer ja, die komt ook regelmatig buiten en dat zijn vaak ook die zijn weer per rivier taak georganiseerd, dus we hebben er eentje langs de Maas eentje langs de IJssel er eentje langs de rijntakken en die maken ook vaak gebruik van onderaannemers dus die dan bijvoorbeeld de lokale Wageningse groen aannemer vragen van joh, kunnen jullie voor mij die uiterwaard maaien op dat en dat tijdstip en wat Rijkswaterstaat zelf doet wij controleren dan inderdaad, wij gaan. Wij hebben monitoren dan voldoet het ook daadwerkelijk aan wat hier mag staan.

Speaker 1 14:57

Ja.

Ja precies ja.

Speaker 2 15:10

En dan gaan we af en toe, ja. Het is natuurlijk een heel groot gebied, dus we kunnen niet overal te voet langs, dus dat doen we gedeeltelijk aan de hand van satellietbeelden. En dan met die uitkomsten daarvan gaan we in sommige gevallen buiten kijken. Van joh, hoe zit het nou echt buiten? Het is gewoon ja. Het gebied is te groot om daar nou, daar zou je het hele jaar bezig zijn, dan heb je één rivier tak, denk ik afgewerkt. Dus dat schiet niet op, ja. Dus dat is misschien ook wat die wat jij net aanhaalde dat een bewoner zei van ja, ze komen wel eens buiten om te controleren. Dat is dan misschien op die manier geweest.

Speaker 1 15:52

Nou ja precies ja. Ik vond het wel grappig, want dat was dan inderdaad echt zo'n gesprek met een bewoner en ik vind het dan wel interessant. Hoe dat dan ook soms tot bepaalde conflicten, omdat er dan geen begrip is of zo, want ja, van jullie uit gaat het natuurlijk heel erg ja, dit is gewoon de wet en dit is wat we volgen voor waterveiligheid merk je dat er wel vaker ook met bewoners bijvoorbeeld conflicten ontstaan of misschien niet eens conflicten, maar ook gewoon dat zij iets anders belangrijk vinden. Of dat jullie wel eens een brief krijgen van hè? Waarom is het eigenlijk zo meer met een vraag, hoe is die interactie met bewoners met Rijkswaterstaat?

Speaker 2 16:17

Ja, je hebt altijd. Groen is emotie. Dat is heel vaak, hè? Mensen hebben een boom voor een deur en als ze als die ineens omgekapt wordt dan vinden ze dat over het algemeen niet leuk. Dat heb je altijd of dat nou langs een uiterwaard is of langs de snelweg of bij jou in de straat bij wijze van dat hè? Dat roept altijd emoties op en soms zijn mensen er niet blij mee of vinden ze andere dingen belangrijk inderdaad, we krijgen ook heel vaak klachten binnen van of vragen binnen over: Ik woon hier langs een uiterwaard en ik zie hier allemaal mensen in dat gebied rondlopen. Ik vind het prima als ik mijn hond uit ga laten, maar hier zitten hele families zitten te barbecueën bij wijze van. Hè dat botst het gebruik van de uiterwaarden. Daar zijn mensen heel, heel erg mee bezig.

Speaker 2 17:41

Wat minder met of daar nou een. Wat voor een type grasland daar nou staat, bij wijze van dat. Voor de doorsnee Nederlander is een grasland al vrij natuurlijk, zeg maar. Dus ik denk dat die minder zullen. Minder gevoel erbij hebben van is dat nou een productie grasland of is dat nou een heel mooi natuurlijk stroomdalgrasland of wat dan ook.

Speaker 1 18:07

Ja, want heb je dan wel het idee dat mensen zich wel, wat je net zegt, van groen is emotie, dus ze voelen zich wel verbonden, maar dat inderdaad de een zit te barbecueën en de ander de ander gewoon zijn wandeling wil doen. Heb je niet het idee dat Mensen op een heel andere manier dan verbonden zijn of toch die natuur anders begrijpen dan anderen?

Speaker 2 18:31

Ja dat, dat is heel verschillend. Je merkt heel erg dat mensen die langs een dijk wonen, bijvoorbeeld het heel erg zien als hun uiterwaard. Ze wonen daar soms al generaties lang en dat is hun gebied. Ook al is het misschien niet eens eigendom van hen of wat dan ook, maar zo voelen mensen dat wel heel gauw. Ja, en als daar dan op een mooie zomerdag rijen lang met families met barbecues en partytenten langstrekken. Ja, dan vinden ze dat niet per se prettig. Zeker niet als dat het rondje is waar zij 's avonds even rustig een rondje willen wandelen om even pootjebaden in het water bij wijze van.

Speaker 2 19:23

Dus op die manier is die verbondenheid is vaak wel heel groot, maar je ziet wel, je ziet daar wel verschillen in. Ben jij degene die daar langs die dijk woont en dagelijks erop uitkijkt of ben jij diegene die midden in het dorp of stad om de hoek woont en kom jij daar alleen bij een mooie zomerdag?

Speaker 1 19:24

Ja precies, dat vind ik wel een goeie inderdaad dat onderscheid. Ook met honden die loslopen en zo dan denk ik ook. Ja, volgens mij weten die mensen vaak prima waarom het niet mag, maar het dan evengoed wel doen ja.

Speaker 2 19:47

Ja ik probeer het dan een beetje vanuit mezelf te beredeneren he. Ik zou het ook hartstikke leuk vinden om lekker in die uiterwaarden te struinen als het mooi weer is. Heerlijk. Prima. En, ik ben dan nog wel zo dat ik denk van, ik blijf netjes op de paden en hè, ik hou me aan de regeltjes die er gelden. Maar ja, sommige mensen of ze kennen de regels niet, of ze hebben zoiets van nou ik doe alsof ik ze niet ken. Maar het trekt wel aan zulke gebieden. Er is ruimte. Er is groen. Er is rust dus ja dat.

Speaker 1 20:43

Heb jij ook het idee dat mensen willen bijdragen? Ik weet dat hier toevallig een groep is die bijvoorbeeld wilgen knot. Krijgen jullie dat ook vanuit Rijkswaterstaat of is dat dan meer weer een Staatsbosbeheer, of andere eigenaren ding.

Speaker 2 21:00

Oh, die ken ik niet. Ik ken wel voorbeelden van bijvoorbeeld uiterwaarden, waar ook veel gebruik van gemaakt waar veel zwerfvuil ligt dat er dan vrijwilligersgroepen zijn die gaan prikken. Van die prikacties doen bijvoorbeeld dus dat soort voorbeelden ken ik wel en dat zijn dan ook waarschijnlijk die mensen die aan de dijk wonen en dat echt als hun gebied beschouwen, dus misschien niet eens de mensen die het vuil achterlaten. Dus die betrokkenheid die is er bij op sommige plekken zeker, ik weet niet of dat overal is, maar ja met name op dat zwerfvuil hoor ik het wel regelmatig.

Speaker 1 21:39

Even kijken. Ja misschien dan inderdaad nog even terug over besluitvorming. Ik heb het idee dat dan inderdaad redelijk vast staat, ook door die vegetatie leggen. Maar jullie hebben natuurlijk ook nog wel veel samenwerking. Hoe vind je dat die samenwerking gaat? Is dat heel positief of lopen jullie daar ook tegen dingen aan?

Speaker 2 22:11

Ja er zijn natuurlijk heel veel partijen in de uiterwaarden, dus het gaat met de één beter dan met de ander. Je merkt wel het uiterwaarden beheer zoals we het nu doen. Dat bestaat eigenlijk pas een jaar of 6/7 zoiets. Dat is wel gegroeid, hè. Je merkt dat dat beter gaat. Dat dat van beide kanten zowel vanuit onze kant. Wij hebben geleerd, maar ook vanuit andere partijen die. Zoals bijvoorbeeld een Staatsbosbeheer of een Natuurmonumenten. Die hadden eerst echt veel meer zoiets van: Oh, daar komt Rijkswaterstaat. Die komt alles omkappen. Nou, Dat is helemaal niet zo. Wij willen helemaal niet dat alles om, dat er helemaal niks mag staan, dus dat er veel minder angst is naar elkaar toe van oh, we komen alles ja kapot maken of zo. Dat is helemaal niet het doel.

Speaker 2 23:09

Maar dat is ja, dat is gewoon iets wat langzaamaan beter wordt en wat verandert en denk ik, denk ik de goede kant op gaat. Maar ja, er is altijd nog steeds ruimte voor verbetering en er blijven altijd partijen waarmee het minder goed gaat. Die boer die echt zoiets heeft van. Ik heb hier een geul in mijn achtertuin gekregen. Die wou ik al niet. No way dat ik jullie op me land laat om dat nu ook nog eens te laten onderhouden of zo, hè, dat dat, dat hou je altijd dus. Omdat het zoveel partijen zijn, is dat ook niet over één kam scheren.

Speaker 1 23:45

Ja, want ik, ik hoorde inderdaad dan ook een verhaal dat ook vanuit Staatsbosbeheer dat heel erg verschilt van welke beheerder er nou is, want de een wil alles gemaaid en de ander die wil zoveel mogelijk bos laten staan als kan, maar ook dat bewoners daar heel anders op reageren. Want de een zegt ja, de uiterwaarden hoort toch een open gebied te zijn en de ander. Zie je daar ook dat er inderdaad over de jaren misschien dat er meer acceptatie is ook voor alle begroeiing in de uiterwaarden. Of juist andersom of.

Speaker 2 24:23

Oef ja vind ik het lastig om daar iets heel algemeen over te zeggen, maar ook dat is heel erg verschillend van locatie tot locatie. De meeste mensen die zouden heel erg teleurgesteld zijn als er een boom voor hun deur of bij hen in de buurt gekapt gaat worden. Maar ik ken voorbeelden. Dat is dan toevallig langs de IJssel, waar bewoners juist aan het protesteren zijn tegen een bos wat daar komt, want dan precies wat jij zegt, dan is hun mooie open landschap. Hun uitzicht verdwijnt daarmee. Dus dat is heel verschillend. Hoe daarop gereageerd wordt.

Speaker 1 24:59

Ja interessant want inderdaad. Ik had ook nog een vraag van. Denk je dat een soort meer bottom up approach zou kunnen? Dus meer vanuit de gemeenschap beheer is dat überhaupt gewenst? Denk je dat het zou kunnen? Hoe kijk je daarnaar?

Ook misschien dan inderdaad met die vegetatie legger in je achterhoofd dat misschien dan ook losgelaten zou moeten worden. Kan dat überhaupt? Hoe zie je dat voor je?

Speaker 2 25:35

Ja, dat is een goede vraag. Het kan dus zeker dat meer bottom up. We doen dat ook wel op delen waar we veel samenwerken met lokale partijen, pachters boeren die natuurvriendelijk beheer doen en dat soort zaken maar altijd wel vanuit de vegetatielegger. Dus ik denk niet dat het één het andere hoeft uit te sluiten dat je dat ook prima kunt doen, zeg maar meer bottom up met de vegetatie legger in je achterzak.

Speaker 2 26:09

Dus het kan zeker wel. Ja, net zoals met zijn eigenlijk al mijn vorige antwoorden ook dat is weer niet overal gelijk. Dat is en blijft toch wel een rode draad. Het is gewoon een groot gebied met veel verschillende partijen.

Speaker 1 26:19

Nou ja, maar dan stel inderdaad in Wageningen waar dan wel een Staatsbosbeheer eigenaar is. Zie je daar dan ook mogelijkheden, want dan zijn het dus niet inderdaad meer particuliere eigenaren in zo'n gebied.

Speaker 2 26:42

Hoe bedoel je dat?

Speaker 1 26:44

Nou zie je vanuit oké. De eigenaar blijft dan Staatsbosbeheer en je zegt dan wel, oké met vegetatie legger op zak, maar zie je daar dan ook vanuit daar meer. Ja toch meer gemeenschap gestuurde beheer of inderdaad dat wilgen knotten denk je dat dat mogelijk is of. Want ik kan me voorstellen dat ja als er particuliere eigenaren is dat dat misschien ook anders gaat dan met bewoners van Wageningen bijvoorbeeld.

Speaker 2 27:13

Ja, dan heb je altijd eerst een vraagstuk. Eerst denk ik van hoe organiseert zich dat, hè? Want die bewoners van Wageningen, dat is ook hé bewoner A kan iets heel anders willen dan bewoner B en bewoner C hè? Dat zal wel eerst, dan moet je daar eerst een gedragen idee hebben of beeld van hebben van hoe dan? Of wat willen die dan eigenlijk? Maar kijk een Staatsbosbeheer, die mag het regelen zoals ze willen als zij op hun grond zeggen. Van wij gaan het allemaal met vrijwilligers doen en dat zijn mensen uit de buurt. Ja prima. Daar gaan wij niet over sterker nog, doe vooral. Wij gaan niet over hoe ze het moeten doen, alleen over het eindbeeld, zeg maar.

Speaker 1 27:58

Ja duidelijk ja. Ik vind dat interessant, want daar doe ik dus ook deels mijn onderzoek naar van is dat überhaupt mogelijk, maar willen mensen dat ook? Heeft dat überhaupt zin? Want ook vanuit inderdaad een staat, want weet je, er wordt zo vaak geroepen om het moet meer bottom-up en het moet meer bodem water sturend. Maar is dat altijd maar mogelijk en willen we dat dus die vraag wil ik heel erg stellen, ja.

Speaker 2 28:27

Ja en heel interessante vraag. Ben heel benieuwd of daar een antwoord op komt of daar een antwoord op is of daar één antwoord op is, want ik denk dat

ja ook niet overal zal werken.

Speaker 2 28:47

Want wat doe jij, wat onderzoek jij nou precies, want dat ik ben even nieuwsgierig.

Speaker 1 28:48

Nou, Ik ga dus kijken, Er is dus vanuit hier, vanuit Wageningen hebben ze op gegeven moment een concept bedacht. Dat heet Convivial Conservation, dus het idee is dat we minder mensen gaan buitensluiten hek er omheen. Nou, dat gebeurt al meestal niet in de uiterwaarden heb ik het idee, maar meer weer met mensen natuurbescherming gaan doen, want in principe dragen we allemaal soort van die zorg voor onze omgeving. Maar ja, heel veel mensen voelen zich niet meer verbonden met het gebied of voelen niet die verantwoordelijkheid om nou die zorgen ook te dragen.

Dus is dat een mogelijkheid een manier om überhaupt hier toe te passen of is dat helemaal niet gewenst of nou ja, inderdaad we het net over hadden, kan dat überhaupt, heeft dat zin dus inderdaad. Ja toch die verbondenheid terug te brengen en misschien ook in het grotere plaatje van er is gewoon biodiversiteitsverlies wereldwijd. En er is nog steeds geen oplossing voor, want natuurbescherming zoals we dat nu doen, doet blijkbaar nog steeds niet genoeg. Ja dus ik vind het wel heel erg interessant om dan te kijken. Van ja, kan je dan zo'n concept toepassen, maar minder in de zin van oh, we gaan nu weer vanuit de academische wereld dit toepassen en dan moet het maar goed zijn. Maar meer van heeft het überhaupt zin?

Speaker 2 29:58

Ja dus je hebt ook echt met ook gesproken met bewoners. Jij zei het net al volgens mij, hè? Dat je met in ieder geval één iemand hebt gesproken.

Speaker 1 30:20

Ja met Raoul beunen. Hij is van mooi Wageningen, dus dat is zo een vrijwilligersorganisatie.

Speaker 1 30:27

Ja dus ja op die manier, maar goed, het is een thesis, hè, dus ik.

Speaker 2 30:33

Nee, dat snap ik, maar het is wel een interessante.

Speaker 1 30:39

Ja echt wel leuk om over na te denken en ook mensen inderdaad daarover te spreken van hoe dat nou allemaal gaat, want ik het is inderdaad dat ik me er ook in ging verdiepen. Toen dacht ik ook, oh ja, er speelt eigenlijk zoveel in zo een natuurgebied en zoveel stakeholders en meningen inderdaad, wat jij ook zegt, ja, de ene bewoner vindt dat en de ander vindt dat dus ja werkt dat.

Speaker 2 30:57

Ja, daar ben ik heel benieuwd naar inderdaad, want dat zou mijn grote vraag zijn van, hoe krijg je nou al die bewoners op een lijn, want ja, precies wat ik zeg, Ik vind een boom in mijn achtertuin hartstikke mooi, maar die buurman die denkt misschien wel, ja, daar gaat mijn zonlicht. En iemand daarnaast die denkt, ja, ik vind een boom eigenlijk niet zo mooi, maar ik vind een bosje gewoon een struik vind ik wel leuk eigenlijk. Ja, hoe krijg je dat dan krijg je dat op één lijn daar zou ik wel heel benieuwd naar zijn.

Speaker 1 31:31

Het idee is dus om meer een soort van democratisch daarover na te denken. Maar goed, dat red ik allemaal niet in een thesis, maar wel om daarover na te denken van is dat. Willen mensen dat überhaupt is dat überhaupt, want inderdaad, wat jij ook zegt, zo'n vegetatie legger is ook voor waterveiligheid voor de rest van het land. Het gaat niet alleen over hier, dus dan kun je een leuk hier de hele uiterwaarden vol zetten met bos, maar dat is ook niet hoe het werkt, nee.

Speaker 2 31:50

Nee, en dat ja, sommige dingen moet je misschien ook niet, moet je ook niet plaatselijk willen regelen, hè? Dat is niet te overzien inderdaad.

Speaker 2 32:10

Dus ben wel benieuwd, interessant. Wel moeilijk denk ik, maar interessant.

Speaker 1 32:18

Ja heel moeilijk, maar ik moet het inderdaad ook nog wel echt een beetje inkaderen van wat ga ik er nou precies uithalen van? Oh ja, hier kan ik wat mee doen en hier kan ik dan op reflecteren van is dit nuttig of niet. Maar ja, eerst deze gesprekken voeren is echt al super behulpzaam, want om een beetje een idee te krijgen van wat er nou allemaal gebeurt.

Speaker 2 32:32

Nee, Dat is zeker, want je hebt met Staatsbosbeheer heb je ook gesproken of.

Speaker 1 32:47

Morgen spreek ik haar, ja, met Staatsbosbeheer en afgelopen vrijdag dus inderdaad met mooie Wageningen die organisatie.

Speaker 2 33:00

Ik zit nog even te denken wie nog meer dan misschien interessant zijn om daarbij te betrekken. Ja schiet me zo even niet.

Speaker 1 33:10

Nou laat vooral weten, ja.

Speaker 2 33:11

Ja nee snap ik.

Speaker 2 33:14

Nee, het schiet me zo even niet te binnen. Ik denk dat je de belangrijke of dat je al een paar goeie te pakken hebt.

Speaker 1 33:20

Ja en ik weet niet of je sowieso nog specifieke informatie voor Wageningen hebt inderdaad, want we hebben het nu ook best wel over de brede zin gehad. Ik weet niet.

Speaker 2 33:28

Ja, nee persoonlijk ken ik deze uiterwaard niet heel erg goed, dus ik heb hier ook weinig mee te maken gehad tot nu toe. Ik kan wel eens even rondvragen of ik collega's heb die hier plaatselijk wat meer weten, want ja, daar ben ik niet helemaal in thuis.

Speaker 1 33:44

Nou ja, anders is het ook goed, maar als je wel nog wat weet dan. Dan hoor ik het graag inderdaad, ja.

Speaker 2 34:09

Misschien dat er een collega is die zegt van, oh ja, maar dat weet ik, daar loop ik veel en doe ik dit en dat. En wat misschien interessant zou zijn, hè? Zoals ik net al zei, hebben wij vanuit Rijkswaterstaat is het. We hebben een aantal aannemers, hè, die doen het onderhoud die voeren daadwerkelijk uit het beheer.

Speaker 2 34:28

Als je misschien met iemand van het onderhoudsteam zou kunnen praten en dat zou zowel aan de Rijkswaterstaat kant zijn als een aannemer kant, dus ik zal eens vragen of daar iemand. Misschien iemand zegt van daar kan ik wat meer over vertellen en daar wil ik ook wel wat meer over vertellen. Ja.

Speaker 1 34:47

Ja dat is ook nog wel een interessant perspectief inderdaad.

Want goed, zij voeren het uiteindelijk inderdaad uit. Dus hoe kijken zij daar dan naar wat er allemaal wordt besloten?

Speaker 2 35:06

Ja ook dat, maar we voeren dat uit. We hebben niet een traditionele opdrachtgever -opdrachtnemer relatie in de uiterwaarden onderhoud. We doen dat dus niet van:

Wij zeggen en zij draaien, zeg maar. We doen dat in een meer samengesteld team dus daar zit ook zowel mensen van Rijkswaterstaat als mensen van de opdracht partners. We noemen ze ook geen opdrachtnemers, maar opdracht partners zitten daarin, dus dat wordt veel meer gezamenlijk bepaald wat er nou eigenlijk moet gebeuren, dus ik denk dat het zeker wel interessant voor jou kunnen zijn om ook eens aan die kant iemand te spreken, dus ik. Ik ga even voor je kijken of ik iemand kan vinden die daar en dan misschien specifiek wat over deze locatie weet. Want over algemeenheid zou ik wel wat mensen weten waar ik zou even kijken wie dan misschien specifiek over deze uiterwaard, wat meer kan vertellen.

Speaker 1 36:11

Nou ja, ik zie nog één vraag staan die ik nog wel kan stellen. Er staat nog: Wat zou voor jou de optimale samenwerking zijn tussen stakeholders en belanghebbenden? Is er iets waarvan je nu zegt, oh, dit gaat echt supergoed en dat vind ik eigenlijk heel fijn en misschien ook wel iets van. Oh, dit kan eigenlijk beter.

Speaker 2 36:38

Ja de optimale samenwerking, ja. Dat is een goeie.

Speaker 1 36:45

Nou ja, ik vind het dus wel leuk dat je zegt dat je echt zegt van ja, die aannemers zien we ook echt als partners, omdat dat is ook wel een soort van meer die democratische lens misschien.

Speaker 2 36:50

Ja, dat is al iets meer een samenwerkingsverband dan echt een traditionele opdrachtgever - opdrachtnemer hè? Dus een meer van ik bepaal en jij moet het maar uitvoeren constructie dus dat is al meer in de samenwerking. Wat we daar ook veel meer doen is we proberen ook wel echt op een natuurlijke manier te doen, hè? Dus daar zit ook veel meer de ecologen en dat soort partijen zitten daar ook veel meer aan tafel. Maar echt anderen, de andere stakeholders, ja, we betrekken. Dus we hebben dus overeenkomsten met onder andere Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, diverse gemeentes. Dus die worden ook op die manier al wel betrokken. Ja, ook voor deze vraag. Het is heel erg locatie, afhankelijk van wat, wat speelt er? Waar heb je ergens een? Ik weet niet hoe je het noemde de organisatie.

Speaker 1 37:32

Mooi Wageningen ja.

Speaker 2 37:49

Mooi Wageningen waar je mee samen kunt werken. We hebben sommige uiterwaarden. Dan is dat heel erg georganiseerd en andere is dat toch een stuk minder. Ja dat helpt, want gewoon de bewoner hè? Die bestaat niet, Dat is een term, maar die bestaat niet. Dus dat maakt het wel lastig. Maar als je. Ja dingen die wat meer georganiseerd zijn, dus vrijwilligersgroepen. Of weet ik het wat? Dan kun je daar wel en het lukt om daarmee de samenwerking aan te gaan. Dat werkt over het algemeen heel goed.

Speaker 2 38:27

Ja ook veel agrariërs die je natuurlijk vaak lang in het gebied zitten, of. Vaak ook ja, in sommige gevallen ook bereid zijn om dat op een natuurlijke manier te boeren. Ja, dat dat zijn allemaal wel dingen die we al doen en die ja op grotere en kleinere schaal en in uiterwaarden al toegepast worden. Maar in deze specifieke uiterwaard weet ik niet hoe dat precies, omdat die grotendeels van Staatsbosbeheer is dus. Dan is het toch ook vooral aan Staatsbosbeheer hoe ze dat geregeld hebben.

Speaker 1 39:08

Ja ja nou, ik ga het morgen vragen.

Speaker 2 39:10

Ja ja durf het niet te zeggen, hoe zei het hier doen.

Speaker 1 39:18

Ja. Ik denk dat ik dan wel verder kan eigenlijk. Bedankt voor de hulp, ja.

Speaker 2 39:24

Nou ja mooi geen dank.

Dan zou ik zeggen, succes met de gesprekken met Staatsbosbeheer. Ja hoeveel tijd heb je nog?

Speaker 1 39:38

Nou, ik ben ook net begonnen hoor, dus ik heb ook echt nog wel even ja. Ik hoop voor de zomer, maar you never know met je scriptie.

Speaker 2 39:46

Ja voordat je het weet, loopt dat uit.

Speaker 1 40:24

Ja ja oke nou fijne dag erg bedankt.

Speaker 2 40:27

Ja. Geen probleem. Als ik nog een naam krijg, dan zal ik jou nog even een mailtje sturen en anders heel veel succes of sowieso heel veel succes. En ja, ben benieuwd wat je allemaal gaat ontdekken.

Speaker 1 40:29

En laat maar horen inderdaad, als je nog tips hebt.

Speaker 2 40:45

Ja een fijne dag doe.

Speaker 1 40:46

Doeg.

Appendix H.

Conclusions multi-species ethnography - interdependencies, perceptions and positions

Staatsbosbeheer interview

Nature targets in the area can stimulate certain actions (ex. the new wet area)
For the public forester the goal is to keep the area accessible for locals to experience. For nature there are other set objectives
Micro topographies (created by the cows on the south) are needed for breeding birds to find refuge
Now too much new growth, blackberries need to be taken away occasionally
River deposits affect the maintenance of the floodplains
The dynamics between the many organisations and goals make the area special
The dynamics of the seasons and dry and wet years make the area special
For many people the area feels like their backyard
Some people really want to contribute to the area
People are eyes and ears. Alerts about trash, or the animals are appreciated
For engagement with the area, it would be good if citizens could participate in maintenance activities. Ex. cleaning up trash, supervision water safety. Other maintenance is complicated > time for supervision, machines needed.
Staatsbosbeheer is very grateful for all the inventories made by organisations
Education organisations like WUR are also in the area a lot
It is important to allow for interviews, projects, excursions and education in the area and with Staatsbosbeheer
Sometimes it is difficult to reach people about changes in the area
Staatsbosbeheer always tries to explain and repeat the message
Tips from visitors are sometimes a good way to reflect on a practice that has been done the same way for years
Long-term plans are bottom-up and top-down processes. To both sides Staatsbosbeheer sometimes says no
When people don't understand the closing of paths, or the wet paths, it is fun to explain the wonders of nature
People seeing the Wageningse Bovenpolder as their backyard also gives a level of engagement
Placing honorary benches also relates to engagement with the area
Public forester would like people to be grateful to have such nature close
Public forester likes coming to the area because it is so diverse. Every season and year is different
The dynamics in the area are so fun to experience
Small height differences from grazing for example are very important
Beavers take down some trees but also sometimes work against plans, then meetings are needed
The plan is to bring grazers back also on the north side
Connection with nature starts with kids and giving them a level of appreciation for nature
Materials left after maintenance are used and sold in various ways.
A lot of green knowledge and perspectives in Wageningen

Mooi Wageningen interview

The new wet area and weir were proposed as an opportunity by Mooi Wageningen
An organisation like Mooi Wageningen makes it possible to propose opportunities
With a bigger board it is possible to be more proactive
Maintenance is important for the quality of the area
The dynamics of the area give an impulse to nature and species
The biodiversity in this area does not necessarily clash with water safety. Ex. hawthorns die as a consequence of the new wet area
Interest in nature has increased tremendously
There is a lot of interest in what species can be found
People really liked the wet year. It created a lot of biodiversity
Different opinions. It used to be beautiful and open. Other people like the diversity the area has now.
People used to pollard the trees as a neighbourhood excursion
People can contribute by enjoying the area, and making inventories
A lot of people join activities such as removing trees. That creates engagement with an area
There is more attendance for working days in nature than for excursions
People have a good understanding of the quality and value of the area
Staatsbosbeheer is really open to input
Having beavers in the area can save some effort in maintenance
Forest for attenuation of waves against the dike
Forest in the floodplains in the Netherlands is rare and therefore ecologically interesting
Special about the floodplains is the diversity and the effect of the seasons

Rijkswaterstaat interview

The flexibility of the vegetation directive is that it is a maximum
Green is emotion. Although there are conflicts about its use, the type of green is less important to people.
The management of the river branches happens in teams of partners, not traditional client-contractor relations.

Engagement with the floodplains is definitely present, especially cleaning up trash
A more bottom-up approach is possible with the vegetation directive in mind
Everything is allowed and possible if it's up to Rijkswaterstaat as long as the final picture is in line with the vegetation directive. So it's up to Staatsbosbeheer.

Visitors of the floodplains (total 10) about rules and connection to nature

Maintenance should happen for accessibility walking routes (2)

People want to picknick and barbecue (2) Central barbecue place could be useful (1)

Wild camping and picking is wanted

It is important to have and keep to the rules (and paths) (6)

Would like a shelter to watch the beavers

Nature in the Netherlands is like a museum

Information boards with information about which bird and plant species are in the area would be a good low-threshold way to make people enthusiastic

Would like to walk around freely with the dog like they used to

Education would be nice, such as an excursion with the forester

Less reed would be nice for the view

Disconnection with nature is everywhere, there is trash everywhere

The Wageningse Bovenpolder is already a place to feel connected with nature

It's important to keep dogs on the lead, but otherwise we are not so opinionated on the rules

Connection to the city should be made. Do they even know how beautiful it is in the floodplains?

Bring more schoolkids to the area, and scouting. Good that there are already bird and plant groups.

Would like to see the history of the brick factory.

Important to combat disturbance

It's important to find balance. The swimming lake is not coming even though people die yearly. For who are we doing it then?

It's a shame that activity also gets restricted outside of breeding season. Such as a channel for rowers.

Keeping dogs on a lead should be enforced more

Walking method route 1

A lot of exposure to wind and weather on the summer and winter dikes

Walking next to the open fields on the north side is not so interesting

Next to water there is always something to see

Many seasonal differences

Accessibility is limited in the floodplains

In many parts you have to pay attention on where to put your feet

The brick factory functions as a landmark

Cows make the area seem complete

There is a lot of diversity in height, structures, surfaces, and colours

The hustle of the road stands in contrast with the quiet in the floodplains

Human and natural sounds intertwine in the floodplains

Human maintenance is visible

Walking method route 2

It's nice to walk from enclosure to openness, to enclosure, to openness.

The different human and non-human activities and traces in the area make it interesting

The open floodplains on the North look a lot more interesting from a higher standing point like the dike.

Nature education is given by 'Struin'

Comfortable to have enclosed vegetation on one side of the road

It's nice to see over the river

The trees providing shadow make the floodplains comfortable to walk through

Favourite places

By far the most favourite place was the bridge

People mentioned peace and birds also many times

Human structures were often a point of reference and favourite places

Natural structures were often not a favourite place, it was more often about areas than specific elements in nature

Besides the bridge, many others had their favourite spots along the river.

Favourite places often included memories with other people

Rules

Still a range of possibilities that are within the range of not harming the core values of the floodplains

Rules could be less strict outside of breeding season

But difficult to understand and assess what rules are truly needed and what harms whose floodplains

However, people mention that rules are wanted and needed

People's suggestions of what they'd like to do if there were no rules often included activities that improved their experience of the floodplains

Human usage

There are a lot of spaces in the area that people can reach
The presence of blackberry bushes restricts people's access
While not allowed, many unofficial paths are very defined
Rules restrict people, but many do not keep to these rules
It's many different people that do not obey the rules; teens playing in the field, but also nature-lovers

Beaver

Lifestyle opposite from humans: nocturnal, uses primarily water to move
The presence of willow trees in and around water bodies is essential
Seems to be unbothered having its burrow so close to human paths
Unclear if there is more than one family in these floodplains
Beavers cope with the water level fluctuations in the floodplains

White willow

Home and source of food for many other beings
Many cultural uses
Longer life span than most beings in the floodplains > ecological timelines
Floodplains, close to water, is its perfect habitat

Corn crane

Very sensitive to disturbance (within 100m)
Rarely seen in the floodplains
Needs herb-rich high grasslands
Overwinters in Africa
Topic of discussion due to its protected status in the floodplains

Winter Damselfly

Needs shallow banks with vegetation for reproduction
They are predators, eating larvae and other insects
Only in the floodplains in spring

The water

The canalisation and control of the river shows decades of not appreciating relationality and interdependency
The ecosystem and maintenance still depend on what (sediments) the water brings
Used as a natural resource, essential infrastructure for humans
Types of water (river, channels, ditches) all have their own ecological values for different animals. Diversity is important!

Borders

Borders are very different for different beings
Both physical and non-physical borders
The water, trees, and people have stricter borders. Water and trees also enforced. People less.
Source of discussion

Infrastructure

Infrastructures used by the 5 beings are very different.
Few places of interaction between human and non-human infrastructure

Appendix I.

Transcript participation session

Moderator

Nou misschien eerst, kan iedereen zich even voorstellen? En waarom je geïnteresseerd bent in deze avond of ja je achtergrond misschien, waarom je interesse hebt?

Speaker 1

Zal ik beginnen? Ik ben [...], ik ben biologie master student hier aan de wur. Ik volg een specialisatie in ecologie en nou ja de uiterwaarden is natuurlijk wel een groot deel van de Wageningse identiteit. Ik kom er ook regelmatig, en ik geniet er ook regelmatig van, dus vandaar dat ik dacht dat ik hier wel aan mee zou willen doen.

Speaker 2

Ik ben [...] en ben net afgestudeerd aan de universiteit. Ik heb een master in bos- en natuurbeheer gedaan. Ik volg eigenlijk een beetje dezelfde ideeën als [speaker 1]. Ik ben ook vaak in de uiterwaarden te vinden. Het is toch de plek waar veel Wageningers naar toe trekken met het mooie weer. Dus toen ik hoorde dat Shanna deze avond voorbereide toen was ik wel geïnteresseerd in wat we kunnen doen, dus vandaar.

Speaker 3

Nou, ik ben dus [...]. Ik ben landschapsonwerper bij een landschapsonwerpbureau in Arnhem, [...]. Wij houden ons ook wel regelmatig met dit soort vraagstukken bezig. Waarschijnlijk niet op dit detailniveau, iets globaler, dus maar ik heb ook in Wageningen gestudeerd, bachelor en master. Ik ben ook nog steeds woonachtig in Wageningen, dus ook zo ervaring met hoe de uiterwaarden is en ik ben ook wel benieuwd hoe het misschien in de toekomst kan zijn.

Speaker 4

Ik ben [...]. Ik heb de studie en werk allang achter mij. Dus ik ben tegenwoordig, ik weet niet of jullie het kennen KNNV? Helaas, nou toch weer een kans. Het is een vereniging voor natuur hier in Wageningen. Het is een landelijke vereniging, maar wij hebben uiteraard hier in Wageningen een afdeling. Shanna had ontdekt dat wij dus in 2011 de Benedenwaard, geïnventariseerd hebben, afdelingsbreed. En de Bovenste polder tot aan de haven hebben we in 2018 dus helemaal geïnventariseerd, afdelingsbreed, dus van alles; mossen, planten, vogels en noem maar op.

Speaker 5

Die hebben jullie helemaal geïnventariseerd?

Speaker 4

Ja, en nou ben ik benieuwd wat er nu uitkomt.

Speaker 5

Ik ben [...], en ik kijk elke dag uit over de uiterwaarden, het natura 2000 gebied zeg maar. Ik heb hier in Wageningen ecologisch onderzoek gedaan aan één van [...], een paar decades lang. Daarna ik het klimaatonderzoek bij het KNMI. Uiteindelijk heb ik die twee functies samengevoegd in mijn eigen tuinontwerp bureau. Met specialisatie klimaatadaptieve tuinen. Ik ben van nature al geïnteresseerd in natuur en ook in de uiterwaarden. Dus ik ben wel geïnteresseerd in de ontwikkeling daarvan. Er heeft het een en ander al plaatsgevonden afgelopen tijd met beheer enzo. Beheersmaatregelen en niet allemaal te goede, maar ik ben benieuwd hoe dat gaat. Ik weet niet of je er überhaupt invloed op hebt, maar vandaar mijn interesse.

Moderator

Nou ik ben Shanna. Ik studeer dus aan de Wageningen Universiteit en ik doe twee studies. Ik doe landschapsarchitectuur, en communicatie, wetenschapscommunicatie. Nou, en ik ben dus begonnen met mijn thesis over de uiterwaarden, of nou ja begonnen, ondertussen ben ik al vrij ver. En dat gaat dus over samenleven met de natuur en daarvoor had ik de uiterwaarden gekozen als een soort testgebied. Ik heb interview gehad met Staatsbosbeheer, de eigenaar van een groot deel van het gebied. Nou ja, en dat is ook wel leuk, want ze waren erg geïnteresseerd in wat ik ook doe en ook naar deze sessie. Helaas kon ze er zelf niet bij zijn met deze sessie, maar ik stuur wel mijn resultaten door, dus op zich hebben we hier een beetje invloed. Dat is wel leuk. Naja en met Rijkswaterstaat heb ik ook een gesprek gehad, en met Raoul van Mooi Wageningen. Dus ja, zo ben ik al een poosje bezig. Naja en vooral dus om uiteindelijk te kijken hoe we als gemeenschap eigenlijk voor de natuur zorgen in plaats van dat er een hekje omheen gaat. Nou is dat in de uiterwaarden niet helemaal zo maar er zijn wel een hele hoop regeltjes. Dus hoe kunnen we dat samen doen in plaats van een organisatie bijvoorbeeld, en moeten we dat wel

willen. Dat is ook een vraag. Ja, dus dat eigenlijk. En dus ook met het idee, ik kan het allemaal wel bedenken, maar uiteindelijk ben ik niet degene die hier nog woont over een aantal jaar, dus dan moet ik het toch aan de gemeenschap vragen waar die voor open staan. Vandaar dat ik ook heel graag jullie stem wil laten horen. Maar, jullie krijgen vanavond ook allemaal een stem van nog een wezen om ook het idee van samenleven in onze gedachtegang vanavond mee te nemen. Dus, kies er eentje uit. Het zijn vijf verschillende.

Speaker 1

Is het idee dat we het om doen?

Moderator

Ja

Speaker 5

Een soort 'wie ben ik'

Speaker 3

Hoe heet dat nou, parlement van de dieren. Hoe heet nou die jongen die dat gedaan heeft?

Moderator

Ja dat is een goede vraag. Ik weet het alleen in het Engels want ze hebben het op dat een gegeven moment aan de WUR ook opgepakt. Council of care noemen ze het.

Speaker 3

Hij was in de graduation awards van NVTL een paar jaar geleden. Een jaar geleden, anderhalf ofzo.

Speaker 2

Ik kan de waterjuffer wel pakken anders.

Moderator

Nou misschien even een introductievraag. Is er iets dat je zou kunnen bedenken wat dit wezen of niet-mens nu tegen ons zou willen zeggen in deze groep. Als we gaan nadenken over de uiterwaarden, is er iets wat in je omhoog komt waar je wel echt aan wilt denken als je dit wezen of het water meeneemt? Of is dat een te moeilijke vraag?

8:09 Speaker 1

Nou voor de bever zou ik wel denken dat hij baat heeft bij genoeg beschutting, genoeg begroeiing, genoeg houtachtige materialen, maar ook genoeg van die tussenwatertjes, dus niet alleen de grote Rijn, maar ook tussen de stad en de uiterwaarden in. En genoeg voedsel. Ik weet niet precies wat een bever eet eigenlijk maar, ja dat.

8:40 Speaker 2

Ja ik denk inderdaad voor een waterjuffer denk ik inderdaad, net als de bever, dat het niet alleen om de Rijn gaat, maar inderdaad ook om de kleine tussenwatertjes. De waterkwaliteit zal ook wel een grote rol spelen. En de complexiteit van het ecosysteem zelf, dus de soortengemeenschap. Dat dat niet te eenzijdig wordt, maar dat er diversiteit inzit schat ik.

9:22 Speaker 3

Nou water, ik denk dat veel dingen water zelf niet zo erg interesseren, maar ik denk dat water wel heel veel invloed heeft op heel veel andere aspecten. Als ik dan toch iets zou moeten noemen dan denk ik verontreiniging. Dat zou ik wel een onderwerp vinden dat ik aan water koppel. En verder ja, of er nou veel water, of weinig water in de Rijn staat. Water is toch altijd in een eindeloze cyclus van verdamping en dan weer neerslaan, dus verontreiniging. Daar houdt ik het bij.

10:01 Speaker 5

Ik vind het wel mooi. Het is de ruggengraat van de uiterwaarden, als je het zo symbolisch bekijkt.

Speaker 3

Jazeker, en alles is eraan verbonden. Als ik hem draai zo.

Moderator

Zo had ik m nog niet bekeken maar leuk!

Speaker 3

Bij deze een kaft voor je thesis.

10:30 Speaker 4

Nou ik ben helemaal op mijn plek in de uiterwaarden. Het water is voor mij geen probleem. Tenzij het helemaal uitdroogt. Ik woon prima in de uiterwaarden.

11:04 Speaker 5

De kwartelkoning. Ja ik vind het heel fijn dat er aan mij gedacht wordt als kwartelkoning, als toch een beetje een uitstervend beestje. In Natura 2000 gebieden valt mijn naam regelmatig en dus ook hier. En er zijn al van allerlei dingen voor mij verzonnen in de uiterwaarden, maar ik ben een eigenwijs vogeltje, dus ik laat mij ook niet sturen, dus ik ga waar ik zelf wil zijn.

11:40 Moderator

Ja leuk en dan misschien om met de deur in huis te vallen wilde ik het hebben over samenleven, dus misschien. We hoeven niet weer het rijtje af te gaan, maar is er iets dat je denkt, dit is voor mij wat samenleven betekent. En misschien dus voor jou als persoon, maar ook voor wie jullie allemaal om jullie nek hebben hangen. Ja, wat betekent samenleven voor jou, en welke rol spelen wij daarin?

Speaker 1

Met betrekking op de..?

Moderator

Ook voor jezelf met de uiterwaarden. Samenleven met de natuur.

Speaker 5

Mag ik een glaasje water pakken?

Moderator

Ja sowieso, pak waar jullie zin in hebben.

Speaker 5

Kan ik voor iemand anders ook wat inschenken? Ja, spraakwater he. Als we het toch over water hebben.

13:12 Speaker 5

Ja samenleven met de uiterwaarden, daar gaat het om eigenlijk? Wat dat betekent. Ja ik denk dat het met name, voor mij, neerkomt op leven en laten leven. Gebruik maken van het fantastische gebied dat we hier in Wageningen eigenlijk hebben. En ook zorgvuldig mee omgaan zodat ook het waardevol kan zijn voor ons. Dus inderdaad als je er bent, niet te veel lawaai maken, gewoon je troep weer meenemen, geen vuur maken enzo. En als mensen eigenlijk niet te veel invloed uitoefenen op zo'n gebied. Meestal reguleren natuurgebieden zichzelf wel redelijk. De aarde heeft al miljoenen jaren voor zichzelf kunnen zorgen zonder dat wij op aarde waren, en dat vind ik ook heel goed. Sterk nog, sinds wij voet hebben gezet op deze aarde gaat het eigenlijk alleen maar slechter, dus ik zou denken, laat het zoveel mogelijk met rust. Waardoor we gewoon veel langer kunnen samenleven.

Moderator

Is er iemand die hier heel anders naar kijkt?

14:33 Speaker 4

Nou hoe de aarde eruit zou zien als wij er waren. Maar goed.

Speaker 3

Anders. Ja heel anders.

Speaker 5

Beter of slechter?

Speaker 4

Ligt natuurlijk aan hoe je ernaar kijkt, maar voor mezelf beter. Zonder de mens.

15:10 Speaker 1

Misschien zouden er wel heel andere soorten rondlopen. Hele andere biodiversiteit. Maar verder ben ik het er ook wel mee eens dat samenleven ook wel te maken heeft met een groot deel gewoon met rust laten. Volgens mij is Nederland best wel van het onderhoud, en dingen onder controle houden, en ja zo'n ecosysteem heeft toch wel het meest baat bij we laten het gewoon lopen, en als er echt iets nodig dan grijpen we in. En voor de rest moeten we er met respect mee omgaan en met rust laten.

Moderator

Oke, ik hoor nu heel erg, we moeten het met rust laten, maar gaat dat dan nog wel in samenwerking dat we er kunnen rondlopen en ervan kunnen genieten, of misschien dan ook niet meer? Want ik zie daar best wel een botsing met als we daar dus minder mogen komen. Hi welkom.

Speaker 6

Hi, sorry.

Moderator

Ja, nu ben ik mijn zin kwijt. Je mag trouwens je naam opschrijven en je kunt er daar een van kiezen om het perspectief van een ander wezen vandaag een beetje mee te nemen. Nou, hoe zien jullie dat dan? Heeft de mens dan nog wel een plek in de natuur of niet meer? En verliezen we dan ook niet onze relatie met de natuur?

17:05 Speaker 4

Ja, maar als de bevolking toeneemt, dan wordt het moeilijk. Dus als je nu kijkt naar natuurgebieden waar mensen honden los laten lopen, enzovoort. Dus, we moeten het toch goed reguleren dan. Hoe meer mensen er komen. Dus je zit aan regels vast. Waar wij weleens naar gekeken hebben is het wildplukken. Ja en dat wordt dan een beetje afgeraden, maar er wordt nog steeds cursussen gegeven van het wildplukken. Naja volgens mij kan dat dus niet. Naja je kunt zeggen, ik mag er maar tien plukken en de rest is voor een ander. Nou ja als iedereen er tien plukt dan staat er dus niks meer.

17:51 Moderator

Ik geloof dat je van Staatsbosbeheer tot 250 gram mag plukken ofzo.

17:56 Speaker 4

Nou ja, als iedereen dat doet. Ja. Daar zitten zij natuurlijk ook mee he.

Speaker 3

Maar gaat dit over bessen ofze, of bramen?

Speaker 4

Nee alles. Bramen plukken gaat nog wel

Moderator

In de uiterwaarden sowieso

Speaker 3

Ja daarom wilde ik het even verduidelijken, maar het gaat dus om meerdere soorten.

18:21 Speaker 6

En 250 gram per gebied, of per soort?

18:26 Speaker 3

Per tripje?

Moderator

Ja volgens mij was het per maand ofzo, per bepaald tijdsbestek. Ik weet het niet precies. Ik denk niet dat er zo uitgebreid over na is gedacht.

18:45 Speaker 3

Ik wil het niet complexer maken dan dat het is, maar.

Moderator

Maak het vooral complexer.

18:50 Speaker 3

Dit wordt jou vast ook wel eens gevraagd namelijk. Als er geen mensen zijn, heeft natuur dan nog wel dezelfde waarde, heeft natuur dan überhaupt waarde of is de waarde van natuur door de mens gecreëerd? Is het een cultureel iets?

19:07 Speaker 4

Wij creëren de waarde.

19:13 Speaker 5

Ja dat is natuurlijk een heel filosofische vraag. Überhaupt wat voor begrippen bestaan er als de mens er niet is. Maar het gaat ook niet zozeer over als de mens er niet is. De mens is er nou eenmaal. Dat is een gegeven. Dat we samenleven met de natuur betekent ook niet dat we niet meer in de natuur kunnen recreëren en kunnen rondlopen, want dan verliezen we helemaal contact met de natuur en komen we nog verder van de natuur, maar het gaat erom dat je daar je respectvol gedraagt zeg maar denk ik. Ja waardoor we goed kunnen samenleven zonder dat het ten koste van één van de twee gaat. Daar gaat het eigenlijk om.

19:58 Speaker 5

En kijk, in Nederland hebben we eigenlijk geen natuur als zodanig. In feite is Nederland opgebouwd uit allemaal parken. Dat impliceert ook direct dat er ingegrepen moet worden van buitenaf omdat de natuur niet meer een aaneengesloten gebied is. Het zijn alleen een paar corridors die nog natuurgebieden verbinden, maar dan nog. Daar is geen vrije uitwisseling dus

waar de beesten lopen. En de parken die groot zijn, daar zetten we dan een hekje omheen. Zodat we het nog beter kunnen controleren, zoals de Hoge Veluwe, en de Oostvaardersplassen. En dat betekent ook doordat je daar een hek omheen zet, moet je ook ingrijpen, want dan heb je geen natuurlijk ecosysteem meer met predatoren en toppredatoren die de boel in evenwicht houden. Normaliter hadden we dan gewoon een wolf op de Veluwe die de herten.. of in de Oostvaardersplassen, maar nu groeien die en moeten we ze elk jaar afschieten. En dat is omdat we overal parken hebben gemaakt in Nederland. Doordat we dat hebben gedaan moet je als mens ook maatregelen nemen om dat te beheren. Er is niet meer zoiets als echt natuur in Nederland.

21:25 Speaker 3
Met uitzondering van de oceanen.

Speaker 5
Oceanen? Nou..

Speaker 3
De waddenzee is een behoorlijk goed op zichzelf functionerend ecosysteem. Waar ook wel maatregelen worden genomen om het in stand te houden.

Speaker 5
Precies

21:38 Speaker 3
Maar die heeft wel zijn invloeden van buitenaf, en het is niet afgeschermd.

Speaker 5
Daar wordt ook alles gereguleerd. Visquota.

Speaker 3
Maar daar zit geen hekje omheen. Dus op land gaat dit inderdaad op maar in de oceaan vervaagt dit. Maar dan kan je je afvragen.

Moderator
Nou misschien, inderdaad dat vind ik wel grappig, want het gaat nu over wat is dan wel een soort van wilde natuur. Maar hoe zien jullie dat dan in de uiterwaarden. Wat gebeurt er nu dat in jullie idee wel samenleven is, waar mens en natuur samengaat op een goede manier. Zijn daar voorbeelden van hoe dat wel gebeurt in de uiterwaarden. Zien jullie voorbeelden, acties?

22:53 Speaker 5
Ja er zijn wel hele goede voorbeelden. Je kunt er natuurlijk fantastisch recreëren aan de strandjes op de strook van Rijkswaterstaat zeg maar. En er zijn door Staatsbosbeheer, allemaal paden, olifantenpaadjes door het gebied aangelegd waar wij als mens mogen vertoeven buiten het broedseizoen. Dus in die zin wordt er wel veel gecreëerd en kunnen we prima samen zijn met de uiterwaarden. Mits ze zich houden aan bepaalde regels in het gebied, hun zoi opruimen en niet buiten de paden, niet binnen het broedseizoen, niet met loslopende honden. Noem maar op. Er staat zo'n lijst met regels als je het gebied binnenkomt. En, wat ik zeg, als iedereen dat respecteert, dan gaat het goed en kunnen we prima samenleven.

23:50 Speaker 1
Nou ja idealiter wil je natuurlijk dat iedereen die regels respecteert, maar als ik dan zelf wel eens naar de uiterwaarden ga dan heb ik nog wel genoeg voorbeelden die ik zie van iemand is aan het barbecueën, iemand laat zijn hond loslopen, of toch nog wel zwerfafval dat ik dan tegenkom. Het is toch moeilijk dan misschien om mensen bewust te maken van dat het echt belangrijk is dat ze zich aan die regels houden. Er loopt natuurlijk ook niet constant iemand daar om te zorgen dat mensen dat ook niet doen.

24:27 Speaker 3
Nou, en het kan ook voor best veel mensen zijn dat ze geen. Dat ze zich er niet bewust van zijn wat het kwaad is dat ze doen. Want ik kan me heel goed voorstellen dat iemand die niet opgeleid met een ecologische achtergrond denkt oh ja, we doen even één keertje barbecueën, dat maakt niet uit. Dat dat de filosofie is die leeft bij mensen. Terwijl als ze nou wel bewust zouden zijn van wat voor impact dat dan bijvoorbeeld heeft of dat als iedereen dat dan op die manier doet, dat je dan een deel van de uiterwaarden over zoveel jaar niet meer hebt ofzo. Dan komt dat misschien wat dichterbij, dat mensen ook urgentie zien van oh we moeten daar op een bepaalde manier mee omgaan.

Moderator
Meer het bewustzijn?

25:23 Speaker 3
Ja, dat heeft denk ik ook meer te maken met de vraag die je aan het begin stelde, van wat is het voor jou überhaupt om samen te leven? Voor bepaalde

mensen gaat het toch wel om een bepaalde mate van tolerantie en bewustzijn. Want als jij een buurman hebt die elke dag iets doet wat jij razend irritant vindt en dan blijkt uiteindelijk dat hij dat elke dag doet omdat hij ziek is ofzo. Dat er een hele logische reden is en je weet dat dan wel. Dan kun je in een keer daar veel meer begrip voor opbrengen, van naja dat is dan eenmaal zo en dan geef ik op dat vlak een beetje in, en dan geeft hij op een ander vlak misschien een beetje in.

Moderator
Denk je dan ook. Ik denk dan ook aan de connectie, dus ook dat je daarvoor een connectie moet hebben met de mensen, maar misschien dan ook met de dieren, en de planten en de dingen om je heen, die heel veel mensen misschien niet op dezelfde manier hebben. Denk je dat dat ook een rol speelt?

26:27 Speaker 3
Ja absoluut, als jij weet dat elke keer als jij je hond loslaat dat er drie kwartelkonings sterven. Even een heel platgeslagen voorbeeld. Als het dan heel duidelijk dichtbij komt. Elke keer als ik dit doe, is dit de negatieve consequentie. Dan is het ook tastbaar voor mensen.

26:52 Speaker 1
Hoe ga je dan mensen bewust maken? Want ja, iemand die zijn hond loslaat. Die hond verdwijnt het veld in die komt 5 minuten later terug en je hebt geen idee wat er gebeurd is, maar die heeft misschien wel 5 nesten platgetrapt en je hebt geen idee. Het is toch wel lastig denk hoe je dat.

27:06 Speaker 4
Zou je iemand aanspreken?

27:10 Speaker 1
Nee, ik denk niet dat ik dat lef zou hebben dan, nee. Dat zou ik wel moeilijk vinden.

27:17 Speaker 3
Ja dat is wel een goede vraag. Ik denk ook niet dat ik zou doen inderdaad.

27:19 Speaker 4
Nee het is maar de vraag wat voor reactie je terugkrijgt he.

27:25 Speaker 3
Ja dat is waar, want je veroordeelt vaak wel een ander gedrag. Nou ja, je weet dat het niet de bedoeling is, maar iemand aanspreken van, oh je hebt hier een drempel.

27:34 Speaker 4
Nou ja, je kunt ook gewoon zeggen van, he het is toch geen losloophoeveel hier?

27:43 Speaker 5
Ja dan kun je mensen er ook bewust van maken, en inderdaad misschien met humor. Het hoeft niet direct met een wijzende vinger van veroordelen. Van, pas op jij mag hier niet met die hond. Dan begint de wrijving direct denk ik.

Moderator
Ja ik vind dit wel een leuke, want ik had die zelf nog niet opgeschreven, want ik had een aantal dingen. Ik kan een straks wel even rondgeven of voorlezen van hoe leven we dus al samen. Hoe zoeken we die connectie en die zorg voor het gebied. Nou ik vind dit dus wel een goed voorbeeld om elkaar er ook op te wijzen. Maar dat het dus inderdaad ook, wat je al eerder zei, dat het gewoon mogelijk is om daar te lopen en te recreëren.

28:27 Speaker 6
Ik denk dat het al helpt als je bij de ingang een bordje hebt die het visualiseert, want lezen doe je misschien minder snel, maar als je het visualiseert dan zie je het meteen en dan zou ik me ook meer bewust zijn van het gevolg. En dan heb je meteen een voorbeeld. Ik denk als je mensen aanspreekt ofzo in het gebied, van dit is geen losloophoeveel, dat heel veel mensen niet zouden weten waarom en denken, je vindt mijn hond gewoon irritant als hij losloopt, en niet omdat je bang bent dat, weet ik veel, nesten kapotgaan. Ik denk dat ze niet op de goede manier.

Moderator
Er wordt weinig uitleg gegeven.

29:01 Speaker 6
Ik denk dat het helpt als ze weten waarom het niet mag voor de vogeltjes die hier rondlopen ofzo.

29:04 Speaker 5
Nou, ik denk dat we in deze samenleving veel te veel alles maar laten gebeuren.

Mensen kunnen we best op hun gedrag aanspreken om een beetje met elkaar een leefbare samenleving te houden. Toch? Zo hebben alle veranderingen in het verleden ook plaatsgevonden.

Moderator

Er zijn ook best wel veel mensen die zich niet bewust zijn van bepaalde dingen en dan ook niet weten dat ze er iets over kunnen zeggen. Ik had een gesprek ook met Staatsbosbeheer, en die zei ook, ja eigenlijk zijn alle bezoekers ontzettend onze ogen en oren, want we zijn niet elke dag in dat gebied, dus laat ons dingen weten. Vertel het ons, maar inderdaad dat er ook organisaties zijn waarvan we dan niet weten, dus er zijn best wel manieren waarop we, dat er dus dingen mogelijk zijn om die connectie te maken met de omgeving waarvan misschien ook niet iedereen weet. Er is ook een hoop educatie in het gebied. WUR loopt in het gebied, maar ook een BSO en IVN bijvoorbeeld. En wat heb ik nog meer opgeschreven over connectie met de natuur. Oh ja dat knotten van wilgen voorheen werd gedaan door vrijwilligers bijvoorbeeld. Maar goed, het hele idee van de uiterwaarden is natuurlijk ook samenleven met de natuur. Dat het zorgt voor waterveiligheid, maar tegelijkertijd dat we ook ruimte geven aan de rivier zelf. Dat is natuurlijk het hele ruimte voor de rivier project. Maar misschien zelfs websites zoals obsidentify of waarneming.nl waar we toch die connectie met de natuur zoeken. Zijn dat ook dingen die jullie herkennen, of op kunnen aanvullen? Of zien jullie dit überhaupt als samenleven of is dit meer bekijken van bovenaf?

31:31 Speaker 3

Ja het is lekker praktisch natuurlijk maar dat spreekt me wel aan. Zo'n knotwilg dag zeg maar. Of in ieder geval zo'n dag misschien wel door Staatsbosbeheer georganiseerd. Die hebben normaal natuurlijk zelf beheerkosten en die huren daar personeel voor in. Als je daarmee een soort budget hebt om zo'n dag te organiseren waarbij je mensen aanspreekt en er misschien ook iets leuks educatiefs van maakt. Maar dat je ook een middag met z'n allen die beheerstaak doet ofzo.

32:11 Speaker 5

Dat was in het verleden ook zo. Bewoners van de Veerweg die gingen gezamenlijk vier weekenden die wilgen knotten. Super gezellig. De één maakte soep, de ander koffie en thee, gebakjes. Iedereen doet mee sjouwen, zagen en trekken en op een gegeven moment zei Staatsbosbeheer van jullie voldoen niet aan de Arboret, want wij klommen met z'n allen in die bomen om ze te zagen. Dus moeten wij dat als professionals doen. Dat was eigenlijk een beetje een lachertje, want uiteindelijk is dat gedaan door Staatsbosbeheer omdat ze die biomassa verkopen die ze oogsten uit het gebied zeg maar. Daar worden pallets van gemaakt en daar is een inkomstenbron voor Staatsbosbeheer die ze door ons misliepen. En ze hebben het overgenomen en vervolgens zijn er een paar natte winters geweest, vorig jaar was een relatief natte winter. Het jaar ervoor ook. Toen hebben ze helemaal niet geknot dus toen stond er op een gegeven moment 3 of 4 jaar overschot op die bomen waardoor die oude jongens bijna omvielen. Terwijl wij dat elk jaar netjes gewoon deden met de hand. Maar zij gaan daar met machines in en die kunnen niet komen in een drassig gebied. Dus het was heel mooi geregeld, maar wij mochten daar niet meer in. We moesten onze handen ervan afhouden. En dus eigenlijk om een commerciële reden is het overgenomen. Het was een samenhangigheid dingetje van de bewoners zelf, want iedereen doet eraan mee tot minister van financiën aan toe, minister Dijsselbloem die er ook woonde. Die stond gewoon in zijn oude kloffe een boom te zagen. Superleuk. Ja dus dat is eigenlijk wel jammer. En dat is waarom ik dat aan het begin ook aanhaalde van, laten we niet te veel ingrijpen. Met name Staatsbosbeheer heeft wel een neiging. De naam zit er al een beetje in 'bosbeheer'. Dat alles beheert moet worden zoals zij dat eigenlijk willen. En als ik dan spreek vanuit de kwartelkoning he. Het natura 2000 gebied is aangewezen als leefgebied voor de kwartelkoning en een ander vogeltje.

Moderator

De porseleinhoen.

34:51 Speaker 5

De porseleinhoen inderdaad. Er zijn twee zeldzame soorten en dit gebied is aangewezen zodat zij zich daar konden vermehren. Dat idee had Staatsbosbeheer over de uiterwaarden, maar wat ik al zei. Zo'n beest is behoorlijk eigenwijs. Die laat zich niet sturen als hij daar niet is van, oh Staatsbosbeheer creëert een gebied voor mij, daar ga ik in. Ik bedoel dat moet je maar net treffen. Ik geloof nu al vijf jaar is het hele gebied ingericht voor met allerlei beheersmaatregelen voor de kwartelkoning zodat die daar terug zou komen. Dat is niet gebeurd. En daar zijn ontzettend veel beheersmaatregelen geweest waaronder bijvoorbeeld al die afscheidingen die er nu in staan langs de streng zodat de beesten die er vroeger liepen, koeien en paarden, die kwartelkoning niet zouden verstoren zeg maar. De vraag is hoever een kwartelkoning wordt verstoord door een paard, want ik denk dat door de mens en loslopende honden dat vele malen groter is. En daarbij is direct ook aan natuurlijke. Er is niks mooiers dan een natuurgebied laten begrazen door wilde grazers, want die koeien eten gras en paarden eten

kleine opschot.

36:14 Moderator

Ik kan wel zeggen dat ze het vee weer willen terugbrengen.

36:19 Speaker 5

Ja en wij knotte ook altijd de wilgen langs de dode streng, maar nu dat die paarden verdwenen zijn. Die moesten worden opgehaald, is daar allemaal wilgen opschot gekomen dat nauwelijks beheerbaar is. En binnen no-time groeit het dicht door ooibos en verzandt het hele streng, dus dat zien we nu gebeuren. En ik denk van ja, had gewoon je handen ervan af gehouden en laat het lekker begrazen door dat grote vee dan is er niks aan de hand. Dus vandaar dat ik denk ja, het is niet altijd. Werkt niet altijd wat zij verzinnen. Af en toe denk je, dat verzint iemand achter een bureau en dan ja mag het niet voor de kwartelkoning. Nou allemaal hekken erin. Kost weet ik niet hoeveel. Paarden eruit, koeien eruit. Ander maaibeheer en ja de natuur laat zich natuurlijk niet sturen. Laat dat duidelijk zijn. Tenminste niet in zo'n detail geval. Maar super mooi initiatief om inderdaad met vrijwilligers dingen te beheren en verbinding te creëren met zo'n gebied. En een beetje commitment met de natuur.

37:53 Speaker 2

Dat pakt vaak toch het beste uit met mensen die uit de omgeving komen en weten hoe het werkt dan dat je het door een hoge organisatie laat regelen zoals bijvoorbeeld Staatsbosbeheer. Ik heb dat ook wel met mijn eigen thesis gezien. Toen ben ik in het Gooi geweest voor ijsvogel onderzoek. Degene die dat gedaan had is ook gewoon een doorgewinterde vrijwilliger die het al jaren doet en dan proberen ze ook door te geven aan Staatsbosbeheer van, ik zie dit of denk hieraan. En hij probeert ook het gesprek te openen en dan krijgt hij ook vaak wel een deur weer in het gezicht die wordt dichtgeslagen. Terwijl ik denk, dit zijn juist de mensen die er elke dag zijn of meermaals zijn die weten vaak misschien beter hoe het in elkaar steekt of wat zou kunnen werken dan iemand inderdaad achter een bureau, die denk oh ik moet voor dit dier iets bedenken en laten we het zo doen dan iemand die er vaker te vinden is.

Moderator

Ja ik ben ook wel benieuwd of je dat dan herkent met excursies van KNNV of dat dat ook dat oproept, dat idee van samen wat doen. Naja net als die wilgen knotten. Het is misschien niet helemaal hetzelfde maar herken je daar ook een bepaald enthousiasme en met de mensen waarmee je de inventarisaties doet?

39:16 Speaker 4

Nou dat is een besloten club he, tenzij iemand zegt van mag ik een keertje met jullie meedoen. Dat is puur van onszelf, maar we hebben. Één van onze leden die inmiddels een beetje gestopt is die had een ontzettende hekel aan het wildplukken. Dus die had voor iedereen niet alleen voor onze leden, wandelingen georganiseerd in de uiterwaarden en omdat we heel veel weten. Niet alleen van de planten maar ook van de insecten bijvoorbeeld en de verhalen eromheen, dus dat je zo'n wandeling voor iedereen doet. En dit is dit, en dat is dat, zus en zo. Dat hebben wij dus al gedaan en af en toe een excursie. Maar het is heel moeilijk behalve bij je eigen organisatie om het in Wageningen in de krant te krijgen he, in de agenda, van oh ik kan iets doen. Daar loop je ook weer tegenaan.

Moderator

Meer de publiciteit dan?

40:33 Speaker 3

Vinden jullie het dan lastig om daar animo voor te vinden? Of vonden jullie het vooral lastig om te mensen te bereiken zeg maar?

40:41 Speaker 4

Om die te bereiken ja, behalve dan je eigen.

Moderator

Want ze zijn wel enthousiast als ze dan meedoen?

40:46 Speaker 4

Dat dus wel ja.

Moderator

Ja misschien kunnen dan een stapje weer maken. Want ik wilde eigenlijk aan jullie vragen of jullie eerst individueel willen nadenken, op post-its willen schrijven, ik heb ook wat foto's uitgeprint, dus eventueel kun je nog knippen en plakken als je wilt. Om na te denken over hoe kunnen we die connectie met de natuur bevorderen, of hoe kunnen we dat samenleven meer naar de uiterwaarden brengen? Hebben jullie daar ideeën voor. Ik heb ook wat post-its liggen, dus eventueel in wat steekwoorden opschrijven en dan kunnen we het straks bespreken en ondertussen pak ook wat eten en wat drinken.

42:16 Speaker 6

Hoe je het kan promoten toch?

Moderator

Ja, dus ideeën over hoe we meer connectie met de natuur kunnen maken of meer dus kunnen samenleven met de natuur.

42:40 Speaker 5

In relatie tot de gebiedjes die we hier zien?

Moderator

Nee hoor, niet per se, dat is inspiratie. Ja op de poster stond ook dat je iets kon meenemen dat je aan de uiterwaarden doet denken bedenken ook geuren, objecten, wat is er allemaal in de uiterwaarden. Een belangrijke plek voor jou. Welke zorg is nodig? Ja wat je zelf ook willen en kunnen doen? Wat gebeurt er al op andere plekken? En denk ook om wie je om je nek hebt hangen.

47:19 Moderator

Ja, heeft iedereen wat opgeschreven? Zullen we een rondje doen? Even kort wat er is bedacht? Wil je eerst?

47:36 Speaker 6

Ja hoor, ik moet zeggen dat ik het allemaal heel indrukwekkend vind wat jullie allemaal zeggen. Ik heb totaal geen ecologie achtergrond. Ik voel me een beetje een onwetend persoon.

Moderator

Dat geeft helemaal niet.

47:45 Speaker 6

Nou eerst dacht ik misschien iets van wandelingen en excursies promoten want ik denk dat ik dat ook best wel leuk zou vinden. Daar moet je wel vrijwilligers voor hebben, geld, en alles, maar stel dat zou er zijn. Zou ik ook best leuk vinden en dan in aansluiting daarop een beetje iets van informatieborden. Daar kun je ook over zeggen dat het de natuur vervuilt, maar wat ik leuk zou vinden is. Opzich weet ik helemaal niet veel over de uiterwaarden. Ik kom wel eens in het gebied en loop er ook zeker wel rond, maar het is niet dat ik heel vaak op internet heb gekeken van wat zijn nou speciale eigenschappen ofzo van die gebied. Misschien als je een informatiebordje neerzet. Ik zou dat in ieder geval wel lezen. En dat creëert misschien, in ieder geval bij mij, een bewustzijn dat het oprecht een best speciaal gebied is en niet gewoon een gebied waar wij als studenten en bewoners heen gaan om gewoon lekker te zitten, maar dat het ook echt iets is dat beschermd moet zijn en waar je voorzichtig mee om moet gaan omdat het een speciaal gebied is met speciale dieren enzo zeg maar.

48:54 Speaker 6

Ja en ik dacht, daar is misschien ook iets voor te zeggen. Wat was het? Het promoten dat mensen en natuur samenleven? Daar is ook wat voor te zeggen, maar ik vind het altijd wel grappig als er een volleybalveld of iets dergelijks staat. Dat is meer voor recreatie, dat is op een heel ander gebied dan weer. En ik weet niet of dat er is, maar een opruimdag organiseren, want ik vind ook dat er vrij veel zwerfvuil is. Het valt opzich wel mee maar ik vind toch dat mensen veel achterlaten. En op een of andere manier verdwijnt dat ook wel weer dus ik denk dat er wel vrijwilligers zijn die dat netjes opruimen, maar als je bij mij. Als je dat op de uni ofzo zou promoten zoals met een groepje. Dat zou ik echt een gezellige dag om met zn allen iets terug te doen voor de natuur. Vooral als je het zou promoten op een manier, we doen iets terug voor de natuur. Daar zou ik zeker wel belangstelling voor hebben als je dat met een groepje vrienden ofzo doet en je doet ook iets goeds. En lekker in de natuur bezig zijn, daar wordt ik ook vrolijk van.

49:47 Moderator

Ja, thanks.

49:53 Speaker 5

Ja wat jij zei heb ik ook. Die opschoonacties van gebruikers ofwel van schooljeugd om het gebied te zuiveren van afval en ze meer bewust te maken van de impact daarvan. En daarnaast, volgens mij zijn die er al wel, excursies van verschillende groeperingen of van bepaalde scholen door het gebied om ze meer bewust te maken van de schoonheid van dit gebied en de natuur om de connectie te versterken.

50:41 Speaker 4

Ja ik ga voor de klompenpaden. Ook door Wageningen. Want ik loop er zelf ook regelmatig maar dan krijg je ook weer mensen van elders he. Dat ze ook zien hoe het er hieraan toe gaat. Dat is nooit weg. Naja dat wilgen knotten daar kun je ook bijna iedereen voor vragen, maar ja ik ben zelf de coördinator van onze plantenwerkgroep en we hebben natuurlijk ook een vogelwerkgroep, maar altijd. Vogels die gaan bovenaan, hé. Dus ik zou zeggen van laten we nou eens de vogels tellen. Volgens mij komen er dan heel veel mensen op af.

Moderator

Echt dat we een dag organiseren waar we vogels gaan tellen?

51:27 Speaker 4

Ja of een avond. Nee vogels moet je 's morgens tellen, niet 's avonds omdat ze 's morgens zingen.

51:40 Speaker 3

Dan kun je ze horen?

51:42 Speaker 4

Je moet ze ook horen. Dat is in de winter niet zo, maar in het voorjaar wel.

51:49 Speaker 5

De meeste laten zich niet zien.

51:52 Speaker 3

Dus anders gaan je aantallen naar beneden omdat je minder waarnemingen hebt.

Ik had, die was allang gekomen, interactieve maatregelen, beheersmaatregelen, als er dan toch nog beheersmaatregelen nodig zijn. Het knotten van wilgen, maar het kan ook ander beheer zijn. Er zal altijd wel een vorm beheer nodig blijven in Nederland. En ik denk dat dat gewoon weer als kans gezien moet worden om mensen erbij te betrekken en bewustwording te stimuleren. En verder had ik meer gestuurd op interactie eigenlijk, en dan misschien dat dat voor de natuur ook wel belemmeringen met zich meebrengt, maar dat je toch de uiterwaarden op verschillende vlakken zoals misschien sport, cultuur, culinair. Dat ook Staatsbosbeheer, of een andere geïnteresseerde van een natuurorganisatie dan ook een momentje krijgt om iets te vertellen gekoppeld aan die activiteit die je dan gaat doen. Ik denk dat heel veel activiteiten als ze op een toepasselijke manier gedaan worden dat dat juist een hele leuke interactie kan zijn in zo'n mooie setting zeg maar. En dan, de mensen die misschien niet op de eerste plaats een passie voor natuur hebben maar misschien wel een passie voor sport of koken of wat dan ook. Dat je die dan ook in het vizier krijgt.

53:41 Speaker 5

Toevallig wordt er volgende week of over twee weken een loop georganiseerd langs de Veerweg richting Renkum voor 5, 7,5, en 10 km. En voor 10 km en de lange afstanden hebben ze uitstapje naar de steenfabriek. Daar maken ze een keerpunt zodat meer mensen het gebied inkomen. De vraag is natuurlijk of je uitgeput, bezweet nog oog hebt voor alles wat je om je heen hebt, maar daarmee wordt het gebied wel meer ontsloten zeg maar, door ook sporters. En sowieso zijn er diverse afstanden, trainingsrondjes uitgezet door de uiterwaarden van 5, 10, of 15 km die mensen als trainingsrondje kunnen gebruiken. Die zijn er al.

54:36 Speaker 3

Nou zo iets lijkt me goed. En dan misschien kan je bij 5 of 10 km, of bij de start of het finishpunt zeg maar dan iets doen met een woord ofzo, met iets van informatie dat je het een beetje koppelt. En als laatste had ik. Je kan misschien wel iets met beeld en film. Dat je iets meer inspeelt op social media zeg maar. Ik weet dat er in het duingebied Meijndel bij Den Haag en Katwijk. Daar zit Dunea, een heel groot drinkwaterbedrijf die als tweede pijler natuurbeheer hebben omdat dat belangrijk is voor de watervoorraad waar zij gebruik van maken en die hebben een aantal duinwachters in dienst. Dat is een vrij specifiek beroep. Die duinwachters doen best wel veel. Die hebben allemaal een eigen aparte instagram account. Tijdens hun werk vloggen ze letterlijk een beetje door dat gebied heen. Maar waar ze dus wel heel snel van die korte filmpjes maken van nou vandaag een Amerikaanse stierslang gevonden in het gebied, en die hoort hier eigenlijk helemaal niet thuis, maar die zal we losgelaten zijn door iemand ooit. Nou op die manier toch ook de jongere doelgroep wat meer aanspreken. Maar ja, kijk zij komen wel dagelijks in dat gebied en dat zal hier met de boswachter van Staatsbosbeheer wel anders zijn, maar dan toch als een soort kant. Het is toch iets dat vrij goed werkt. Dan moet je ook iemand hebben die het gaat doen.

56:42 Speaker 2

Nou ik heb meer denk ik ja niet echt een oplossing opgeschreven, maar meer iets dat me wel opvalt. En dat is dat eigenlijk veel jongeren in Wageningen de uiterwaarden eigenlijk maar voor één ding kennen en dat is met een biertje aan de Rijn zitten. En ik denk dat er meer misschien inderdaad op een manier aandacht moet worden besteed aan dat de uiterwaarden veel meer is dan alleen maar een plek aan het water waar je de zonsondergang kunt kijken zeg maar. Dus ja dat is meer een observatie dan echt een oplossing, maar ja dat is iets dat mij de laatste tijd wel opvalt.

57:30 Moderator

Dus voor ook meer connectie misschien tussen Wageningen beach, en de rest van de uiterwaarden?

57:40 Speaker 2

Ja, ja, ik denk dat dat soms nog wel een beetje mist. Zeker bij de studenten. Ik denk dat zeker het gros de uiterwaarden alleen als Wageningen beach ziet en niet als een natuurgebied.

57:56 Speaker 3

Hangt ervan af of je wel of niet biologie studeert.

58:00 Speaker 2

Dat klopt. Zeker weten.

58:06 Speaker 1

Ja ik had een aantal dingen die ook al wel genoemd zijn. Maar ook wel mensen enthousiasmeren en betrekken en bewustmaken op verschillende manier, onder andere bijvoorbeeld ook door misschien beeld of bordjes, de kranten, of social media, en ook inderdaad excursies met scholen met kinderen. Ik had ook opgeschreven, verspreiding van recreatie, want soms dan merk ik dat heel veel, op een dag dat de zon schijnt, dat heel veel mensen gaan naar dezelfde plek. En als je dan omringd met door alleen maar mensen dan voel ik me toch minder verbonden met de natuur dan als je daar gewoon met een aantal zit of als je gewoon met een paar mensen in het gebied aan het wandelen bent. En ook vrijwilligers die helpen met onderhoud. Ja dat had ik.

59:09 Speaker 2

Mag ik nog iets aanvullen aan mijn verhaal? Ik heb meteen inspiratie van [speaker 1] opgedaan. En dat is misschien inderdaad ook in de stad iets van tentoonstellingen of zo of beeld. Want nu bijvoorbeeld met 5 mei hangen al die vlaggen op met al die verhalen van mensen die in Wageningen in het verzet hebben gezeten. Ik heb dan toch als ik door de stad loop en ik kijk even naar boven dan is er toch weer een nieuw verhaal en ik denk als je dat ook op een manier iets kan verzinnen zodat je dat ook voor de natuur in de uiterwaarden kan doen en je het kan promoten. En je mensen kan laten zien dat dat ook hier is als je een rondje gaat lopen en dan kun je dit zien. En ik denk dat met een actie of tentoonstelling of iets dergelijks er misschien best wel wat aandacht voor kan worden ontwikkeld.

1:00:08 Speaker 5

Je zou eigenlijk die filmmaker die een film heeft gemaakt over de Waddenzee of over de Hooilanden. Fantastische documentaire ook over dit gebied. Want dit is natuurlijk een best uniek gebied, de uiterwaarden waar heel veel bijzondere soorten zitten die ook op de Rode Lijst staan. En er worden zoveel foto's gemaakt van zonsondergang, en opkomst. Iedereen staat altijd te fotograferen en soms hele kuddes met die toeters als ze weer iets bijzonders hebben gezien, dus dat is best wel leuk om een documentaire of zo te kunnen laten maken.

1:01:00 Speaker 4

Ja bij de Hooilanden. Ze hebben heel veel aanvragen gekregen nadat die film getoond is.

1:01:06 Speaker 5

De vraag is of je dat ook wilt, want daarmee trek je ook heel veel publiek naar het gebied.

1:01:14 Moderator

Ik heb hier natuurlijk ook over nagedacht. En het is misschien ook wel goed om uit te leggen. Hij kwam niet ook al langs, maar ik heb nagedacht over drie hoofdthema's, dus ik heb gekeken naar, nou wat speelt nou de grootste rol in soort van onze relaties met de omgeving en voor de uiterwaarden is dat natuurlijk de rol van het water, maar ook de beleving van tijd heb ik naar gekeken. Wat is er nou aan de uiterwaarden zo spectaculair en ik heb in heel veel interviews naar voren gekregen van ja beleving van de seizoenen, beleven van het hoge en lage water, ook in de verschillende jaren dat dat zo verschilt. Maar ook dat er misschien te weinig waardering is voor de menselijke aspecten in de uiterwaarden. En als ik mensen vroeg om hun favoriete plek dan is dat vaak de schaatsbrug of de steenfabriek, dus om daar misschien toch meer mee te doen in relatie tot de omgeving. Toen heb ik wat dingen bedacht. Die liggen daar ook in het klein en ik heb met jullie ook snel mee geschetst en wat ik aan jullie wil vragen is, of jullie een kleurpotlood willen pakken en op. Nu moet ik het goed zeggen. Het idee is dat jullie een grote bol tekenen bij interventies die volgens jou of jouw wezen, neem die ook mee, als eerst zouden moeten worden opgepakt, en een kleinere bol voor interventies die misschien later kunnen worden opgepakt. En als je denkt dat het niet nuttig is dan laat je het zitten. Dus geen bol neerzetten.

1:03:01 Speaker 3

Dan ga ik nu toch even vragen. Hou ik rekening met kwaliteit, met kwantiteit?

Moderator

Dat is je eigen interpretatie.

1:03:08 Speaker 3

Ja daar was ik al bang voor.

Moderator

Ja dus kom vooral deze kant op, pak een potlood. De uitleg staat erbij. En dus een grote bol als je denkt, ja dit is echt belangrijk of dit is echt iets wat de relatie kan verbeteren. En ik heb gekeken naar drie aspecten, dus informeren, een stukje educatie, maar ook beleven, dus die zitten er ook tussen. En ook reflecteren, dus hoe kunnen we er samen over nadenken en mee bezig zijn. Ik leg deze er ook bij. Als je denkt dat het heel belangrijk is voor jouw wezen, zet er dan nog een cirkel bij bijvoorbeeld, maar het is redelijk gevoelsmatig. Jullie eigen interventies leg ik hier neer.

1:15:44 Speaker 6

Ik heb sommige cirkels kleiner gemaakt of groter. Dat ik dacht oh die horen hetzelfde te zijn, maar er zit een duidelijk verschilletje in.

1:17:22 Moderator

Dan wil ik eigenlijk vragen of we kort discussie hierover kunnen hebben. Dan is mijn vraag eigenlijk nog, zouden we de interventies die jullie nu met een grote cirkel hebben aangegeven of waarvan jullie denken oh ja dit vind ik echt belangrijk. Zijn dat dingen die we zelf kunnen oppakken of hebben we mensen hiervoor nodig? Hebben we Staatsbosbeheer nodig?

1:18:06 Speaker 6

Ik denk opruimdag kun je misschien zelf organiseren. Vogels tellen bijvoorbeeld ook, maar als je bordjes wilt neerzetten dan denk ik dat het fijn is als je een mooier ding hebt dat wat meer geld kost misschien. Dan heb je investering nodig denk ik.

Moderator

Zou je het ook zelf doen?

1:18:28 Speaker 6

Als er een gezamenlijke dag is? Maar ik zou het niet in mijn eentje doen. Ik zou ook niet degene zijn die het initiatief neemt.

1:18:33 Speaker 2

Ik denk wel dat het dingen zijn die je als gemeenschap wel kan oppakken. Er zijn wel dingen die je als Wageningen zelf kan oppakken of dat je een basisschool vraagt om een tentoonstelling te maken of een bord te ontwerpen om op die manier ook mensen mee te nemen in Wageningen. Dus ik denk dat sommige dingen op lokale schaal wel goed kunnen worden opgepakt.

1:19:08 Speaker 6

Ja misschien dat je zelfs een opdracht kan maken voor middelbare scholen of universiteiten binnen een vak. Ik weet niet of dat zo makkelijk gaat, vast niet, maar dat het een soort van geïntegreerd wordt in een vak.

1:19:16 Speaker 1

Nou opzich, wij hebben natuurlijk ook. Ik ben nu bezig met ACT en sommige van deze dingen zouden perfect zijn voor zo'n consultancy project eigenlijk.

1:19:29 Speaker 3

Je kan gemeente Wageningen stimuleren om zo'n uitvraag voor ACT te maken.

1:19:35 Speaker 6

Ja ik vind dat ook best leuk. Ik denk best dat mensen daar geïnteresseerd in zouden zijn.

1:19:38 Speaker 3

Of in dit geval voor Atelier zou ik doen. ACT kan ook wel. Ja. Weet jij of die percelen aan de westkant van die straat naar Wolfswaard beoogt worden voor natuurontwikkeling.

Moderator

Ja ik weet niet precies hoe dat nu is gegaan maar volgens mij stond daar een heel poosje ook vee, en de eigenaar was volgens mij dus ook een boer, maar nu is dat dus niet meer zo. En ze willen er wel evengoed vee laten lopen. Volgens mij is het nu ook Staatsbosbeheer, maar het is helemaal meegenomen in het plan voor de Grebbedijk, dus op een gegeven moment waar daar het plan om een zwemplas te maken, maar nu is het aangewezen voor natuurontwikkeling.

Speaker 3

Ja en die roeibaan? Dat hele verhaal?

Speaker 5

Die zwemplas is helemaal verlaten?

Moderator
Van de kaart.

1:20:39 Speaker 1

Wie bepaalt dat dan? Want iemand stelt dat idee voor van laten we een zwemplas maken en iemand zegt nee laten we dat toch niet doen.

Moderator

Ja volgens mij is dat dus uiteindelijk dat daar best wel veel kritiek op kwam omdat het een natura 2000 gebied is. Dus de potentie voor de kwartelkoning nam de overhand.

1:21:00 Speaker 3

Ongeacht of de kwartelkoning daar dan wel heen komt.

1:21:04 Speaker 4

Hij is er dus niet meer?

1:21:05 Speaker 5

Nou hij is niet meer gespot. Hij is ooit in de jaren 70 hier gespot in de uiterwaarden en toen was de intentie van Staatsbosbeheer, het gebied zo inrichten zodat ie weer komt.

Moderator

Volgens mij is hij nog wel eens gezien.

1:21:20 Speaker 5

Ja als dwaalgast. We hebben ook een [onverstaanbaar] gehad vorig jaar.

Moderator

Ik wilde net zeggen. Er is geen vaste populatie.

1:21:37 Speaker 4

Maar als je die overal vrij laat lopen, zijn veel mensen niet meer het gebied in. Dat is weer de andere kant van de zaak. Ja ik niet, maar

1:21:43 Speaker 6

Nou dus ook de hond niet meer loslopen.

1:21:47 Speaker 2

Dan ben je wel van dat probleem af ja.

1:21:53 Speaker 3

Die krijgt een rotschop van zo'n paard.

1:21:55 Speaker 6

Dan blijven die aan de lijn. Maar inderdaad dan durven mensen misschien niet meer.

1:22:00 Speaker 5

Ook misschien niet zo slecht. Ze zijn relatief heel vriendelijk die paarden. Vooral als je ze niet doorkruist als ze jongen hebben dan is er niks aan de hand.

1:22:12 Speaker 4

Zo zijn de beesten, de koeien ook geselecteerd

1:22:18 Speaker 5

Ja precies. Dat staat ook wel op die infoborden dat je die kudde dus nooit moet doorkruisen als ze jongen hebben. Dat geldt eigenlijk voor al het vee. En dat is eigenlijk iets dat ik nog zou willen in. Ik heb in eerste instantie op de post-its dingetjes opgeschreven om voor de connectie, de verbinding van mensen weer. Maar mijn grootste wens is dat al die hekken gewoon verdwijnen in de uiterwaarden. Ik bedoel, we moeten af van dat hokjes denken in Nederland. Van dit gebied is voor de kwartelkoning, en dat voor vee, en dat voor de paardjes, dat voor de salamanders, dat voor de ringslag. Laten we de boel gewoon losgooien en die gebieden verbinden. Zoals het eigenlijk ook eerst was want er is eerst een wildrooster gemaakt boven het pad naar de steenfabriek om daar ook vee te laten lopen, maar daar hebben ze verder hekken langsgezet. Er zijn hekken gezet nu dwars door het gebied zodat de kwartelkoning daar kan broeien en dat de paarden daar niet komen, dus het vee is naar één kant gedirigeerd en inmiddels weer aan de Noordzijde van de streng ook toegelaten, maar eigenlijk moeten we af van al die hekjes. Zodat al die paarden en die grote grazers weer terugkomen en het gebied gewoon beheren en niet de mens en dat er kleine paardjes zijn voor de mens om te recreëren. Dat zou ik zelf heel graag willen. En ik denk dat dat in belang is van natuurontwikkeling. Maar dat heb ik niet op een papiertje kunnen zetten.

Moderator

Het staat op de opname.

1:24:08 Speaker 3

Gaat dat dan tot de hekken langs, zeg maar onderaan de dijk. Want ik kan me. Er zit een soort praktische grens aan het voorstel dat als je natuurlijke grazers wil en je ook wil dat die niet ergens op zondag halverwege de stad zijn.

1:24:25 Speaker 5

Onderlangs moet natuurlijk gewoon een hek blijven staan zodat die grazers niet op de openbare weg komen, maar in het gebied zelf moeten ze naar mijn mening volledig vrij kunnen migreren. Van het ene gebied naar het andere gebied, over de pabstsendam. Want er waren wildroosters geplaatst. Die zijn nu weer weggehaald. Staatsbosbeheer heeft dan een idee, en dan halen. Dan gaat er een kapitaal tegen aan om het te realiseren en dan volgend jaar gaat het weer weg en dan gaan er paaltjes in. Ja wat ik in het begin al zei over al die parkjes. In feite vind ik dat we af moeten van al die parken en dat we gewoon de hekken eromheen weghalen. Ook daar waar het kan zeg maar. Tuurlijk wil je geen grote grazers op de snelweg, maar ja waar het kan moet je ze de ruimte geven. En zeker in zo'n mooi gebied als hier, natura 2000 in de uiterwaard. Prima om die beesten te laten migreren alle kanten op.

Moderator

Nou misschien nog een afsluitende vraag voor iedereen. Welke interventie je nou het meest aansprak. En dat kan van jullie interventies zijn en misschien wat zijn daar dan de voor- en nadelen van voor jezelf en voor je wezen. Dat kan ook los, je kan er ook twee noemen. Het hoeft niet per se je favoriet te zijn, maar gewoon eentje waarvan je nu denkt oh ja dat vond ik een interessante suggestie.

1:26:09 Speaker 3

Ja ik werd natuurlijk ontzettend getriggerd door die natuurontwikkeling op die percelen naast de pabstsendam. Want ja dit is ook gewoon deels mijn werk en ik zie dat meteen als kans om en 80% van alle andere maatregelen die ik heb langs zien komen om die dan meteen op te pakken als je zo'n gebied hebt dus nu een soort blank canvas is opnieuw ontwikkelt. Voor natuur en in dit geval de connectie met natuur en dan kan je zorgen dat je informatiebord of buitenklaslokaal op de juiste plek staat zodat het ook werkt zeg maar. Wat je toch regelmatig ziet is zonder samenhang en verspreid van elkaar en dat is gewoon jammer. En vanuit water was het de peilstok. 100% de peilstok en daarmee bewustwording want de peilstok kan je niet diep genoeg maken, want het gaat heel hard met onze watervoorraad.

1:27:41 Speaker 6

Ik had er denk ik drie die ik het belangrijkste vond voor mijzelf. Ja drie. Eerst die interactieve. Ik vind dit met de wilgen eigenlijk een beetje hetzelfde als dat opruimen, want ja dat is iets interactiefs, dus ja. En die bordjes, informatie, dat zou ik gewoon heel erg leuk vinden zelf omdat ik ook niet zoveel weet over de uiterwaarden. Ik zou dat best leuk vinden en ik zou dat zeker weten lezen ook. En de jaarlijkse gesprekken met Staatsbosbeheer. Ik weet niet tot hoe ver dat nu gebeurt dus eigenlijk geen idee, maar als dat niet gebeurt dan vind ik dat een heel goed idee, omdat die mensen er heel veel vanaf weten en dan vind ik ook dat Staatsbosbeheer daar oprecht naar moet luisteren en niet gewoon voor het idee een gesprek.

Moderator

Want jij woont aan de Veerweg toch? Klopt het dat Staatsbosbeheer daar wel vaker gesprekken heeft met bewoners?

1:28:30 Speaker 5

Ja die heeft met bewoners, organiseren ze ook, die hebben voorafgaand aan deze hele exercitie om die hekken te plaatsen hebben ze ons geconsulteerd, hebben we een paar inspraakavonden gehad. Er was heel veel weerstand vanuit alle bewoners bijna. Met die weerstand hebben ze niks gedaan, want ze hebben ons wel gehoord maar uiteindelijk hebben ze gewoon allemaal hekken geplaatst. Terwijl iedereen al zei dit gaat mis want wij knotten elk jaar al die wilgen langs, dat kleine opschot langs die streng. Daar zie je nu al heuse hoogtes staan omdat die grazers allemaal weg zijn gehaald. Die paarden kunnen die wilgen opschot eten en die koeien eten het gras op. Je moet juist die diversiteit hebben. Nu hebben ze alleen nog koeien toegelaten, maar alleen in het oostelijke deel. In het westelijke deel heeft afgelopen jaren helemaal niks gegraasd. Daar is alleen maar een bramen explosie geweest eigenlijk. En ja dus dat heeft faliekant verkeerd uitgepakt naar ons idee. Daar hebben we ook al voor gewaarschuwd. En ook voor het feit dat als ze die. Blijkbaar heeft Staatsbosbeheer ook niet genoeg oog voor die dynamiek van die streng, want die staat heel vaak hoog en heel vaak laag. Het is allemaal kwelwater via hangwater profiel van de hoge Veluwe wordt dat gevoed of niet en dat is een heel dynamisch systeem. En dat vee dat ging daar heel vaak drinken en verkoeling zoeken en nu dat ze die hekken hebben geplaatst aan weerszijde

van de streng kon dat niet meer. Dus dat moest allemaal we kunstmatige dingetjes om die beesten weer drinken te geven in de droge periode. En daar hebben we allemaal al voor gewaarschuwd, maar daar heeft Staatsbosbeheer eigenlijk niks mee gedaan. Dus daarom, is dat mijn grootste ding, weg met alle hekjes. Dat vind ik echt verschrikkelijk. Dat is de doodstrik voor alles. Iemand zegt dat achter een bureau zo'n hek. Daar gaan kapitalen, want er moet een kwartelkoning komen. Ja dat kun je echt niet zo dirigeren. Dus laat het gewoon los. Dat is de grootste les die ik daaruit geleerd heb in ieder geval.

1:31:15 Speaker 4
Maar waarom is de kwartelkoning verdwenen? Zijn het de loslopende katten? Ook?

1:31:24 Speaker 5
Ja dat weet ik niet. Ik denk dat die kwartelkoning. Die heeft een veel rustigere ruimte nodig. Er lopen zoveel mensen hier. En zeker loslopende honden. Daar hebben ze natuurlijk een schijthekel aan. Dat beest kan nauwelijks vliegen dus die is daar doodsbang voor. Dus daarom hebben ze feitelijk ook die hekken geplaatst, zodat die koeien er niet meer door kunnen, maar ja die is echt niet bang voor een koe. Die is veel banger voor een hond. Daar heeft ie meer voor te vrezen denk ik. Dus ja wij vonden het toen al een waanzinnig idee en het is finaal afgeschoten door alle bewoners en we hebben er drie of vier inspraakavonden over gehad en nog eens een keer met aangepaste versie, die Staatsbosbeheer presenteerde. Die hebben we ook afgeschoten en uiteindelijk hebben ze het gewoon gedaan dus ja. Datzelfde geldt voor dat hele interactieve wilgen knotten. Dat snappen wij nog steeds niet. Dat dat nu helemaal niet meer beheerd wordt, omdat ze er niet met groot materieel in kunnen en wij doen dat gewoon handmatig en hadden het reuze naar ons zin, en gezellig en saamhorigheid.

1:32:37 Speaker 4
Jammer

1:32:38 Speaker 5
Jammer he, ja. Dat vinden wij ook. Nou misschien kun je dat meenemen.

1:32:46 Moderator
Ja doe ik. Ja misschien kunnen we het rondje nog afmaken. Over welke interventie je het meest aanspreekt.

1:32:55 Speaker 2
Ik vind zelf ook het, wat [speaker 6] ook al zei, de interactieve oplossingen heel leuk. Bijvoorbeeld aan het einde van het broedseizoen om dan zo'n kraam te organiseren. Dan denk ik ja, persoonlijk zou ik dat super leuk vinden. En als ik dan denk aan de waterjuffer dan vind ik het wel lastig. Ik weet niet precies of mensen vertellen over waterjuffers of dat helpt. Ik denk dat het gaat, in de algemeenheid, over het verzorgen van het gebied. Dat dat dan al veel doet. Dus ja ik zou zelf niet zo goed meteen weten wat dan de beste van alle oplossingen helpt. Maar ik denk elke oplossing die we kunnen doen, en mensen kunnen bewustmaken van wat er speelt alweer een stapje vooruit is.

1:33:58 Speaker 1
Zelf vond ik het idee van de documentaire, en de tentoonstelling heel leuk. Ook het interactieve vrijwilligerswerk, en ook wat [speaker 6] had, de vergaderingen met verschillende stakeholders, dus niet alleen degene die het echt beheren, maar ook de bewoners en de ecologen en gewoon inclusief zeg maar.

Moderator
Zou je daar dan ook zelf aan mee willen doen?

1:34:31 Speaker 1
Ja dat zou ik wel willen.

1:34:39 Speaker 4
Verder de voorlichting he, hoe bereik je de mensen. Dat is eigenlijk nog steeds van. Je kunt ideaal zonder die hekken maar dan zijn mensen van ooh nee. Maar hoe krijg je dat financieel voor elkaar om een film te maken. Dat.

1:35:19 Speaker 2
Ja dan moet je bij de filmacademie ofzo. Als afstudeerproject.

1:35:28 Speaker 4
En de klompenpaden.

1:35:35 Speaker 5
Zijn die er nog niet? In het westelijke gedeelte loopt er wel eentje. Die loopt helemaal door het Renkums Beekdal.

1:35:51 Moderator

Er is wel het Romeinse Limespad. Langs de steenfabriek

1:36:08 Speaker 3
Loopt die aan de Noordzijde van de Rijn?

Moderator
Ja langs de steenfabriek. Ja toevallig sprak ik mensen die zeiden nou we lopen dat pad al een poosje en dit is het mooiste waar we zijn geweest. In de uiterwaarden. Dus dat is wel bijzonder. Verder iemand nog iets? Anders wil ik jullie erg bedanken. Ik vond het erg leuk, dus ik hoop dat jullie het ook een beetje naar jullie zin hebben gehad op jullie vrije avond. Heel erg bedankt.

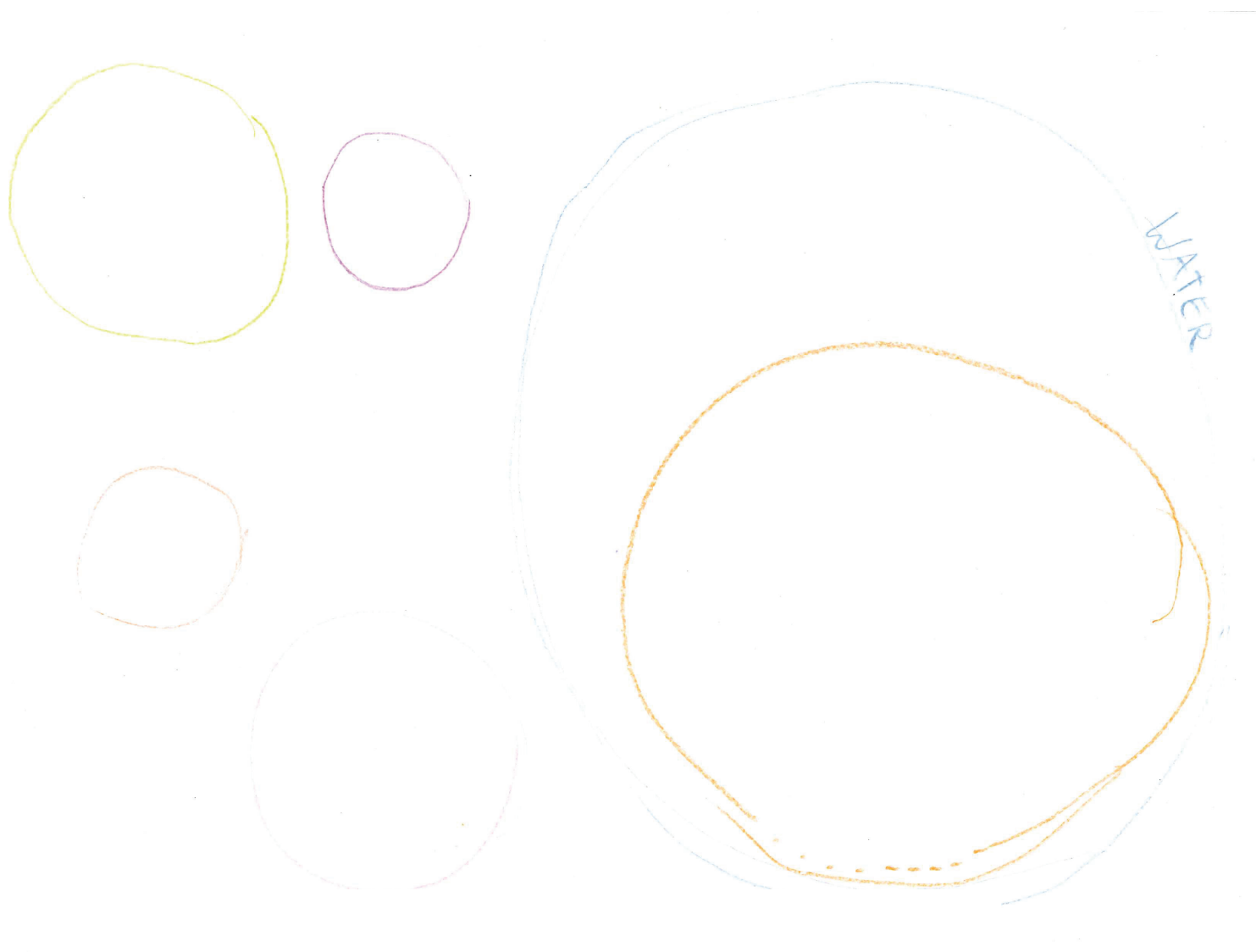
1:37:31 Speaker 6
Misschien vind ik die waterpeil nog wel belangrijker dan ik heb omcirkeld, omdat ik denk dat het zoiets goedkoops en makkelijk is wat best een impact kan hebben. Net als met die bordjes. Dat vind ik zoiets laagdrempeligs. Het is makkelijker dan een film. Hoewel het vetter zou zijn.

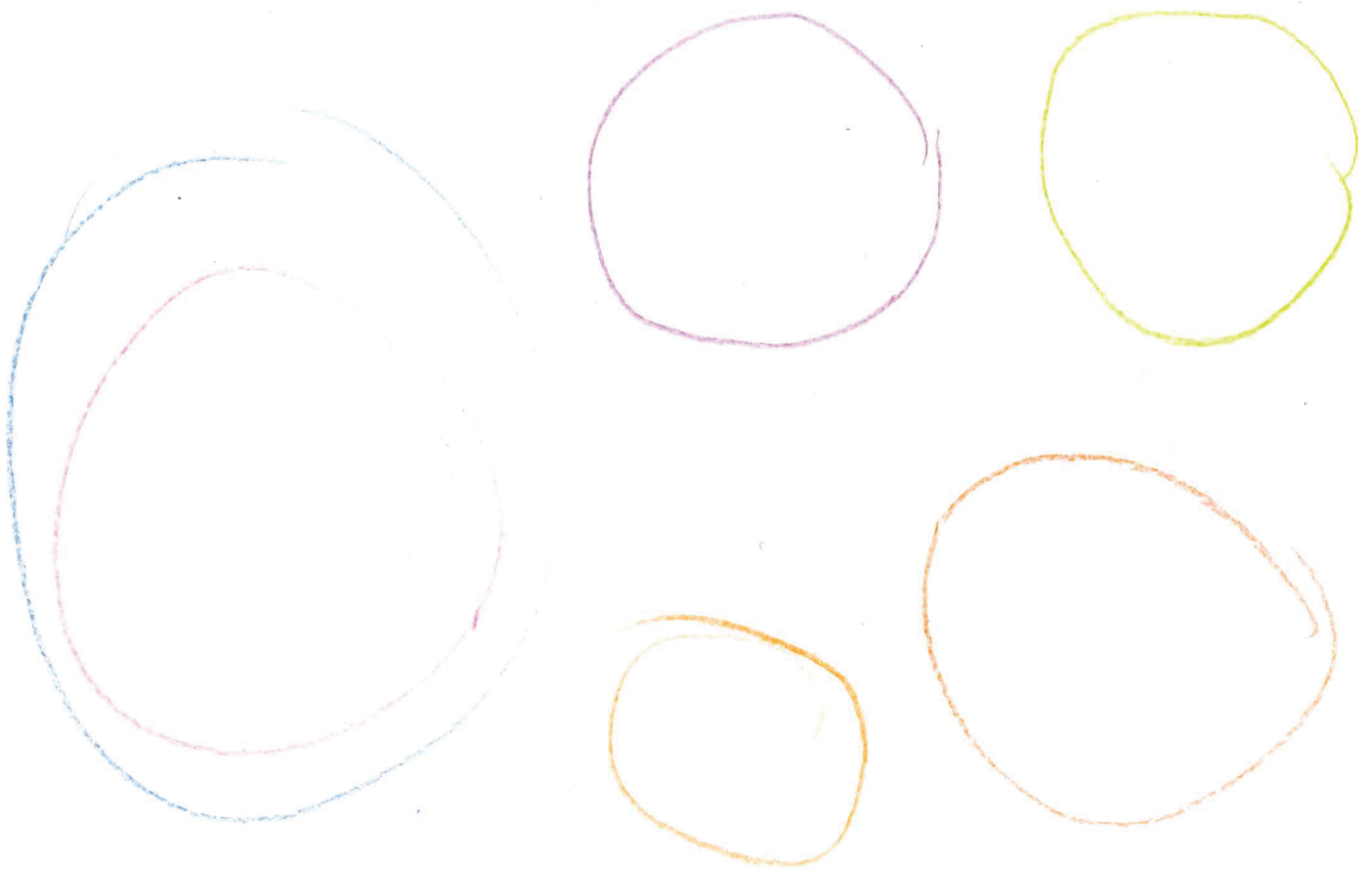
Moderator
Ja maar ik vond het ook wel leuk dat jullie zeiden, ja vraag het aan een ACT groepje. Ik vind dat ze daar zelf ook innovatiever in kunnen zijn.

1:38:21 Speaker 6
Ik denk dus als je een soort goede actie organiseert en je informeert mensen over hoe belangrijk de uiterwaarden zijn eerst. Dat best mensen willen doneren. Ik zou best willen doneren iets van 5 euro. Als heel veel studenten dat doen, maar dan moeten ze wel eerste weten, wat jij al zei, en ik ook, mensen zien het als een plek waar je gewoon lekker kunt zitten en mooi uitzicht, maar het echte belang naast lekker wandelen is mij ook nog niet helemaal duidelijk. Ja precies. Mensen die zitten daar zo vaak. Die willen echt wel doneren. Als je bij een studentenvereniging promoot, bij ksv, ssr, studentenverenigingen, sportverenigingen, ik denk dat het echt wel geld ophaalt.

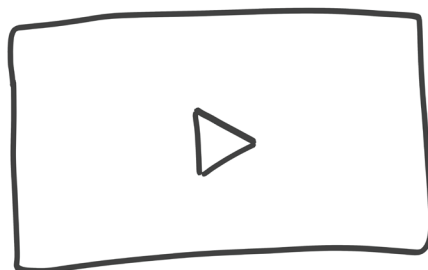
Appendix J.

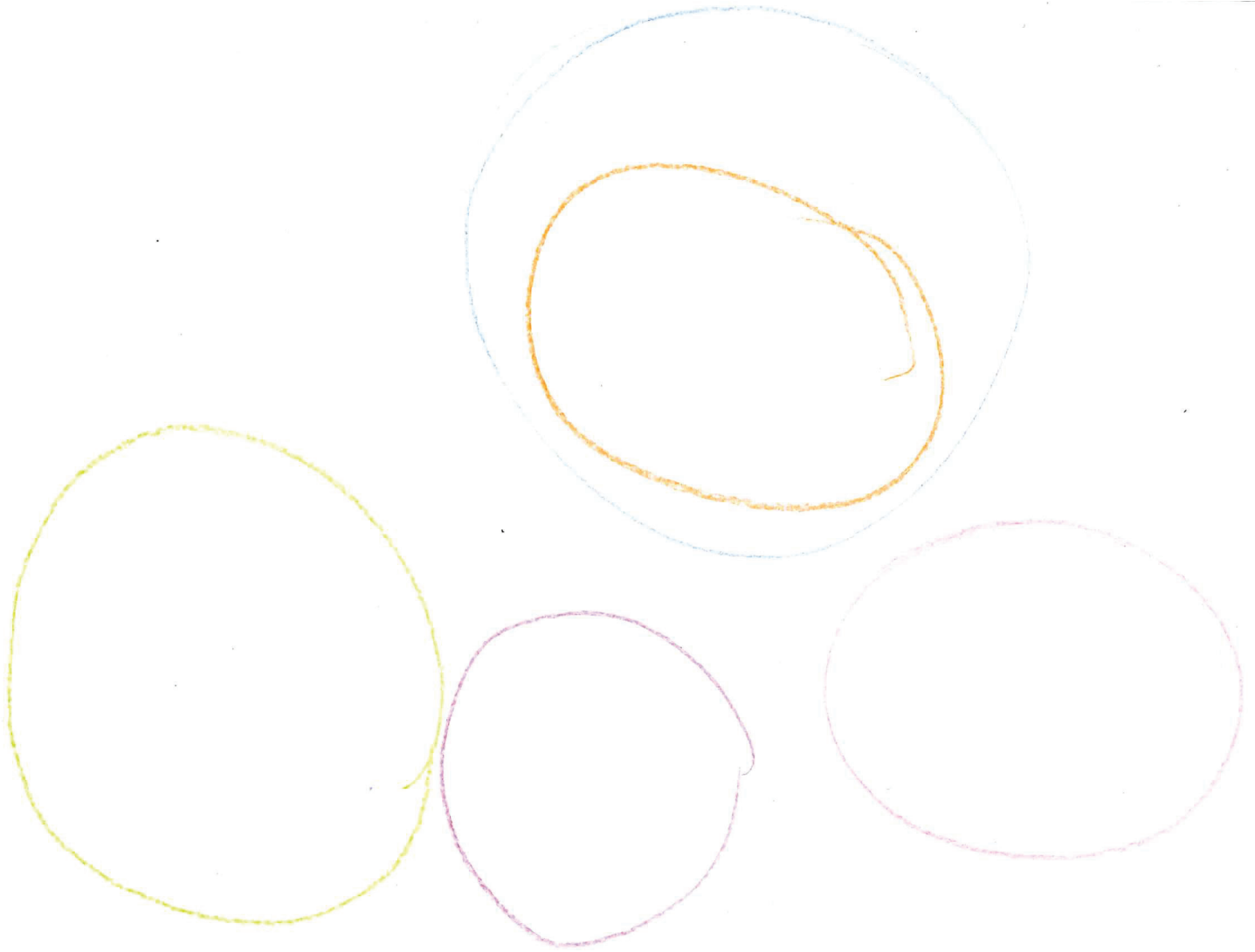
Results of the prioritisation exercise during the participation session

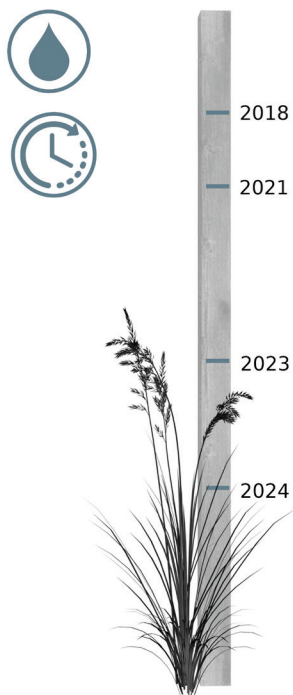
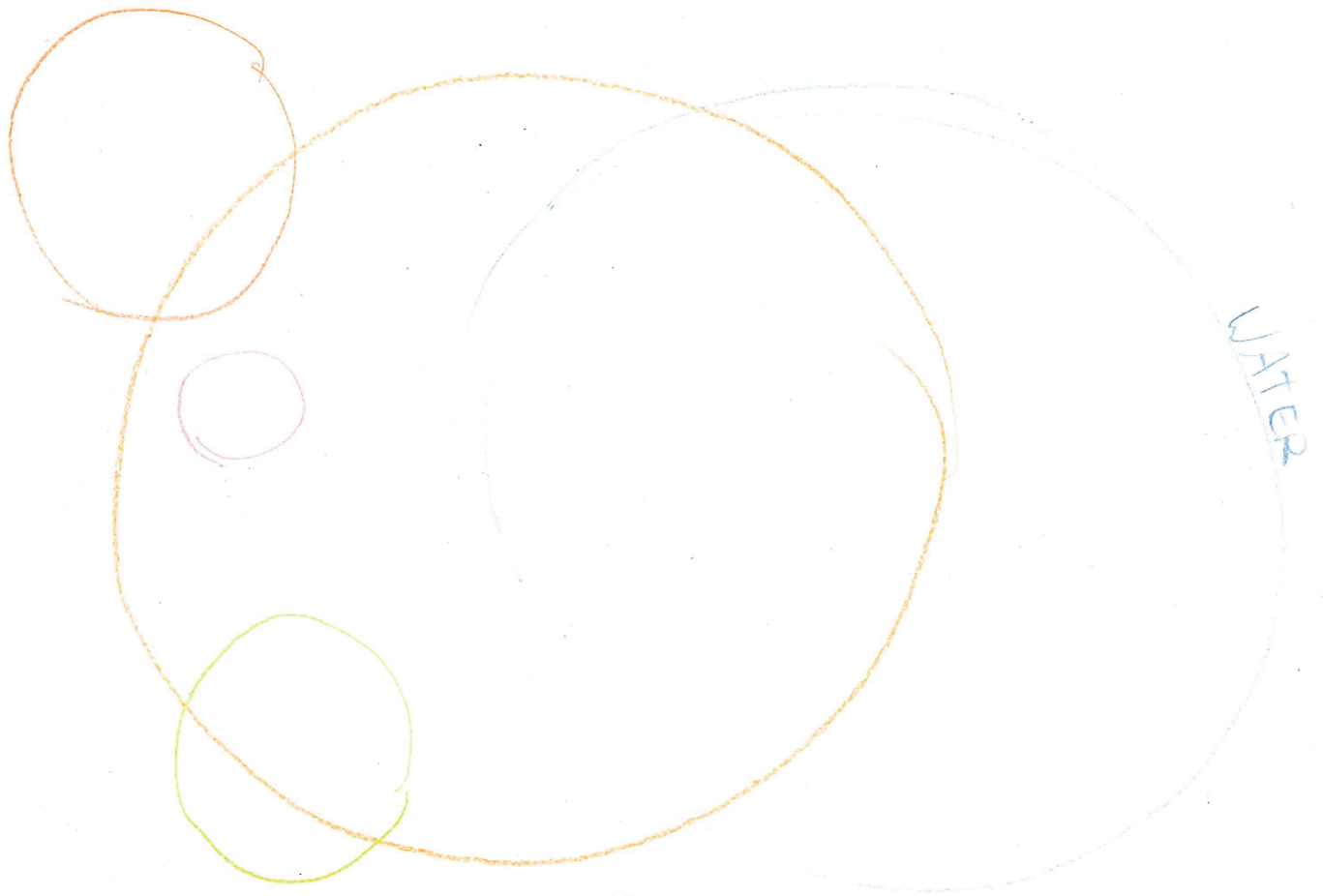
Documentaire
Beeld en film
social media
vlogs
jongere doelgroepen aanspreken

Opruimdag

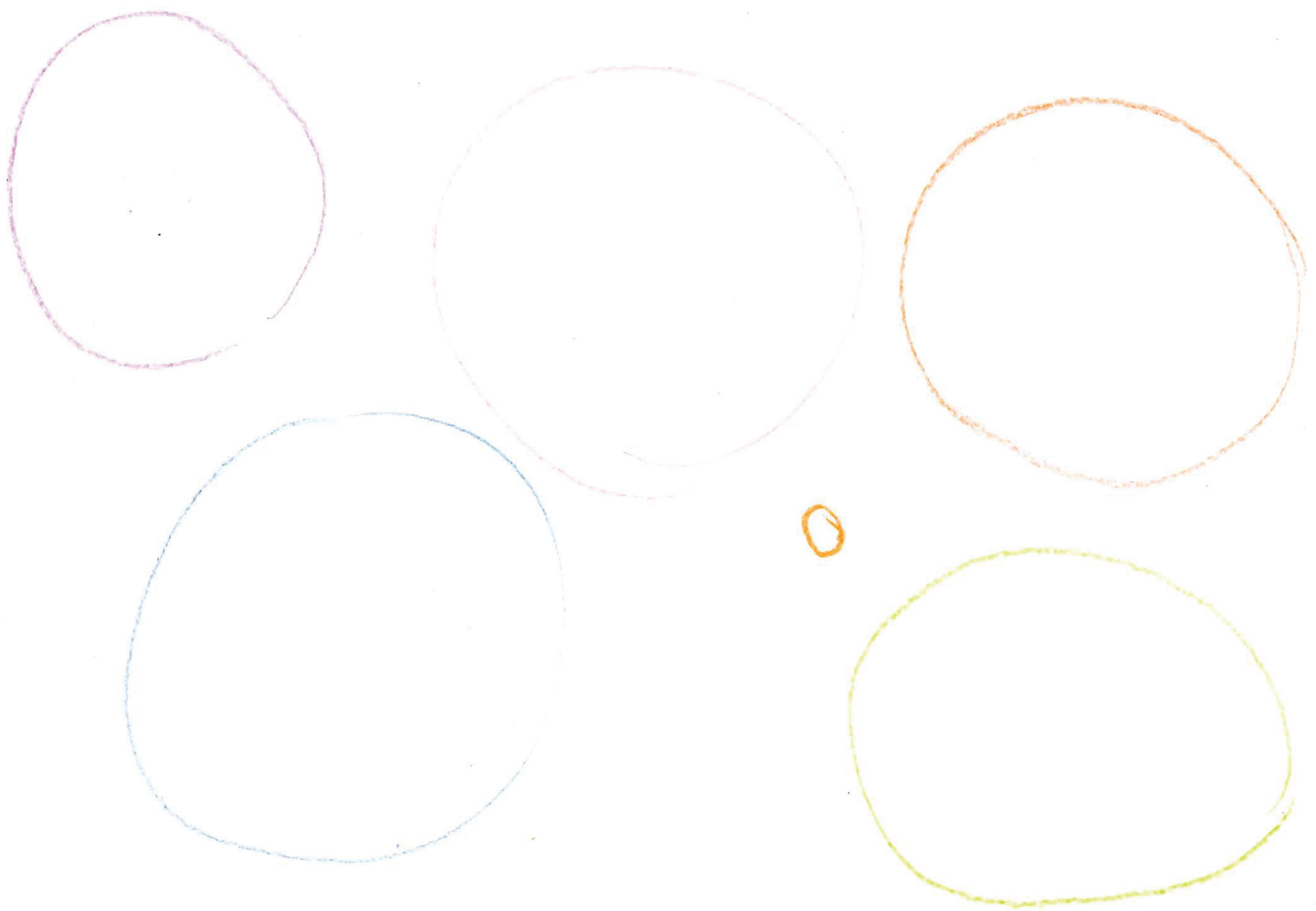

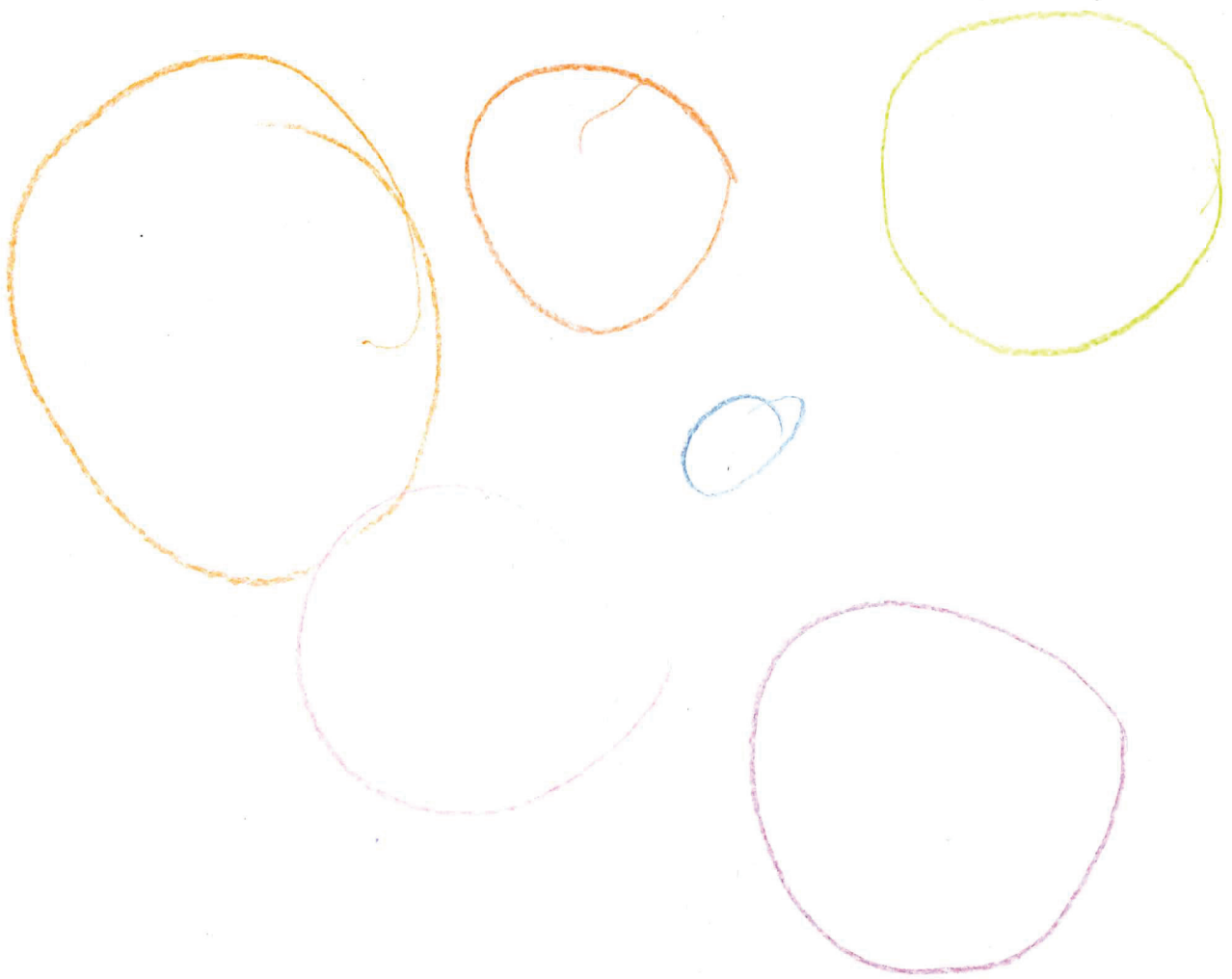
Wilgen knotten, interactief beheer

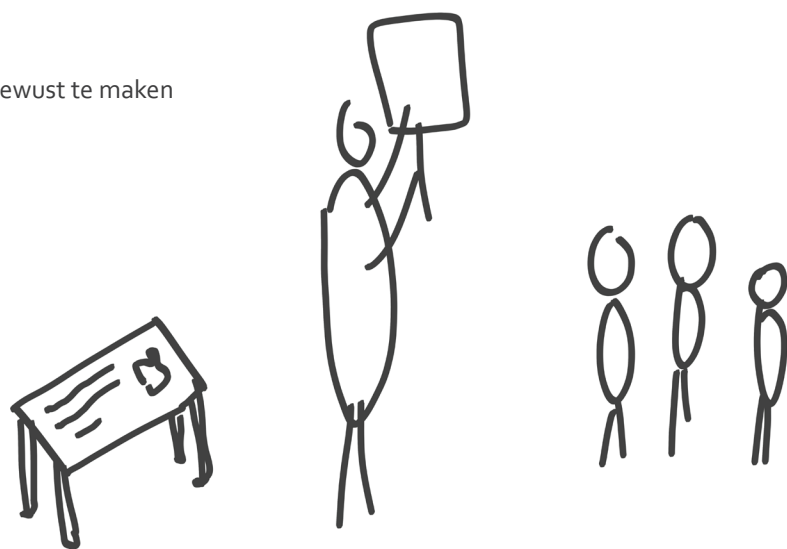

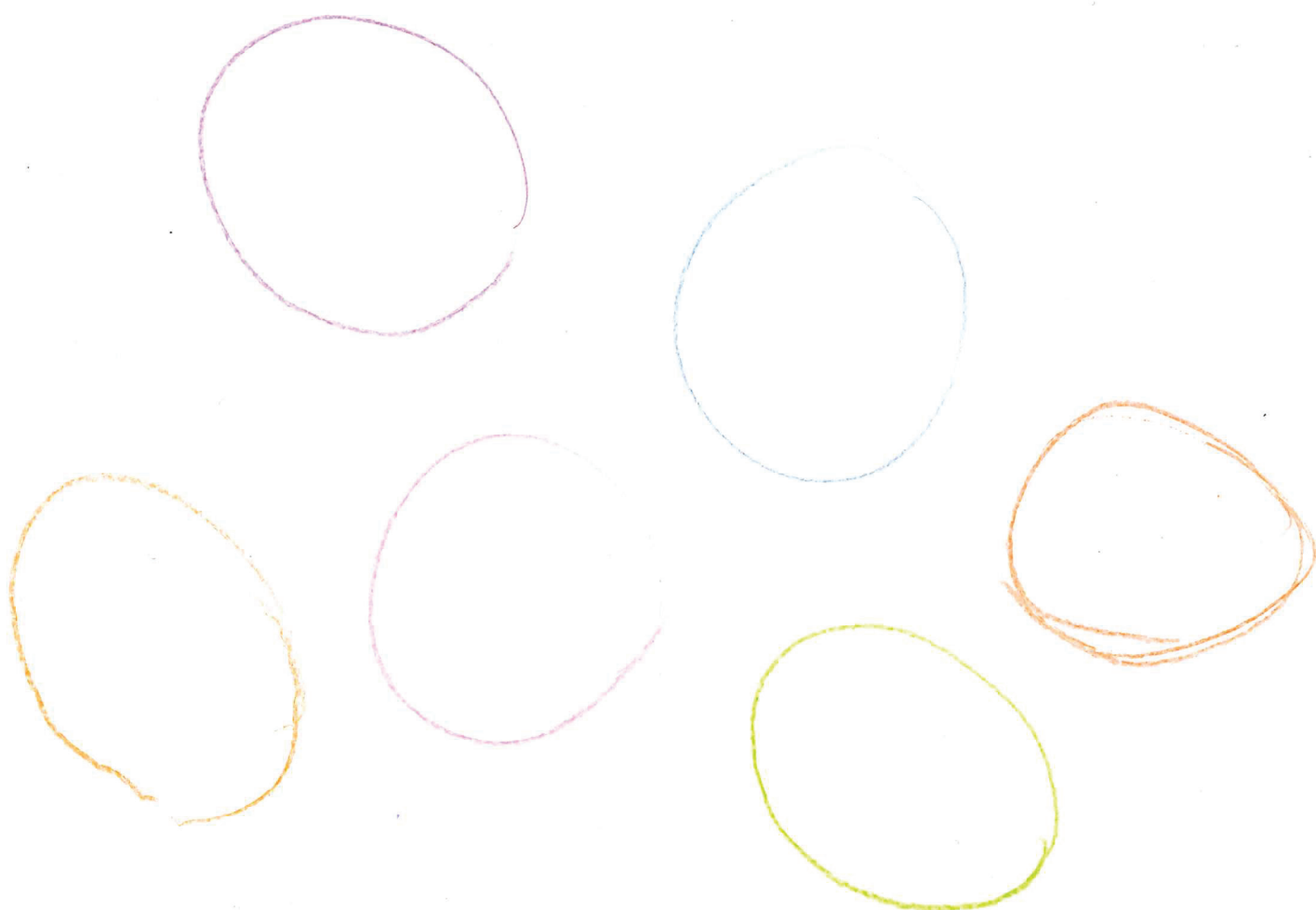
Klompenpaden
Ook voor mensen van buitenaf

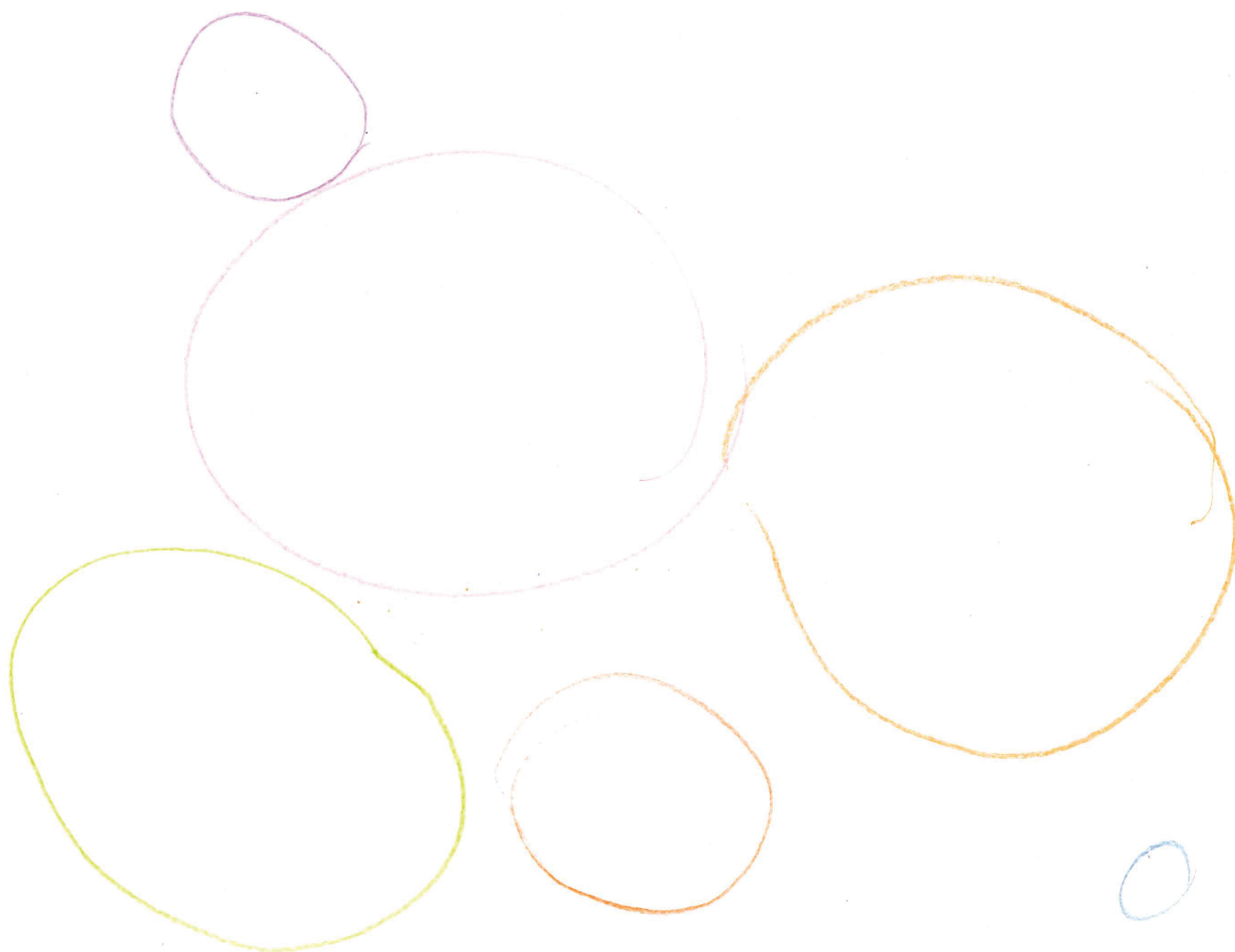
Informatieborden
Excursies etc.
Ook scholen om jeugd meer bewust te maken

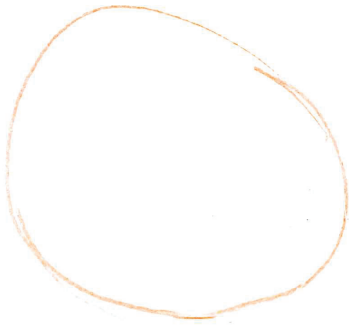
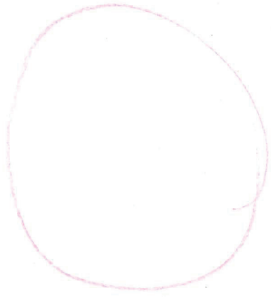
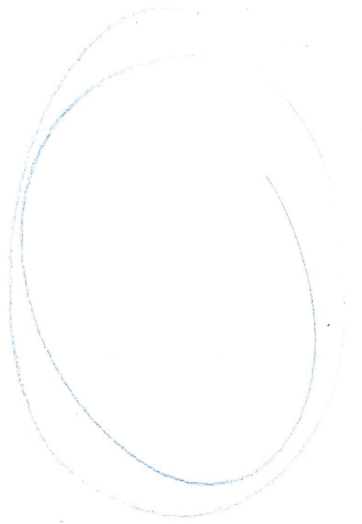
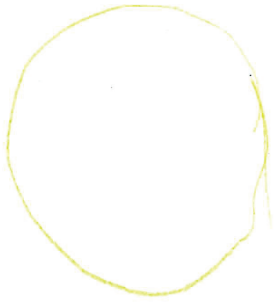
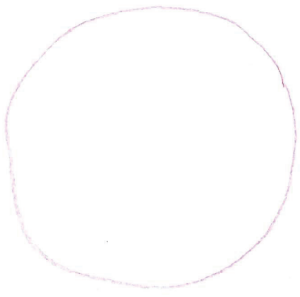

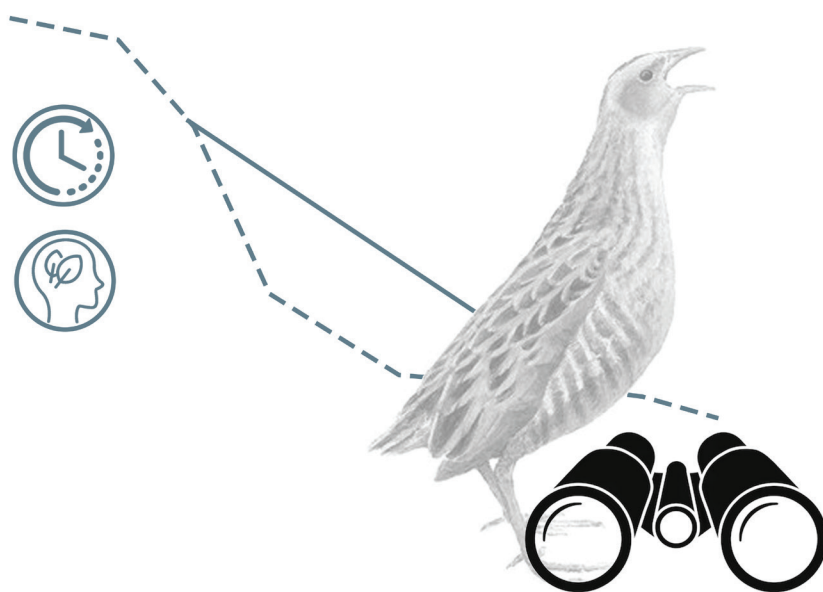
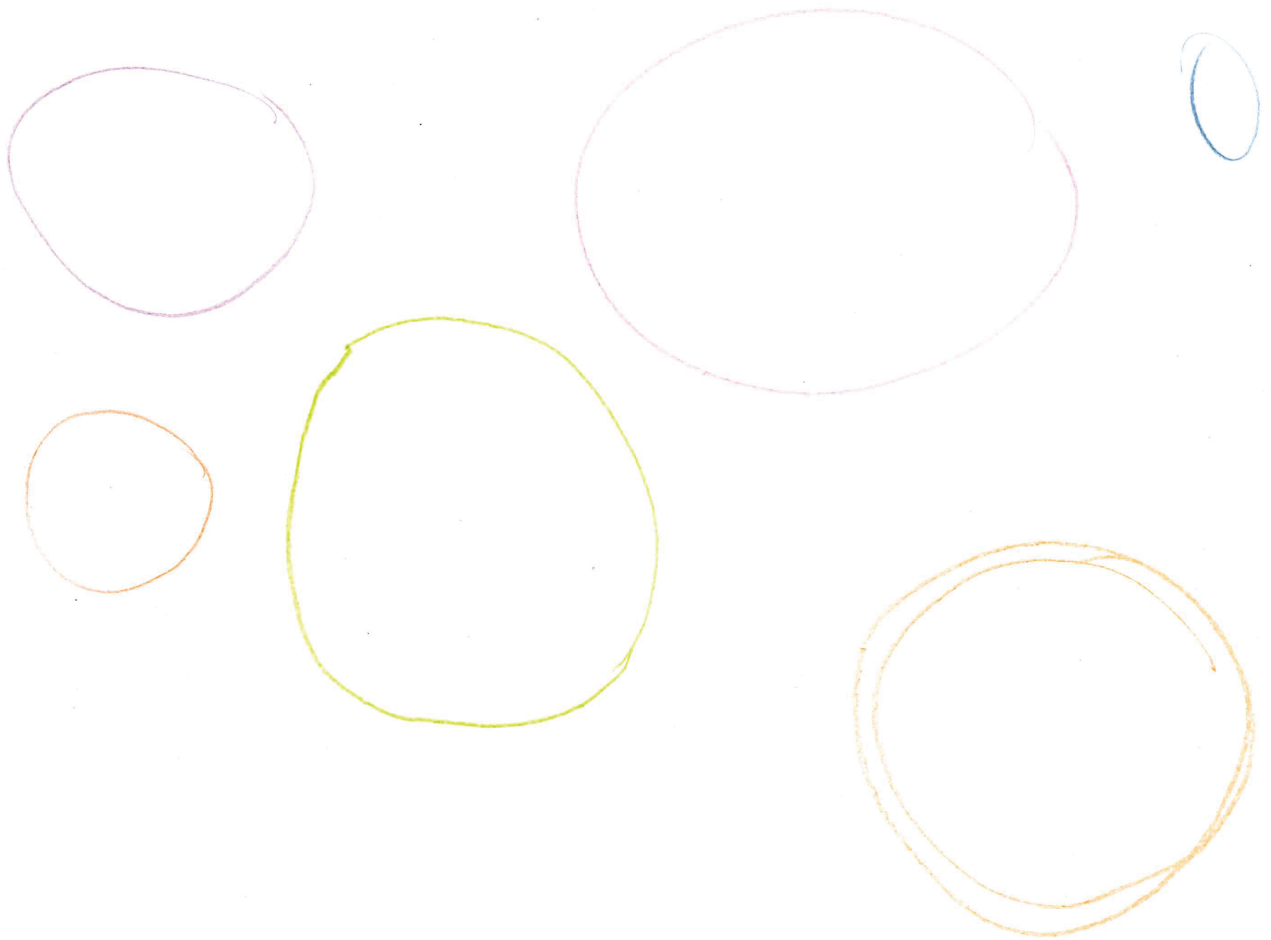

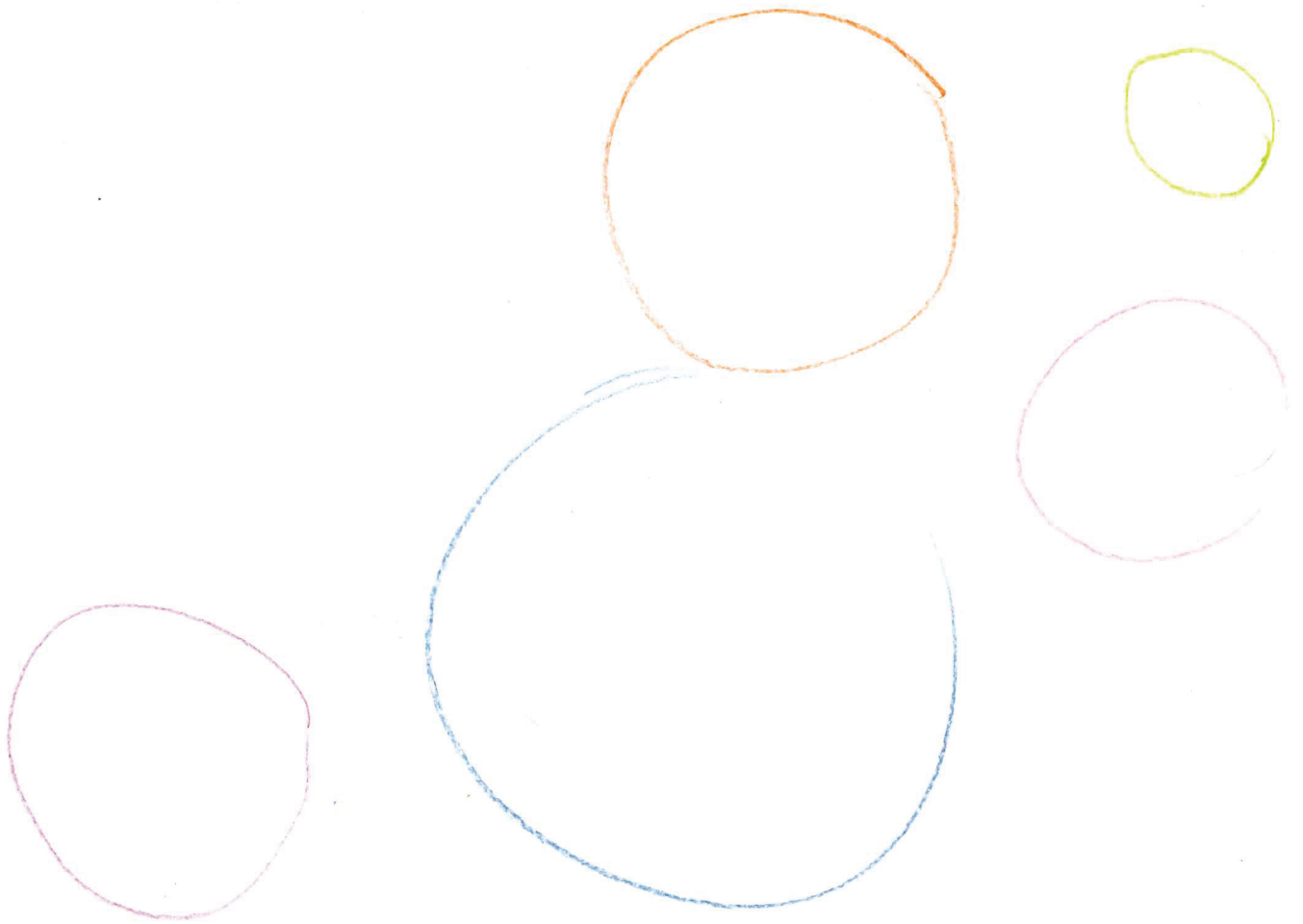
Tentoonstellingen in de stad

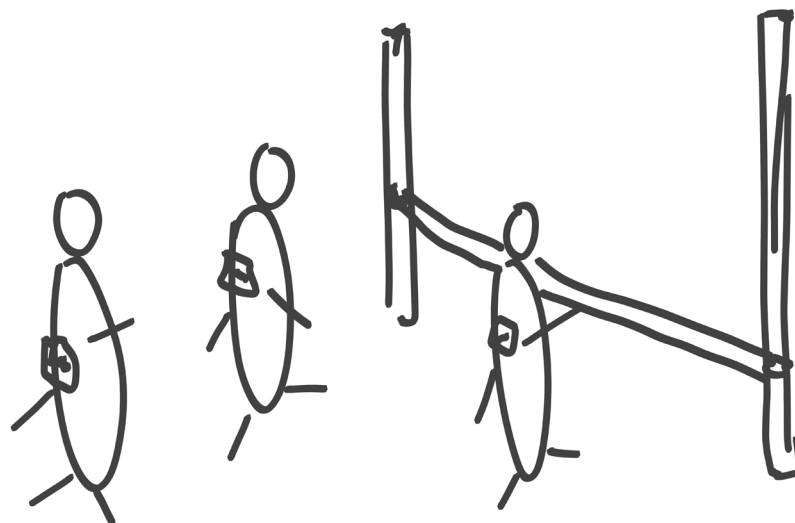

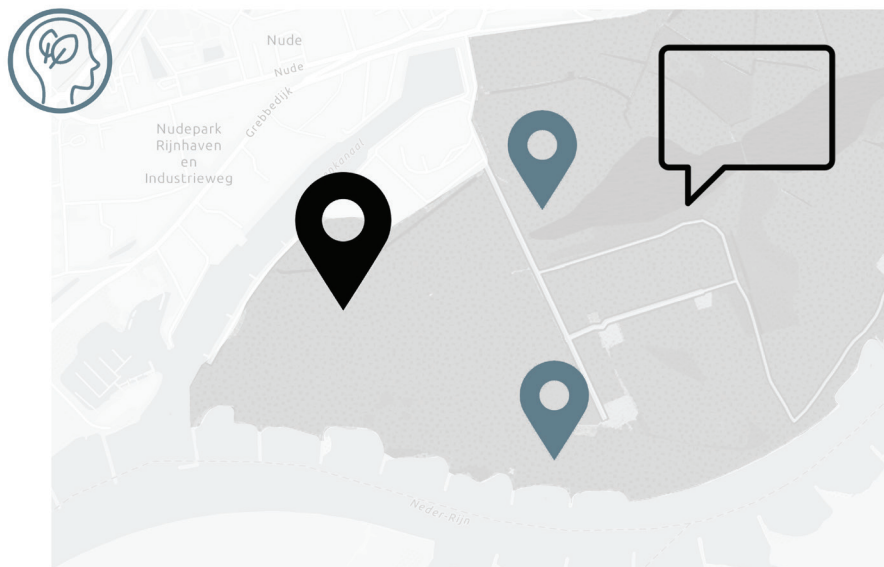
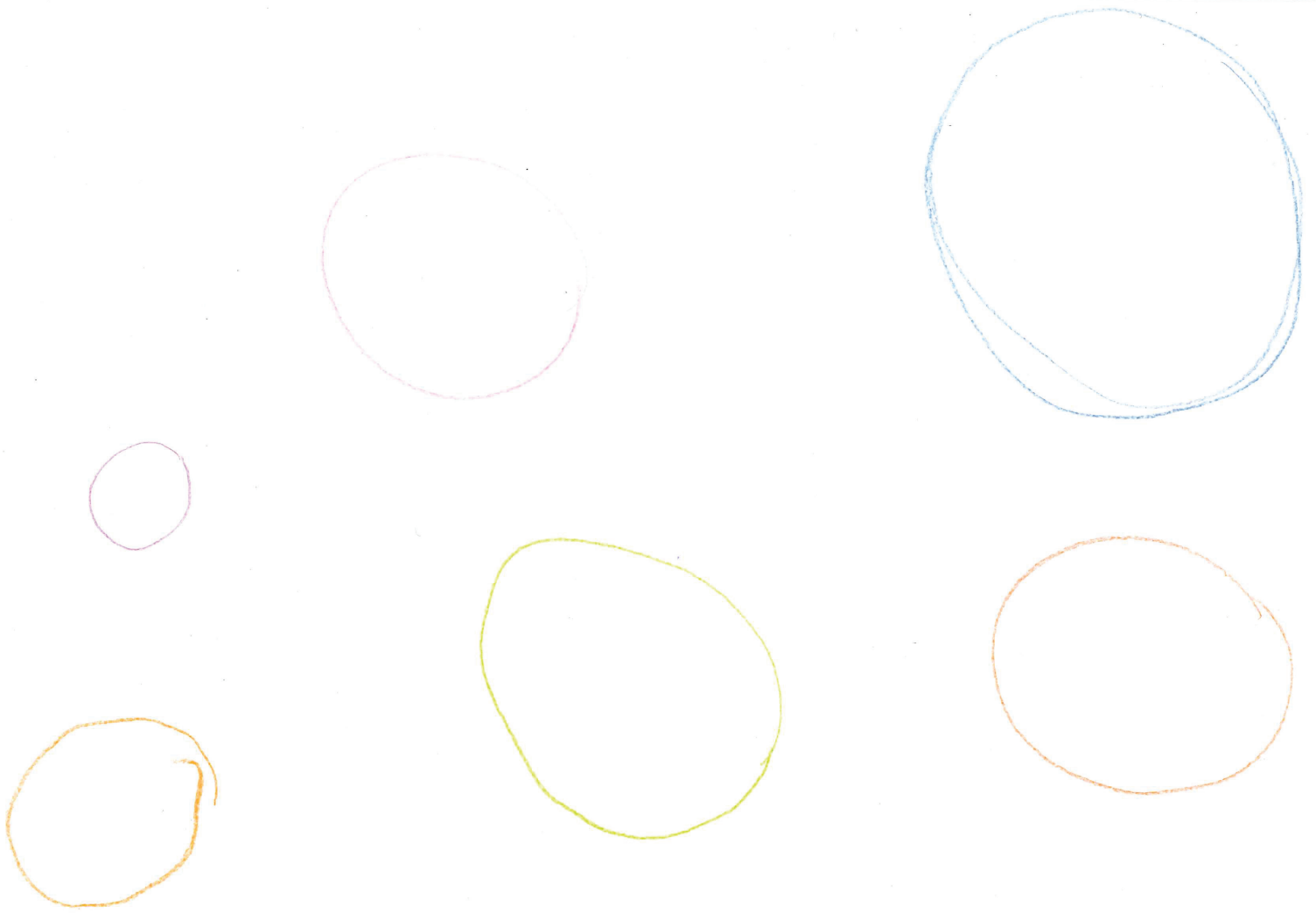

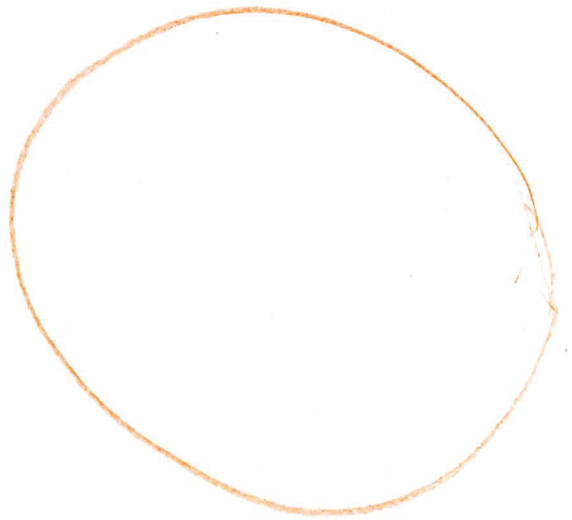
Sportvelden etc
recreatiemogelijkheden of culinair
> interactie met mensen die wat kunnen vertellen en mensen voor wie natuur niet de eerste interesse is.

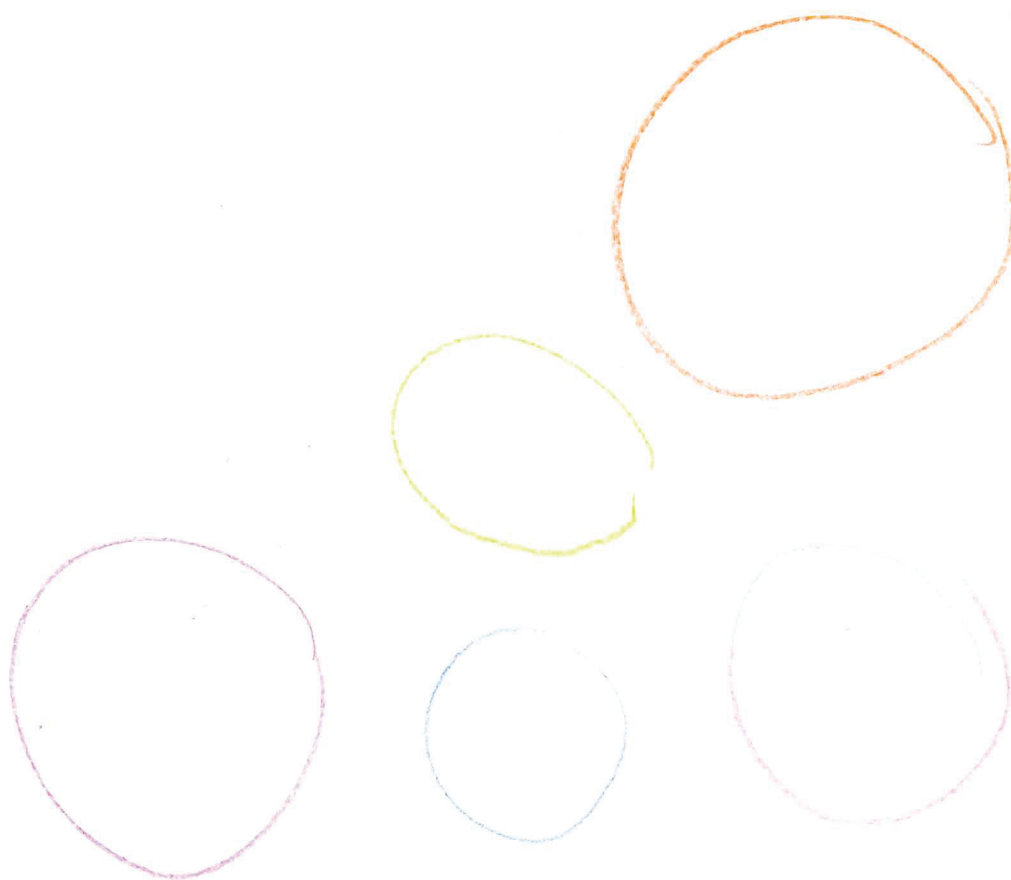

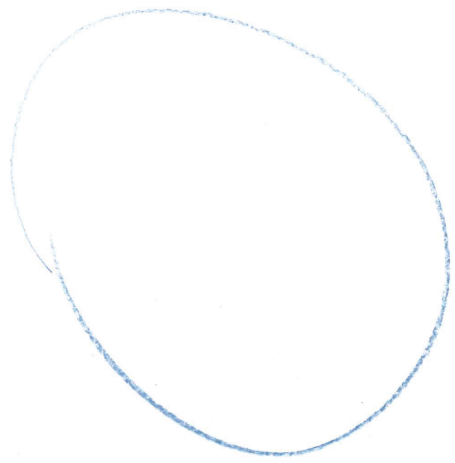
0

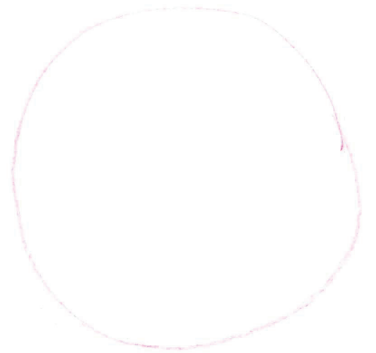
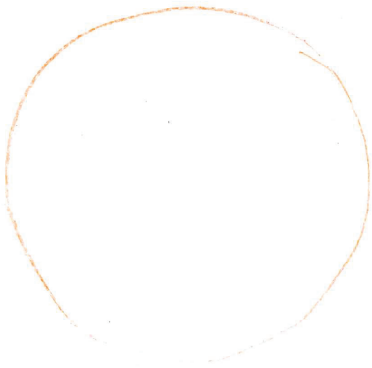
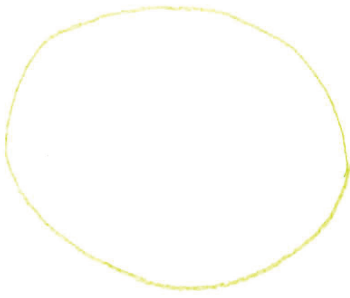

Samen vogels tellen

1870

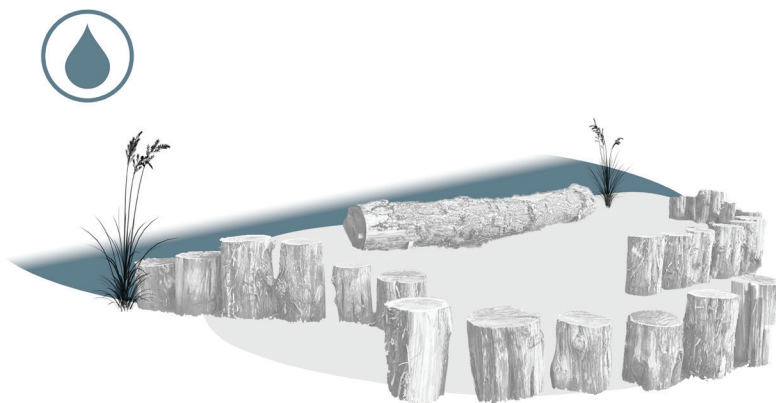
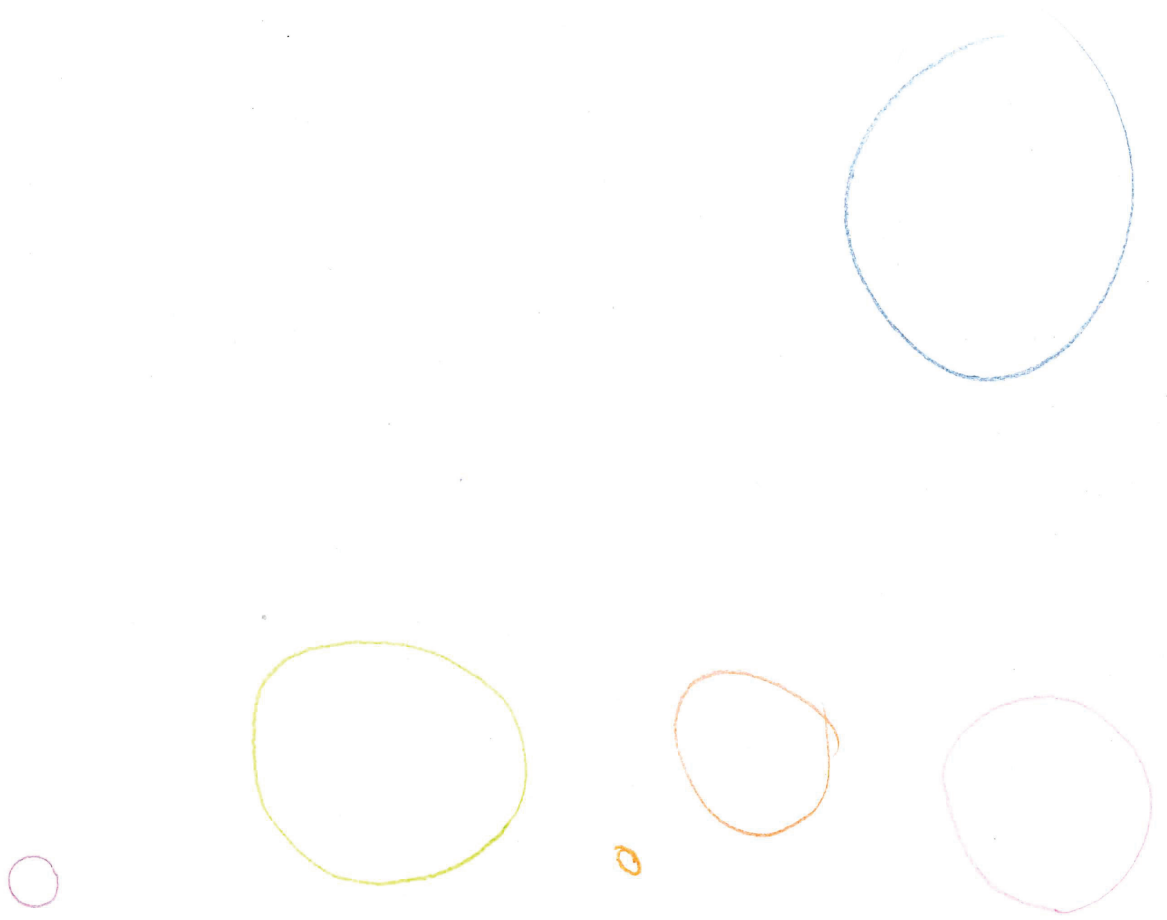
2024

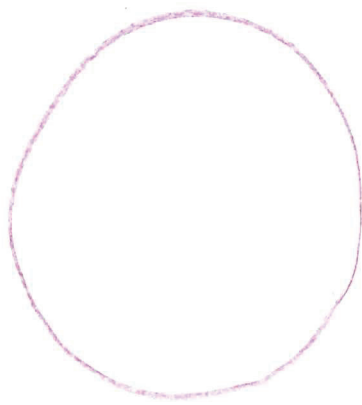

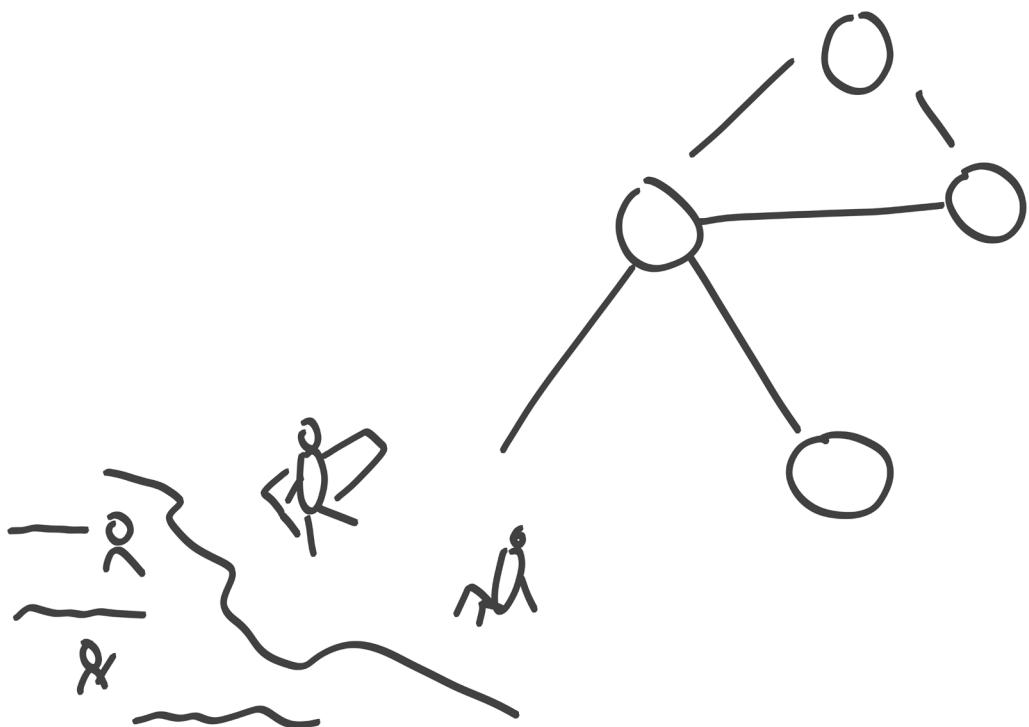
Verspreiding recreatie

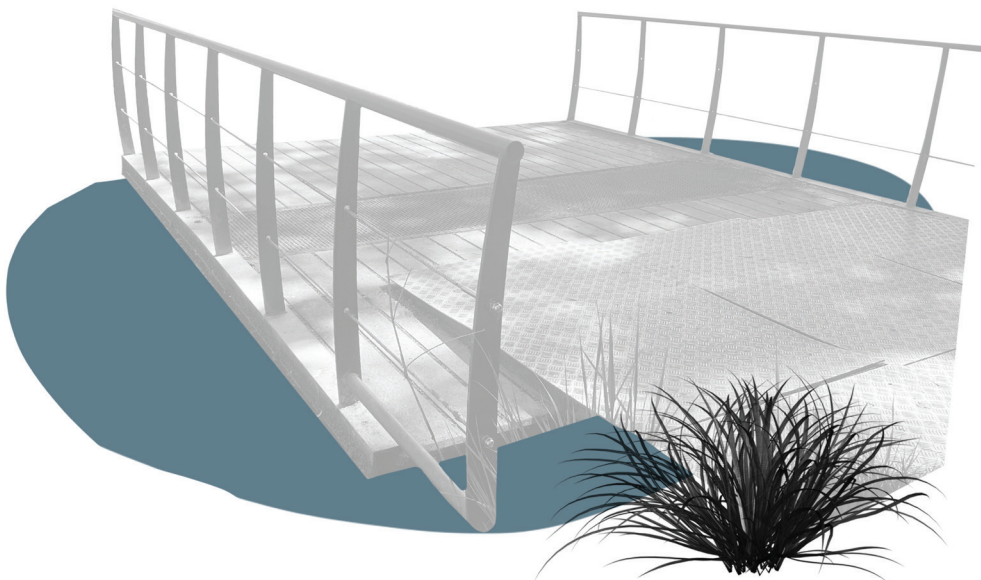
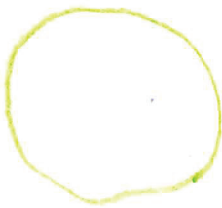
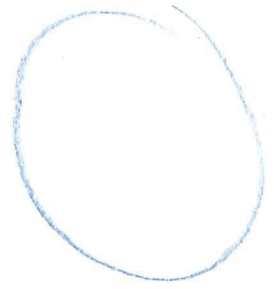

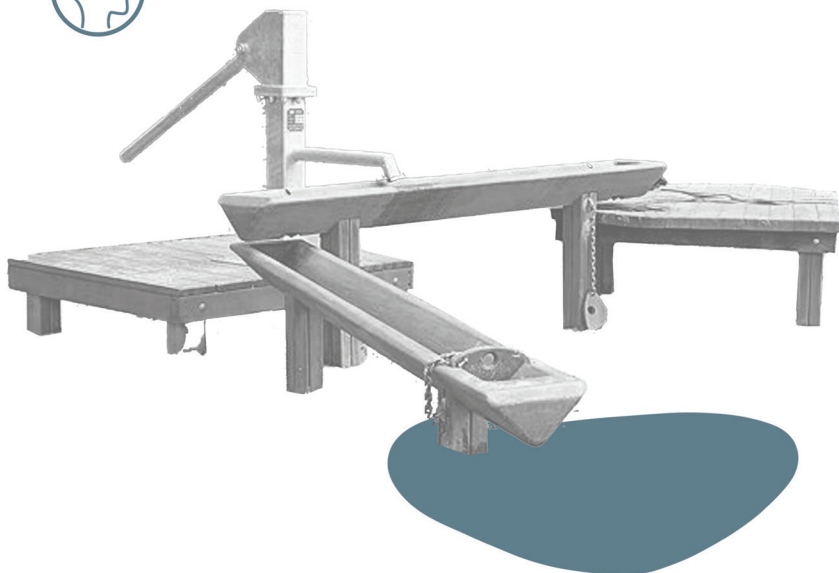
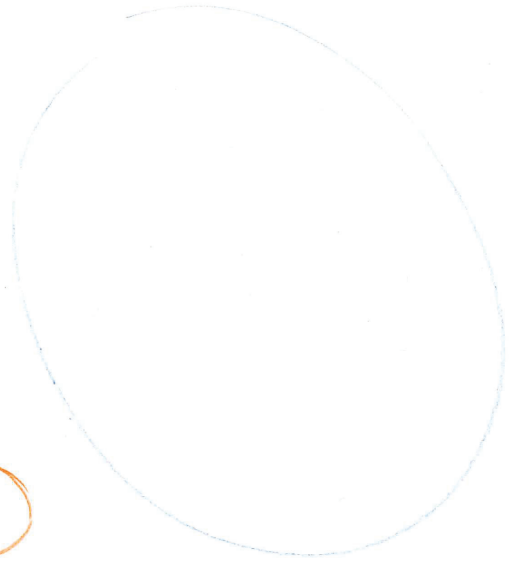

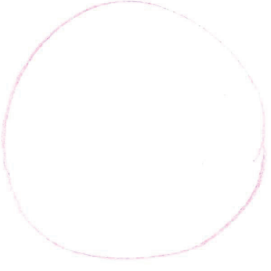

Meer connectie strand en rest van de uiterwaarden

Appendix K.

Generative AI declaration

I hereby declare that I used generative AI to complete this research. I used generative AI to brainstorm about the project, find sources and rewrite a few parts of the text. All output was critically evaluated by me as the researcher. No empirical data was uploaded on a generative AI platform.

